

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

12' nci Toplantı
9 Kasım 2021 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Sayın Bakan 2020 kesin hesabına ilişkin Sayıştay raporlarına da değinirse memnun olacaklarına ilişkin açıklaması

2.- Manisa Milletvekili Uğur Aydemir'in, Komisyondaki usule ilişkin açıklaması

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz taleplerini karşılamaya ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri

a) Tarım ve Orman Bakanlığı

b) Orman Genel Müdürlüğü

c) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

ç) Türkiye Su Enstitüsü

d) Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

12'nci Toplantı
9 Kasım 2021 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.03'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,
Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun açıklamasında geçen bazı ifadelerine ;
Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz taleplerini karşılamaya ilişkin açıklama yaptı.

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, Sayın Bakan 2020 kesin hesabına ilişkin Sayıştay raporlarına da değinirse memnun olacaklarına ilişkin açıklama yaptı.

Manisa Milletvekili Uğur Aydemir, Komisyondaki usule ilişkin açıklama yaptı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri görüşmelerine başlanarak,

Tarım v e Orman Bakanlığının,
Orman Genel Müdürlüğünün,
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün,
Türkiye Su Enstitüsünün,
Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun görüşmeleri tamamlandı;
Tarım v e Orman Bakanlığının,
Orman Genel M üdürlüğünün,
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün,
Türkiye Su Enstitüsünün,
2022 yılı bütçeleri ile 2020 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 10 Kasım 2021 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere saat 22.51'de toplantıya son verildi.

9 Kasım 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.03

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, değerli Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınıımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 12’nci Birleşimini açıyorum. (*)

Gündemimizde Tarım ve Orman Bakanlığının, Orman Genel Müdürlüğünün, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün, Türkiye Su Enstitüsünün bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Sunumdan önce, müsaade ederseniz, Bakan Yardımcılarımızı ve bürokratlarımızı tanıyalım.

Usulle ilgili bir söz talebi var.

Sayın Bülent Kuşoğlu, buyurun lütfen.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Sayın Bakan 2020 kesin hesabına ilişkin Sayıştay rapor-larına da değinirse memnun olacaklarına ilişkin açıklaması

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Tarım Bakanlığı ve ilgili kuruluşların geçen yıl da Sayıştay raporlarında epey sorun, sıkıntı vardı, bulgular söz konusuydu çok sayıda, rekor sayıda hatta; bu yıl da öyle. Sayın Bakan özellikle 2020’yle ilgili kesin hesaba değinir, Sayıştay raporlarıyla ilgili bilgi verirse çok memnun oluruz. Daha sonra uyarımızın bir anlamı yok çünkü şu andan itibaren uyarıyoruz.

Çok teşekkür ederim.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, mutlaka değinecektir ama ben de hatırlatmış olayım. Tabii ki sadece bütçeyi görüşmüyoruz aynı zamanda 2020 yılının kesin hesabını görüşüyoruz, bu konular da mutlaka gündeme gelecektir.

Müsaadenizle, şimdi Bakan Yardımcılarımızı ve bürokratlarımızı tanıyalım.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

Şimdi, değerli arkadaşlar; sunumlarını yapmak üzere, Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Bekir Pakdemirli'ye söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır, gerekirse bir miktar uzatma imkânımız da vardır.

Buyurun lütfen.

KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

*1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri**

a) Tarım ve Orman Bakanlığı

b) Orman Genel Müdürlüğü

c) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

ç) Türkiye Su Enstitüsü

d) Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ - Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin çok değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesini görüşmek üzere huzurlarınızdayım. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Son üç yılda dünyada tarım anlayışının yeni boyutlar kazandığı, iklim değişikliğiyle birlikte tarımsal üretimin, suyun ve ormanın küresel gündemin ön sıralarında yer aldığı, gıda fiyatları ve üretim girdilerinde dalgalanmaların en yoğun hissedildiği bir döneme şahit oluyoruz.

Yaşanan doğal afetler, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Artan dünya ve ülke nüfusumuza bağlı olarak gıda talebi her geçen gün daha da artmaktadır. Bu dönemde tarım, gıda, su, orman gibi hayati ve bir o kadar da spekülasyona açık alanlarda faaliyet gösteren bir Bakanlık olarak doğru politikalar, yerinde müdahaleler ve uzun vadeli hedeflerle sadece bugünün değil, geleceğin de planlamasını yaparak projelerimizi ortaya koyuyoruz. Bu doğrultuda son on dokuz yıldır tarım ve hayvancılığı gündelik, popülist yaklaşımlardan uzak, sektöre değer katan siyasete yakın durarak gerçekçi, planlı ve programlı politikalarla sağlam bir zemine oturttuk.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin etkin karar alma mekanizmasıyla ülkemizin tarım ve orman sektöründe bölgesinde lider, dünyada söz sahibi olma konumunu güçlendiren sayısız projeyi hayata geçirdik. Tüm bu projelerde yerli ve millî kaynaklarımızı ön planda tutarak ülkemizin gıda güvenliğini garanti altına alacak, suyumuzu en verimli şekilde kullanacak ve orman varlığımızı artıracak çalışmalar daima önceliğimiz oldu, olmaya da devam edecek.

Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri; iki yıldır devam eden pandemi süreci gıda güvenliğinin önemini tüm dünyaya açık bir şekilde gösterdi. Dünyada birçok ülkenin kapılarını kapattığı, tarımsal üretimin durma noktasına geldiği, tedarik zincirlerinin derinden sarsıldığı bu dönemde son on dokuz yılda tarım, orman sektöründe oluşturduğumuz güçlü altyapı ve son üç buçuk yıldaki projelerimiz sayesinde gıda arzıyla ilgili bir sorun yaşamadık. Yine, bu süreçte, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, tarımsal üretimle ilgili aldığımız 106 tedbir sayesinde tarımsal üretimin kesintisiz devamlılığını sağladık. Bu minvalde, 84 milyon gıdasını karşılamak için uğraşan tüm çiftçilerimize, gıda sanayimize, lojistik, perakende sektörüne buradan ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

* (1/283) ile (1/282) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2021 tarihli 4'üncü Toplantı tutanağına eklidir.

Tabii, 2020 yılından itibaren yaşanan küresel pandemi ve buna bağlı ekonomik dalgalanmalar tüm ülkelerin gıda politikalarını tekrar gözden geçirmesine sebep oldu. Bitkisel ve hayvansal üretim için girdi maliyetlerinin dünya genelinde yükseliyor olması gıda üretimini önemli ölçüde etkilemeye başlamıştır. Pandemi nedeniyle gıda talebindeki artış, korumacı politikaların artması, lojistik sıkıntılar, iş gücü sorunları ve yüksek enerji maliyetleri 2021 Ekim ayında hesaplamaların yapıldığı FAO tarafından açıklanan küresel gıda fiyatlarını son kırk altı yılın en yüksek seviyesine kadar çıkarmıştır. Böylece ülkeler kendi gıda güvenliğini merkeze alan, korumacı ve milliyetçi tarım ve ticaret politikaları uygulamaya başlamıştır. Elbette önümüzdeki dönemde benzer durumlarla karşı karşıya kalabiliriz. Pandemi sürecinde edindiğimiz deneyimle gıda güvenliğimizi garanti altına almak amacıyla bundan sonra daha da çalışarak yerli ve milli projelerimizi hayata geçirmeye, ülkemizin tarım, gıda alanındaki konumunu güçlendirmeye devam edeceğiz.

Pandeminin yanı sıra, 2021 yılı, küresel ısınma ve iklim değişikliğini en çok hissettiğimiz bir yıl olarak kayda geçti. Bu süreçte en fazla etkilenen alanların başında tarım, orman ve su geliyor. Bitkisel araştırma ve modellemeler ülkemizin de yer aldığı Akdeniz havzasının iklim değişikliğinden daha da fazla ekileceğini bizlere gösteriyor. Bazı bölgelerde aşırı yağış ve sellere, bazı bölgelerimizde ise orman yangınlarına ve kuraklıklara şahit oluyoruz. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin tarım ve gıda üzerindeki bu etkileri pandemi sürecinde zirve yapmıştır. Ülkemizin son beş yılına baktığımızda don afeti yaşanan alanlarda 3,5 kat, kuraklık afeti yaşanan alanlarda 8,5 kat, yangın afeti yaşanan alanlarda 3,5 kat, sel, su baskını yaşanan alanların sayısında da 2 kat artış olduğunu görüyoruz.

IPCC Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli Raporu sıcaklık ve yağış değişikliklerinin gıda üretiminde fiyat artışlarına neden olduğunu göstermektedir. Araştırmalar 2050 yılındaki nüfusu beslemek için bugünkünden yüzde 60 daha fazla gıdaya, bu gıda üretimi için de yüzde 15 daha fazla suya ihtiyacımız olacağını gösteriyor.

Bu yıl yaşadığımız kuraklıktan etkilenen çiftçilerimize yanlarında olduğumuzu göstermek için birçok tedbir aldık. Bunlardan birkaçını sizlerle paylaşmak istiyorum:

Birincisi, üreticinin verim kaybına göre dekarda 30 lira ile 100 lira arasında destek, bu kapsamda kuraklıktan etkilenen çiftçimiz için yaklaşık 2,5 milyar lira bütçe ayırdık.

2021 yılı basınçlı sulama desteği başvurularında belge eksikliği olmayan tüm projeleri kabul ettik, buna da 300 milyon lira kaynak sağladık.

Çiftçimizin alın terinin güvencesi olan TARSİM kapsamında poliçedeki devlet desteğini ve çiftçiye ödenen hasar tazminat oranını da yüzde 10 artırdık.

Besicimiz, süt üreticimiz, un ve yem sanayicimizin maliyetlerini azaltmak için TMO aracılığıyla uygun fiyatlı arpa, buğday satışlarını başlattık.

Bitkisel Üretimi Geliştirme Projeleriyle yüzde 75 hibeli tohum ve fidan teminini gerçekleştirdik.

İl ve bölgesel bazlı toplantılar gerçekleştirerek sektörle birlikte küresel ısınmaya karşı alacağımız önlemleri içeren yol haritamızı belirliyoruz.

Ülkemizin menfaatleri doğrultusunda gıda, çevre ve doğal kaynak güvenliğimizi sürdürülebilir kılmak için başlattığımız çalışmaların 2022 yılında da artarak devam edeceğini buradan belirtmek istiyorum. Tabii ki küresel ısınma konusunda yerel bazlı tedbirler alınırken dünyada yapılan çalışmaları da yakından takip ediyoruz. Önümüzdeki süreçte Paris İklim Anlaşması'nın yanı sıra Avrupa Yeşil Mutabakatı da dünyadaki büyük dönüşüme uyum sağlanması açısından çok önemli. Bizler de ülke olarak küresel ısınmayla mücadele için gıda arz güvenliğimizi sağlamak amacıyla çalışıyoruz. Malumunuz, tarım, ormancılık faaliyetleri hem karbon salımına sebep olmakta hem de emisyonları

absorbe etmekte. Bu yüzden Yeşil Mutabakat'a uyum sağlayarak, eylem planları kapsamında üzerimize düşen görevleri de hassasiyetle yerine getireceğiz. Ayrıca, Yeşil Mutabakat için oluşturulan ihtisas çalışma gruplarından biri olan sürdürülebilir tarıma da önderlik yapacağız. Türkiye'nin yeşil kalkınma sürecinde Bakanlık olarak ön saflarda olmaya ve gerekli tedbirleri almaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri; Bakanlık olarak, gıda arz güvenliğini sağlamak için mevcut ve yeni uygulayacağımız politikalarımızı daha etkin kullanarak, çiftçimizin ürettiği ürünü değerinden satın tüketicimizi yüksek fiyat artışlarının etkilerinden koruyacak adımlar atmaya devam ediyoruz. Bu kapsamda, tarımsal üretimin risklerden en çok etkilenen sektörlerin başında geldiğini dikkate alarak üreticimizi korumak, tüketicimizi kollamak için mevcut uygulamalarımızı daha da etkinleştirerek yeni uygulamalar geliştiriyoruz. Bu uygulamaları beş başlık altında topladık. Birincisi, kırsal kalkınma destekleri de dâhil olmak üzere tarımsal desteklerimiz; ikincisi, sübvansiyonlu tarım kredileri; üçüncüsü, müdahale alımları; dördüncüsü, gelir koruma sigortası ve beşincisi de sözleşmeli üretim. Biz buna kısaca beşi bir yerde diyoruz.

Şimdi, sizlere bu uygulamalar hakkında tek tek bilgi vermek istiyorum: Destekler...

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte hem artan destekler hem de etkin müdahale alımlarıyla üreticimizin, yetiştiricimizin yanında olmaya devam ediyoruz. Son on dokuz yılda reel rakamlarla toplam 396 milyar lira destek ödemesi yaptık. Son üç yılda verdiğimiz desteklerde muazzam bir artış sağladık. 2017 yılında 12,9 milyar lira olan tarımsal destek miktarını 2 kat artırarak 2022 yılında 25,8 milyar liraya çıkardık. Türkiye, 2020 yılında OECD ülkeleri arasında tarımsal desteğin gayrisafı yurt içi hasılaya oranında yüzde 1,61'le 1'inci sıradadır. Son on dokuz yılda, bugünkü rakamlarla 261 milyar lira bitkisel üretim desteği ödedik, 59 milyar lira mazot, gübre desteği ödemesi yaptık. Stratejik ürünlere ilave desteklerle çiftçimizin yanında olduk. 2002'de 5 ürüne prim desteği verilirken, bugün 18 ürüne prim desteği sağlıyoruz. Pamuk primini yüzde 37,5 artışla 1 lira 10 kuruşa, ayçiçeği desteğini de yüzde 25 artışla 50 kuruşa yükselttik.

Konuşmamın başında söylediğim gibi, pandemi ve iklim değişikliğinin etkileriyle birlikte birçok tarımsal ürün ve girdi fiyatlarında küresel bazda büyük artışlar yaşanmaktadır. Uluslararası boyutta yaşanan bu gelişmeleri yakından takip ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın destekleriyle, üreticimizin girdi maliyetlerini düşürmek için geçen hafta gübre ve sertifikalı tohumaya yönelik destekleri açıkladık. Bu kapsamda, hububat grubunda 2020 yılında dekara 16 lira olan gübre desteğini, 2021 yılında 20 liraya, 2022 üretim sezonu için 32 liraya çıkardık. Yine, diğer ürünlerde 2020 yılında dekara 4 lira olan gübre desteğini, 2021 yılında 8 liraya, 2022 üretim sezonu için 16 liraya çıkardık. Hububat grubunda sertifikalı tohum desteklerini ise 2020 yılında 16 liradan, 2022 üretim sezonu içinde dekara 24 liraya çıkarıyoruz. Bunun yanı sıra, mazot maliyetinin yüzde 50'sini karşılamaya devam ediyoruz. Tabii, kırsal kalkınmayı desteklerin önemli bir parçası olarak görüyoruz. Bu kapsamda kırsal kalkınmayı dört bir koldan desteklemeye devam ediyoruz. 2006'dan bu yana Kırsal Kalkınmayı Destekleme Programı kapsamında, IPARD, ORKÖY, Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesi'yle toplam 326 bin projeye 24 milyar lira destek verdik ve 465 bin kişiye istihdam sağladık. Son üç yılda ise 44 bin proje içinde 6,5 milyar lira destek sağlayarak 127 bin vatandaşımızı iş, aş sahibi yaptık. 2007'den bu yana modern sulama sistemlerinde yüzde 50 hibe desteğiyle 35.500 projeye günümüz fiyatlarıyla 2,1 milyar lira ödeme yaptık. Bu destekler sayesinde, toplam 11 milyon dekar alanının, diğer bir deyişle Bursa ilimizin yüz ölçümünden daha fazla bir sahanın damlama ve yağmurlama sistemiyle sulanmasını sağladık. Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesi'yle tarım ve ormancılık alanında eğitim görmüş gençlerimize destek vermeye devam ediyoruz. Bu kapsamda, projeyi 2022 yılında 81 ilde yaygınlaştırarak, 2024 yılı sonuna kadar 6 bin girişimcinin kırsal alanda kendi işini kurmasını sağlamış olacağız. Yine, tarıma dayalı

ihhtis organize sanayi bölgesi proje sayısını son üç yılda 27'den 50'ye çıkardık. Bugüne kadar Bakanlık olarak yatırım programımızda yer alan tarıma dayalı ihhtis organize sanayi bölgelerimize güncel rakamlarla 450 milyon lira altyapı kredisi sağladık. 2023 yılına kadar faaliyete geçecek olan tarıma dayalı ihhtis organize sanayi bölgelerimizde 150 bin ton et, 200 bin ton sebze üretimi hedeflemekteyiz. Çiftçimizin alın terini güvence altına aldığımız TARSİM'le 2006'dan bu zamana kadar toplam 16,8 milyon adet poliçe düzenlenmiş, 15,6 milyar lira hasar tazminatı ödenmiştir. Bakanlık olarak poliçenin yüzde 66'sına kadarını biz karşıyoruz.

Kırsal kalkınmanın önemli bir aracı olan coğrafi işaretli ürünler konusunda yürüttüğümüz çalışmalarla son on dokuz yılda 772 tarım ve gıda ürünü coğrafi işaret tescilli almış, bunlardan 511'i yani yüzde 70'e yakını son üç yılda tescil edilmiştir. Avrupa Birliğinde 7 tescilli ürünümüzün 4 adedi son üç yılda tescil edilmiştir.

İkinci önemli başlığımız: Müdahale alımları. Müdahale alımlarıyla üreticimizin alın teri ve emeğine sahip çıkıyoruz. Bu nedenle müdahale alımlarında ise üretici dostu politikalar yürütüyoruz. Hububattan fındığa, çaydan kuru üzüm, incirden kayısıya kadar birçok üründe müdahale alımı yapıyoruz. Alım fiyatlarını hasat öncesi açıklayarak üreticimizi ezdirmiyor, piyasayı etkin bir şekilde regüle ediyoruz. Kayısı ve inciri cumhuriyet tarihinde ilk kez müdahale alım kapsamına dâhil ettik. Hayvan yetiştiricimizin ve gıda sanayimizin ihtiyacı olan hububatı Toprak Mahsulleri Ofisimiz aracılığıyla regülasyon kapsamına aldık, ekim ayı sonuna kadar 2,7 milyon ton hububatı uygun fiyatlarla çiftçimizle buluşturduk. TMO'nun gelecek hasat dönemine kadar sürdüreceği bu regülasyon çalışmasıyla yem piyasalarında istikrarı sağlayacağız. Ayrıca, bu yıl, ramazan ayında Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla üretici aleyhine yaşanan fiyat düşüşlerini engellemek için 5.466 üreticiden 180 bin ton soğan, patates alımı yaparak seksen bir ilde ihtiyaç sahibi ailelere dağıttık. Ayrıca, son üç yılda lisanslı depoculuk desteklerini 9,5 kat artışla 156 milyon liraya çıkardık. Bu destekler sayesinde lisanslı depo kapasitesi 4,5 kat artışla toplam 8,2 milyon tona ulaşmıştır.

Yine, Et ve Süt Kurumumuz tarafından hayvancılık sektöründe üreticiyi korumak ve piyasada regülasyonu sağlamak amacıyla müdahale alımları devam ediyor. Bu kapsamda son üç yılda toplam 926 bin büyükbaş ve küçükbaş hayvan ve 17,5 milyon kanatlı hayvan alımı yaparak yetiştiricilere toplamda 6,4 milyar lira para ödenmiştir. Süt üreticilerini düşük fiyat baskısına karşı korumak için süt piyasası regülasyon faaliyetleri devam etmektedir. Bu kapsamda süt üreticilerimize de 1,2 milyar lira ödeme yapılmıştır. 2021 yılının ilk dokuz ayında süt tozu ihracatımız yüzde 340 artarak 120 milyon dolara ulaşmıştır. Aynı dönemde 96 bin ton süt tozu üretilmiş olup 44 bin tonu ihraç edilmiştir. Yine ÇAYKUR kanalıyla çay sektörünü regüle ediyoruz, ülkemizde üretilen yaş çayın yüzde 60'ı ÇAYKUR'un 47 fabrikasında işleniyor. 2021 yılı yaş çayın alım hedefi 650 bin ton iken 860 bin ton gibi rekor alım yapılarak çiftçimize bugün itibarıyla 3,3 milyar lira ödenmiştir.

Üçüncü başlığımız: Sübvansiyonlu tarım kredileri. Çiftçilerimizin ne kadar zor şartlarda üretim yaptığını iyi biliyoruz. Onların üretim girdileri dışındaki finansman ihtiyacını rahat bir şekilde karşılamak maksadıyla uygun faizli kredi kullanma imkânı sağladık. Bu kapsamda 2021 yılında üreticimiz 64 milyar liraya yakın bugüne kadar tarımsal kredi kullanmıştır. Hayvancılık sektörüne yönelik sıfır faizli kredi uygulamasında ise 1,7 milyon yetiştiricimiz toplam 42 milyar lira Ziraat Bankasından faizsiz kredi kullanmıştır.

Dördüncü başlığımız ise: Gelir koruma sigortası. ABD'de ilk olarak 1996 yılında başlayan ve şu an yapılan tarım sigortalarının yüzde 80'ini oluşturan gelir koruma sigortası Avrupa'da ilk defa benim talimatımla ülkemizde uygulanmaya başlandı. Gelir koruma sigortasıyla üretici daha ürününü

ekerken gelirini bilecek ve teminat altına alacak. Bu yıl Konya'nın Cihanbeyli, Kadınhanı ve Karatay ilçelerinde buğday ürününde uygulayacağımız gelir koruma sigortasını 2023 yılından itibaren tüm Türkiye'de yaygınlaştıracamız.

Beşinci ve son başlığımız ise: Sözleşmeli tarım. Dünyanın birçok ülkesinde başarılı bir şekilde uygulanan sözleşmeli tarımın çiftçiyi korumak için önemli bir sistem olduğunu biliyor, ülke geneline de bunu yayıyoruz çünkü bunun yaygınlaşmasıyla beraber tarımsal üretimi planlamaya çok büyük bir katkı sağlayacak, üretimde öngörülebilirlik artacak, fiyat dalgalanmalarının önüne geçilecek, çiftçinin ürettiği ürünü değer fiyattan satabilmesini sağlayarak ürün pazarlama riskini minimuma indirecek, sanayinin ihtiyaç duyduğu kalitede ve miktarda ürünü tedarik etmesini sağlayacak, tarladan sofraya kadar geçen süreçte ürün zayıfatının önüne geçilecek ve son olarak da tarım-sanayi entegrasyonunu, sözleşmeli tarım uygulamalarını yaygınlaştırarak sağlamış olacağız.

Uygulamakta olduğumuz tarımsal desteklemeler, müdahale alımları ve sübvansiyonlu tarımsal kredilerle çiftçimizin ve üreticimizin her zaman yanında olduk.

III. Tarım Orman Şurası'nın en önemli çıktılarında birisi olan sözleşmeli üretim modelinin geliştirilerek yaygınlaştırılması için çalışmalarımız devam etmekte olup ihtiyaç duyulan kanuni düzenlemeler için Gazi Meclisimizin siz değerli üyelerinden bu konuda destek bekliyoruz.

Değerli milletvekilleri, son on dokuz yıldır tarımsal üretime yönelik yürüttüğümüz politikalar, üreticimiz için verdiğimiz destekler, ürün alım politikalarımız, sulamaya yönelik yatırımlar, toplulaştırma çalışmaları, modern sulama destekleriyle bitkisel üretimde önemli bir yol katettik. 2002 yılında 98 milyon ton olan bitkisel üretimimizi, 2018 yılında 115 milyon tona, 2020'de ise yüzde 9,5 artışla, Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırarak 126 milyon tona çıkardık. Ayrıca, üretimdeki bu artışın arkasında verimlilikle ilgili yaptığımız çalışmalar ve bunların sonuçları da vardır. Son on dokuz yılda dekara verimde, buğdayda yüzde 40, mısırdaki yüzde 123, pamukta yüzde 40, domateste yüzde 54, biberde yüzde 45, kuru fasulyede yüzde 95 artış sağladık. Tohumculuk sektörüne son on dokuz yılda toplam 4,5 milyar lira destek sağlayarak, 2020'de tohum üretimimizi 8,5 misli artışla 1,2 milyon tona çıkardık. 2002'de 17 milyon dolar olan tohum ihracatımız, 2020 yılında 9,5 kat artışla 162 milyon dolara yükselmiştir. Bugün, 86 ülkeye tohum ihracatı yapıyoruz.

Diğer taraftan, işlenmeyen tarım arazilerinin üretime kazandırılması çalışmalarını başlattık. Bu kapsamda, yeni tarım teknikleriyle birlikte verimliliğin artırılması, kuraklığa dayanıklı çeşitlerin ekilişi, yabancı türlerin aşılınması, nadas alanlarının değerlendirilmesi ve üretimin artırılması amacıyla 400 projeyi hayata geçirdik. Bu çalışmalarla, 2020'de, Hatay'ın tarım alanı kadar yani 2,1 milyon dekar araziye üretime kazandırdık.

Değerli milletvekilleri, son on dokuz yılda hayvancılığa verdiğimiz destekler sayesinde büyükbaş hayvan sayımız yüzde 84,5 artışla 18,3 milyona, küçükbaş hayvan sayımız yüzde 80 artışla 57,4 milyona yükseldi. Son üç yılda, hayvancılık konusunda yürüttüğümüz etkili politikalar ve hayvancılık desteklemelerindeki 2 kat artışla, büyükbaş hayvan varlığımızda yüzde 6 artışla ilave 2,2 milyon baş, küçükbaş hayvan varlığımızda yüzde 30 artışla ilave 13,1 milyon baş hayvan sürülerine kattık. Verimliliğe yönelik çalışmalar sayesinde sığırdaki, 2002'de 184 kilogram olan karkas verimi yüzde 65 artışla 305 kilograma, 19 litre olan günlük süt verimi ise 23 litreye çıkmıştır. Böylece, aynı dönemde, toplam süt üretimimiz yüzde 173 artışla 23 milyon tona, kırmızı et üretimimiz yüzde 186 artışla 1,2 milyon tona yükseldi.

Su ürünleri sektörü ise üretimini her geçen gün üstüne katarak geliştirmeye ve büyümeye devam ediyor. 2002'de 61 ton olan su ürünleri yetiştiricilik üretimimizi, 2017 yılında 276 bin tona, 2021 yılı sonunda ise yüzde 70 artışla 470 bin tona çıkartıyoruz. Karadeniz'de büyütülen ve ithal somona

alternatif olan Türk somonunu ve Ege ile Akdeniz’de yetiştirilen levrek ve çipurayı dünya markası hâline getirdik. Yeni pazara girmesine rağmen, inşallah, bu sene, sadece Türk somonu ihracatımız 100 milyon doları bulacak ve her sene bu artış devam edecek. Su ürünlerinde 1 milyar dolar olan 2023 hedefimizi, 2019’da 100 ülkeye ihracat yaparak yakaladık. 2021 yılı toplam su ürünleri ihracat tutarının 1,3 milyar dolar olmasını ve 1 milyar doların üzerinde de dış ticaret fazlası vermesini bekliyoruz.

Bu yıl, Marmara Denizi’nde yaşamış olduğumuz müsilaaj sorunuyla ilgili, Bakanlığımız, üzerine düşen konularda çalışmalarını sürdürmektedir. Müsilaajla mücadelede midye gibi deniz canlılarından azami derecede yararlanarak doğal arıtma tesislerinin kurulması için çalışmalar da yürütmeye devam ediyoruz. Yine, doğrudan 21 bin, dolaylı olarak da 100 bin kişi için ekmeğe kapısı olan balıkçılarımıza müsilaajla mücadele için gerekli desteği veriyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, tarladan sofraya güvenilir gıda anlayışıyla, tüketici sağlığını en üst düzeyde korumaya yönelik çalışmalarımız aralıksız devam ediyor. Gıdada taklit ve tağşişle ilgili cezaları caydırıcı hâle getirdik. 2020’de 1,4 milyon gıda denetimi gerçekleştirdik, 2021 Ekim ayı itibarıyla da 1,1 milyon denetim gerçekleştirilmiş olup denetimlerimize devam ediyoruz. Ülke genelinde, 25 Ekim’de, eş zamanlı olarak 7.300 kontrol görevlimizle bir denetim seferberliği başlattık. Bu denetimlerde 60.362 gıda işletmesini denetledik. Bu kapsamda, vatandaşlarımızın sağlığıyla oynayan toplam 1.878 işletme hakkında da yasal işlem uyguladık.

Yine, gıdada taklit, tağşiş yapan firmaları kamuoyuna ifşa ediyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir yıldır açıklamıyorsunuz Sayın Bakan.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dinle ya, dinle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, gün boyu bütün gruplara söz vereceğim, fikirlerinizi ifade edeceksiniz. Şimdi rica ediyorum, sunumu dinleyelim.

Buyurunuz Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – 2012-2021 döneminde 26 kez kamuoyu açıklaması yaparak toplam 1.609 firmanın 3.605 farklı ürününü kamuoyuyla paylaştık. 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren trans yağ içeriği yüzde 2’nin üzerinde olan gıdaların üretilmesini yasakladık. Ülkemizde trans yağla ilgili uygulamaya Avrupa Birliğinden üç ay önce geçtik.

Değerli milletvekilleri, tarımsal üretime teknolojiyi entegre etmenin ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Bu kapsamda, Bakanlığımız, 60 araştırma enstitüsü, 2.100 araştırmacısıyla yılda yaklaşık 2 bin proje üretmekte ve bu yapısıyla, ülkemiz, bölgesinde güçlü bir AR-GE altyapısına sahiptir. Her yıl AR-GE’ye bütçe ve bütçe dışı kaynaklarla birlikte 1 milyar liraya kadar kaynak ayırıyoruz.

Anadolu’ya ait bitkisel ve hayvansal zenginlikleri hazinemiz olarak görüyoruz, bu amaçla 1.531 ata tohumunu İzmir ve Ankara’da bulunan tohum gen bankalarımızda koruma altına aldık. Gıda güvenliğimiz için önemli bir AR-GE merkezi olan Bitkisel Gıdaları Araştırma Merkezini bu yıl Ankara’da hizmete aldık.

Yine, ülkemizdeki hayvan varlığını korumak, verim kayıplarının önüne geçmek amacıyla başlatılan Elektronik Hayvan Takip Sistemi’nin tanıtımını gerçekleştirdik. Dünyada ilk defa uygulanacak bu sistemin devreye alınmasıyla ülkemizin hayvancılığında çığır açılacak, ilk buzağılama yaşıyla iki doğum arası süre kısalacak ve buzağı üretiminde ortalama yüzde 20 artış sağlanacaktır. Bu sayede, canlı hayvan, et ve süt miktarında önemli artışlar sağlayacağız.

Diğer taraftan, tarımsal üretimimizi garanti altına almak için ülkemiz genelinde 219'u son üç yılda olmak üzere toplam alanı 92 milyon dekar olan 429 büyük tarımsal ovayı sit alanı olarak ilan ettik. Korunan ova sayısını 500'e çıkarmak için çalışmalarımız devam ediyor. Atalarımızdan emanet aldığımız bu bereketli ovaları koruyarak torunlarımıza bırakacağız.

Tarım dışına çıkarılan araziye 1989-2002 yılları arasında yılda ortalama 145 bin hektar iken 2003-2018 yılları arasında 60 bin hektara, son üç yılda ise 10 kat azaltarak 14 bin hektara düşürdük.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, ormancılık faaliyetlerinde yaptığı başarılı çalışmalarla dünyaya örnek bir ülke olmuştur. Son on dokuz yılda orman alanımızı 2,1 milyon hektar artırarak 22,9 milyon hektara çıkardık. 5,6 milyon hektar alanda çalışma yaparak yaklaşık 5,5 milyar fidanı toprakla buluşturduk. Yaptığımız ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmalarıyla ülkemiz FAO Küresel Orman Kaynakları Değerlendirmesi raporuna göre orman varlığı bakımından dünyada 46'ncı sıradan 27'nci sraya yükselmiştir. En çok ağaçlandırma yapılan ülkeler arasında Avrupa'da ilk, dünyada 4'üncü sıradayız. 2021 sonuna kadar 252 milyon fidanı toprakla buluşturarak orman varlığımızın ülkemiz yüz ölçümünün yüzde 29,6'sını kaplamasını hedeflemekteyiz.

Yeri gelmişken, sizleri iki gün sonra icra edeceğimiz 11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü'nde geleceğe nefes, dünyaya nefes olmaya davet ediyorum. Etkinlik kapsamında, 81 ilimizde, bine yakın noktada, birçok ülkeden bakanların ve yabancı temsilcilerin katılımlarıyla fidanlarımızı toprakla buluşturuyor olacağız.

Orman yangınlarıyla mücadelede 39 su atar helikopter, 3 amfibik uçak, 4 insansız hava aracı, 6 idari helikopter olmak üzere toplam 4,311 taşıt ve 162 gözetleme kulesinde 324 kamera kullanıyoruz ancak buradaki en önemli unsur, canını hiçe sayarak yeşil vatanın korunmasında en ön safta yer alan orman kahramanlarımızdır. Bu konunun da altını özellikle çizmek istiyorum.

Ayrıca, orman yangınlarıyla mücadelede ilk defa askerî amaçlar dışında İHA'ları kullanmaya başladık, insansız gözetleme kulelerini hizmete aldık. Tüm bu çalışmalarımızla orman yangınlarına ilk müdahale süremizi kırk dakikalardan on iki dakikaya indirdik.

Temmuz ayı, son yüz kırk iki yılın en sıcak temmuz ayı olarak tarihe geçmiştir. Bildiğiniz gibi, Amerika, Kanada, Rusya, Yunanistan başta olmak üzere Avrupa'nın Akdeniz Bölgesi'ndeki ülkeler, iklim değişikliği ve küresel ısınmanın etkisiyle 2021 yılının başından beri uzun süren orman yangınlarıyla mücadele etmektedir. Bu yıl biz de orman yangınlarında çok önemli bir sınav verdik. Akdeniz Bölgesi'nde, 40 derecenin üzerinde çıkan rekor sıcaklık, nemin yüzde 9 gibi kritik bir seviyeye düşmesi, sürekli yön değiştiren kuvvetli rüzgârlar yangınların genişlemesine neden oldu. On beş günlük sürede 16 ayrı büyük yangınla mücadele verdik. Orman yangınlarıyla mücadelede özveriyle ateşin içinde kahramanlık destanı yazan, bir ağacı daha nasıl kurtarabilirim diye orman yangınlarıyla mücadele ederken vefat eden orman kahramanlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

Altını çizerek söylemek istiyorum, Anayasa'mızda yer aldığı üzere, yanan bütün alanları tekrar ağaçlandıracak, tekrar yeşil vatanın bir parçası hâline getireceğiz. Bu kapsamda, orman yangınlarıyla daha etkin mücadele için ekim ayında 268 uzmanın katılımıyla İklim Değişikliği Sürecinde Orman Yangınları Çalıştayı'nı düzenledik. Bu çalıştayda alınan kararları tek tek uygulayarak yangınla mücadelede önemli mesafeler katetmeye devam edeceğiz.

Kıymetli milletvekilleri, su, bu yüzyılın en stratejik, en değerli kaynağı hâline gelmiştir. Son on dokuz yılda su alanında günümüz rakamlarıyla toplam 284 milyar liralık yatırım yaparak 8.817 tesisi hizmete açtık. Bu yatırımlarla, aralarında 613 baraj, 271 içme suyu tesisi, 1.475 sulama tesisi ve 5.140 taşkın koruma tesisinin olduğu birçok çalışmayı tamamladık. On dokuz yılda yaklaşık 20 milyon dekar

alanı sulamaya açarak sulanan tarım alanını 67 milyon dekara ulaştırdık. Son üç yılda ise 41 milyar liralık yatırımla toplam bin tesisi tamamladık. Bu tesislerle de 201 bin hektar alan araziye de sulamaya açtık. 1,6 milyon hektar arazinin toplulaştırmasını tamamladık, ekonomiye yıllık 2,7 milyar lira katkı sağlayarak 181 bin kişiye istihdam oluşturduk. 2021 yıl sonu itibarıyla tamamlanan tesislerle 48 milyon kişiye yıllık 5 milyar metreküp içme ve kullanma suyu temin edilecek. Bu yatırımları yapmasaydık 44 ilimiz kısmen veya tamamen susuz kalacaktı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, on beş dakika ek süre veriyorum, devam edin lütfen.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hidroelektrik enerjide 109 milyar kilovatsaat olan üretim potansiyelimizi 2021 yılı sonunda yıllık 110 milyar kilovatsaate ulaştıracağız.

Açılışını geçen cumartesi günü Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle yaptığımız, ön yüzü beton kaplı baraj tipinde dolgu hacmi bakımından dünya birincisi olan Iısu Profesör Doktor Veysel Eroğlu Barajı ve Hidroelektrik Santrali'nde toplam 6 ünitenin tamamını devreye aldık. Yıllık 4 milyar kilovatsaat enerji üretecek, millî ekonomiye yıllık 3 milyar lira katkı sağlayacak olan Iısu Barajı, 6 milyon nüfuslu yani Ankara kadar büyük bir şehrin yıllık enerji ihtiyacını karşılayacak bir projedir. Sınıfında dünyanın en yüksek 3'üncü büyük barajı olacak ve millî ekonomiye yıllık 1,8 milyar lira da katkı sağlayacak Yusufeli Barajını da bitirme aşamasına geldik. Suyun gücünü milletimizle buluşturmaya, ülkemize su alanında yeni eserler kazandırmaya bundan sonra da devam edeceğiz.

Ayrıca küresel ısınmanın diğer bir boyutu olan taşkınlarla da büyük bir mücadele verdik. Bu yıl, sel felaketi yaşadığımız Kastamonu, Sinop, Bartın illerimizde 48 saatte yağın yağış bir yılda yağın toplam yağışın 2/3'üne eşittir. Coğrafyanın da yüksek eğimli olması sebebiyle sel afetinin etkisi büyük olmuştur. Doğu ve Batı Karadeniz Bölgelerinde meydana gelen taşkınlar sonrasında acil eylem planları revize edilerek projeler hazırlanmış ve inşaat aşamasında olanlar en kısa sürede bitirilecek şekilde çalışmalar tamamlanmıştır.

Saygıdeğer Başkan, kıymetli milletvekilleri; Bakanlığa başladığım daha ilk günlerde tarımın stratejik önemine dikkat çekmiş, ortak akılla, hızlı ve planlı bir aksiyonla, AR-GE ve teknolojiye öncelik vererek hareket edeceğimizi belirtmiştim. Bu minvalde, ilk önce, on beş yıl aradan sonra tarım, orman alanımızda beş yılımızı planlayarak yirmi beş yılımıza ışık tutacak olan Tarım Orman Şûramızı topladık. “Bir fikrim var.” diyen herkesi dinledik, tüm eleştiri, katkıları değerlendirdik. Ardından, hiç vakit kaybetmeden şûrada alınan kararları eylem planına çevirerek hayata geçirmeye başladık.

Yine, suyla ilgili tüm paydaşlarımızla birlikte suyun mevcudiyetini ve geleceğini şekillendirecek politikaların belirlenmesi amacıyla cumhuriyet tarihinin ilk Su Şûra'sını topladık. Yedi aylık bir sürecin ardından, Cumhurbaşkanımızın himayelerinde, 28 maddeden oluşan şûra kararlarını da ekim ayının son haftasında açıkladık. İnşallah, önümüzdeki günlerde, şûra kararları kapsamında, hayata geçirmeyi planladığımız eylemleri de bir bir paylaşıyor olacağız.

Tabii, bu 2 önemli şûradan başka Elektrikli Traktör, Hayvan Takip Sistemi-Akıllı Küpe, Tarım Orman Akademisi, Geleceğe Nefes, Akıllı Tarım Uygulamaları, Tarımın Geleceği Geleceğin Tarımı Platformu, Suyun Gücü Milletle Buluşuyor, Dijital Tarım Pazarı ve Gıdanı Korum gibi birçok projeyi hayata geçirdik. Her biri marka olan bu projelerin sayısını önümüzdeki dönemde artırmaya, tarım ve ormanı güçlü Türkiye vizyonunun önemli bir parçası hâline getirmeye devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın başından bu yana bahsettiğim çalışmalarla AK PARTİ hükümetleri döneminde sürdürülebilir bir ivme yakalayan tarım sektörü, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte son on iki çeyrek kesintisiz büyüme gösteriyor. Tarım sektörü, 2018 yılında yüzde 2,1; 2019 yılında yüzde 3,3; 2020 yılında ise yüzde 5,9'la artan bir büyüme ivmesi kazanmıştır. 2021 yılının ilk altı ayında ortalama yüzde 4,7 büyüyen tarım sektörü ülkemize güç katmaya devam ediyor. Şunu da gururla ifade etmek istiyorum, burada herkes bundan gurur duymalı: Dünya Bankası verilerine göre, son on dokuz yılda tarımsal büyümede, Hollanda yıllık ortalama yüzde 1,53; Fransa yüzde 0,72; İtalya yüzde eksi 0,1 büyürken ülkemiz ise Hollanda'nın yaklaşık 2 katı yani yüzde 2,93 oranında büyümüştür.

Tarımsal hasılamız ise son üç yılda yüzde 78 artışla 2020 yılında 337 milyar liraya ulaşarak cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdı. Tarımsal üretim alanı bakımından dünyada 31'inci sırada olmamıza rağmen tarımsal alanda yaptığımız yatırım ve geliştirdiğimiz yeni AR-GE ve inovasyon çalışmalarıyla tarımsal hasılda Avrupa'da lider, dünyada ilk 10 arasındayız. Bu üretim büyüklüğünün bir sonucu olarak, tarım ve gıda ürünleri ihracatımız da her geçen yıl artmaya devam ediyor. Son üç yılda toplamda yaklaşık 60 milyar dolar ihracata; 15,4 milyar dolar dış ticaret fazlasına ulaştık. Geçen yıl, ihracatımız 20,7 milyar dolar, dış ticaret fazlamız ise 5,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yalandan kim ölmüş!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Artık 206 ülkeye 2.090 çeşit tarım ve gıda ürünü ihraç edebilen bir seviyedeyiz. Bu veriler, ülkemizin tarım ve gıda ürünlerinde kendi kendine yeterli olduğunu ve net ihracatçı konumunda olduğunu tam olarak göstermektedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ne kadar ithalat yaptın, onu yazmamışsın.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – 2021 yılının ilk dokuz ayında ise tarımsal ihracatımız geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 19 artışla 17,4 milyar dolara, dış ticaret fazlamız ise yüzde 37 artışla 4,8 milyar dolara yükseldi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, ithalat...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ayrıca, 2020 yılında, ülkeler bazında kendi kendine yeterliliğe baktığımızda, Çin'de yüzde 46, Almanya'da yüzde 78, ABD'de yüzde 88 iken, bu oran Türkiye'de yüzde 136 olarak gerçekleşmiştir. Aynı zamanda, ilk kez Çin'e süt ürünleri, kanatlı eti ve ürünleri ihracatını gerçekleştirdik.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Kaç ton buğday ithal ettiniz? Kaç ton arpa ithal ettiniz? Harika ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir usulümüz yok değerli arkadaşlar. Size söz vereceğim, o zaman fikirlerinizi ifade edersiniz. Rica ediyorum... Bakın, çok sayıda arkadaşımızı misafir ediyoruz, burası Plan ve Bütçe Komisyonu, lütfen, düzenimizi bozmayalım.

Devam edelim lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İthalat ne kadar? Kaç üründe ithalat yapıyor?

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Aklımızla alay etmesinler, yeter artık ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan rakamlar söylüyor, size sıra geldiğinde siz de fikirlerinizi ifade edersiniz.

Buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakandan öğrenmek istiyoruz zaten ithalat rakamlarını.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ona itirazımız yok Başkanım, ithalatı da söylesin. Kaç ülkeden ithalat yapıyor? Ne kadar ithalat yapıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ne söyleyeceğine kendisi karar verir, rica ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ama 2 milyon ton arpa ithal etmiş bir ülke...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, düzenimizi bozmayalım, burası Plan ve Bütçe Komisyonu, sırası geldiğinde fikirlerinizi, eleştirilerinizi, görüşlerinizi ifade edeceksiniz ama vakit kaybediyoruz. Rica ediyorum...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Hatice'ye değil, neticeye bak.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Senin tuzun kuru herhâlde.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Tuzun çok kuru.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Gel, benim gibi üretim yap bakayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, rica ediyorum.

Sayın Bakanım, devam edelim.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – 2021 yılında ise Singapur'a sofralık yumurta ihracatına başladık. Yine, Bosna Hersek'e kanatlı eti ve ürünleri ihracatına başladık. Orman ürünleri ihracatımız ise 2018 yılında dış ticaret açığı verirken 2020 yılında 492 milyon dolar dış ticaret fazlası verdi, inşallah, bu yıl sonunda da 1 milyar dolar dış ticaret fazlasına ulaşmayı hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, biz, son on dokuz yılda, odağında insan olan projeleri hayata geçirmek için büyük gayret gösterdik. Yine, önümüzdeki süreçte, tarım ve orman alanında yapmayı planladığımız hedeflerimizi sizlere aktarmak istiyorum. Bu kapsamda, 2022 yılında, sertifikalı tohum üretimimizi yüzde 5 artışla 1,3 milyon tona, yılda ortalama 500 bin dekar alanda yapılan mera ıslahı ve amenajman çalışmalarını da yüzde 100 artırarak yılda 1 milyon dekara çıkaracağız.

Yerli kaynaklarla üretilen, 2020 yılında 390 bin ton kullanılan organik ve organomineral gübre kullanımını 2022 yılında yüzde 28 artışla 500 bin tona çıkaracağız. Büyükbaş hayvan varlığını 18,6 milyon başa, küçükbaş hayvan varlığını 65 milyon başa çıkaracağız.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – İnekler kesimhaneye gidiyor sayenizde Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süleyman Bey, rica ediyorum; yanlış yapıyorsunuz, böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Söz atmak, laf atmak Meclisin usulü.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yine, süt üretimini 23,6 milyon tona, kırmızı et üretimini 1,6 milyon tona, tavuk eti üretimini 2,4 milyon tona, yumurta üretimini 22,5 milyar adede ve bal üretimini de 122 bin tona yükseltmeyi hedefliyoruz.

Sulama hibe destekleriyle, 1 milyon dekar alanı daha modern basınçlı sulama sistemleriyle buluşturacağız. Su ürünleri yetiştiriciliğinde hedefimiz ise 520 bin ton üretim ve 1,5 milyar dolar ihracat.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, hep ihracat mı, vatandaş yemeyecek mi?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Başta Ankara, İstanbul, Antalya, İzmir ve Muğla illerimiz olmak üzere, 2,4 milyon hektar orman alanının tapuya tescili sağlanarak tüm ormanlarımızın tapuları alınmış olacak. Ormanlık faaliyetlerinde kullanılan İHA sayısını 8'e çıkaracağız. 100 bin hektar alanda ağaçlandırma ve erozyonla mücadele çalışması yapacağız. 260 milyon fidanla ve 350 milyon tohumdan karşılanmış ağaçlandırma çalışmalarıyla orman alanlarımızı

2022'de 23,2 milyon hektara çıkaracağız. 2023'e kadar, orman alanımızı, ülke yüzölçümünün yüzde 30'u olan 23,4 milyon hektara çıkarmak öncelikli hedeflerimiz arasında. Odun ürünleri üretimini 33,3 milyon metreküp olarak hedefliyoruz.

24 yeni ekoturizm yönetim alanı planlayarak ülkemize kazandıracamız. ORKÖY kredi ve hibe destek tutarını da 400 milyon liraya yükselteceğiz. 46 baraj, 10 HES, 18 gölet ve bent, 53 sulama tesisi, 15 içme suyu tesisi, 3 atık su tesisi, 50 yer altı barajı, 133 taşkın koruma tesisi ve 32 arazi toplulaştırma projesi olmak üzere su ve sulama alanında toplam 360 tesisi tamamlayacağız.

Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası branşında eşik verim değerini yüzde 70'ten 80'e, devlet prim desteğini ise yüzde 60'dan yüzde 70'e çıkaracağız. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan hayat sigortaları branşlarında yüzde 16, buğday ürünü dolum paketinde ise yüzde 5 prim indirimi yapacağız. 2022 yılında 100 yer altı barajını tamamlayacağız. Bu alanda hedefimiz cumhuriyetimizin 100'üncü yılında 150 yer altı barajını tamamlamak.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın 2020 yılı Sayıştay denetim raporunda 36'sı Bakanlığımızın faaliyetlerine ait, 8'i ise döner sermaye iş ve işlemlerine ait olmak üzere 44 bulgu yer almaktadır. Denetim görüşünün dayanakları bölümünde 17 bulguya yer verilmiştir. Bulgular muhasebeleştirme ve raporlama, alacakların takibi, destekleme ve proje ödemelerinin prosedürüne ilişkindir. Diğer bulgular bölümünde ise 19 denetçi görüşü niteliğinde iyileştirme önerisinde bulunulmuştur. Toplam 44 bulgudan 21'inin hâlihazırda çözümü gerçekleştirilmiş olup 23 bulgunun çözüm çalışmaları devam etmektedir.

Bakanlığımız Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi'nde yani KAYSİS'te 1.410 hizmetle, hizmet sayısında, en fazla hizmet veren bakanlıklar arasında 1'inci sıradayız. Bize en yakın bakanlıkların hizmet sayılarının bile 2 katından fazla olan hizmet sayımıza göre bulgu sayımızın oranı yüzde 3'tür.

Bakanlığımıza cevaplanmak üzere gönderilen Mayıs 2020 tarihli denetim raporu bulgularına ilişkin görüş ve önerilerimiz de 18 Haziran 2021 tarihinde Sayıştay Başkanlığına iletilmiştir. Bakanlığımız, yasama adına denetim faaliyeti yürüten Sayıştay Başkanlığının tespit ve değerlendirmelerine büyük ehemmiyet göstermekte olup tespit edilen bulguların ve önerilerin gereğinin yapılması konusunda tüm teşkilata talimat verilmiştir. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımızca bulgularla alakalı inceleme başlatılmıştır. Görüleceği üzere, Sayıştay bulgularına ilişkin hem idari hem de cezai açıdan her türlü tedbir zamanında alınmaktadır. Son üç yıl değerlendirildiğinde, nihai raporda bulgu sayımız yüzde 20 oranında azaldı.

Yasal mevzuat değişikliği gerektiren hususlar yüce Meclisimizin takdirindedir. Bakanlığımızın uhdesi dışında kalan hususlar özellikle muhasebeleştirme ve raporlamayla ilgili konular çözüm odaklı olarak Hazine ve Maliye Bakanlığıyla iş birliği içerisinde yürütülmektedir.

Kıymetli milletvekilleri, Bakanlığımızın 2020 yılı kesin hesabında bütçeyle verilen 40,3 milyar lirayla birlikte yıl içerisinde aktarılan ödenekle toplam 44,6 milyar lira olan Bakanlık bütçemizin yüzde 97,84'ü harcanmıştır. Personel giderleri için ayrılan 5,7 milyar lira ödeneğin yüzde 99,36'sı, SGK devlet primi giderleri için ayrılan 991,2 milyon lira ödeneğin yüzde 98,98'i, mal, hizmet, ticari alım giderleri için ayrılan 320,5 milyon lira ödeneğin yüzde 95,36'sı, cari transferler için ayrılan 25,5 milyar lira ödeneğin yüzde 99,43'ü, sermaye giderleri için ayrılan 1,1 milyar lira ödeneğin yüzde 63,17'si, sermaye transferleri için ayrılan 10,8 milyar lira ödeneğin yüzde 96,97'si, borç vermek için ayrılan 17,8 milyar lira ödeneğin yüzde 97,8'i harcanmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; kaynakların en yüksek faydayı sağlayacak programlara tahsis edilmesini hedefleyen program bütçe sistemine uygun olarak hazırlanan Bakanlığımızın 2022 yılı bütçe teklifi 9 program, 16 alt program ve 43 faaliyetten oluşmaktadır. Bakanlığımızın 2022 yılı

bütçesi bir önceki yıla göre yüzde 25,5 artarak 64,6 milyar lira olmuştur. 1,4 milyar lira olan 2021 yılı Bakanlık merkez yatırım bütçesi 2022 yılında yüzde 21 artışla 1,7 milyar, bağlı kuruluşlardan 15,9 milyar lira olan 2021 yılı yatırım bütçesi 2022 yılında yüzde 35 artışla 21,4 milyar lira olmuştur. 2022 yılı bütçesinin yüzde 40'ı olan 26 milyar lirayı tarımsal desteklemelerde ve yüzde 37'si olan 23 milyar lirayı ise tarımda verimliliği ve geliri artırmak için yatırımlarda kullanacağız. 2022 yılında 6,2 milyar liralık Orman Genel Müdürlüğü bütçesinin yüzde 10'u olan 632 milyon lirayı ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarına ayırdık. 2022 yılında su yatırımı bütçe teklifimiz ise 2021 yılına göre yüzde 33,24 artırılarak 20,4 milyar lira olmuştur. Bu bütçenin yüzde 60'ı olan 12,3 milyar lira sulama yatırımlarına ayrılmıştır. Özellikle su ve sulama yatırımlarıyla tarımsal üretimimizi artırmış olacağız.

Bütçemiz Türkiye'nin çiftçisinin, üreticisinin, vefakârca üreten insanların emeğinin bütçesidir; bütçemiz toprağımızın, suyumuzun, ormanımızın bütçesidir. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılının arifesinde hem tarımda hem de ormanda yeni bir yüzyıl sloganıyla çalışıyoruz. Bu bilinçle ve siyasetüstü bir bakış açısıyla Gazi Meclisimizin siz değerli milletvekillerinin 2022 yılı bütçemiz için desteklerini bekliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım bu kapsamlı sunumunuz için.

Şimdi, müzakerelere başlıyoruz. Bu çok stratejik, çok önemli konuda bütün gruplarımızın fikirlerini, görüşlerini, eleştirilerini alacağız.

Önce her gruptan 1'er milletvekilimize, daha sonra da istemlerine göre sırasıyla Komisyon üyelerimiz öncelikli olmak üzere milletvekillerimize söz vermeye devam edeceğim. Daha önce belirlediğimiz usuller çerçevesinde, grupların sözcüsü olarak konuşacak arkadaşlarımıza yirmi dakika süre vereceğim. Komisyon üyelerimizin süreleri onar dakika olacak, Komisyonumuzu teşrif eden, üyemiz olmayan ama bugün aramızda bulunan değerli milletvekillerimize ise beşer dakika söz verme imkânım olacak. Bu arada tabii çok sayıda –tarımın özelliği gereği herhâlde- arkadaşımız var. Yalnız bir konuda uyarmak istiyorum: Çok sık aralarla oturuyoruz, pandemi şartlarındayız, takdirinize bırakıyorum, belli bir sırayla arkadaşlarımız gelirse, buradaki sağlık koşulları açısından, sağlıklı çalışma ortamını koruyabilirsek sizler için, sizin sağlığınız için ve hepimizin sağlığı için daha iyi olur diye ifade etmek istiyorum.

Şimdi, gruplara söz vereceğim. CHP Grubundan Sayın Süleyman Girgin, HDP Grubundan Sayın Rıdvan Turan, İYİ Parti Grubundan Sayın Erhan Usta, MHP Grubundan Sayın İsmail Faruk Aksu, AK PARTİ Grubundan ise Sayın İbrahim Aydın grup sözcüsü olarak konuşacaklardır.

İlk sözü Sayın Süleyman Girgin'e vermek istiyorum. Yalnız Süleyman Bey kendi isteğiyle on beş dakika konuşmak istediğini söyledi, beş dakikasını başka bir arkadaşımız kullanacak daha sonra.

Süleyman Bey, hazırsanız size söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

Süreniz on beş dakikadır.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, dünyada açlığın küresel olarak ciddi bir sorun hâline geldiği, ülkemizde mutfağa vuran enflasyonun aile ekonomisini dağıtan ciddi bir yangına dönüştüğü, çiftçimizin ektiğinin karşılığını alamadığı için toprağı terk etmek zorunda kaldığı, çiftçinin üretim yapmasının değil üretim

yapmamasının maliyetini hesaplamaya başladığı, aile işletmeciliğinin tasfiye edilerek yerine şirket tarımının egemen kılındığı, üretimin değil ithalatın desteklendiği bir ortamda dünya tarım devine ev sahipliği yapmış, dünyadaki ürün ve bitki çeşitliliği bakımından en zengin ülkelerden birinde yani ülkemizde Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz. Her şeyden önce, 2022 bütçesinin hayırlı olmasını diliyoruz.

Değerli milletvekilleri, gıda egemenliği, ülkelerin kendi ekolojik ve sosyal çevrelerine uygun tarım ve gıda politikalarını bağımsız biçimde belirleyebilmeleridir. Açıkça söyleyelim, AKP iktidarı on dokuz yılda ülkemizin gıda egemenliğini yok etmiş, geleneksel tarım yapımı zayıflamış, ülkemiz tarımda net ithalatçı konumuna düşmüştür. 2000'lerin başından beri tarımda şirketleşme derinleşmiş, çiftçi üretimden uzaklaşmış, çok uluslu tekellerin hakimiyeti artmıştır. Bugün dışa bağımlı tarımsal yapımız çiftçiyi tarımdan koparmakta, gençler tarım dışı alanlara yönelmekte, tarım toprakları atıl kalmaktadır. 2002'de 41 milyon 200 bin hektar olan tarım alanımız 2020'de 37 milyon 800 bin hektara gerilemiştir. Bu alan Ankara ve İstanbul'un toplam yüz ölçümünden büyüktür. 2003'te 2 milyon 800 bin çiftçimiz vardı, 2020'de 2 milyon 100 bine düştü yani nüfus bu sürede 16 milyon 400 bin artarken 650 bin çiftçi üretimden ayrıldı. Bunlar sadece rakam gibi gözükse de tarımdan kopuş göçe neden olmakta, kent yoksulluğunun temelini de oluşturmaktadır. Üzülerek ifade etmeliyiz ki 2022 bütçesinin açıkça gösterdiği şey tek adam rejiminin bütün yerlilik ve millilik masallarına rağmen yerli tarımı tasfiye, tarımda emperyal şirketlerin egemenliğini tesis etme projesinin tüm hızıyla sürmekte olduğudur; hem de bu proje iktidarın kendi çıkardığı tarım yasasının bile aleyhine bir saldırganlıkla hayat bulmaktadır. 2022 bütçesinde tarıma ayrılan destek yalnızca 25,8 milyar liradır ancak Tarım Kanunu madde 21'e göre verilmesi gereken destek 78,8 milyar liradır. Sayın Bakan, bu paralar nerede? Çiftçimizin cebinden alınan 53 milyar lira kimin cebine girecek?

Değerli milletvekilleri, dünyada gıda ticaretinin pandemi nedeniyle yavaşladığı, ülkelerin tarım stoklamalarının arttığı, gübre, mazot, elektrik ve tohumda fiyatların aşırı yükseldiği bir dönemde yasa gereği verilmesi gereken 78,8 milyar destek yerine 25 milyar lira destek vermek demek çiftçinin 53 milyar lirasını gasb etmek demektir; çiftçiye "Bu sene ekim yapma, ekim yaparsan iflas edersin." demektir; "Ülkede yerli tarım biterse bitsin, tarım, tarımsal üretim tekellerince yapılsın." demektir; tüketici için daha pahalı gıda, daha çok ithalat, bütçe için daha çok döviz açığı demektir. Bunu bilmiyor olamazsınız Sayın Bakan, yerli tarım aleyhine bu politikaları bilinçli olarak tercih ediyorsunuz. Kara kış kapıda, gıda krizi kapıda. Bu gidişle ekmek 4 lira, ayçiçeği yağının litresi 50 lira olacak. Ekim ayında üretici ile market fiyatı farkı 4,5 kata yaklaştı. Süreç gıda egemenliği açısından çok kritik. Tarımsal üretimin devamlılığını koruyacak adımlar acilen atılmazsa ülkemize çok pahalıya mal olacak.

Sayın Bakan "Gübre desteği 2022'de yüzde 100 artacak." şeklinde açıklama yaptınız. Yüzde 100'lük bir artış oran olarak yüksek gibi görünse de 16 lira olan gübre desteği 32 liraya çıktı, üstelik bu rakam 2022'nin üretimiyle ilgili yani ödemesi 2023'te yapılacak. 2023'te enflasyon ne olur? Gübre fiyatları ne olur? Üretim yapan çiftçi kalır mı, kim bilir. Bir mısır üreticisi 1 dönümde 50 kilo taban gübresi, 50 kilo üst gübre kullanıyor ve bu iki gübrenin üreticiye dönüm başına maliyeti bugün 800 lira. Çiftçinin mutlaka atmak zorunda olduğu bir gübre bu, bunu atmazsa verimlilik düşer. Çiftçi "Şu anda gübre ihtiyacım var." diyor "Desteğe ihtiyacım var." diyor, siz iki yıl sonraki ödemededen bahsediyorsunuz. Ekilmiş, biçilmiş, hasat edilmiş ürüne bir yıl sonra destek veren tek ülkeyiz. Köylü tarlasını sürdürdü, tohumunu ekti ama devlet hangi ürüne ne kadar destek veriyor, hangisinin üretimini teşvik ediyor bilmeden ekim yapmakta. Siz bugün 800 lira harcama yapacağı gübreye 2023'te 32 lira destek vereceksiniz, 800 lirada 32 lira yüzde 4'e gelir. Bu mudur destek?

Geçen yıl 1 dekar buğday için gübre desteği 16 lira idi, üre gübre kilosu 1 lira 80 kuruş idi. Çiftçi 16 lirayla 8,8 kilo üre gübresi alabiliyordu. Desteği 4 lira artırarak 2021 yılı için 20 liraya çıkarıyorsunuz. Peki, artırılmış hâliyle 20 liraya çıkan destekle şimdi kaç kilo üre gübresi alınıyor? Yalnızca 2,2 kilo. Anlayacağınız, gübre desteği artmadı; 8,8 kilodan 2,2 kiloya düştü Sayın Bakan. Dünyanın hiçbir yerinde bunun adı destekleme değildir. Bunun adı olsa olsa çiftçiye enflasyona ezdirip gıda pahalılığını tetiklemektir. Eğer çiftçimiz yeterli gübre kullanmazsa rekolte düşer, bu da daha çok ithalat ve döviz açığı demektir. Bu koşullarda, Sayın Bakanın “Çiftçi zarar etmiyor.” açıklamasına da değinmek lazım. Haklısınız Bakan, çiftçi zarar etmiyor, iflas ediyor.

Değerli milletvekilleri, dünyanın dört bir yanında tarım ve gıda piyasasında arz güvenliği ve fiyat istikrarı adına gübre sektörüne yönelik, ülkemizin aksine, üreticiyi koruyacak önlemler açıklamıyor. Rusya’da enflasyonla mücadele kapsamında, gübre üreticilerinin de aralarında bulunduğu birçok sektörü kapsayacak şekilde doğal gaz fiyatını sabitleme kararı alındı. Bunun karşılığında Rusya Gübre Üreticileri Birliği temmuz-aralık döneminde gübre fiyatlarını sabitledi. Dünyanın önde gelen gübre ithalatçılarından Hindistan, küresel fiyatlardaki yükselişe karşı çiftçilerini korumak ve yerli sezonda üretimin devamlılığını sağlamak adına ek bir destekleme paketi açıkladı. Ülkemizde ise -başta da belirttiğim gibi- üretici üretmek ile üreticiliği bırakmak arasında karar verme aşamasına geldi.

Sayın Bakan, siz ise Türkiye’de bu sezon itibarıyla “‘Ben zarar ettim.’ diyen çiftçimiz yok, gübre desteklerini artırdık. Yeterli mi? Değil ama elimde olsa çok daha fazlasını verirdim.” dediniz. Elinizden tutan mı vardı Sayın Bakan? Yani, siz, bu ülkenin bir Bakanı olarak “Ben çiftçiye daha çok destek vermek istiyorum. O nedenle Tarım Kanunu 21’inci madde uygulansın.” dediniz de kim “Olmaz.” dedi? Bunu açıklamalısınız.

Bir de “Çiftçiye moral ve motivasyon vermek en önemli.” dediniz. Vereceğiniz moral ve motivasyonla kaç kilo gübre alınır Sayın Bakan? Çiftçi elektrik ve doğal gaz faturalarını ya da vergilerini “Moral ve motivasyon olarak ödeyeyim.” dese kabul eder misiniz mesela? Bu nasıl bir tarım politikasıdır? Çiftçiye gelince “Elimde olsa daha fazlasını verirdim ama yok, siz moral ve motivasyonla yetinin.” ithalata gelince “Paramız var ki alıyoruz.” Bu bir çifte standarttır. Çiftçi sizden moral ve motivasyon değil, somut destek bekliyor Sayın Bakan. Algı yönetimiyle, inkâr etmekle, rakamları değiştirmekle, dilek temenniyle, moral motivasyonla kotarmaya çalıştığımız tarım politikaları yedi bin yıldır tarım yapılan toprakları tarım ithalatçısına dönüştürmüştür. Oysa, Hazine garantili projelere verdiğiniz desteğin onda 1’ini tarıma verseydiniz, çiftçi bugün perişan olmazdı.

Gübre fiyatlarının, tarımsal üretimi ölümle tehdit etmesinin yanı sıra, son bir yılda tarımsal sulamada kullanılan elektrik fiyatları yüzde 57, mazot fiyatları yüzde 30, TİGEM hububat tohumluk fiyatları yüzde 40-63 arasında, süt yemi fiyatları yüzde 52 ve besi yemi fiyatları yüzde 48 arttı. Sizce, bu girdi maliyetleriyle zarar etmemek mümkün müdür?

Sayın Bakan, “Dünyada gıda fiyatları artıyor; bu, dünyanın sorunu.” diyorsunuz; doğrudur, dünyada da fiyatlar artıyor ancak TÜİK Gıda Fiyat Endeksi, küresel tarım fiyatlarını gösteren Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Gıda Fiyat Endeksi’nin 3 katını aştı. Türkçesi şu: Bizdeki pahalılık dünyadaki pahalılığın tam 3 katı. Dünyanın hiçbir ülkesinde Türkiye kadar yüksek gıda enflasyonu yok.

Sayın Bakan, bir diğer konu seçim bölgem Muğla’yla ilgili. Muğla ili Milas ilçemizde Toprak Mahsulleri Ofisi son beş yılda atıl durumda olduğu gerekçesiyle özelleştirildi. Aslı görevi hububat üreticisinden destekleme alımı yapmak olan Toprak Mahsulleri Ofisi, açıkça, Türkiye genelinde olduğu gibi beş yıldır Milas’ta da kan ağlayan hububat üreticisini destekleme amaçlı alım yapmadığını itiraf etti. Milas Toprak Mahsulleri Ofisi üreticiyi desteklemek amacıyla son beş yıldır neden hububat alımı yapmamıştır? Bu konu basına yansıdığına AK PARTİ Milas İlçe Başkanı şöyle bir açıklama

yaptı: “İhaleye giren arkadaşımız bizim yönetim kurulu üyemiz, bizim adımıza bu ihaleye girdi.” dedi. Bu garabet açıklamanın anlamı nedir? AK PARTİ ilçe yönetimi olarak mı bu ihaleye girilmiştir? Bakanlığımızın siyasi parti ilçe başkanlarına, ilçe yönetim kurulu üyelerine Toprak Mahsulleri Ofislerini kiralamak gibi bir politikası var mıdır? Sizin göreviniz çiftçiye güç vermek, destek vermek, hububat alımlarında hem üreticiyi hem de tüketiciyi korumak değil midir?

Sayın Bakan, bu yıl limon dalda kaldı. Biraz önce, geldiğinizde size göstermeye çalıştık ama çiftçiye selam vermediğiniz gibi vekillere de selam vermeden geçtiniz. Limonun kilo maliyeti 1,5 lira ancak bu sene çiftçi 1 liradan bile limonu satamadı, 40 kuruşa satmak zorunda kaldı. İlaç, gübre ve tarımsal makinelerinin maliyeti yüzde 100-yüzde 250 arası arttı. Seçim bölgem Muğla’da Köyceğiz, Ortaca ve Dalaman’da limon üreticisi feryat ediyor. Yıllık ortalama 110 bin ton limon üretilen bölgede çiftçiler son beş yıldır limonu maliyetlerinin altında satmak zorunda kalıyor. Bu yıl kilo fiyatı 80 kuruşa, 40 kuruşa düşmesine rağmen yine de ürünü satamayanlar var; aynı limon tezgâhta 7 lira. Borçlarını ödeyemeyen birçok çiftçi bahçesini satışa çıkarmaya başladı, çaresizlikten ağaçlarını kesenler var. Çiftçi “Ağacımızı kesersek on yıllık emeğimiz boşa gidecek. Sesimizi duyan yok.” diyor. Limon üreticisinin sesine niye kulak vermiyorsunuz Sayın Bakan?

Sayın Bakan, Muğla’daki arıcıların sorunları yangınlar sonrası katlandı. Üretiminde dünya lideri olduğumuz çam balının üretim sahası olan binlerce hektarlık basralı saha yandı, basra böceğinde büyük kayıplar oldu. Bu nedenle, arıcılarımız kovan desteğinin yüzde 100 artırılmasını istiyor. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarının en az bir yıl süreyle faizsiz olarak ertelenmesini istiyor. Kovan başı desteklemelerinin ocak-şubat aylarında mutlaka verilmesini istiyor. Muğla arıcılarının arıyı kısm beslemek için şu anda 15 bin çuval şeker talebi var ancak TÜRKŞEKER bu ihtiyacı karşılamıyor. Arıcılar taleplerinin eksiksiz şekilde yerine gelmesini talep ediyor.

Sayın Bakan, iktidarınız pandemi sürecini nasıl yönettiyse, 67 bin dekarın yok olmasına neden olan yangın sürecini de öyle yönetti. Önce, işi oluruna bıraktınız, müdahale ettiğinizde ise iş işten geçmiş oldu. Kendi yetki ve sorumluluklarınızı yerine getirmekte kifayetsiz kalıp suçu başkalarına yüklemeye kalktınız. Tedbirsizlikleri, eksikleri bütün dünya gördü ama siz görmezden geldiniz. Binlerce dönüm arazi cayır cayır kül olurken insanların kafalarına çay atan bir anlayışınız var. Yangınların üzerinden aylar geçti, merak ediyoruz, eksikleri giderdiniz mi? Örneğin, Sayıştay raporunda “Orman Genel Müdürlüğü merkez ve taşra birimlerinde Aralık 2020 tarihi itibarıyla 9.591 sürekli işçi kadrosu boş olarak durmaktadır.” diyor. Bu kadroları doldurup yangına müdahale için ne gibi çalışmalar yaptınız? Yoksa, böyle çalışmalar yapılmadığını yeni bir yangın sürecinde mi öğreneceğiz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayınız.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

Buna ek olarak, yine Sayıştay, ülkemizdeki toplam ormanlık alanın yüzde 60’ının yangına hassas alan olmasına karşılık yangının yaratacağı tahribatı azaltacağı bilinen Yangın Eylem Planlarının her yerleşim yeri için hazırlanmadığı eleştirisinde bulunuyor. Yangın Eylem Planlarının tamamlanması hususunda nasıl bir adım attınız? Aylarca uçakları tartıştık. Buradan bir sonuç çıkarıp uçak filosu kurdunuz mu? Yine, böyle bir yangında orman teşkilatının elinin kolunun bağlı kalacağını içimiz acıyarak mı göreceğiz?

Muğla'daki orman yangınlarında acı bir gerçeğe daha şahit olduk. Çiftçi mazot pahalılığı nedeniyle buğdayın başağını almış, saman kısmını tarlada bırakmış. Vatandaş “Mazot pahalı, getirisi götürüsünü karşılamaz.” diye dokunmamış samanına. Bu durum yangının daha hızlı yayılmasına da sebebiyet verdi bazı yerlerde. Bu durumdan haberiniz var mı Sayın Bakan?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Şimdi, Halkların Demokratik Partisinden Sayın Rıdvan Turan.

Rıdvan Bey, süreniz yirmi dakikadır, buyurun lütfen.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Şimdi, aşağı yukarı bütün bakanlıklar söz aldıklarında bir büyüme hikâyesi anlatıyorlar. Genel olarak da bakıldığında, işte, Türkiye'nin de adım adım büyüdüğüne ilişkin Hükümet çevrelerinden pek çok yayın dinliyoruz.

Şimdi, Sayın Tarım Bakanının da anlattığı çerçeveden bakıldığında tarımsal açıdan Türkiye büyüyor. Fakat, tabii, bütün kapitalistlerin yaptığı şöyle bir hata var, Bakan da bunu yapıyor: Bu büyümenin neye karşılık geldiği, büyümenin ne anlama geldiği hep böyle bir sis perdesinin arkasında bırakılıyor. Bakın, büyüme, kapitalizm açısından bir fetiş hâline getirilmiş durumdadır fakat büyüme dediğiniz şeyi hani bir insanın kilo alması gibi düşünün, bu kilo eğer sağlıklı bir biçimde alınmıyorsa bunun bir hastalığa tekabül edeceği herhâlde hekim olmayanlar tarafından da teyit edilecektir. İşte, gelin, tarım süreçlerine biraz buradan bakalım, bu büyüme denen şey, örneğin, istihdam yaratıyor mu? Yani Tarım Bakanı bize şunu söyleyebiliyor mu: “Ya, biz büyütüyoruz ama tarımsal istihdamımız da artıyor.” Diyebiliyor mu? Diyemiyor. Niye? Çünkü özellikle AKP'nin son döneminde -ki bu on dokuz yıllık zaman dilimi içerisinde- ve AKP öncesindeki iktidarlar, sağ iktidarlar sayesinde de kırsal olağanüstü bir hızla tasfiye oldu. Yani IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi -tırnak içinde- yerli ve millî olmayan ama politikaları bu Hükümetler tarafından büyük bir hassasiyetle uygulanan bu örgütler sayesinde kırsal tasfiye oldu. E şimdi, ÇKS bir veri ise, ÇKS'ye bakıyoruz, ÇKS verilerine göre çiftçi sayısında ciddi bir azalma var. Öyle mi? Demek ki istihdam büyüme hikâyesine istihdam yaratıp yaratmadığı açısından bakacak olursak, kırsalın mutluluğu açısından bakacak olursak bunun karşılığı yok. Evet, matematiksel bir büyüme var, demek ki bu büyüme genele şamil bir büyüme değilse ancak bir azınlığın cebini dolduran, az sayıda insanın zenginleşmesini sağlayan bir niteliğe sahip. Nitekim, bizim yaptığımız araştırmalarda IPARD desteklerine ilişkin bunun Hükümetle iltisaklı birtakım kimselere yoğunluklu olarak gittiğine ilişkin ciddi miktarda veriler bulduğumuzu söyleyebilirim. Peki, bu büyüme gelir dağılımı adaletini sağlıyor mu? Yani kırsalda üretim yapan insanlar Türkiye'deki gelir dağılımı adaleti terazisine vurulduğunda şöyle diyebiliyor muyuz: “Yani büyüme eş güdümlü kırsalın bir zenginliği var.” Kırsalın zenginliği falan yok, kırsalın perişanlığı var, kırsala uyguladığımız zulüm var. Yani ben de köy kökenli bir milletvekili olarak daha birkaç gün önce kendi köyümdedim; insanların ne vaziyette olduğunu, nasıl üretimden uzaklaştığını görüyoruz. Demek ki “büyüme” diye söze başlanınca sorulması gereken soru “Kim için büyüme, nasıl büyüme?” olacak. Bu zaviyeden bakıldığında -üzülerek söylüyorum ki- bu perspektif ve bakış açısıyla sürece adım atan bütün hükümetlerin “büyüme” diye anlattıkları şey, ancak ve ancak, ne yazık ki bir azınlığın, küçük kesimin işlerinin yolunda gitmesi ya da büyümesi anlamına geliyor.

İkinci bir mevzu şu: Ya, bu TÜİK denilen kuruma -ki az ya da çok görelî özerk bir niteliğe sahip- bunun verilerine bu ülkede inanan kimse var mıdır bilmiyorum, ben olmadığı kanısındayım. Hâl böyleyken bizatihi Hükümetin kendi kurumu olan Bakanlığın bu verilerinin ne kadar güvenli olduğu, ne kadar inanılması gerektiği de bir başka tartışma konusu ne yazık ki.

Şimdi, üç yıldır burada bir araya geliyoruz ve konuşuyoruz. Ne konuşuyoruz? Mesela Sayıştay raporlarını konuşuyoruz. Ben çok merak ediyorum yalnız, Bakan adına da merak ediyorum, insan kendi ekibini toplayıp “Ya arkadaşlar, bakın, her sene biz mebzul miktarda eleştiri alıyoruz, Plan Bütçede bizi didiklemeden kimse kalmıyor. Ya, şu hesapları kitapları kardeşim doğru tutun da bu sene yüzümüzün akıyla çıkalım.” demez mi? Gerçekten çok enteresan yani Sayıştay ne iş görüyor ya da Sayıştayın raporları eğer bu kurumların nasıl davranması gerektiğine, ne tür bir hassasiyet göstermesi gerektiğine ilişkin bir veri değilse... Ne olacak yani? Yani Anayasa Mahkemesini kapatmaya meraklı olanlar var; Sayıştay’ı da kapatın, rahat edin yani ne istiyorsanız onu yapın.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bu Sayıştay raporları yine zehir zemberek. Bakın “Muhasebe kayıtları yanlış tutuluyor.” denmiş; kurum alacaklarının, tahsilatların doğru raporlanmadığından bahsedilmiş; tarımsal amaçlı kooperatiflere kullanılan kredilerden kaynaklanan alacakların gerçek tutarı göstermemesinden, yatırıma alınmış projelerin gerçekleşme olmadan ödemelerinin yapılmasına, tarımsal destekleme ödemelerinin gerçekleşme işlemleri tamamlanmadan ödenmelerine kadar, eskilerin deyimiyle pehlivan tefrikası gibi, bir ton eksiklik var. Şimdi, bunları niye yapıyorsunuz? Yani bu verilere bakıldığında çok rahatlıkla “Tarım Bakanlığında yolsuzluk var.” denir çünkü hesap sağlam muhasebeleştirilememiş, gelen gelirler, neyin nereye gittiği net olarak görülüyor. Mesela, uygulanan idari para cezalarının muhasebeleştirilmediğine ilişkin bir veri var. Ya, ne oldu bu para, biri cebine mi attı, yolda yürürken düşürdü, kayıp mı etti, nasıl oluyor bunlar? Ya, bu, görev kusuru falan değildir arkadaşlar; bu, görev kusuru değil, bildiğin, yıllardan beri tekrarladığı için, taammüden suçtur yani. Ya, akıl alır cinsten değil.

Mesela, yine, 221 milyon 665 bin 224 lira bakiyeli 4.222 adet banka hesabının Bakanlık ve bağlı birimleri adına açıldıkları hâlde genel bütçe, döner sermaye ve sosyal tesisler muhasebe birimlerinde muhasebeleştirilmedikleri... Daha devam ediyor yani o kadar çok şey var ki böyle, ya, utanır insan, ne bileyim, bilmiyorum yani.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğünden alınan bilgilere göre, Bakanlıkça 1990 ile 2017 yılları arasında 1.739 kooperatife toplam 1 milyar 238 milyon 898 bin lira -küsürünü okumuyorum- kredi verilmiş, Sayıştay denetim raporunda bunlara ilişkin kayıtlara yer verilmemiş olduğunu tespit etmiş. Taşınırların yıl sonu sayımları yapılmamış; dayanıklı taşınırların numaralandırılmadığı ve ilgili olduğu taşınırlar üzerinden gösterilmediği, ortak kullanım alanlarında bulunanların dayanıklı taşınırlar listesinin düzenlenmediği, kişilerin kullanımına verilen dayanıklı taşınırlar için taşınır teslim belgesi düzenlenmediği, ambar giriş-çıkış işlemlerinin zamanında ve tam olarak yapılmadığı, falan falan falan... Daha çok sayıda var fakat zaman az olduğundan dolayı hepsine giremeyeceğim ama şunu söyleyeyim: Yani kamu adına çok utanç verici bir durum bu, böyle bir şey olmaz. Yani bu para kimsenin babasının parası değil, dedesinden, ebesinden miras kalmış para değil; bizim vergilerimizle, o en kötü koşullarda çalışmak zorunda olan tarım emekçilerinden alınan vergilerle terkip edilen kamusal bütçelerin bu şekilde, denetimsiz bir biçimde, deyim yerindeyse “Vurdum çayıra Mevla’m kayıra” mantığıyla kullanılması ayıptır. Bakın, çok usturuplu konuşmaya çalışıyorum, en azından ayıptır diyeyim yani, en azından ayıptır.

Şimdi, bu bize bir şey gösteriyor. Bir insanın bütçesine bakın, cüzdanına bakın onun bütün hayatını aşığı yukarı anlarsınız. Yani insanların parayı hangi öncelikle, nasıl kullandığına bakarsanız onun hayattaki öncelikleri hakkında, yaptığı işi doğru yapıp yapmadığı hakkında da fikir sahibi olursunuz. Sayıştay bu raporları bu şekilde yazdığı ve yayınladığı andan itibaren ne yazık ki Tarım Bakanlığının diğer işleri de iyi, yerinde ve kamusal yarar gözeterek yaptığına ilişkin iddialara inanmak için bizim elimizde ne yazık ki pek fazla veri olmuyor.

Bakın, Sayın Bakan da az önce söyledi, şimdi, yeni bir döneme girdik yani bu pandemiyle birlikte, küresel iklim kriziyle, kuraklıkla beraber aslında yeni bir dönem yaşıyoruz fakat bu yaşadığımız döneme uygun bir tarımsal planlama söz konusu değil. Daha önce de söylemiştim, olağanüstü dönemlere ancak olağanüstü tedbirlerle direnmek mümkündür; olağanüstü olmayan tedbirler yıkımı hızlandırır, kolaylaştırır. Eğer gerçekten böylesine ciddi bir ekolojik riskle, krizle karşı karşıyaysak... Öyle mi? Evet, öyle. Bir iklim krizinden bahsediyoruz, Türkiye'deki kuraklığı görüyoruz -birazdan ne kadar gölün kurduğundan da bahsedeceğim- eğer meseleye bu zaviyeden bakıyorsak Tarım Bakanlığı bu bakışa uygun bir yeniden yapılanmaya mecburdur. Fakat baktığımız şey, yani bir önceki yıldan, ondan önceki yıldan -meraklı olduğum için milletvekili olmadan önce de inceliyordum, kim ne yapıyor diye Tarım Bakanlığına ilişkin- ondan önceki yıllardan rakamların miktarından, yanlarındaki sıfırlardan başka değişen bir şey yok. Yani şunu söylemek istiyorum: Türkiye'de gıda güvenliği, gıda güvencesi ciddi risk altındadır, gıda egemenliği ise çoktan ruhu teslim etmiş durumdadır. Bunu niye söylüyorum? Bakın, şimdi, bu kuraklık ve benzer durumlara ilişkin hububattan çok referans veriyoruz, ben oradan bir örneklemeye derdimi anlatmaya çalışayım. Ya, şimdi, evet, küresel gıda fiyatları artış eğiliminde, daha önce daha büyük artışlar da görmüştük çeşitli sebeplerle, mesela, 2007-2008 yıllarındaki artış hatırlanacaktır, o dönemlerde Türkiye buğdayın tonunu 540 dolar civarında ithal etme yoluna gitmişti. Yine, 2011 Mart ayında 420 dolarlar civarında ithalat söz konusu olmuştu, şimdi de tonunda 350-360 dolar civarında bir ithalat rakamı söz konusu fakat ilginç bir şey söyleyeyim, hasat yeni bitti, yeni hasada da sekiz ay var. Mesela, Sayın Bakan bunları konuşurken, böyle "Çok da iyi gidiyoruz, aldık gidiyoruz; dünyada şöyleyiz, Avrupa'da böyleyiz." diyeceğine şu anda tonu 360 dolar olan buğdayın sekiz ay sonra nasıl olacağına ilişkin bir projeksiyon sahibi olması gerekmez mi? Ve o projeksiyona ilişkin de "Bakın, böyle böyle tedbirlerimiz var, ciddi bir gıda güvenliği riskiyle karşı karşıya kalabiliriz, o sebeple biz Bakanlık olarak şu anda 360 dolar, kur farkıyla, kur artışıyla, stok sebebiyle..." Mesela, Rusya ne yapıyor? Elindeki buğdayın, 30 milyon ton ihracat yapacaktı, bunun 17 milyonunu yaptı, 13 milyonunu tutuyor cepte. "Bu gibi sebeplerle bu fiyat daha artacaktır, buna ilişkin biz planlama yapalım." demez mi? Valla, demedi işte, hepimiz gördünüz. Şimdi, ciddi bir riskle, ciddi bir sıkıntıyla karşı karşıyayız. Yani dünyada üretilen buğdayın miktarı 800 milyon ton civarında baz alınırsa bunun 300 milyon tonu stok, 150 milyonu da Çin'in cebinde stok yani böyle bir durum var. Şu anda söz konusu olacak riskleri göz önünde bulundurarak hiç kimse öyle rahat rahat ihracat politikasına falan yönelmiyor. Demek ki neymiş? Demek ki ciddi bir durumla karşı karşıyayız.

Kıymetli arkadaşlar, 2020'den önce buğdayda 18 milyon ton üretimimizin olduğunu varsayarsanız... Geçen yıl çeşitli sebeplerle 3 milyon ton eksilme oldu, bu sene de 3 milyon ton gibi bir eksilmeyle bizim ihtiyacımız olan 18 milyon ton buğday iken -en az 18 milyon ton buğdayken- büyük olasılıkla 12 milyon ton olarak gerçekleşecek. Bu ne anlama geliyor biliyor musunuz? Bu, bizim, bir şekilde 6 milyon tonu sübvansede etmemizin gerekli olduğunu gösteriyor. Şimdi, Bakandan bekledik tabii: "Ya, böyle bir durum söz konusu olabilir; bak, biz bunu şu yöntemlerle..." Hani geçen sene "Paramız var ki ithal ediyoruz." demişti. Yine, paramız var da ithal mi edeceğiz? Örneğin, bizim buğday ektiğimiz -1980'ler ve öncesi düşünülürse- 9,5 milyon hektar arazi vardı, tarım alanı vardı, şu anda o 7,5 milyon hektara düşmüş, 2 milyon hektar azalmış. Yoksa şöyle mi söylemesi daha doğru olurdu: "Ya, bu 2

milyon hektardan, biz dönümden 3 ton gibi düşünecek olursak 6 milyon tonu oradan üretiriz, elde ederiz.” Bu üretimde olmayan 2 milyon hektar tarım alanını yeniden tarıma kazandırmak mıydı doğru politika? Kuşkusuz buydu. Fakat buna ilişkin de herhangi bir şeyle karşı karşıya kalamadık.

Bir de tabii, şöyle bir enteresantlık var: 9,5 milyon hektar alana buğday ekilirken bizim nüfusumuz 53 milyonmuş, şimdi, geldik 83 milyondan fazla nüfusa ve 7,5 milyon hektarlık bir alana. Yani nüfus artmış, alan azalmış. Böyle olunca ne olacak? Böyle olunca çiftçi doğal olarak önce neye bakacak? Maliyetlere bakacak. Elimde bir maliyet tablosu var. 2022 yılında -sulama, TARSİM sigorta gibi şeyleri de hadi katmayalım bunun içerisine- 1 kilo buğdayın maliyeti 4 lira civarına çıkıyor. Tohum 105 lira, gübre 500 lira, zirai ilaç, yaprak gübresi 105 lira, mazot 50 lira, tarla kirası 280 lira.

Peki, çiftçi bu paraya satabiliyor mu? Satamıyor. Yani Toprak Mahsulleri Ofisinin verdiği fiyat baz alındığında, 3.500 lira/ton civarı gibi düşünülduğünde bu çiftçi ne yapacak? Geçen hafta Mardin ve ilçelerindeydik. Orada tarım topraklarına, aslında buğday yetiştirilmesi gereken topraklara insanlar mısır ekmişler; 700 metre, 600 metreden de sondajı vurmuşlar. Bu da başka bir sorun zaten yani yer altı sularının böyle hoyratça kullanılması da bir başka iklim krizini tetikliyor. İnsanlar orada buğday üretip de zarar edeceğine mısır üreterek mısırla ayakta kalmaya çalışıyor. Ya, işte, mesele tam bu biliyor musunuz?

Şimdi, bir asgari ücretli aldığı o parayla ne yapıyor? “Bu ay çocuğun ayakkabısı, defteri, şunu...” diye bir plan yapıyor. Ya, bir asgari ücretli insanımız, bir işçi, emekçi bu planı yapıyorken koskoca devlet bu planlamayı niye yapmaz? Yani buğdaya olan ihtiyacı baz alarak, buğday ekiminin önemini temel alarak insanların kırsaldan kopmasını engelleyecek politikaları niye uygulamaz? Niye uygulamaz? O artık sizin kendi takdirinize kalmış. Ama kıymetli arkadaşlar, zaten bakın -Bakan az önce açıkladı ya- bu verilen desteklerle insanların buğday üretmeye devam etmesi falan zaten söz konusu değil. 20’ye 20 gübrenin tonu 2020 yılında 1.200 lirayken şu anda 5.200 lira, DAP 3.500 liradan 8.700 liraya çıktı. Ben de bu 8.700’ü yazdım belki şimdi 8.750 liraya çıkmıştır yani öyle bir süreç ki kalemin mürekkebi kâğıtta kurumadan fiyatlar artıyor.

Bakın, evet, kur... Dünyada bu fiyatların artıyor olması, bütün ülkelerin bu konuda koruyucu davranıyor olması falan bunlar bir veri olarak ele alınabilir ama beceriksizliği hepsinin üstüne yazın, iş bilmezliği hepsinin üstüne yazın ve neden tarımda bu hâlde olduğumuzu buyurun oradan hepimiz görelim. Dolayısıyla buğday üreten... Buğdayı bir veri olarak yani çok ürettiğimiz bir ürün olduğu için bunu söylüyorum ama her alanda böyle -az önce vekilimiz söyledi- benim seçim bölgemde 400 kuruş dalında limon, satabilirse yani vatandaş satabilirse... Bu hâlde gelinmiş durumda.

Bu şeye ilişkin söylenecek tabii, çok çok fazla şey var. Fakat ben Tarım ve Orman Bakanının yerinde olsam şapkamı önüme koyar, bu işi sürdürebileceksem sürdürmeyi seçerim, sürdürmeyeceksem de istifa etme cihetine giderim, bunu açık yüreklilikle size ifade etmek istiyorum.

Tabii, girdi fiyatlarının ha bire artıyor olması, bitki üretiminde yaşanan ciddi sıkıntılar, bunların hepsi bir veri kuşkusuz kötü gidişata ilişkin. Bazen şöyle düşünüyorum: Ya, bu memlekette Bakanlık olmasa bundan daha kötü ne olabilir? Yani bu tarımsal sektörler... Daha da ne olabilir yani? Hani kimse şizofren değil...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Turan, normal süreniz bitmiştir, iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun, lütfen, tamamlayın.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Yani kırsalda konuştuğumuz insanlar kötü olmaya falan çalışmıyor, para kazanmaya çalışıyor, çoluğunu çocuğunu okutmaya çalışıyor ama bu kadar derdin ifade edildiği, verilerin bu kadar olumsuz bir istikameti gösterdiği bir yerde kıymetli arkadaşlar “Bu işi iyi yapıyoruz.” falan lütfen demeyin.

Çiftçi borçları almış başını gidiyor. Geçen gün Ziraat Bankasına sordum: Ya, ne kadar çiftçi borcu var? “Ticari sırdır, size söylemeyiz.” dediler. Toplamda 220 milyarın üzerinde çiftçi borcu olduğunu biliyoruz bütün finans kuruluşlarına yönelik olarak. Bunu çiftçinin ödeyebilmesinin zaten mümkün olmadığını biliyoruz, önümüzdeki dönemlerde tarımın içine girdiği dar boğazın daha da boyutlanacağını biliyoruz; o nedenle size şunu öneriyoruz: Yeni bir tarım politikası değil, yeni bir tarım felsefesine ihtiyaç var, kamucu bir tarım felsefesine ihtiyaç var. Devletin sosyal devlet olduğunu hatırlayarak sermaye karşısında çiftçiyi tek başına bırakmayan, tam tersine çiftçinin yanında tutum alan, çiftçinin gerçekten kara gün dostu olan bir devlet yönetimine, devlet felsefesine, bir tarım sektörü planlamasına ihtiyaç var. Bu böyle olmadığı koşullarda -ormana falan da süre kalmadı şimdi ama- koşar adım bir kıtlık sürecine doğru gidiyoruz. Bu laf hiç öyle abartılı bir laf değil, egzajere ederek söylediğim bir laf değil.

Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, IMF gibi kurumların yoksul ülkelere dikte ettiği tarım politikalarının o ülkeleri ne hâle getirdiği çok merak ediliyorsa mesela, Etiyopya’ya, Eritre’ye herkes bakabilir. Kuşkusuz bir Etiyopya, bir Eritre değiliz, imkânlarımız çok daha fazla ama buğdaydaki rekolte düşüklüğünün devamını düşünün...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Turan, ek süreniz de dolmuştur. Son bir cümlelerinizi alayım lütfen.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Bitiriyorum, son cümlem.

Küresel iklim krizine bakın ve gelecekte olacaklar için lütfen şu anda tedbir almaya adım atın diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Erhan Usta Bey hazırlıklarını devam ettiriyor, atlayacağız İYİ Partiyi. Milliyetçi Hareket Partisi ve AK PARTİ Grubu, daha sonra Erhan Bey’e döneceğiz.

Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın İsmail Faruk Aksu.

Süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun, lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz ve gayretli çalışmalarınız için teşekkür ediyorum, tebrik ediyorum.

Bütçeden tarıma ayrılan kaynak 15,2 milyar lira artırılarak bu yıl 57,6 milyar liraya çıkarılmıştır. Bu kapsamda, tarımsal destek programları için 25,8 milyar, tarım sektörü yatırımları için 16,3 milyar tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT’lerin finansmanı ve ihracat destekleri için de 15,5 milyar lira kaynak ayrılmıştır. 2021 yılında 9 milyar lira olan tarımsal sulama yatırımları ödeneği yüzde 39 oranındaki artışla 12,5 milyar liraya çıkarılmıştır. Ayrıca, kırsal kalkınma amaçlı projeler kapsamında, köylerin altyapısını güçlendirmek amacıyla oluşturulan KÖYDES projesi için 1,8 milyar, SUKAP projesi için 1 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Reel kesim destekleri için bütçeden ayrılan 68,9 milyar liranın 9,8 milyarı da tarımsal işletmeler ve çiftçilerimiz için faiz destek tutarı olarak ayrılmıştır.

Tarım sektörünün üretim, işleme ve pazarlama boyutlarıyla bütüncül bir yapıya kavuşturularak, yüksek verimlilikte ve kaliteli ürün üreten, teknoloji kullanabilen, ülke insanını besleyebilen, ihracat kapasitesi yüksek ve büyümeye sürdürülebilir katkı veren bir düzeyde olması gerekmektedir. Tarım politikalarının, çiftçimizi üretmeye teşvik etmesi ve ürettiği değerden hak ettiği payı almasını sağlamaya yönelik olması şarttır. Çiftçilere sağlanacak devlet desteğinin üreticinin yoksulluğunu ortadan kaldıran, refah artışı sağlayan, girdi maliyetlerini azaltan, üretim maliyeti ve ürün fiyatı dengesini gözeten, afete karşı koruyan bir anlayışla yapılandırılması esastır.

Türkiye, tarımsal üretim bakımından dünyanın ve Avrupa'nın önde gelen ülkelerinden birisidir. Bununla birlikte, artan nüfus ve yükselen hayat standartları, gıda ihtiyacının karşılanmasında tarımsal verimliliği artırmayı gerekli kılmaktadır. 2021 yılı ilk çeyrekte yıllık bazda yüzde 7,5 büyüyen tarım sektörü, gayrisafı yurt içi hasılanın üzerinde bir büyüme kaydetmiştir. İklim koşullarının etkisiyle, Türkiye ekonomisinin yüzde 21,7 oranında büyüdüğü ikinci çeyrekte ise yüzde 2,3'le son altı çeyreğin en yavaş büyümesini kaydetmiştir. Yılın ilk altı ayında ortalama yüzde 4,7 büyüyen tarım sektörü, ekonomimize güç katmaya devam etmiştir.

Türkiye, tarımda net ihracatçı bir ülkedir. Tarım ve gıda ürünleri ihracatı 2021 yılı sekiz aylık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17 artarak 13,7 milyar dolar, dış ticaret fazlamız ise yüzde 78 artarak 4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında 4,7 milyon kişi tarım sektöründe istihdam edilirken, toplam istihdam içindeki payı yüzde 17,7 olmuştur. 2021 Ağustos ayı itibarıyla tarım istihdamı 4,9 milyon kişiye yükselerek toplam istihdam içindeki payı yüzde 17,2 olmuştur. Covid-19 salgınının ortaya çıkmasından sonra yurt içi tarımsal üretimin önemi daha da artmış, gıda güvenliğine yönelik toplumsal farkındalık gelişmiştir. Pandeminin etkisiyle birlikte, dünyada tüm emtia fiyatlarında yaşanan artış, girdi maliyetlerine yansımıştır. Özellikle, gübrenin ham maddesi olan madenlerin işlendiği petrokimya tesislerinde yaşanan kapasite daralmaları veya geçici süreli kapanmalar dünyada gübre üretimini azaltmıştır. 2020 yılı Ocak ayında gübrenin ham maddesi olan amonyağın tonu 221 dolar iken 2021 Ekim ayı itibarıyla 700 dolar seviyelerine, kükürtün tonu 40 dolar iken 220 dolara, potasyumun tonu ise 240 dolardan 480 dolar seviyelerine çıkmıştır. Türkiye'nin kimyevi gübre üretimi yüzde 95 oranında ithalata bağlı olarak devam etmekte, artan enerji fiyatları da üretilen gübrenin maliyetini artırmaktadır. Bu durum karşısında üreticinin gübreye erişiminde sıkıntı yaşaması, ekili alanlardaki üretimi düşürmekle birlikte verim ve rekolte kayıplarına sebebiyet vermektedir. Tarımsal üretimin azalması ise arz-talep dengesinin bozulması yoluyla gıda fiyatlarındaki yükselme olarak nihai tüketiciye yansımaktadır. O sebeple, kısa vadeli tedbir olarak Cumhurbaşkanlığı kararıyla gübre desteği artırılmıştır. Ayrıca gübre ve diğer başat tarımsal girdiler olan ilaç, mazot, elektrik, su, tohum, yem, fide gibi temel girdi maliyetlerinin düşürülmesi, tarımsal üretimi daha da destekleyecek, çiftçimizin refahının artmasına katkı sağlayacaktır.

Kuraklık, sel ve benzeri beklenmedik doğal afetler, çiftçimizi sıkıntıya sokan diğer olaylardır. Tarımın bu özelliği, ürün ve üretim planlaması ile tarım sigortasının önemini de ortaya koymaktadır. Çiftçilerimizin bu ve benzeri sorunlarının çözümü için devletimiz tarafından önemli adımlar atılmış, salgın döneminin olumsuz etkisini asgariye indirmek ve kuraklığa karşı üreticiyi korumak üzere destek tedbirleri uygulanmıştır. Hükümetimizce bu amaçla atılan adımlar ve Meclisimizce yapılan düzenlemeler memnuniyet vericidir. Çiftçimizin üretim maliyetlerinin daha aşağılara çekilmesi ve finansman sıkıntılarının giderilmesi, temennimizdir. Türk çiftçisi, mutlaka hak ettiği refah seviyesine ulaştırılmalıdır. Milliyetçi hareket Partisi çiftçimizin yanındadır, Cumhur İttifakı, çiftçimizin dostudur.

Değerli milletvekilleri, çiftçimize tarımsal destek için bütçeden önemli miktarda ödenek ayrılmıştır. 2022 yılında, bir önceki yıla göre azalan alan bazlı destek miktarında yüzde 23,8 oranında artış yapılması öngörülmüştür. Alan bazlı desteklerde en önemli iki kalem, mazot ve gübre desteğidir ve iki girdinin destek miktarı da artırılmıştır. Ayrıca mart ayından itibaren artan gübre fiyatları karşısında çiftçilerimizin olumsuz etkilenmemesi ve tarımsal üretimin kesintisiz devam etmesi için mevcut gübre destekleri, Cumhurbaşkanlığı kararıyla yüzde 100 artırılmıştır. 2022 bütçesinde 3,1 milyar lira mazot desteğiyle birlikte gübre desteği için de 1,6 milyar lira ödenek öngörülmüştür.

Türkiye, OECD tarımsal destek hesabına göre 2020 yılında gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 1,61'i oranıyla, OECD'ye üye ülkeler arasında tarıma en çok destek veren ülke olmuştur. Bununla birlikte, yıllık programda ifade edildiği gibi, tarımsal destekleme sisteminde desteklenecek ürünler ve destekleme birim tutarlarının kurulacak bir sistemle düzenli olarak yapılacak etki analizlerinin sonuçlarına göre her yıl yeniden belirlenmesine, hayvancılık ve meyvecilik için ise uzun dönemli destekleme modelinin belirlenmesine yönelik çalışmalar önem arz etmektedir.

Çiftçimize Meclisimizde yapılan yasal düzenlemelerle de önemli destekler sağlanmıştır. Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan değişiklik sonucu tarım sektörü ve çiftçilerin desteklenmesi için kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan destekleme ödemeleri gelir vergisinden istisna tutulmuştur. Ayrıca, düzenlemeyle, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı yaklaşık 2 milyon çiftçimizin yıllar içinde aldığı destek kalemlerden kesilen stopaj vergisinden beş yıl geriye dönük olarak yasal faiziyle birlikte toplam 3,4 milyar liranın iade edilmesi öngörülmüştür.

Bir diğer düzenlemeyle de Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından çiftçilerimize kullanılan ve 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla tasfiye olunacak alacaklar hesabına aktarılmış olan kredi borçları yeniden yapılandırılarak peşin yahut taksitle ödeme imkânı sunulmuştur. Ayrıca 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na 7254 sayılı Kanun'un ek 3'üncü maddesiyle eklenen hükümle, daha önce köy ve belde belediyesi iken mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinden belirli kriterleri sağlayanların kırsal mahalle olarak belirlenmesi mümkün hâle getirilmiş, ayrıca buralarda ağırlıklı olarak yaşayan çiftçilerimize çeşitli ücret, vergi ve harç muafiyetleri ve indirimleri sağlanmıştır.

On Birinci Kalkınma Planı'nda öncelikli gelişme alanı olarak belirlenen tarım sektöründe çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sürdürülebilir -ülke insanının yeterli ve dengeli beslenmesinin yanı sıra- arz talep dengesini gözetilen üretim yapısı ile uluslararası rekabet gücünü artırmış, ileri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, örgütlülüğü ve verimliliği yüksek, etkin bir tarım sektörünün oluşturulması temel amaç olarak ifade edilmiştir. Dünya nüfusundaki artışa rağmen toprak ve su kaynaklarında azalma ve artan gıda talebi, değişen iklime uygun bitki ve hayvan türlerinin geliştirilmesini, çevre ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını ön plana çıkarmış, daha az kaynakla gıda talebinin karşılanabilmesi için nitelikli iş gücü ve teknoloji konuları önem kazanmıştır. Türkiye, buna uygun stratejik öneme de sahip birçok temel tarım ve gıda ürününün üretiminde dünyada ilk sıralarda yer almakta ve bu gücünü dünyaya göstermektedir. Pandemiyle tarım ürünleri girdi maliyetlerinde görülen yüksek artışlar, olumsuz iklim koşulları, uluslararası ölçekte gıda tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar, gıda sektöründe küresel boyutta sorunlar yaşanmasına neden olmuştur.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'de hayvancılık işletmeleri genellikle küçük ölçekte aile işletmesi niteliğinde olup son yıllarda uygulanan projelerle orta ve orta büyük ölçekli işletme sayılarında önemli artışlar görülmüştür. 2021 yılı ilk dönemi itibarıyla ülkemizin 18,3 milyon büyükbaş, 57,4 milyon küçükbaş hayvan mevcudu bulunmaktadır. 2020 yılında et üretim miktarı bir önceki yıla göre yüzde 16,6 artarak 1,4 milyon tona yükselmiştir. Hayvancılıkta sağlanan gelişmeler kapsamında 2019 yılında azalışa geçen toplam canlı sığır ithalatı 2020 yılında da bir önceki yıla göre yüzde 40 oranında azalmıştır.

2021 yılında ise bu azalış eğiliminin devam etmesi beklenmektedir. Hayvancılığın geliştirilmesi, bu amaçla verilecek teşvik ve desteklerle de doğrudan ilişkilidir. Hayvancılık destekleriyle birlikte, hayvan ıslahı, kaliteli yem ve bitkilerin üretiminin artırılması da gereklidir. Hayvancılığın sürdürülebilirliği kapsamında 1 kilogram süt ile ne kadar yem alınabileceğine, aynı şekilde 1 kilogram et ile ne kadar kesif yem alınacağına ve benzerlerine ilişkin paritelerin belirlenmesi ve bunun korunması sağlanmalıdır. Ayrıca, kuraklıktan dolayı yaşanması muhtemel olan kaba yem problemi için şimdiden önlem alınması, damızlık ithalatını azaltmak için büyükbaş ve küçükbaş hayvancılıkta ıslah programlarına daha fazla önem verilmesi de yerinde olacaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, Türkiye'nin stratejik ve mukayeseli üstünlüğü tarımdır ve tarım-sanayi entegrasyonu ile tarımsal ürünler için uygun pazarlar oluşturulması dünyanın geleceğinde önemli yer tutacaktır. Bu çerçevede, Milliyetçi Hareket Partisi olarak tarım-sanayi entegrasyonunun sağlandığı kırsal cazibe birimleri olan tarım kentlerinin uygulamaya konulmasının, kalkınmanın önemli dinamiği olacağını değerlendiriyoruz. Tarımsal ürünlerin çeşitlendirilmesi, verim ve kalitenin artırılması, yerinde işlenerek katma değer elde edilmesi ve istihdam sağlanması ile yatırım ve teknolojinin kırsal alanlara yöneltilmesini öngören tarım kentleri, katılımcı kalkınmayı destekleyecek cazibe birimleri olarak önemli bir işlev görecektir. Tarım kentleri ekonomik büyümeye, sosyal gelişmeye ve millî bütünleşmeye katkı sağlayacaktır.

Tarım ürünleri fiyat seviyesinin sağlıklı oluşması için gıda arz zincirine ilişkin kayıt sistemi güçlendirilmeli, lisanslı depoculuk yaygınlaştırılmalı, yaş meyve sebze tedarik zincirinde lojistik altyapılar iyileştirilmeli, tarım, orman, çayır ve mera alanlarındaki koruma, kullanma dengesinin sağlanması için arazi kullanım planları hazırlanmalıdır. Toprak Mahsulleri Ofisinin fındık gibi birçok stratejik üründe hasat dönemi öncesi alım fiyatı açıklayarak piyasayı spekülâtorlere bırakmamasını, çiftçimizi tekellerin insafına terk etmemesini çok önemli bir uygulama olarak görüyoruz.

Sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulması için toprak ve su kaynaklarının kullanımına yönelik alınacak tedbirler önem taşımaktadır. Su ve su yönetimi stratejik önemlidir. Türkiye mukayeseli olarak su zengini bir ülke değildir. O sebeple, su varlığının rasyonel kullanımı, sınır aşan suların millî hedefler doğrultusuna yöneltilmesi, su kaynaklarının bilim ve tekniğe uygun olarak kullanıma sunulması, kaynaklarımızın sürdürülebilirlik esasları dâhilinde geliştirilmesi ve suyun korunması gerekmektedir. Bu doğrultuda yapılan Su Şurası önemli bir adım olmuştur.

Diğer taraftan yenilenebilir doğal kaynakların başında gelen ormanlarımız, sağlıklı, sürdürülebilir orman ekosistemini dikkate alan bir yapıda, modern ormancılık tekniklerine uygun olarak korunmalı, geliştirilmeli, orman köylüsü de desteklenmelidir.

Orman yangınları, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de mal ve can kaybına yol açmakta, orman varlığının azalması, erozyon, sel, taşkın gibi afetlere ve biyoçeşitliliğin zarar görmesine neden olmaktadır. Küresel ısınmayla her geçen gün orman yangını tehdidinin arttığı süreçte Türkiye'nin yangınla mücadelede dünyada en başarılı ülkeler arasında olduğu görülmektedir.

2021 yılında ülkemizde büyük orman yangınları meydana gelmiştir. Orman yangınlarıyla mücadelede kullanılan araç, insan gücü ve teknoloji kapasitesini optimize edecek yöntemlerin geliştirilmesi, bununla birlikte, önleyici tedbirlerin etkinleştirilmesi gerekmektedir.

Sürdürülebilir ormancılığın aynı zamanda, tarım, hayvancılık ve sanayile birlikte toplumsal hayatı dikkate alan entegre projelerin devreye konularak değerlendirilmesi gereken önemli bir ekonomik ve millî kaynak olduğu unutulmamalıdır.

Orman köylüsünün sorunları, huzur, refahı ve geçimini sağlama zarureti orman politikalarının en önemli unsurlarından birisidir. Bu kapsamda, orman köylüsünün koruma, kullanma doğrultusunda oluşturulacak politikalarla sürdürülebilir ormancılığa katkısı ve oluşan ekonomik değerden pay alması önemli bir konudur.

Bu düşüncelerle, Bakanlık ve kurum bütçelerinin ülkemize, milletimize ve kurumlarımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aksu.

Şimdi de AK PARTİ Grubundan Sayın İbrahim Aydın'a söz vereceğim.

Sayın Aydın, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar, basınıımızın seçkin temsilcileri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Toprak, orman ve su gelecektir. Tarım ve orman, gıda, su ve nefestir yani varlığı hayat, yokluğu yok olmak demektir. Bu nedenle, tarım ve orman, yalnızca yeme, içme ve nefes alma terimlerini ifade etmez, tarım ve orman aynı zamanda bir ülkenin ekonomisidir, sanayisidir, geleceğidir.

2003-2020 döneminde, tarımsal gayrisafı yurt içi hasılda önemli artışlar sağlanmış olup 2002 yılında 24 milyar 500 milyon olan tarımsal gayrisafı yurt içi hasıla 2021 yılında yüzde 94 artışla 47 milyar 500 milyona yükselmiştir. Türkiye gıda ve tarım ürünleri dış ticaretinde net ihracatçı bir ülke olup son on dokuz yılda ülkemizin bu durumunu daha da çok güçlendirdik. 206 ülkeye 2.090 çeşit tarımsal ürün ihraç edilmiş, 2018 yılında 19 milyar 300 milyon dolar gelir elde edilirken son üç yılda yüzde 7 artışla 20 milyar 700 milyon dolara çıkmıştır.

2020 yılında 5 milyar 500 milyon dolar dış ticaret fazlası verilmiştir. Kırsal kalkınma alanında gerçekleştirilen 80 binden fazla proje ve toplam 15 milyar TL hibe ödemesiyle 233 bin istihdam sağlanmıştır. Bitkisel üretimimiz, 2002 yılında 98 milyon ton iken yüzde 29 artışla bugün, 126 milyon ton seviyesine çıkmıştır. Başta buğday, mısır, çeltik, ayçiçeği, Antep fıstığı, muz, nar, kiraz ve şeftali başta olmak üzere birçok üründe cumhuriyet tarihimizin üretim rekorları kırılmış olup fındık, incir, kiraz, ayva ve taze kayısı üretiminde dünya lideriyiz.

Atıl, boş, nadas alanların tarımsal üretime kazandırılması amacıyla 2020 yılında yapılan faaliyetler kapsamında 456 bin dekar alan üretime kazandırılmıştır. 2002 yılında neredeyse tek kaleme indirgenmiş tarımsal destekler verimlilik, kalite, gıda güvenilirliği ve kırsal kalkınmayı esas alacak şekilde yeniden düzenlemiş, 2002 yılında 1 milyar 800 milyon olan destekleme bütçesi 2019 yılında 17 milyar 200 milyon ve 2020 yılında yüzde 26,5 artışla 22 milyara yükselmiştir. 2021 yılı bütçesinde yüzde 47'si tarımsal destekler için kullanılacaktır. 2002 yılında bitkisel üretimde 5 ürüne destek ödemesi desteği verilirken 2020 yılı itibarıyla 18 ürüne fark ödemesi desteği verilmektedir. Ayrıca, 2002'de toplam 83 milyon TL olan hayvancılık destekleme ödemesi yüzde 94 artışla 7 milyar 800 milyon TL olmuştur.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, ülkemizin su kaynaklarının korunması, yönetilmesi, geliştirilmesi ve gelecek nesillere eksiksiz olarak aktarılması amacıyla projeler üreten, Türkiye'nin en büyük yatırımcı kuruluşlarından birisidir. Tarım, enerji, hizmet sektörlerinde faaliyetlerini yürütmekte olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, vatandaşlarımız tarafından daha ziyade baraj inşa eden kuruluş olarak tanınmaktadır. Son

on dokuz yılda toplam 284 milyar liralık yatırım yapılmıştır. 2021 yılı sonu itibarıyla toplamda baraj sayısı 927, gölet ve bent sayısı 690 adede yükseltilerek depolama kapasitesi 180 milyon metreküpe, sulama tesisi sayısı 3.313'e çıkarılarak sulamaya açılan alan 6,85 milyon hektara, toplulaştırma proje sayısı 307 adede, tescilli yapılan toplulaştırma sahası 6 milyon 20 bin hektara, bitirilen içme suyu ve atık su tesisi sayısı 390 adede, temin edilen içme suyu miktarı ise yıllık 5 milyar metreküpe, taşkın koruma tesisi sayısı ise 10.246'ya ulaşacaktır. Bununla birlikte, 2022 yılında su yatırımlarına ayrılan ödenek, 2021 yılı sene başına göre yüzde 33,24 artarak 20 milyar 400 milyon liraya ulaşmıştır. Yatırım projesinin 13 milyar 150 milyon TL'si tarım sektörüne, 3 milyar 720 milyon TL'si enerji sektörüne, 2 milyar 450 milyon TL'si içme suyu sektörüne, 1 milyar 100 milyon TL'si ise kırsal alan planlamasına ayrılmıştır. 2022 yılında 46 adet baraj, 18 adet gölet ve bent, 53 adet sulama tesisi, 15 adet içme suyu tesisi, 3 adet atık su tesisi, 50 yer altı barajı, 100 adet HES, 133 adet taşkın tesisi, 32 adet tescilli yapılmış arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme projesi olmak üzere toplam 360 adet tesis bitirilerek aziz milletimizin hizmetine sunulacaktır.

2021 yılı ülkemizde kurak bir yıl olarak geçmesine rağmen sulamalarda çok ciddi bir sıkıntı yaşanmamış ve birliklerin başarılı çalışmaları sayesinde sulama sezonları başarıyla tamamlanmıştır. Sulamada modern şebekeye geçerek büyük tasarruf sağlandı. Hizmete açılan alanlarda borulu şebekeyle sulanan arazimiz yüzde 6'dan yüzde 29'lara çıkarıldı. Ülkemiz genelinde sulama yatırımlarıyla beraber eş zamanlı yürütülen arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri projelerimizle 2021 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla toplamda 5 milyon 200 bin hektar alanda toplulaştırma tescil çalışmaları tamamlanmıştır. Arazi toplulaştırma projelerinin 2023 yılı hedefi 8 milyon 500 bin hektar alanda toplulaştırma tescil çalışmalarının tamamlanmasıdır.

İçme suyu yatırımlarımız kapsamında 81 ilimiz için hazırlanan içme suyu eylem planları ile illerimizin 2040, 2050 ve 2071 yıllarına kadar içme suyu ihtiyaçlarının karşılanması hedefleri doğrultusunda şehirlerimize membaa kalitesinde içme suyu temini çalışmaları devam etmektedir. 2021 yılı sonunda 48 milyon kişiye yıllık 5 milyar metreküp içme-kullanma suyu temin edilecektir. Bu yatırımlar yapılmamış olsaydı 44 il kısmen veya tamamen susuz kalacaktı.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; şahsımın da otuz yıl hizmet verdiği ve mensubu olmaktan her zaman şeref duyduğum Orman Genel Müdürlüğü 1839 yılından günümüze Anayasa ve kanunların kendisine tanıdığı yetkiler çerçevesinde, orman kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir üretimini sağlayarak bu kaynakların milletimizin menfaatine sunulmasından sorumlu olan ve 182 yıllık geçmişi olan köklü bir kurumumuzdur. Orman Genel Müdürlüğü ormanların korunması, geliştirilmesi, verimliliğin artırılması, alanların genişletilmesi, ormanların sağladığı ürün ve hizmetlerden toplulum azami faydalanmasının temini için yıllardır önemli çalışmalar yapmaktadır. Özellikle son on dokuz yılda çevre ve ormancılık alanında gururla ifade edeceğimiz çok önemli gelişmeler kaydedildi. Ormanların geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve alanlarının genişletilmesi gayesiyle ağaçlandırma, erozyonla mücadele, bozuk orman alanlarının iyileştirilmesi, özel ağaçlandırma, mera ıslahı ve suni tensil gibi ormancılık tesisi çalışmaları yapılmaktadır. Yine, bu ağaçlandırma çalışmaları kapsamında çeşitli eylem planları hazırlanarak uygulanmaya konularak hem ülkemizin orman varlığı miktarı artırılmakta hem de gelir getirici türlerle yapılan ağaçlandırmalarla orman köylüsüne katkı sağlanmaktadır. 1973 yılında 20,2 milyon hektar olan orman varlığımız 2020 yılında 22,9 milyon hektara ulaşmıştır. 1973 yılından bu yana orman alanımız 2,7 milyon hektar artmıştır. Bu miktarın yüzde 78'i olan 2 milyon 100 bin hektarı son on dokuz yılda yapılan gayretli çalışmalar neticesinde gerçekleştirilmiştir. Orman ağacı servetimiz 1973 yılında 936 milyon metreküp, 2002 yılında 1,2 milyar metreküp, 2020 yılında ise 1,7 milyar metreküpe yükselmiştir. 2022'de 23,2 milyon hektara, 2023'te de ülkemizin yüzde 30'u olan 23,4 milyon hektara ulaşacaktır. Ormanlar için

toplumsal bilinçlendirme ve katkılar güçlendirilmektedir. Milli Ağaçlandırma Günü “Bugün Fidan, Yarın Nefes” çalışmaları; ekonomik, ekolojik ve sosyal açıdan büyük öneme sahip olan ormanlarımızı korumak, sürdürülebilir şekilde yönetmek ve gelecek nesillerimiz için yurdumuzu daha sağlıklı ve yaşanabilir kılmak amacıyla milletimizin de güçlü desteğiyle her yıl 11 Kasım gününün Millî Ağaçlandırma Günü olarak kutlanması kararlaştırılmıştır. Toprağa hayat, canlılara nefes olan ülkemizin akciğerleri orman alanlarımızın artırılması için alınan bu karar, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından imzalanan genelgeyle tüm kamuoyuyla paylaşılmıştır. Gelecek nesillerimize nefes olabilmek amacıyla başlatılan “Bugün Fidan, Yarın Nefes” seferberliği 2019 yılından bu yana ülkemiz genelinde vatandaşlarımızın yoğun katkılarıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 11/11/2021 günü başta Ankara’da olmak üzere, tüm illerimizde milyonlarca vatandaşımızın eş zamanlı katılımıyla milyonlarca fidanı toprakla buluştururken ülkemizden çok sayıda yabancı ülke misyonlarının da katılımlarıyla fidan dikimleri de gerçekleştirilecektir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; topraklarımız korunmakta ve erozyonla mücadele edilmektedir. Ülkemizde yıllardır çölleşme ve erozyonla mücadele konusunda ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle erozyonla mücadelede dünya lideriyiz. Sıkça yaşanan sel, heyelan, çığ felaketlerini önlemeye yönelik Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğümüz önemli projeler üretmektedir. Yapılan toprak muhafaza çalışmalarıyla ülkemizde her yıl akarsular tarafından erozyonla taşınan toprak miktarı 500 milyon tonlardan 154 milyon tona indirilmiştir. 2023 yılına kadar yapılacak çalışmalarla 130 milyon tona indirilmesi hedeflenmektedir. Toprağın muhafaza edilmesi, havzaların ıslahı ve erozyonla mücadele çalışmaları kapsamında Murat Nehri Havzası Entegre Rehabilitasyon Projesi, Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi, Erozyonla Mücadele Eylem Planı, Yukarı Havza Sel Kontrolü Eylem Planı, Baraj Havzaları Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Eylem Planı hazırlanarak başarıyla uygulanmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; sürdürülebilir kalkınma için ormanların sürdürülebilir yönetimi ve toplumsal refaha katkısı güçlendirilmektedir. Biyolojik çeşitliliğin devam ettirilmesi için asli türlerimizin yanında genetik ıslahı yapılmış fertlerden, endemik türlerimiz ile yabancı türlerden tohum bahçelerinin kurulması, fidan üretim ve bakımının gerçekleştirilmesi çalışmaları devam etmekte olup bu bahçe ve meşcerelerden yıllık ortalama 150 ton orman ağacı tohumu üretilmektedir. Orman Genel Müdürlüğünce ormanların geliştirilmesi ve genişletilmesi projesi amacına uygun olarak bir taraftan ağaçlandırma ve diğer silvikültürel faaliyetleri için ihtiyaç duyulan nitelikli fidanlar üretilirken diğer yandan da özel sektörün ara ürün ve altlık ihtiyaçları karşılanmaktadır. Ülkemizin 7 coğrafi bölgesinde orman fidanlıklarında bin ayrı türde fidanlar üretilmekte olup aynı zamanda biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve lojistik avantajları kullanarak ülkemizin uluslararası orman fidanı üretim ve pazarlama merkezi hâline getirilmesi de hedeflenmektedir.

Kadastro çalışmalarımız devam etmektedir. Ayrıca orman sınırlarının ve 31/12/1981 tarihinden önce orman vasfını kaybetmiş 2/B alanların tespiti, ormanların tescili ve tapuların alınması, böylece mülkiyet problemlerinin ortadan kaldırılmasını hedefleyen orman kadastro çalışmaları hız kazanmış, 2022 yılı sonunda ormanların tapuya tescil işlemleri, 2023 yılında ise 2/B uygulamaları tamamlanmış olacaktır. Bu çalışmalar neticesinde teknik ve hukuki problemler azalmış, yargıya intikal eden davalarda ciddi azalma olmuştur. Bu çalışmalarımızla köylümüzle hasım değil, hısım olduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarımız; tıbbi ve aromatik bitki potansiyelimiz dünyada önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce yürütülen ve devam eden Nuh’un Gemisi Projesi’ne göre şu ana kadar 4.537’si endemik olmak üzere 12.145 doğal bitki türü tespiti yapılmıştır. Bu zenginliğin yüzde 80’i ise ormanlarımızdadır. Ülkemiz özellikle

bitki biyolojik çeşitliliği açısında yüzde 37 endemizm oranıyla dünyada önemli bir yere sahiptir. Zengin biyolojik çeşitliliğe sahip olan ormanlarımız, odun dışı orman ürünleri bakımından da büyük bir potansiyele sahiptir. Bakanlığımız, tıbbi ve aromatik bitki potansiyelimiz çerçevesinde yapılacak çalışmalarla dünya pazarından pay alan ilk 10 ülke arasına girmeyi hedeflemektedir.

Odun dışı orman ürünlerine gelince; odun dışı orman ürünlerinin miktarının ve yayılış alanlarının belirlenmesi gayesiyle 1,8 milyon hektar ormanlık alanda 250 farklı türe ait odun dışı orman ürünü varlığı tespit edilerek ülke ekonomisine kazandırılması için planlama çalışmaları devam etmektedir. Odun dışı orman ürünleri üretimi 2002 yılında 31 bin tondan 2020'de 829 bin tona çıkarılmıştır, 2021 yılı odun dışı orman ürünleri üretim hedefi ise 925 bin tondur.

Türkiye defne ihracatında bir numaralı ülke konumunda olup kekikte dünya talebinin yarısından fazlası ülkemiz tarafından karşılanmaktadır. Ada çayı, biberiye, mantar, çiçek soğanları, çam balı önemli ihraç ürünleri olarak yer almaktadır. Çam fıstığı, keçiboynuzu, kestane gibi meyveli ürünlerin de ihracatı devamlı olarak artış eğilimindedir. Ülkemizde tıbbi ve aromatik, gıda ve benzeri kullanıma konu edilebilecek potansiyel tür sayısı 500 civarındadır. 2020 yılı içerisinde orman köylüsüne 800 milyon TL katkı sağlanmıştır, 2021 yılı hedefi ise 900 milyon TL'dir. 2020 yılında ülke ekonomisine 6 milyar TL katkı sağlanmış, 2021 yılı hedefi ise 8 milyar TL'dir. 2020 yılı odun dışı orman ürünleri ihracatı 1 milyar 350 milyon dolar iken, 2021 yılı odun dışı orman ürünleri ihracat hedefi 1 milyar 600 milyon dolardır. Odun dışı orman ürünlerinden ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla Trüf Ormanı, Salep, Sakız, Defne, Reçine, İğde, Alıç, Bal Ormanı, Maviyemiş-Likapa, Yabani Meyveli Türler, Yabani Zeytin Rehabilitasyonu Eylem Planları hazırlanarak uygulamaya geçilmiştir. Böylece odun dışı orman ürünlerinde kamuoyu farkındalığı artırılmış olup alakalı paydaşların bu alanlardaki çalışmalarına katkı sunulmuştur. Arıcılığa ve bal üretimine verilen destekler sayesinde ülkemiz bal üretiminde dünyada 6'ncı sıradan 2'nci sıraya yükselmiştir. 87 bin hektar alanda 660 adet bal ormanı arıcıların kullanımına sunulmuştur. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında 720 adet bal ormanı kurulması hedeflenmektedir. Dünya çam balı üretiminin yüzde 90'ı ülkemizde üretilmektedir. Yıllık çam balı üretimimiz 30 bin tondur. Ülkemizde 8.1 milyon kovan bulunmaktadır, 2020 yılı sonunda 110 bin ton bal üretimimiz gerçekleşmiştir.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; ormanların kendi ekosistemi içerisinde tam bir denge hâlini alması, toplumun ekonomik, sosyal ve ekolojik taleplerinin sürdürülebilirlik ilkesine bağlı olarak karşılanması gayesiyle orman alanlarında gençleştirme çalışmaları, yine bu alanlardaki ağaçların kalite ve kozalak verimini artırmak amacıyla bakım ve budama çalışmaları ile diğer silvikültürel çalışmalara hız kesmeden devam edilmektedir. Bu kapsamda 2020 yılında toplam 63.379 hektar alanda gençleştirme, 9.936 hektar alanda budama, 616.321 hektar alanda da genç meşcere bakımı yapılmıştır.

Ormanlarımızın verim gücü esas alınarak ve koruma kullanma dengesini gözeterek ülkemizin orman ürünleri ihtiyacının yerli kaynaklardan karşılanması hedeflenmektedir. Ülkemiz orman ürünleri sanayisinin yıllık odun ham madde ihtiyacı 35 milyon metreküptür. Sektörde dışa bağımlılığı azaltmak için 2002'de 13,7 milyon metreküp olan odun üretimi 2020 yılında 28,8 milyon metreküpe yükseltilmiştir. Bu rakam 2021 yıl sonu itibarıyla 31,9 milyon metreküp olarak planlanmış, şu ana kadar 26,5 milyon metreküp gerçekleştirilmiştir. 2022 yılında ise odun ürünleri üretimi 33,5 milyon metreküp olarak planlanmaktadır. Odun üretim miktarının artırılmasına bağlı olarak, ahşap ve ahşap eşya sektöründe 2015 yılında 692 milyon dolar ihracata karşılık 1,5 milyar dolar ithalat yapılabilirken

2019 yılında ithalat 406 milyon dolara geriletilmiştir. 2019 yılında 885 milyon dolarlık ihracat yapılarak bu sektörde ilk kez cari fazla verilmiştir. 2021 yılı Eylül sonu itibarıyla 343 milyon dolar ithalata karşılık 1,1 milyar dolar ihracat yapılmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; orman köylüsü desteklenmektedir. Bilindiği üzere orman köylüleri, orman teşkilatının en önemli dış paydaşları arasında yer almakta olup, düşük gelir seviyesine sahiptirler. Orman Genel Müdürlüğü kendisine verilen yasal görevleri tam olarak yerine getirebilmesi için söz konusu paydaşlarıyla olan ilişkilerini geliştirmek ve orman köylüsünün refah düzeyinin artırılmasına katkı sağlamak durumundadır. Bu kapsamda, kendi görev yetki ve sorumluluk alanları çerçevesinde orman köylüsünün refah seviyesinin artırılmasına yönelik önemli çalışmalar yürütmektedir. 2015-2019 dönemini kapsayan 5 Bin Köye 5 Bin Orman Eylem Planı kapsamında bugüne kadar 5.390 köyde gelir getirici tür ağaçlandırması yapılmıştır.

2002 yılında 15 milyon TL olan orman köylüsüne destek miktarı, 2019 yılında 206 milyon TL'ye, 2020 yılında 252 milyon TL'ye çıkarılmış, 2021 yılında ise 354 milyon TL ORKÖY kredisi verilecektir.

Ormanlarımız daha etkin korunmaktadır. Ormanlarımız için kaçakçılık, açmacılık ve otlatma zararları gibi bir başka tehdit olan orman yangınlarıyla mücadele çalışmalarına devam edilmekte olup orman yangınlarıyla mücadele çalışmalarını eğitim ve bilinçlendirme, erken uyarı ve hızlı müdahale ve yanan alanların hızla ağaçlandırılması şeklinde 3 temel strateji üzerine faaliyetlerini yürüten Orman Genel Müdürlüğü, bu alanda da Akdeniz ülkeleri arasında orman yangınlarıyla mücadelede başarılı çalışmalar yürütmeye devam etmektedir.

Yangınla mücadelede ortalama ilk müdahale süresi 2003 yılında kırk dakika iken, 2020 yılında on iki dakikaya düşürülmüştür. Ortalama ilk müdahale süresinin on dakikaya indirilmesi hedefine ulaşmak için teknoloji kullanımı sağlanacak, araç ve personel olarak gerekli iyileştirme ve güçlendirme yapılacaktır. Bu kapsamda, ormanlarımız 776 adet kuleden yirmi dört saat gözetlenmektedir. 160 gözetleme kulesinde 320 kamera kullanılmaktadır. Ayrıca, insansız gözetleme kuleleri hizmete alınmış, 2020 yılında ilk defa orman yangınlarının erken tespiti ve sevk idaresi insansız hava araçlarıyla yapılmaya başlanmıştır. 2021 yılında kullanılan İHA sayısı 4'e çıkarılmıştır. Bunların dışında kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı ilkesi çerçevesinde hava araçları bulunan...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, toparlayalım lütfen.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Evet, iki dakika müsaade ederseniz Başkanım.

Özellikle yangına hassas bölgelerde her 5 kilometrede bir olacak şekilde helikopter ve arazözlerin su alması için 400 ile 1.200 tonluk 4.150 adet havuz gölet yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir. 2021 yılında orman yangınlarıyla mücadelede 3 amfibik uçak, 6 idari helikopter, 39 yangın söndürme helikopteri, 1.078 arazöz, 281 su ikmal aracı, 2.270 ilk müdahale aracı 181 dozer, 501 diğer iş makinesi ve 21.090 personel görev yapmışlardır. Kiralanan helikopterler yangınlara on beş dakikada müdahale edebilecek şekilde konuşlandırılmıştır. Telsiz veya kamera sisteminde yangın ihbarını alan en yakın ekipler bir iki dakika içinde yangına hareket edebilmektedirler.

Orman yangınlarında Akdeniz ülkelerindeki son on yılda ortalama yanan alanların istatistiklerine baktığımızda, en az yanan alanla Akdeniz ülkeleri arasında lider konumundayız. Portekiz'de 134 bin, İspanya'da 94 bin, İtalya'da 63 bin, Yunanistan'da 24 bin, Fransa'da 12 bin hektar yer yanarken; Türkiye'de son on yılın ortalaması 7.300 hektar olmuştur.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 2021 yılı yazında ilk olarak Antalya Manavgat'ta başlayan, daha sonra Muğla, Isparta illeri başta olmak üzere, 28 Temmuz-13 Ağustos arasında 54 ilimizde eş zamanlı ve peş peşe toplam 313 orman yangını ve 264 kırsal alan yangını meydana geldi. 28 Temmuz

tarihinde başlayan yangın silsilesi, ülkemizde on yedi gün gibi bir sürede kontrol altına alınırken Amerika, Kanada ve Rusya'nın Sibirya bölgesindeki yangınlar aylarca kontrol altına alınamamıştır. Örneğin, Amerika'nın Kaliforniya eyaletinde meydana gelen yangında 170 hava aracı kullanılmasına rağmen bir buçuk ayda kontrol altına alınabilmiştir. Avustralya'da -bildiğiniz gibi- meydana gelen yangınlar neredeyse altı ay sürmüştür.

Dünyanın en gelişmiş ülkelerinde aynı dönemde çıkan orman yangınları aylarca söndürülemezken ülkemizde geçen yaz çıkan bu yangınlarla birlikte on yedi günde 16 büyük orman yangını söndürülmüş ve Türkiye olarak tarihî bir başarıya imza atılmıştır. Kulecisinden yangın işçisine, operatöründen pilotuna, memurundan mühendisine tüm Orman camiası çalışanlarına ve orman yangınlarının söndürülmesinde emeği geçenlerin tamamına çok teşekkür ediyorum. Yangınla mücadelede bugüne kadar şehit olan 133 kardeşimize ve tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzün yaptığı çalışmalardan bahsetmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, süreniz tamamlanmıştır. Son cümlelerinizi alalım.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Birey olarak hepimizin temel vazifesi, tabiatı koruyarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktır. Bu gayeyle bireysel çabaların yanı sıra, ülkemizde kurumlarımızca bir dizi tedbirler alınıyor ve düzenlemeler yapılıyor. Genel Müdürlüğümüz bu çerçevede tür ve alanların ilanı ve korunması ile avcılık, sokak hayvanları ve biyolojik çeşitlilik gibi konularda da düzenlemeler yapmaktadır.

Bugüne dek, ülkemizde 45 millî park, 259 tabiat parkı, 31 tabiat koruma alanı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, lütfen son cümlelerinizi alalım.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) - Ormanla ilgili faaliyetler yürüten 3 Genel Müdürlüğümüz, dün olduğu gibi bugün de ülkemizin kalkınmasına ve halkımızın refah düzeyinin artırılmasına katkıda bulunmaya devam edecektir.

Bu düşüncelerle 2022 yılı bütçemizin ülkemiz tarımına, ormancılığına faydalar getirmesini diliyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

İYİ Parti Grubundan Sayın Erhan Usta, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, bürokrasimizin değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım. Bütçe görüşmelerimizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Şimdi, tabii, ülkemiz açısından da, aslında bütün ülkeler açısından da insanlık açısından da önemli bir sektörü konuşuyoruz, tarım sektörünü. Tabii -on dokuz yıllık bir AK PARTİ hükümetleri dönemi var- bir tarım politikası var mı diye baktığımızda, aslında geriye doğru gittiğimizde, bunun tarım politikasından ziyade tutarsızlıklar politikası olduğunu görüyoruz. En son geldiğimiz noktada çiftçi perişan olmuş, çiftçiye zulmeden bir Tarım Bakanı ve Tarım Bakanlığı var, borçları çığ gibi büyüyor, traktörleri hacizli, tarlaları hacizli; geldiğimiz nokta bu. En sonunda çiftçinin ne tarım politikalarına, Tarım Bakanına, Tarım Bakanlığına ne de piyasaların bu dediklerine bir güveni kalmış.

Ormanlar gözümüzün önünde cayır cayır yandı, burada bir kelime edilmedi ormanlarla ilgili. Ben şöyle bir baktım, on dokuz yıl mukayesesi yapıyor Sayın Bakan. Hani derler ya, müflis tüccar eski defterleri karıştırmış, bu seneye yönelik söyleyecek bir şey yok; hoş geçen sene de aynıydı, geçen sene de münferit baktığımızda... Ya, biz bütçe yapıyoruz, bu bütçe her yıl yapılıyor arkadaş, her yıl yapılan bir şeyi ha bire gidip gidip geriden getirmenin ne anlamı var? Bunların her yılını değerlendirmiş olsanız, topladığımızda zaten on dokuz yirmi yılı -kaç yılsa- değerlendirmiş olursunuz. Ama yok, illa, işte bazı çok kötü olan bir yılı sürekli esas alarak “Gel, ondan sonra şöyle yaptı...” Öyle mukayese yapıyorsunuz ki işte “Bitkisel üretim şuradan şuraya arttı.” diyorsunuz, yüzde 28,5, aynı dönemde nüfus yüzde 29 artıyor; bunun bile farkında değilsiniz. Yani bu kadar basit, bu kadar -zaten hiçbir analiz yok da- gerçeklikten kopuk -hakikaten kendinizi komik duruma düşürecek, çok affedersiniz bunu söylemek istemezdim ama- analizler var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hiçbir komiklik yok.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, bitkisel üretim... Nüfusun yüzde 30 arttığı yerde bitkisel üretimin yüzde 28,5 artması kadar normal bir şey olabilir mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunların hepsi bir analiz sonucu ortaya çıkıyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi böyle bir analiz yapıyorsunuz, bunları anlamak mümkün değil.

Ben tek bir soru soracağım Sayın Bakana: Allah aşkına, geçen yıldan bu yana -bir yıl geçti, bir yıl önce de aynen böyle oturduk- o günden bugüne, bana iyi yaptığımız sadece bir tane şeyi söyleyin ya. Yaklaşık 50 milyar lira harcama yapan, 50 milyar lira kaynak kullanan bir Bakanlıksınız. Ya, bir tane bir şey söyleyin, “Şu konuda biz başarılı olduk, şunu iyi yaptık.” deyin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Daha kötüye giden bir şey var mı?

ERHAN USTA (Samsun) – Hepsi daha kötüye gitti -birazdan söyleyeceğiz- hepsi daha kötüye gitti, bir tane...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Hangisi mesela?

ERHAN USTA (Samsun) – İşte bu bir itiraf zaten: “Daha kötüye giden bir şey var mı?” Hâlbuki bu kadar parayı biz size kötüye götürün diye vermiyoruz beyler, bu kadar parayı biz size iyiye götürün diye veriyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kötüye göre değil, hepsine göre belirlenir.

ERHAN USTA (Samsun) - Soru-cevap kısmında -Sayın Bakan, sizden özellikle bekliyorum- bir tane iyi giden bir şey verin.

Arkadaşlar, çağdaş mali yönetimlerde ne vardır? Hesap verebilirlik deriz, değil mi? “Hesap verebilirlik.” derken arkadaşların hoşuna gidiyor da “Burası hesap verme yeridir, burada hesap vereceksiniz.” deyince arkadaşların zoruna gidiyor niyeyse. Ya, burada hesap vereceksiniz. Cumhurbaşkanlığı yıllık programına göre, yangında 142 bin hektar zarar gören alan var. Bir tane yangın analizi olmaz mı burada, doğru veya yanlış? Bak, İbrahim Bey yaptı, “Şöyle oldu, böyle oldu.” dedi. Bir tane yangın analizi yok arkadaşlar burada. Burası hesap verme yeri. Bu kaynağı devlet size niye veriyor? Bu bütçe niye veriliyor? Hâlâ git on dokuz yıl önceye, “Yem böyleydi, bilmem ne böyleydi...” Her biri de kötüye gitmiş üstelik. Üstelik, on dokuz yılın burada siyasi muhatabı da -buradaki sizin söylediğiniz- muhalefet grubu değil, on dokuz yıl öncenin siyasi muhatabı bugün Cumhuriyet İttifakı'nın ortağı olan bir siyasi parti. O tarafa bakarak söylemeniz lazım, o da nezaketsizlik; size en büyük desteği veren siyasi partiye karşı böyle bir tutumunuz var.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – 2019’da siz de...

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, 2021 yılı ikinci çeyreğinde Türkiye ekonomisi yüzde 21,7 büyüdü diyoruz, değil mi? Tarım sektörü ne kadar büyümüş? 2,3 büyümüş. Biz diyoruz ya zaten, bu büyümede vatandaşın yani ücretlilerin payı düşmüş, tarım sektörü sadece 2,3 büyümüş ama bize “21,7 büyüdü.” masalları söyleniyor. Şimdi, tarımdaki verimliliğe bakıyorsunuz, şöyle: Türkiye’nin zaten genel olarak verimliliği düşük -bunları burada konuşacak değiliz, biz bunları Cumhurbaşkanlığı bütçesinde konuştuk- Türkiye ekonomisinin genel olarak verimliliğini artırmamız gerekiyor ama bu tarım verimliliğine de Türkiye ekonomisine göre baktığımızda “tarım ve tarım dışı” diye ayırdığımızda ayrıca düşük arkadaşlar. Bakın, 2014-2020 ortalamasını -çünkü istihdam verileri veri kırılması olduğu için 2014’den geriye gidemedim- kullandığımızda, tarım sektöründe kişi başına çalışan verimliliğinin tarım dışı sektörlerde kişi başına çalışan verimliliği oranına bakıyoruz yüzde 29, bir gram değişmemiş. Madem verimlilikle ilgili cümleler var burada yani altı yedi yılda -daha öncesiyle ilgili dediğim gibi seri kırılması olduğu için bakamıyoruz, istihdamda seri kırılması var- üçte 1’i, tarım dışı sektörlerde kişi başı çalışan diyelim ki 100 üretiyorsa tarımda 29-30 üretiyor, böyle bir durum var ve buna ilişkin herhangi bir şey yapılmış mı Sayın Bakan? Bakıyorsunuz, hiçbir şey yok, hiçbir şey yapılmamış. Uzun dönem büyümeye baktığımızda da zaten 2003-2020’de Türkiye ekonomisi ortalaması -geçen yıl 2019’du şimdi 2020’yi de kattık- AK PARTİ hükümetleri döneminde 5,1 büyümüş ama tarım sektörü 2,9 büyümüş, ortalama büyümenin ve diğer sektörlerdeki büyümenin yarısı kadar bir tarım sektörü büyümesi var, bunun artırılması lazım.

Şimdi, tarımın GSYH’daki payı 2002 yılında 24 milyar dolar, 2010 yılında 70 milyar dolar -ciddi, güzel bir iyileşme var- şimdi 2020 yılına geldiğimizde 48 milyar dolara düşmüş, 70 milyar dolardan 48 milyar dolara evet, 2002’ye göre bir artış var mı? Var. Orada çünkü bir sürü parametre var yani o tarımdaki iyileşmeden falan değil, tarımın şeyi belli ama dolar kuru çok pahalıydı, bilmem neydi, filan. Ama şimdi baktığımızda 2020 yılında -2010 yılı da AK PARTİ hükümetleri dönemi- 70 milyar dolardan 48 milyar dolara düşmüş bir tarımın GSYH’daki payı var arkadaşlar; sizi rahatsız etmiyor mu bu? Seçim bölgelerinize gittiğinizde bu şikâyetlerin nedeninin bu olduğunu anlayabiliyorsunuz diye düşünüyorum. Tabii, buna bakmak lazım.

Şimdi, 5 milyon kişiyi istihdam ediyoruz burada arkadaşlar. Geçmişe göre düşmüş, etmiş ama hâlen 5 milyon kişi var tarım sektöründe. İstatistikler de karıştı ama “köy kırsalı” diye, “çiftçi-tarım” diye baktığımızda 20 milyon kişi var burada, 20 milyon kişi karın doyuruyor ama baktığımızda verimlilik son derece düşük. İstihdam da düşük, tabii normaldir istihdamın düşmesi ama hâlâ burada çok güçlü bir istihdam ve çok güçlü bir nüfus var. Dolayısıyla biz eğer bu şikâyetleri azaltmak istiyorsak buraya önem vermemiz lazım, tarım sektörüne önem vermemiz lazım, daha tutarlı politikalar uygulamamız lazım, kaynaklarımızı etkin kullanmamız lazım, kaynakları artırmamız lazım; birazdan kaynak meselesini konuşacağız. Şimdi, buna paralel olarak çiftçi sayısı düşüyor, o rakamlara girip vaktimi çok fazla harcamak istemiyorum.

Şimdi, 2004-2020; 4,2 milyon hektar tarım dışına çıkmış yani işlenen tarım arazisinde 4,2 milyon hektar veya dönüm cinsinden söylersek daha kolay anlaşılabilir diye 42 milyon dönüm arazi tarım dışına çıkmış arkadaşlar, artık işlenmiyor. Sayın Bakanım “Hiç zarar eden çiftçi, ürün yok.” diyorsunuz ya, insanlar para kazanacak olsa elinin altında tarla var, ekmez mi? Niye ekmesin? 42 milyon dönüm tarım dışına çıkmış sizin Hükümetiniz döneminde. E, bunun üzerinde düşünmeyecek miyiz? Yani millet sera yaparak, millet toprak iyileştirmeleri yaparak -hani başka ülkeler açısından söylüyorum- iyileştirmeye çalışıyor, bir yere daha bir şey dikeyim diye uğraşırken biz 42 milyon dönümü tarım dışına atmışız, Sayın Bakan da... Bilmiyorum ki nasıl olacak? Yüzde 18 düşüş; böyle bir şey var mı ya, dünyanın neresinde böyle bir şey var? Tabii, bunların sonucunda ne yapıyorsunuz? Bakıyorsunuz tarımsal kredilere; geçen yıla göre şok bir büyüme olmuş. Bizim hesabımıza göre 222 milyar TL çiftçilerin borcu var. Şimdi,

2002'yle mukayese ediyorsunuz ya, toplam 85 kat artmış, bankacılık sistemine tabi olan borçlar da 66 kat artmış Sayın Bakan. Sizin döneminizde çiftçi borçları piyasaya olan borçlarla birlikte baktığımızda 85 kat artmış, piyasa borcunu çok bilemeyiz diyelim ama banka ve finans kuruluşlarına olan borç on dokuz yılda 66 kat artmış. Bu fakirleşme değil mi? Bu neden olabilir? Bunu görmek lazım. Buna çözüm üretilsin diyoruz, kötü bir şey söylemiyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kredi ödemeleri geri dönüş yüzdesi kaç?

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, bakın, hasıla ne kadar artmış bu dönemde? Tarımsal hasıla ne kadar artmış? Cari fiyatlarla konuşuyorum. Bir yerde cari fiyatlarla borç 66 kat artıyor, tarımsal hasılda -sizin kullandığınızı da kullanmıyorum, daha yükseğini kullanıyorum- 2021 “Q2”de yıllıklandırılmış milli gelir 381,7 milyar TL; bunu kullandığımda dahi 10,3 kat artıyor, yani çiftçinin üretimi 10 kat artıyor yaklaşık on dokuz yılda ama borcu 65-66 kat artıyor. Buradan bir sonuç çıkarmak gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi... E, tabii, ekilmiyor alanlar. Niye? İşte, biraz daha, daha güncel konuya gelelim. Maliyetler çok artıyor. Şimdi, Adana Çiftçiler Birliği Başkanının bir hesabı var, Twitter’da gördüm -çok da entelektüel bir yanı olan birisi, büyük üretici olduğunu sonradan öğrendim- “4 lira 25 kuruş.” diyor buğday maliyetine, “4 lira 25 kuruş.” Bugün kaç lira buğday? Çiftçinin elinden kaç liradan çıktı? Bugün, yüksek zaten. Çiftçinin elinden bu buğday 2,5 liradan çıktı. “2,25”di açıkladığınız fiyat. 2,5 liradan çıktı çiftçinin... 4,25 arkadaşlar buğday maliyeti. Bakın, Adana Çiftçiler Birliği Başkanının söylediği rakamı söylüyorum, başka benzer rakamlar da var. Elbette, işçiliği koyacağız, vatandaş bunu hâlâ ekiyorsa emeğinin karşılığını oraya maliyet olarak koymadığı için karın tokluğuna işi götürüyor ama karın tokluğuna da gitmiyor işte, borç 66 kat artıyor. E, bunu görmeden mi bu işleri konuşacağız? Şimdi, gübre fiyatlarına bakıyorsunuz... Ya, gübreyi takip etmek mümkün değil zaten çünkü bu hesabı yaparken gübre fiyatı artıyor. Benim gördüğüm 2002’den 2021’e üre gübrenin tonu olmuş 9.120 TL; 2002’den 2021’e 39 kat fiyat artışı var üre gübrede, 39 katına çıkmış. DAP gübre 23 katına çıkmış 2002’ye göre.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Dünya fiyatlarına bakın.

ERHAN USTA (Samsun) – Elbette, dünya fiyatları var burada, ona kimse bir şey demiyor ama hepsine “dünya fiyatı” dersek analizimiz yanlış olur. Bu Hükümetin beceriksizliklerinden dolayı artan kurlar yok mu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Beceriksizlik değil...

(Uğultular)

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, ona ayrıca geleceğim. Olur “Dünya fiyatları, kur arttı; oldubitti...” O zaman millet mahvolsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim, sırası geldiğinde siz de görüşlerinizi ifade edersiniz, rica ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Destek verin diyoruz kardeşim, destek verin, destek. Destek nerede?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dünya fiyatlarına göre daha ucuz veriyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, dünya fiyatı... Sen bu kadar mahkûm olursan; tarımda 20 milyon nüfusun var, 5 milyon istihdamın var, gübrede bu kadar dışa bağımlı olursan başına gelecek olan budur tabii ki. Niye bir şey üretmediniz? Gübre sanayisinde niye bir çözüm üretmediniz? Niye bu kadar dışa bağımlıyız biz gübre sanayisinde? Bana birisi bunu söylesin. Yok öyle, bir şey üretmeyeceksin “Dünyadan böyle gelmiş, olur öyle.” Öyle yok, öyle yağma yok arkadaşlar.

Bakın, şimdi, yine bugün geldi, az önce elimize. Eskişehir Odunpazarı Ziraat Odası Başkanı feryat ediyor, diyor ki: “Arkadaş, atmamız gereken gübrenin üçte 1’ini ancak attık. Eğer böyle olursa verim yarıdan aşağı düşecek.” Şimdi, buradan sizi ikaz ediyoruz. Geçen yıl da ikaz etmiştik. Birazdan buğdayı konuştuğumuzda, vakit kalırsa, yani kuraklığa sığınacağımızı filan biliyorum da o kuraklık bugün, bir günde ortaya çıkmıyor arkadaşlar. Bu, her şeyi belli. Bugünden mesela gelecek yıllla ilgili kuraklık tahminleri belli değil mi az çok? Ekemiyorsun, bilmem ne yapamıyorsun arkadaşlar.

Şimdi, bakın, gelecek yıl ciddi bir rekolte problemi olacak. Buna göre destek vereceksin, diyeceksin ki şimdi: “Destegi şu kadar veriyorum.” 5 katını artır, 10 katını artır. Ya, zaten verdiğiniz desteğin bir aslı astarı yok ki. Şimdi, ona göre size akşam da bütçe teklif edeceğiz. Yani çiftçiyi üretime... Ne derler, üretimi kolaylaştırmamız lazım. Gübre desteğini acilen... Böyle, şimdi 2022’de 32 kuruşa çıkarılması falan bir şey ifade etmiyor, o 2022 yılı. 2021 yılı için acilen çok yüksek oranlarda bunların hesabı kitabı yapıp gübre desteği verilmesi lazım ki millet gübresini eksin, gübreyi saçsın da rekolte problemiyle karşılaşmayalım gelecek yıl yine. Ee, bunu görmezseniz, bir gün sonrasını görmeyen koskoca bir Bakanlık, ondan sonra geliriz burada feryat ederiz hepimiz. Ne yapalım kuraklık oldu, ne yapalım şöyle oldu, böyle oldu... Arkadaşlar, yapılması gereken bugünden belli.

Şimdi, bütün bunların... Ben mesela kendimle de çelişkiye düşmeyeyim, hep ne derim, ya, harcadığımız parayla övünmeyin, sonuçlarla övünün filan derim ben değil mi? Dolayısıyla, çok bütçe ödeneğine bakmak doğru değil ama burada şimdi... Çünkü burada ciddi bir eleştirimiz var; geçen yıl da bunu... Geçen yıl Tarım Bakanı Sayın Pakdemirli Beyefendi bütçesini artırmayan tek Sayın Bakandı, bütçesini artırmayan tek Bakandı. Bakın, yirmi altı buçuk yıl devlette çalışmış, devletin bütçesini yapmış, bu mücadeleleri bilen bir kişi olarak konuşuyorum. Dışarıya karşı yekvücut durur elbette Hükümet ama kendi içinde mücadele eder “Ben daha fazla ödenek almak istiyorum arkadaş.” der. Ödeneğini artırmayan tek Bakandı Sayın Bakan, değil mi? Hep beraber yaşadık bunu, 22 milyar, 22 milyarda sabit tuttu ama problem sadece onunla sınırlı olsa... Arkadaşlar, bakın, tarım bütçesi; 2006’da bir kanun çıktı, yüzde 1 olması gerekiyordu, o yapılmıyor, ayrı bir konu, onlardan da geçtik. Bakın, tarımsal amaçlı transferlerin millî gelire oranı -yine sizin döneminizi söyleyeceğim- 2007 yılında, 2007 yılı ki maliye politikasının en sıkı olduğu dönemde, her şeyin kesildiği dönemde dahi bu devlet tarım bütçesine millî gelirin 0,63’ü kadar kaynak ayırmış; bu, sürekli bir düşüş trendine girmiş, Sayın Bakanın atanmasından yani Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden önceki son yılda 0,41’e düşmüş, Sayın Bakanın bu becerikli bütçe müzakereleri sonucunda da 0,33’e düşmüş arkadaşlar; 0,63’ten -millî gelire oranını söylüyorum bütçeden yapılan transferlerin- 0,33’e düşmüş. Buna, bütçe içindeki pay olarak da bakabiliriz ki bakmamız lazım çünkü diğerleri... Ya, bir bütçe büyütülüyorsa arkadaş, “Ben de payımı orada artıracam.” diye... Çiftçinin durumu daha iyiyse düşürelim payımızı ama çiftçinin durumu kötüyse ki kötü, bütün göstergeler çiftçinin durumunun kötü olduğunu gösteriyor, o zaman niye payınızı artırmıyorsunuz? Bakın, faizi de dışarıda... Faiz, sonuçtur nihayetinde, o, ödenmesi gereken bir şey. Faiz hariç, harcamalar içerisindeki payı 2007 yılında bütçede... Bunu da niye 2007 alıyorum biliyor musunuz? Analitik bütçe sistemine geçiş yılı olduğu için, yine mukayese edilebilir diyeyim. 3,58 arkadaşlar, faiz dışı harcamalar 3,58’di tarımsal amaçlı transferlere ayrılmış, 3,58. 2017’de 2,05’e düşmüş; 3,58’den 2,05’e düşmüş, 2022’de, şimdi, Sayın Bakanın bize çok artış varmış gibi getirdiği bütçede de tekrar düşüyor, 1,71’e düşüyor; 3,58’den 1,71’e arkadaşlar on beş yılda. Böyle bir şey... Bunu yaparsanız işte... Tabii, bunun iyi kullanılacağı varsayımıyla hareket ediyorum, böyle yaparsak ondan sonra millet feryat eder elbette.

Bakın, şimdi, buradan geriye doğru hesap ettiğimizde...

BEKİR KUVVET ERİM (Ayдын) – Yalan söylüyorsunuz Erhan Usta! 2,14...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 2022’yi söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey... Ya, Sayın Bakan sonunda cevap verecektir böyle şeylere.

Rica ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Arkadaş, Twitter hesabına bak ya, ismi ortada.

Şimdi, bakın, faiz dışı harcamaları 2007 seviyesine...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bu da 2021...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sen yanlış yere bakıyorsun.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, karşılıklı konuşma usulümüz yok, sıra geldiğinde söz veririm, ifade edersiniz.

Lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Faiz dışı harcamalardaki -ya, siz ona bakmayı becerememişsinizdir-faiz dışı harcamalar içerisindeki payını 2007’deki gibi sabit tutsak bugün Sayın Bakan, almanız gereken bütçenin -ki bu çok meşrudur, ananızın ak sütü gibi helaldir- 54 milyar TL olması lazım. Bunu talep etmeniz gerekiyor, dolayısıyla, biz buna ilişkin ödenek vereceğiz.

Bakın, 2007’ye göre seviye düşürmekten dolayı çiftçilerin kaybı ne kadar biliyor musunuz, 2007’den bu yana ne kadar? Bakın, 2007, yüzde 1’i falan almıyorum, 74 milyar dolar -ve küsuratı da var, küsuratını okumayayım- 2007 yılına göre, tamam mı, bütçeden alınan pay azala, azala, azala, çiftçilerin kümülatif kaybını söylüyorum tabii, ondan sonraki azalmadan kaynaklı -isteyen arkadaşlara dokümanını verebilirim, hesaplar ortada- 74 milyar dolar arkadaşlar, böyle bir şey yok, bu olmaz; çiftçinin bu hakkının iade edilmesi lazım. Çiftçiye bu şekilde gözden çıkarmak doğru değil, bu kabul edilebilir bir şey değil. Küresel destekleme oranlarına bakıyorsunuz, yaklaşık yüzde 15 civarında küresel destekleme oranı yani dünyada hasıla 3,6 trilyon lira, tarımsal hasıla 540 milyar lira destek var ama bize geldiğimizde bu destekleme oranının yüzde 3’lerde olduğunu görüyoruz. Bakın, Mutlu Doğru’nun Twitter hesabı burada. Bekir Bey, “Mutlu Doğru” diye girersen; tamam mı?

Şimdi, bu arpa, buğday meselesine gelelim. Ya, ben böyle bir beceriksizlik hayatımda görmedim. Şimdi, “kuraklık” diyeceksiniz. Arkadaşlar, geçen yıl da böyleydi, önceki yıl da böyleydi, önceki yıl da böyleydi. Türk çiftçisinin az önce bahsettiğim 74 milyar dolarına el koydunuz, tamam mı; şimdi, Rus çiftçisini destekliyorsunuz; iddiam bu. “Değil.” dersiniz hadi bana ispat edin. Ben söyleyeceğim, çok basit mantığı, çok basit. Zamanında düşük fiyat açıklıyoruz, ondan sonra bir de son üç dört yıldır da tam hasat zamanında ithalatı da serbest bırakıyoruz, fiyatın yükselmesine de müsaade etmiyoruz, ondan sonra ne oluyor? İki gün sonra fiyat yükselmeye başlıyor, bu sefer fiyata müdahale ediyor güya TMO, tamam mı, ondan sonra ne yapıyor? İşte, en son 353 dolara aldığı buğdayı getiriyor, 250-260 dolara içeride satıyor. Ne oluyor, ateş sönmüyor mu? Arz sıkıntısı olduğu düşünülen bir yerde sizin politikalarınız güven vermezse attığınız her su yangını alevlendirir, başka bir işe yaramaz; nitelikim öyle oldu. 100 dolar zarar ediyorsunuz; para nereye gidiyor? Rus çiftçisine gidiyor. İçeride nereye gidiyor? İşte, büyük unculara gidiyor. Vatandaşa vermediğiniz parayı Rus çiftçisine veriyorsunuz. Arkadaş, bu parayı zamanında verseydik, desteğimizi veya primimizi veya fiyatımızı buna göre açıklamış olsaydık millet ürün ekerdi, hem buğdayda hem arpada bu sıkıntılarla karşılaşmazdık; bunda bir yanlış var mı arkadaşlar? Bakın, sadece bu yıl değil... Birazdan hesabını versinler; tabii, bu tür hesaplar yok, bir şey söyledikleri filan yok yani yarım saat, kırk beş dakika konuştu, hiçbir analiz yok. Bunlar işte... Hesap

verme yeri burası, bunu söyleyeceksiniz bana. Böyle bir şey olabilir mi ya! Son üç dört yıldır hep aynı şey, Türk çiftçisine para verme, Rus çiftçisini destekle; işin geldiği nokta bu. Daha detaylarını isterseniz konuşabiliriz ama yapılan yanlışlık budur yani hububat ürünleri olarak baktığımızda dış ticaret fazlası filan yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, iki dakika ek süre veriyorum.

Tamamlayınız lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, sözüm çok kesildi, bir miktar daha verirsiniz sevinirim.

Şimdi, şöyle bir durum var arkadaşlar, teknik bir şey olacak ama koskoca Bakanlık böyle bir şey yaparsa insan söylemeden edemiyor tabii: Gıda ürünleri ihracatını da ithalat-ihracat dengesine yazıyorsunuz. O zaman bu gıda ürününü üretmek için makine kullanmıyor musunuz, enerji kullanmıyor musunuz? “Input-output” mantığıyla bakacaksınız; kullandığımız enerjiyi, kullandığımız makinayı ithalata yazdınız mı? Yok, öyle bir şey yapmadan “İhracat fazlası veriyoruz.” Herkes de burada aynı şeyi söylüyor. Böyle bir şey yok, böyle kısır bir analizi kabul etmek asla mümkün değil.

Kenevir bir rezalet zaten. Sayın Bakan, geçen yıl burada kenevir hasat makinesi sözü verdiniz; şu sözünüzü tutun, devletin Bakanısınız siz. “Vezirköprü’ye kenevir hasat makinesi göndereceğim.” dediniz, tutanaklarda var; hasat makinesi filan gelmedi. Vezirköprü’de kenevir üreticisi mağdur. Fındık üreticisi mağdur; 26,5 lira fiyat açıkladınız. Ferrero bütün piyasayı yönetiyor; TMO yönetemiyor, Ferrero yönetiyor. Ne dedi? “Ben 25 liradan alırım.” dedi. Şu anda Terme’de, Salıpazarı’nda; Ordu’da, Giresun’da her yerde fındık 23 lira, 22,5 lira. İşte, en son biraz daha şey yaptık, 23,5 liraya geldi, orada stop etti. Hani 26,5 lira? Bu fındığı yük olarak görüyorsunuz, peşkeş çekiyorsunuz fındığı bir İtalyan firmasına; bu kadar net söylüyorum, peşkeş çekiliyor fındık, olmaz böyle bir şey arkadaşlar. Bakın, natürel fındık olarak ihraç etmeyi başaramıyoruz ya, kaldı ki bunu katma değerli bir şekilde yapmamız lazım, tarımsal sanayiye oraya kurmamamız lazım; bunların hiç birisini yapamamışsın. Kuru üzümde, kuru incirde, çeltikte, yer fıstığında aynı şey var. Ya, yer fıstığı geçen yıl 9 lira ile 12 lira arasında, bu yıl 6 ile 8 lira arasına düşmüş. Kendi memleketinizde kuru üzümde, yüzde 4 fiyat artışı verdiniz ve fiyat açıklamaya gidemediniz Sayın Bakan; Manisa’ya ben gittim, siz gidemediniz, fiyat açıklamadınız Manisa’da. Yüzde 4 ya! Her şeyin yüzde 50-60 arttığı bir yerde kuru üzüm fiyatları yüzde 4 artırıldı arkadaşlar ve fiyat da 13 lira açıklandı; şu anda fiyat 11,65 ile 12,05 arasında -ekran görüntüleri var elimde- 13 lira açıklandı, yüzde 4; o da geçen yılın altında bir fiyat arkadaşlar. Yazık değil mi bu üreticiye ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de dolmuştur Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, birkaç dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir cümle alayım, lütfen.

ERHAN USTA(Samsun) – Bir de şeker pancarı meselesi var. Arkadaşlar, yüreğimiz yandığı için, kimse kusura bakmasın, o yüzden ateşimiz, tansiyonumuz böyle yüksek ama yüreğimiz yanıyor. Şeker pancarında da aynı problem var. Bir tane iş iyi olsun arkadaş, Allah rızası için ya. Şeker pancarında da aynı problem var. Şimdi, enflasyona yansımam diye fiyatları durdurdular. Bilmiyorum, dün basında vardı, kaşla göz arası “Şekere yüzde 47,5 zam geldi.” diye konuşuluyor. Hayvancılıkta aynı problem var, artık onları, yemi, süt paritesini söylemeye gerek yok. Süt sığırları artık kesilmeye giden bir memlekette...

Orman yangınları tam bir felaket, tam bir fiyasko. Sırf bu nedenle istifa etmeniz gerekirdi fakat o erdemi Sayın Bakan, maalesef gösteremediniz. Yani bunu bir imkân olsa...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Siz istifa ettirin siz, sesiniz çıksın biraz.

ERHAN USTA (Samsun) – Son konu olarak -Sayın Başkanı da çok şey yapmak istemiyorum-Salıpazarı Barajı. Bakın, Sayın Bakan, bu kadar ödenek alıyorsunuz, Samsun’da bir Salıpazarı Barajı meselesi var. Allah aşkına, her sene Terme’yi - Sayın Başkan, siz de devlet planlamacısınız- Çarşamba’yı su basıyor, her sene ya; can kaybı oluyor, mal kaybı oluyor, insanların evlerini su basıyor. Ya, orada bir baraj meselesi var, döndü bir yılan hikâyesine.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bu konuyla tamamlamış olalım Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Hemen kapatıyorum.

Yani bu Salıpazarı Barajı meselesini halletmemiz gerekiyor.

Daha fazla konular vardı ama onları belki fırsat olursa daha sonra şey yaparız.

Yine de bu çerçevede ben bütçenin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, grup sözcülerimize daha müsamahakâr davrandık, ek süreler verdik...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Erhan Bey gerginsiniz, sakın olun biraz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, bir şey izah etmeye çalışıyorum müsaade ederseniz.

Grup sözcülerimize daha müsamahakâr davranıyor, ek süreler veriyoruz ama bu diğer arkadaşlarımız için bir örnek teşkil etmesin lütfen.

Diğer taraftan...

AYHAN BARUT (Adana) – Neden diğer arkadaşlar?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gruplar adına konuşanlara bütün gruplar için böyle bir şey yapıyoruz, adaletle yapıyoruz. Bu diğer arkadaşlarımız için emsal teşkil etmesin lütfen çünkü çok sayıda arkadaşımızı konuşturmak bizim derdimiz.

AYHAN BARUT (Adana) – Öyle olmaz, hiç konuşturmayın, bitsin o zaman.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Komisyon böyle bir karar aldı Sayın Vekilim, böyle karar aldı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle usuller var, Meclisimizin de...

AYHAN BARUT (Adana) – Ben de Komisyon üyesiyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Vekilim, bir dinleyebilir misiniz? Siz milletvekilisiniz, Meclisimizin de usulü var, Komisyonumuzun da kendine göre usulleri var. Bu usullere uygun herkese de söz veriyoruz, herkes de söylemesi gerekeni söylüyor, ifade ediyor, orada bir problem yok.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz taleplerini karşılamaya ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Şimdi bir açıklama yapmak istiyorum değerli vekillerimiz, söz taleplerine devam etmeden önce bir hususu ifade etmek istiyorum.

Biliyorsunuz, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizle ilgili parti üye sayılarının 2 katı şeklinde bir sınır getirmiştik ve bunu da oylamıştık Komisyonumuzda; bu kararı almadan önce de bütün gruplarla istişareler yapmıştık. Bugün görüyorum ki Cumhuriyet Halk Partisinden Komisyon üyesi olmayan yaklaşık 30 arkadaşımızın söz talebi vardır, saygıyla karşılıyoruz ama tabii, bu süreler, diğer gruplarla adalet içinde kullandırılmamız gereken süreler. Takdir edersiniz ki bir partiye ayrıcalık yapamayız. Şöyle bir formül düşünüyoruz: Milletvekillerimizin söz taleplerini karşılayalım, herkes

konuşmuş olsun ama süreyi bir miktar daha azaltmak durumunda kalacağım, üç buçuk dakika olarak uygulayacağım. Cumhuriyet Halk Partisinden Komisyonumuz üyesi olmayan arkadaşlarımızın söz taleplerini ancak böyle uygulayarak bu işin içinden çıkabiliyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, bir söz alabilir miyim usulle ilgili?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usulle ilgili üyeler dışında söz veremiyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Usulünüzle alakalı söz alabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Üyeler dışında usul konusunda söz veremiyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, vermiyorsanız böyle alırım.

Bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yönetilmesinde esas alacağımız İç Tüzük'tür. İç Tüzük'te "Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarında milletvekilleri ifade haklarını özgürce kullanırlar..."

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Zaman önemli ama.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Müsaade edin kardeşim, kendi hakkınıza sahip çıkın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Zaman, zaman...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Müsaade edin, ben hukukçuyum. Zaman önemli falan değil.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, biz çıkmıyor muyuz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İç Tüzük'te olmayan bir hükmü burada uygulayamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuz karar almıştır, tartışmıştır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Komisyonunuz karar alamaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Alabilir, İç Tüzük çerçevesinde olabilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, alamaz. Bakın, müsaade edin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Almıştır, bütün parti gruplarıyla da istişare ettik ve bir uzlaşıyla bu kararlar alındı. Rica ediyorum...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Meclis hukukunu geri götüremezsiniz; size lazım olur bu, böyle bir uygulama olmaz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, senin avukat olman neyi değiştiriyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Her gün on iki saat civarı konuşmalar oluyor. Değerli Vekilim, her gün on iki saat civarı bir mesai yapıyoruz, herkes de söylenmesi gerekenleri söylüyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, Mecliste konuşmayacak da milletvekili, nerede konuşacak? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usul konusunda üyelerimiz dışında söz veremiyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, yanlış iş yapıyorsunuz, yanlış iş yapıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi, üyelerimiz müsaade ederse, biraz salonu da rahatlatmak bakımından...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, müsaade edin iki dakika.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Edemem çünkü usule aykırı yaptığımız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, ben kendi hakkımı arıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usule aykırı. Şu anda usule aykırı bir hareket içindediniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Milletvekilleri bütçede konuşmayacaksa nerede konuşacak?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun düzenini bozuyorsunuz, usule aykırı bir tavır içindediniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yanlış yapıyorsunuz, İç Tüzük’e aykırı uygulama yapıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun üyesi olmayanlar usule ilişkin söz alamazlar, bu kadar; İç Tüzük bunu söylüyor bize.

Teşekkür ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İç Tüzük’te böyle bir hüküm yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İç Tüzük’e şu anda siz uymuyorsunuz. Rica ediyorum... Rica ediyorum... Rica ediyorum...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İç Tüzük’te vekillerin söz hakkına engel olunması yok Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burası Plan ve Bütçe Komisyonu, kendine göre usulleri var ve oturmuş usulleri var, bunları da uyguluyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben açıkça söylüyorum; size lazım olacak ileride bu, yanlış yapıyorsunuz. Milletvekilleri konuşur. Olur mu böyle bir şey! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, siz aldığınız karara saygılı olun önce, bu karara saygılı olun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sizin karar alma hakkınız yok.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Var tabii ki de.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Milletvekilini sınırlandırma hakkınız yok, milletvekilini sınırlayamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Üyemiz Uğur Aydemir usule ilişkin söz talep etmiştir.

Buyurun lütfen.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- *Manisa Milletvekili Uğur Aydemir’in, Komisyonadaki usule ilişkin açıklaması*

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, saygılar sunuyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Arkadaşlar, siz nasıl Komisyon üyesisiniz!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ya ne demek! A, bak, bu nasıl bir tavır! Öyle şey mi olur ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, söz verdiniz.

Arkadaşlar, müsaade eder misiniz, ben bir konuşayım, sonra...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Siz konuşun, ben tekrar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, sözümü kesiyorsunuz, lütfen...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Süreni tekrar başlatabilirsin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ağabey, sözüm bitsin, sonra alın sözünüzü. Tam ben konuşuyorum, girdiniz.

Sayın Başkanım...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Turan Bey, avukat sadece siz misiniz bu Mecliste? Başka avukat olan yok mu?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İç Tüzük sınırlarının dışına çıkamazsınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani siz avukatlığınızı konuşturarak bu karara mı varıyorsunuz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İç Tüzük’e rağmen böyle bir karar alamazsınız. Kendinize gelin ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Avukat olmanız size ayrıcalık mı tanıyor burada?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kendinize gelin ya! Siz burada kanun da yaparsınız kendinize göre.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Turan Bey, üslubunuza dikkat edin lütfen. “Nasıl Komisyon üyesisiniz!” derken burada bütün Komisyon üyelerine...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aynen söylüyorum bunu, aynen söylüyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Kendi arkadaşlarına dedi ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz öncelikle kendi arkadaşlarınıza saygı duyun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Herkes hukuken...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Öncelikle kendi arkadaşlarınıza saygı duyun Turan Bey.

Sayın Başkanım, lütfen, söz verdiniz...

Arkadaşlar, ben bitireyim, sonra konuşun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Üye sayısı kadar, sonra sadece üyeler konuşur... Bitirirsiniz ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bitmiyor. Neyi bitireceksin? (Gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Seneye üye sayısı kadar varsınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 600 vekil gelse, konuşsa ne yapacağız burada biz? Siz beş dakika konuşup gideceksiniz, biz buradayız sabaha kadar. (Gürültüler)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Böyle bir şey yok ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bu konuları biz ilk gün bütün gruplarımızla birlikte tartıştık, oyladık, karara bağladık. Bütün partilere de hakkaniyetle, adaletle uyguluyoruz. Hepinizin de bu konuda desteğini rica ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, yanlış karar aldınız, aldığımız karar hükümsüzdür, hükümsüz bir karar aldınız. Hepiniz biliyorsunuz bunu ya! (Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sizin konuşmanız hükümsüz Turan Bey, sizin konuşmanız hükümsüz. Bir şey ifade etmiyor sizin konuşmanız burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu bizim ortak sorumluluğumuz, bu Komisyonu çalıştırmamız gerekiyor belli bir düzen içinde. Bu konuları tartıştık.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, bir parlamenter konuşamaz olur mu ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bizim usulümüzü siz belirleyemezsiniz. Bizim usulümüzü siz belirleyemezsiniz burada. O zaman Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olursunuz. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir şey yok Değerli Vekilim, olur mu öyle şey? Kurlsız bir Parlamento mu istiyorsunuz siz, kuralların olmadığı bir Parlamento mu istiyorsunuz? Dünyanın neresinde kuralları olmayan bir Parlamento var? Rica ediyorum... (Gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Parlamento, özellikle bütçelerde...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Allah aşkına, ne yapmaya geldiniz siz ya? (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma saati: 12.46

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.00

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

—————●—————
BAŞKAN CEVDETYILMAZ – Değerli arkadaşlar, 12’nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.
Saat ilerledi, yemek saati; aşağıda hazırlığımız vardır. Bütün arkadaşlarımızı yemeğe davet ediyoruz.

Saat 14.00’te tekrar bir araya gelmek üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.01

—————●—————

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 14.05****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)****(Oturum, Kâtip Şirin Ünal tarafından açıldı)**

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz; 12’nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER(Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleleri(Devam)

*a) Tarım ve Orman Bakanlığı(Devam)**b) Orman Genel Müdürlüğü(Devam)**c) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü(Devam)**ç) Türkiye Su Enstitüsü(Devam)**d) Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu(Devam)*

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Yemekten önceki toplantıda, Komisyon üyesi olmayan, söz talep eden bir hayli sayıda arkadaşımız vardı. Biliyorsunuz, aldığımız karar gereğince bunlara beşer dakika söz veriyorduk; şu anda sayı çok fazla olduğu için, eğer uygun görürseniz dört dakikada işi bağlayalım, kimseye de uzatma vermeyelim. Herkes verilen zaman içerisinde konuşmasını yaparsa gece uygun bir saatte, inşallah, bu çalışmalarını bitiririz diye umuyorum; hepinizin desteklerini bekliyorum. Teşekkür ediyorum.

Şimdi, MHP’den Sayın Tamer Osmanağaoğlu’na söz veriyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkan, söz benim hakkımdı ya! Başkan, söz hakkı mı değişti?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Size de söz verimiz Sayın Vekilim.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkürler.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, saygıdeğer basın mensupları; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Tüm beşeriyeti tehdit eden küresel salgınla birlikte tarımsal üretimin öneminin gün geçtikçe arttığı bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Bu kapsamda, tarımsal üretime verilmesi gereken önemin artırılması, çiftçilerimizin desteklenmesi, iklim değişikliğiyle birlikte çeşitliliği ve sayısı artan doğal afetlere karşı çiftçilerimizi daha fazla koruyan politikalara öncelik verilmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu kapsamda, çiftçilerimizin üretimden kopmaması ve dünya pazarında daha güçlü bir şekilde rekabet edebilmesi için tarımsal girdi fiyatlarının düşürülmesine yönelik atılan adımlara hız verilmelidir. Son dönemde “fahiş fiyat artışı” olarak tanımlanabilecek fiyat artışları merccek altına alınmalı, tarımın

stratejik önemi de göz önünde bulundurularak tarımsal girdi fiyatlarındaki fahiş artışların ardında yatan gerçek nedenler masaya yatırılmalıdır. Bu konuda attığınız adımları biliyor, atacağımız adımların çiftçilerimiz için hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Diğer yandan, tüm dış etkenlere rağmen tarım sektörünün 2020 yılında yüzde 5,9 ve 2021 yılının ilk altı ayında yüzde 4,7 büyümesi; tarımsal destek miktarının 2022 yılında 25,8 milyar TL'ye çıkıyor olması; 2020 yılında tohum üretiminin, verilen desteklerle 1,2 milyon tona çıkması; vahşi sulamayı önleyecek modern sulama sistemlerine yüzde 50 hibe desteğiyle 35.500 projenin hayata geçirilmesi; hayvancılığın en büyük girdisi olan yem maliyetlerinin düşürülmesine yönelik Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından uygun fiyatlarla arpa, yemlik buğday ve yemlik mısır satışları ülke genelinde besici ve yetiştiricilerimize büyük fayda sağlamaktadır. Bu uygulamanın devam etmesini özellikle temenni ediyoruz.

Tarımaya dayalı ihtisas organize sanayi bölge projesinin 50'yi bulması geleceğe yönelik umutlarımızı yeşertmiştir. Ayrıca, seçim bölgem İzmir'in coğrafi şartları ve iklim değişiklikleri göz önünde bulundurularak, bazı dere yataklarının devam eden ıslah edilme çalışmalarının ivedilikle bitirilmesi büyük önem arz etmektedir. Sizlerin de bu konuda DSİ'nin çalışmalarını yakından takip ettiğinizi biliyor ve bundan sonraki sürecin daha hızlı bir şekilde ilerlemesi için çaba sarf edeceğinize yürekle inanıyorum.

Bakanlığımız bünyesinde, kuraklıkla ilgili mücadele alanında yapılan çalışmaları, biyokaçakçılıkla mücadele konusunda önümüzdeki günlerde yaşanacak gelişmeleri, gıda denetimlerine ağırlık verilmesini de ayrıca önemsedığimi ifade etmek isterim.

Sayın Bakanım, diğer yandan, dünyamızı paylaştığımız, parayla satın alınamayacak duyguları bizlere yaşatan, sevgi ve merhameti karşılıksız bir şekilde bizlere hatırlatan can dostlarımızla ilgili bir hususu dile getirmek isterim: Evet, Hayvanları Koruma Kanunu'nu hep birlikte çıkardık; artık, hayvanlara zarar vermek, onlara işkence yapmak, eziyet etmek suç ancak onları yaşatmak da bir o kadar önemli. Bu sebeple, özellikle sahipsiz hayvanların yiyecek ve su ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için sonuç alıcı projelerin hazırlanması ve hayata geçirilmesiyle ilgili çalışmalar yapacağımızdan, buna vesile olacağımızdan ve bu konunun üzerine hassasiyetle eğileceğinizden hiç şüphemiz yoktur.

Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri; maalesef, geride bıraktığımız aylar ciğerlerimizin küle döndüğü, birçok yerde mavinin yeşile hasret kalmasına sebep olan orman yangınlarıyla mücadele ettiğimiz aylar oldu. İfade etmem gerekir ki orman yangınlarında canları pahasına fedakârca mücadele eden kahraman yangın söndürme ekiplerimizin, yangınların söndürülmesi için hiç düşünmeden varını yoğunu ortaya koyan, imkânları ölçüsünde yangın söndürme faaliyetlerine katılan, haftalarca ormanlarda nöbet tutan, günlerce uykusuz yatıp devletiyle birlikte destan yazan Türk milletinin...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, Mustafa Baki Ersoy Bey'in süresinden size ilave iki dakika süre veriyorum.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim.

Ciğerlerimiz yanmasın diye ciğerleri dumanla dolan ve hayatlarının baharında alevlerin ortasında kalarak şehit düşen kahramanlarımızın aziz hatıralarının önünde saygı ve minnetle eğiliyorum. Onları hiçbir zaman unutmayacağız.

Ormanlarımızı yakarak bir şeyler elde edebileceklerini sanan insanlıktan nasibini almamış sürüngenlere de söyleyebileceğimiz tek bir sözümüz vardır: Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi "Tüm ağaçlarımızı yaksalar da fidan dikecek toprağımız vardır. Topraklarımız susuz kalsa da hamdolsun, sulayacak kanımız vardır."

Bu duygu ve düşüncelerle Tarım ve Orman Bakanlığımızın bütçesinin devletimize ve milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ ol Sayın Vekilim.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ömer Fethi Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, gittiğim her yerde, çiftçilik, besicilik, süt inekçiliği yapan kulağımızı çınlatıyor. Tohum, ilaç, mazot, yem, sulama suyu için kullanılan elektrik faturası fiyatları almış başını gidiyor. Gübre zamlarının peşinden koşsanız yetişilmiyor. Plansızlık, öngörüsüzlük tarımda sırtıyor. Siz daha hiç sorun yokmuş gibi açıklamalarda bulunuyorsunuz. Hububatta, bakliyatla, bitkisel ham yağda, pirinçte, pamukta, soyada ne kadar ithal ediyorsunuz onları da açıklar mısınız? 50 ilde kuraklık yaşanıyor, Bakanlık olarak ülkeden haberiniz yok. Bakın, somut ispatı: TÜİK'in "Ülkemizde yetiştirilen tarımsal ürünlerin üretim miktarlarına ilişkin tahminler Tarım ve Orman Bakanlığından alınmakta ve resmî istatistik programı kapsamında TÜİK tarafından yayınlanmaktadır." dediği veriler ne kadar öngöründen uzak, ülke tarımından uzak olduğunuzun belgesidir. Bitkisel üretim tahmini: Birinci dönem, bir önceki yıla göre buğday üretiminin yüzde 7,3 oranında azalarak 19 milyon ton; arpa üretiminin yüzde 6 oranında azalarak 7,8 milyon ton; kırmızı mercimeğin yüzde 6,6 oranında artarak 350 bin ton olacağını tahmin ediyorsunuz. Hasat döneminde çiftçi Faik Toy, buğdayda 5 milyon ton kayıp olacağını "tweet" atıyor. Sizin bu durumu görebilmeniz, bitkisel üretim tahmini ikinci dönem hasat bitince oluyor. Bir önceki yıla göre buğday üretiminin yüzde 13,9 oranında azalarak yaklaşık 17,7 milyon ton; arpa üretiminin yüzde 30,7 oranında azalarak yaklaşık 5,8 milyon ton; kırmızı mercimeğin yüzde 30 oranında azalarak 330 bin ton olacağını TÜİK'e bildiriyorsunuz. Bu dahi başlı başına bir skandal. Kuraklık olduğunu sağır sultanın duyduğu hâlde, Tarım ve Orman Bakanlığının "Mercimekte rekolte artacak, buğday ve arpada sınırlı ürün kaybolacak." diye veri düzenleyip o veriler üzerinden de taban fiyatı açıklaması tam bir akıl tutulması değil de nedir? "Liyakat" dediğimiz de tam da budur. Öngöründe bu kadar sapma olan, 81 ilde müdürlüğü hatta ilçe müdürlüğü olan Bakanlık bir çiftçinin tek başına açıkladığı veriyi saptayamıyorsa tarımın sorunlarını nasıl çözecektir? Nasıl olur da "Kırmızı mercimekte yüzde 6,6 üretim artışı olacak." deyip altı ay sonra yüzde 30 kaybın olacağını açıklarsınız? 2020 yılında kuraklık başladı, 2021'de devam etti. Onu dahi göremediniz.

Sayın Bakan, bu yıl mart ayında TMO stoklarında besici, yetiştirici, sanayici ve tüketicinin ihtiyacını karşılayacak yeterli miktarda ürün bulunduğunu açıkladınız. Stoklarınızda ne kadar buğday, arpa, mercimek ve nohut vardı? Açıkladığınız taban fiyatlarından çiftçinin memnun olduğunu söylediniz. Hasat bitti, çiftçi bu fiyattan memnunsa TMO bu yıl bu ürünlerden ne kadar alım yaptı, açıklar mısınız? Yurt dışından düşük proteinli buğday aldınız. 2.250 liradan ülkemiz çiftçisine taban fiyat verdiğiniz buğdayı 3.343 liradan ithal ediyorsunuz. Yılın ilk yarısı "450 bin ton açık var." derken bugüne kadar 2 milyon ton arpa ithal ettiniz. Arpa fiyatı 3 Ağustosta 280 dolar, 21 Eylülde 301 dolar, ekimde 391 dolara çıktı, yükseliş de devam ediyor. 1.750 liradan taban fiyat verdiğiniz arpayı 3.180 liradan ithal ediyorsunuz. Kurum zararını ve sıfırlanan gümrük vergilerini ürünün ihracat rakamlarından düşüyor musunuz, yoksa kurum zararları kurumda mı kalıyor?

Buğdayda durum daha vahim. Makarnalık buğdayın artan yurt dışı fiyatı nedeniyle TMO, Kanada buğdayını sürekli yayınladığı listeden çıkardı. Zıplayan gübre fiyatlarını da artık TMO sayfalarında göremez olduk.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 1 dekar buğday üretimi için artan gübre desteğiniz 4 lira oldu, 1 dekar için buğday üretiminde kullanılan gübreye gelen zam ise 350 lira oldu. Bu nasıl destek? 2002 yılında bir ton buğday satan çiftçi 33 gram altın alırken bu yıl 4 gram altın alıyor. Sizin çiftçi refahından da haberiniz yok.

Ayrıca, taklit ve tağşişle ilgili bir yıldır açıklama yapmıyorsunuz. Söyleyecek çok konu var, süre çok az. Tarım ve Orman Bakanlığının tarımdan haberi olmadığını altını çizerek tekrar vurguluyorum. Eğer bilginiz olsa “Çiftçi mutlu.” diye konuşmazsınız diyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim.

Sayın Cengiz Gökçel...

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, tarım ve gıda insanlarımız için çok önemli; pandemi de bunu gösterdi. Şimdi, hâl böyleyken ülkemize bakıyoruz, geçmişte tarımda kendi kendine yeten ve dünyaya tarım ürünü ihraç eden bir ülke konumundan maalesef bütün tarım ürünlerini ithal eden bir ülke hâline getirildik; bu da AKP'nin sayesinde oldu.

Tarımda sıkıntılar çok büyük. Çiftçi borçları almış başını gidiyor. 2005 yılında 3 milyar 707 milyon lira olan çiftçi borcu bugün 220 milyar lira seviyesinde. Bu borçlarla ilgili bir yapılandırma düşüncemiz var mı? Tarımda bir planlamanız, envanteriniz var mı? Gerçek üretim rakamlarını biliyor musunuz? Plansız bir tarımda ne çiftçi ayakta durabilir ne ülke tarımı gelişebilir. Öncelikle çiftçinin kullandığı mazota, elektriğe, gübreye, ilaca, tohuma, fideye, fidana, sulama sistemlerine yeterince destek vermek lazım. “Destek veriyorum.” demek için hiçbir işe yaramayan, karşılığı olmayan destekleri vermekten lütfen uzaklaşın. Bir çiftçi olarak söylüyorum bunu; toprağa doğmuş, topraktan beslenmiş bir insan olarak söylüyorum; hâlâ bu işi yapan bir insan olarak söylüyorum. Desteği doğru, gerekirse üretimi artırmak için aynı destekleri verin bize, aynı; tohumu verin, gübreyi verin, verin ki biz üretilim. Sadece laf olsun beri gelsin diye rakamları açıklayarak çiftçiyi de tarımı da ayakta tutamayız, tarımımızı da geliştiremeyiz; bugün olduğu gibi yarın da ithalatçı ülke konumunda bulunmaya devam ederiz.

2021'de 22 milyar olan destek miktarı 2022'de 25 milyar 800 milyon liraya çıkmış yani yüzde 12,5 artış var. Değerli arkadaşlar, dolar bazına baktığımızda bu, artıştan ziyade düşüş demek. TÜİK bile, yüzde 19,89 oranında enflasyon açıkladı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 2002'ye göre...

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Beyefendi, 2002'de çiftçi para kazanıyordu, para.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kaç para destek alıyordu?

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Desteğe ihtiyacı yoktu çiftçinin, krediye de ihtiyacı yok; alınının teriyle, şerefiyle, namusuyla kazanıyor, çalışıyor, üretiyor, sizleri doyuruyordu, sizleri.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz duyuyoruz ya.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sıkıntı yok.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aydemir, lütfen... Lütfen ya, tamam.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Enflasyondan düşük destek açıklıyorsunuz, karşılığı olmadığını az önce de söyledim. Çiftçi korkmadan üretimine devam edebilsin diye TMO piyasayı regüle edecek bir kurum olarak kullanılmalı, ithalat ofisi olarak değil. Özellikle hububatta çiftçi tohumu ektiği anda TMO alım fiyatını açıklamalı yani bugün olduğu gibi, eğer yurt dışından biz tonu 3.500 liradan buğday

ithal ediyorsak ve şu andaki rakamlarla buğday üretimimizdeki maliyet 4 lirayı geçmişse TMO çıkacak, aslanlar gibi benim çiftçime diyecek ki: “Ey, benim çiftçim, üretmeye her şartta devam et, ben 4 liranın üstünde senin buğdayını alacağım.” Eğer tarımı güçlendirecek cesaretiniz varsa çıkıp bunu açıklarsınız.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Değerli arkadaşlar, narenciyeye gelmek istiyorum, benim bölgeye, hâlâ üreticiliğini yaptığım narenciyeye; tarımı planlamadığımız gibi narenciye üretimini de planlamadınız. Narenciyenin ihracatına yıllarca 100 dolar seviyesinde destek verilirken destekleri kestiniz. İhracatını yasaklayan bir Bakansınız. Limonun ihracatını yasakladınız, bugün geldiğimiz anda...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Gökçel.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Lütfen Başkan, bunu söylemek zorundayım. Bugün geldiğimiz ortamda, Çukurova’da narenciye üreticisi 40 kuruşa, 80 kuruşa, 1,2 liraya ürün sattığı için narenciye bahçelerini söküyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederim.

AK PARTİ’den Sayın Yaşar Kırkpınar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri, çok değerli Bakanım, kıymetli Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız, basınımızın çok saygıdeğer mensupları, kıymetli hazırım; ben de hepimizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. Tabii, bağlamakla, sesimizi yükseltmekle çok fazla bir şey elde etme imkânımızın olmadığını biz defaatle, tecrübelerimizle burada görmüş olduk.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Harikasınız, harikasınız! Bağıra bağıra geliyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Şimdi, tabii, tarım sektörü çok önemli bir sektör, esnekliği olmayan bir sektör.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Çiftçiler ülkede iktidara gelecek, merak etmeyin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Özellikle kıt kaynaklara en çok konu olan bir sektör. Daha önce bunları hep ifade etmiştik. Ayrıca, şunu da belirtmek istiyorum ki serbest piyasa ekonomisinin de çoğu zaman kullanılmaması, uygulanmaması gereken bir sektör çünkü kollanması, korunması, desteklenmesi gereken bir sektör. Bizler de bunu on dokuz yıldan beri, yirmi yıldan beri tüm alanlarda yapıyoruz, yapmaya çalışıyoruz.

Tabii, 2020’de bir pandemi yaşadık, bu pandemi sadece Türkiye’de değil, bütün dünyada oldu. Biz bu arada bir kere daha gıdanın ne kadar önemli olduğunu, ne kadar stratejik olduğunu ve dünyanın gıdaya ulaşma noktasında ne kadar büyük sıkıntılar içerisine girdiğini hep birlikte gördük. Hatta, zaman zaman gıdanın millî savunmadan daha önemli olduğunu, sağlığa eş değer anlamda öneme sahip olduğunu hep ifade ettik. Dolayısıyla, bu pandemide gerçekten, Türk çiftçisi, yine, gıda sanayicimiz ve bütün paydaşlarımız, Bakanlığımız, Bakanlık yetkililerimiz dünyada çok ciddi bir başarının altına imza atmış oldular. O, dünyanın en büyük ülkeleri, en anlamlı şanlı ülkeleri, Avrupa’sından Amerika’sına bütün devletleri o süreçte hem sağlık açısından hem de gıda açısından çok ciddi anlamda sıkıntı içerisine girmiş oldular; raflar boşaltıldı, gıda zincirleri bozuldu, tarımsal hasılları çok ciddi oranda düşmüş oldu ama bize baktığımızda, o sürecin yönetimine baktığımızda Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte hızlı karar alma mekanizmalarının da geliştirilmesi, Tarım Bakanlığımızın, Tarım Bakanımızın inisiyatif almasıyla birlikte pandemi sürecinin hiçbir şekilde bu tarım sektörünü, gıda sektörünü etkilememesi için bütün önlemler alındı ve bu anlamda çok ciddi de başarı elde edildi. Bunu da takdir

etmek lazım çünkü dünyada yaklaşık iki üç yıldan beri hem küresel ısınma hem doğal afetler, gıda ihtiyacının artmış olması, gıda fiyatlarının yükselmiş olması, dolayısıyla hem dünyada hem Avrupa'da enerji fiyatlarının yükselmiş olması, yine, bu bağlamda gübre fiyatlarının ciddi anlamda uluslararası piyasalarda artmış olması, yem bitkisi fiyatlarının sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada artmış olması... Bugün bizim büyüklüklerini açıkladığımız, Sayın Bakanımızın da sunumunda ifade ettiği desteklerimiz, tarımsal hasılamız, yine tarımsal hasıla bakımından ve verilen destekler bakımından OECD ülkelerinde onların arasında çok ciddi birinciliklerimiz var hem Avrupa'da hem de dünyada. Dolayısıyla bunları görmezden gelip de farklı konuşmalar yapmak çok anlamsız, çok farklı eleştirilere yönelmenin doğru olmadığı kanaatindeyim. Çünkü biz burada hem Sayın Bakanımız hem biz tarımla ilgili düşüncelerimizi, tarım bütçesiyle ilgili bütçelerimizi anlatırken, ifade ederken, gerçekten, biz rakamlara dayanarak konuşuyoruz, elimizdeki verilere dayanarak konuşuyoruz. Bundan önceki süreçlerdeki sıkıntılarla birlikte, bu destekleri nasıl sağladığımızla ilgili görüş ve düşüncelerimizi beyan ediyoruz.

Özellikle tarım, orman ve balıkçılık sektörümüzde uygulanan doğru ve akılcı politikalarla son on sekiz yılın on beşinde, şükürler olsun, büyüme gerçekleştirdik. Tarımdaki bu büyüme oranımız yüzde 2,9'a tekabül ediyor. Yine, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı hızlı karar alma mekanizmasıyla birlikte, 2019 yılında yüzde 3,3 ve 2020 yılında ise yüzde 5,9 oranında bir büyüme sağlanmıştır. Tarım, orman ve balıkçılık sektörümüzün 2021 yılı ilk çeyreğinde 8,7; ikinci çeyreğinde 2,3 büyüme oranıyla yakalamış olduğumuz altı ayda ortalama yüzde 3,5 büyümeyi gerçekleştirmiş olduk. Tabii, bu veriler elimizde çok fazla yani bunları sürem yettiği çerçevede ben ifade etmeye çalışacağım ama tabii ki süre yetmez bunları anlatmaya.

Yine, Dünya Bankası tarımsal hasıla verilerine göre ülkemiz, Avrupa'da 2002 yılında 24,5 milyar dolarla İtalya, Fransa ve İspanya'nın arkasından 4'üncü sıradayken; 2019 yılında 48,9 milyar dolarla, 2020 yılında yine 47,6 milyar dolarla 1'inci sırada yer aldı. Ayrıca, tarımsal hasıladaki dünyada ilk 10 ülke arasında yerimizi alıyoruz.

İhracat açısından baktığımızda Türkiye'nin tarımsal anlamda net ihracatçı bir ülke olduğunu zaten bize buradan rakamlar söylüyor, bunun aksini söylemek doğru olmaz. Ayrıca, ihracatın ithalatın üzerinde seyretmiş olması, yine 2002 ile 2020 yılları arasında 79,9 milyar dolar tarımsal dış ticaret fazlası vermiş olmamız da bunu zaten gösteriyor. Yine 2021 yılının ilk sekiz ayında ise -pandemiye rağmen- 13,7 milyar dolar tarım ve gıda ürünleri ihracatıyla birlikte, 4 milyar dolar dış ticaret fazlası verdiğimiz buradan bir kere daha ben ifade etmek istiyorum.

Diğer taraftan, canlı hayvansal ürün ve su ürünleri ihracatımızda 2002 ile 2020 dönemlerinde 9,3 kat bu ihracatımızın arttığını buradan memnuniyetle ifade etmek istiyorum. Yine, su ürünleri ihracatımızda 2002 ile 2020 dönemini kıyasladığımızda, bu on sekiz yılda yaklaşık yüzde 648 oranında çok ciddi bir artış söz konusu olmuştur.

Tabii, bunları anlatmak, bunları çoğaltmak mümkün. Yani sertifikalı tohum üretimimiz 2002 yılında 145 bin ton iken 2020 yılı itibarıyla bu oran 8 kat artırılmıştır. Tohumculuk sektörüne son on sekiz yılda toplam 2 milyar 968 milyon destek sağlanmıştır. Tohum ihracatımız 2020 yılında 162 milyon dolara yükselmiş olup bugün 88 ülkeye tohum ihraç ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapandı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Kırkpınar, tamamlayalım lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tabii, tarım çok önemli bir sektör demiştik. Tarımla ilgili, tarıma dayalı ihtisaslaşmış organize bölgelerinin hayata geçirilmesi, ülkemizin tarım havzalarına ayrılmış olması ve yine aynı şekilde tarımla ilgili lisanslı depoculuğun önünü açmış olmamız, Toprak Mahsulleri Ofisinin bu anlamda, regülasyon anlamında çok ciddi destek sağlıyor olması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapandı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Kırkpınar, tamamlayalım lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkan, bitiriyorum.

...ve özellikle teşvikler noktasında mazota, gübreye ve tüm ürünlere ülkemizin bütçesi oranında çok ciddi destek sağlıyor olmamız... Elbette, tarıma bundan sonraki süreçlerde de bizler Hükümet olarak bütün desteklerimizi sağlayacağız.

Konuşmam bitmedi tabii Sayın Başkanım ama özellikle ben Sayın Bakanım ve ekibine hem pandemi sürecinde hem de bu destekler noktasında teşekkür ediyorum. Tarım Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ ol Sayın Vekilim.

Sayın Bülent Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Cumhurbaşkanlığı 2022 Programı'nda tarımla ilgili olarak şöyle diyor: "Toprak ve su kaynaklarında öngörülen daralma ve iklim değişikliğinin etkilerinden dolayı tarımsal üretimde sürdürülebilirlik, doğal kaynakların korunması, gıda zincirinde teknolojik altyapının güçlendirilmesi, tarımsal üretimde verimliliğin artırılması ve gıda kayıpları ile israfın önlenmesi konuları dünya tarım gündeminde öne çıkmaktadır." Yani dünyada tarımla ilgili, beslenmeyle ilgili, gıdayla ilgili önemli kaygılar var, Türkiye de bu kaygıları taşıyor. Sunumunuzda da bu konuların öne çıktığı bir vizyon olmasını dilerdim yani son bölümde bu konularla ilgili biraz daha fazla bilgi verebilirdiniz; Bakanlık olarak bunlarla ilgili benzer kaygıları taşıdığımızı, onlara yönelik olarak bütçe hazırladığımızı, projeler hazırladığımızı görebilsek memnun oluruz çünkü toplumda bu kaygı var, bu sıkıntı var.

Bir de -böyle bölük pörçük olacak konuşmam süreden dolayı, kusura bakmayın- Yeşil Mutabakat'a çok az yer verdiniz bu konuşmanızda, geçen yıl yoktu ama bu yıl Yeşil Mutabakat önemli. Biliyorsunuz, Avrupa Birliği 2030'a kadar karbon salınımının yüzde 45-55 arasında önlenmesini, azaltılmasını; 2050'ye kadar da sıfırlanmasını amaçlıyor, dünyada da bu yönde çalışmalar var. Bizim tarımımızı, özellikle ihracatımızı etkiliyor ama tarım ihracatımızı da çok etkiliyor. Bununla ilgili daha detaylı bilgi verebilirdiniz memnun olurum. Bugün bir haber vardı, pestisit kontrol sıklığı yüzde 20 aralığına çıkarılmış yani daha fazla kontrol söz konusu bu Yeşil Mutabakat kapsamında. Avrupa'ya ithalat ve ihracatımızın, dış ticaretimizin hemen hemen yarısını yapıyoruz; bu durumda Yeşil Mutabakat konusunu daha fazla ön plana çıkarmamız gerekir. Yeşil Mutabakat çerçevesinde neler yapıyoruz? Avrupa Birliği Başkanlığı mı, Genel Müdürlüğü mü şu anda bilmiyorum ama onların bazı çalışmaları olması lazım ve diğer birimlerin de bu doğrultuda çalışmalar yapıyor olması lazım. Türkiye'nin tarım üretiminin Avrupa Birliği Yeşil Mutabakat kistaslarına uygun olması lazım, yakında bununla ilgili kontroller

daha da sıklaşacak çünkü. Böyle bir sorun var, sorun değil aslında bu, belki avantajımız çünkü biz bu konularla ilgili bir adaptasyon süreci geçirdik; iyi çalışılırsa, iyi bir politika izlenirse Türkiye'nin avantajı olabilecek bir konu Yeşil Mutabakat aslında.

Birkaç soru soracağım, son bölümde sormak istemiyorum. Devlet Su İşlerinin tarım için deniz suyunu tarımda kullanma araştırma projeleri var mı; proje çalışmaları, AR-GE çalışmaları var mı? Onu sormak isterim, öğrenmek isterim. Polatlı'daki Gökpınar Barajı'nın gelecek yıla biteceğini söylediniz, geçen yıl söylediniz. Henüz bitmedi Sayın Bakanım, su tutmaya başlamış ama bu sene bitiremedik herhâlde, inşallah daha uzun süre kalmaz. Sizin birkaç ay önce gittiğinizi de biliyorum oraya ama açmayı da... 2015'te temeli atıldı, iki yıl içerisinde bitecekti, altıncı yıldayız, inşallah daha uzun sürmez Sayın Bakanım. Geçen sene, bu sene bitireceğinizi söylemişsiniz.

Bir de Bakanlığımıza bağlı birimlerin Ankara'daki yatırımlarını bir not olarak istiyorum milletvekili olarak takip edebilmek açısından. Bakanlığımızın yatırımlarını -DSİ de dâhil olmak üzere- toplu olarak, bir not hâlinde tablo olarak verebilirseniz memnun olurum.

Bir de geçen yıl, DSİ'ye Karayollarından daha fazla yatırım bütçesi ayrıldığını söylediniz. Bunun ilk defa olduğunu, ilk defa bu kadar yatırım bütçesi aldığını söylediniz, "Bundan dolayı mutluyum ve müsterihim." demiştiniz ama uygulamada Karayolları daha fazla şey aldı, gerçekleşmesi çok daha yukarıda oldu maalesef. Bunun öyle olmasından ben de mutlu ve müsterih olacağım. Onun için, bu yönde bir çalışmanız olursa memnun olurum. DSİ'nin bütçesinin çok daha büyük olması lazım. Türkiye bir kuraklık iklimine giriyor, sıkıntılar var, çok da şikâyet var, onun için DSİ bütçesinin gerçekten büyük olması lazım.

Sayın Bakan, şimdi, kesin hesapla ilgili, Sayıştay raporlarıyla ilgili bilgiler verdiniz, teşekkür ederim. Ben diğer konuları, diğer kurumları diğer arkadaşlarıma bırakıyorum ama Bakanlığımızla ilgili Sayıştay raporuna değineceğim. Dediğiniz gibi, döner sermayeyle birlikte toplam 44 bulgu söz konusu. Burada yüzde 20'lik bir düşüş olduğunu -geçen yılları hesaplayınca- söylediniz ama Sayın Bakanım, Sayıştay denetçileri isterlerse bu bulgu sayısını istedikleri kadar arttırabilirler, bulgu sayısının çok önemi yok yani bulgu sayısı önemli değil ama içeriği çok önemli. Şimdi, bu bulgu listesine bakıyorum, çok çok önemli konular var. Siz özel sektörü de bilen birisiniz. Şimdi, özel sektörde bir şirketinizin size böyle mali tablo vermesi durumunda ne yapardınız merak ediyorum, hakikaten soruyorum. Böyle bir mali tablo size verilse özel sektörde ne yaparsınız ya da ortaklarınız ne yapardı, o şirket ortakları ne yapardı? Baksanıza, "banka hesaplarının tam olarak raporlanmaması" ya, ne demektir "banka hesaplarının tam olarak raporlanmaması" Sayın Bakanım? Ve "mali tablolardaki banka mevcudunun tutanaklarda teyit edilememesi" yani böyle bir şeyin olmaması lazım. Bakın, yani meblağlar ne kadar olursa olsun önemli de değil ama yine de ben onlarla ilgili de bilgi vereyim. 262 milyon lira banka mevcudu banka tespit tutanaklarının düzenlenmediği, haricen tespit edilen 221 milyon küsur lira banka mevcudunun ise raporlanmadığı tespit edilmiş. Az buz da değil. Yani meblağ da çok önemli değil ama sonuçta bu kayıtların Vergi Usul Kanunu'ndaki deyimle, ihticaca salih olmadığını gösteriyor. Yani Sayıştay raporlarında, olumlu, olumsuz görüş vardır, şartlı görüş vardır, bir de görüş bildirmeme vardır. Burada ben Sayıştay denetçisinin -ki buradalar, kendilerine de söz verebiliriz- kendisini çok zorladığımı düşünüyorum bu raporu yazarken. Geçen yıl kendilerine söz vermiştik Sayıştay denetçilerinin, onlar da konuşmuşlardı hatırlarsanız. Bakanlığın bu konuyla ilgili olarak eğitim alacağını, Hazine ve Maliye Bakanlığıyla görüşeceğini, buradaki eksikliklerin giderileceğini Sayıştay denetçisi arkadaşım kendisi de söylemişti, tutanaklarda var, siz de bu doğrultuda çalışmalar yapacağınızı söylemişsiniz. Şimdi,

böyle basit bir konu olsa anlayacağım ama bu kadar önemli konuların kayıtlara girmemesi Bakanlık çalışmalarıyla ilgili ya da Bakanlık istatistikleriyle ilgili çok önemli zafiyetler olduğunu, “defect”ler olduğunu söylüyor, bunun olmaması lazım.

Tarım ve Orman Bakanlığı 1.201 adet harcama birimi, 1.004 adet muhasebe birimi eliyle mali işlemlerini yürütüyor, muhasebeleştiriyor. Sonuçta kaç tane olursa olsun, artık otomasyon çağındayız yani bunların sorun olmaması gerekiyor Sayın Bakanım. Buradaki 44 bulguya da değinmeyeceğiz maalesef ama çok kısa olarak, yine, mesela “avans kredi tutarlarından süresi içinde mahsup veya iade edilmeyenlerin kişi borcuna alınmaması” bunları da tablo hâlinde vermiş Sayıştay. Bu, sadece mahsup süresinde kapatılmayan avans ve kredileri gösterdikten sonra Avrupa Birliği hibe ve yardımlarından proje mutemetlerine verilen avansların kapatılma sürelerinin de belirlenmemesi eleştirisini de yapmış.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Kuşoğlu, tamamlayın lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, bitiriyorum.

Yine, TÜBİTAK kaynaklarından verilen, hesaba kaydedilen avanslarda mahsup süresine uyulmadığı ve gecikme zammının hesaplanmadığı da tespit edilmiş.

Sayın Bakan, bunlar önemli konular, Bakanlığın evraklarının ne hâlde olduğunu gösteriyor ama bir tane daha örnek vardı, onu da vereyim, ne hâlde olduğunu net olarak gösteriyor. “Uzun süreli kiralanan meraların kira gelirlerinin ilgili hesaplarda muhasebeleştirilmemesi ve mali tablolarda raporlanmaması.” Yine, “araç kiralama konusunda bile hizmet alımı ihalelerinde ihale komisyonunca sınır değer hesabının yapılmaması” eleştirileri var. Bunlar hep önemli konular Sayın Bakan. Bunlar, Bakanlığın bazı faaliyetleri olduğunu ama bu faaliyetlerin kayıtlara yanlış geçirildiğini, dolayısıyla tabloların, istatistiklerin yanlış olduğunu gösteren kanıtlar; bunların üzerinde durulması lazım. En fazla sizin Bakanlığınızda eleştiri var, Sayıştay bulgusu var.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Üç yıldan beri böyle devam ediyor.

Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum Sayın Bakanım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Değerli vekillerimiz, önümüzdeki programı okuyorum, 6 milletvekilimizi: Sayın Nusrettin Maçın, Barış Atay Mengüllüoğlu, Sayın Durmuş Yılmaz, Sayın Orhan Sarıbal, Sayın Ayhan Barut, Sayın Mustafa Kalaycı.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Neye göre yapıyorsunuz bunu? Bu sözü hangi sıraya göre veriyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Şimdi Sayın Nusrettin Maçın.

NUSRETTİN MAÇİN (Şanlıurfa) – Sayın Bakan, sizin tarımsal üretim girdilerindeki artışa yönelik yeni bir tedbiriniz olacak mı? İkincisi: Orman yangınlarına ilişkin Türkiye kamuoyunda her yıl yaz aylarında gerçekten büyük bir skandalla karşılaşıyoruz. Buna yönelik bir tedbiriniz ciddi olacak mı? Üçüncüsü: Türkiye’de tarımsal üretimin en önemli girdileri olan tohum, gübre, tarım ilacı, mazot ve benzeri kalemlerde bir tedbire yönelik bir politikanız var mı? Bu döviz artışıyla birlikte üretim maliyetleri de artarak üretim sürdürülemez hâle gelmektedir.

İkinci bir durum, hep 21'inci yüzyıldan bahsediliyor ve AKP iktidarı hep rakamları söylerken cidden insan diyor "Keşke böyle bir ülkede yaşamış olsaydım." ama hayatın realitesinin hiç de öyle olmadığı ortadadır. Bence sadece IMF'nin gelişmekte olan ülkelere kendi halkına destek veren ülkelere Türkiye'nin 23'üncü sırada olduğunu söylemesi tek başına yeterlidir.

Üçüncüsü, Ulusal Pamuk Konseyi'nin Türkiye'de 2020 yılında pamuk üretiminin yüzde 40 azaldığı tespiti var. Yine, AKP iktidarının on sekiz yıllık döneminde 405 bin tütün üreticisi 57 bine gerilemiştir. Bunları çoğaltabiliriz fakat şu bir gerçek: Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli 2007'de yayımlanan 4'üncü raporda şu tespiti yapar: "İklimsel sistemdeki ısınma gayet açık bir gerçektir." Bilim dünyası, son yüzyılın küresel iklim değişikliğinin tamamen endüstriyel üretim endekslendiğini beyan eder. Hepimiz biliriz ki 1650-1850'de Avrupa'da Küçük Buzul Çağı yaşandı ve bu, 21'inci yüzyıla girdiğimizde küresel ısınmadaki artışla birlikte Grönland, Himalaya, Sırbistan, İzlanda gibi birçok ülkede bu buzulların erimesiyle birlikte deniz seviyesinde olan kentlerin su altında kalma riskinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Şimdi, benim, Tarım Bakanına ve buradaki vekil arkadaşlara bir önerim, onlardan bir talebim olacaktır. AKP iktidarı her alanda olduğu gibi, bu alanda da sınıfta kalmıştır, Türkiye'yi dışa bağımlı hâle getirmiştir tarımda. Önerim şu... "Mecliste grubu olan partilerle ve tarımsal alanda yetkin olan Türkiye Ziraat Odalarıyla birlikte yeni baştan bir tarım politikasını üretmeyi düşünüyor musunuz? Buna var mısınız?" diye bir şeyim olsun. Örneğin, tarımsal üretimi toplumsallaştırmak ve üretimi artırmak yerine, tekelleşme ve ticareti esas alan bir politikanız var. Bu da küçük üreticileri güçsüzleştirmektedir. Türkiye'de mevsimlik tarım işçilerinin sayısı her yıl katlanarak artmaktadır. Ben diyorum ki: Yenilenebilir enerji üretimine geçmek 21'inci yüzyılın teknolojisine çok da engel değildir. Gelin, düşük karbona dayalı pozitif bir gelecek modelini hep birlikte oluşturalım. Örneğin, tarımsal sulamada hâlâ kara düzen sulaması var. Burada, benim vekil olduğum ilin 4 tane ilçesinde dönüm başı ayrı ayrı sulama fiyatları var.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

NUSRETTİN MAÇİN (Şanlıurfa) – Ben buna da girmiyorum, zamanımı fazla almasın zaten. Bu düşük karbona dayalı pozitif bir gelecek modelini oluşturma gibi bir düşüncemiz var mı?

Örneğin, suyun 21'inci yüzyılda çok önemli olduğunu hepimiz söylüyoruz. Tarımsal sulamada sensörlü sulama sistemine geçiş yapmayı düşünüyor musunuz? Bizim küçük üreticilere veya tarımla ilgilenen herkese proje ve teknik anlamda, teknolojik anlamda bir katkı, bir destek yapmayı düşünüyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

NUSRETTİN MAÇİN (Şanlıurfa) – Son cümlem, bitiriyorum.

Şu bir gerçek: Pandemiyle birlikte gıdanın ve tarımın dünyada ne kadar önemli olduğu herkes tarafından görüldü. Birleşmiş Milletler COP26'da yine süslü laflarla geçiştirdi ama küresel iklim değişikliği hepimizin kapsamındadır.

Saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Barış Atay...

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Herkese kolay gelsin.

Çok fazla zamanımız yok, benden önceki arkadaşlar bayağı istatistiki bilgiler verdiler ama şunu eklemekte yarar var: AKP iktidarı son yirmi yılda sürekli ülkeyi ne kadar yeşillendirdiğinden, ormanlık alanı ne kadar artırdığından falan bahsediyor; 4,5 milyar gibi, akla hayale sığmayacak bir

ağaç dikiminden bahsediliyor. Sadece 1980 ile 2020 arasında 748 bin hektar orman şahıslara ve özel şirketlere verilmiş. Bunun 500 bin hektarı son yirmi yılda AKP döneminde olmuş. Bütün bu ağaçları -tabii, 4,5 milyar değil ama- ettiğinizi, yeşillendirdiğinizi düşünsek 144 bin hektar alan ediyor. Sadece 2021'in Ocak ile Ağustos ayında yanan ormanlarda kaybettiğimiz alansa 177 bin hektar.

Şimdi, Tarım ve Orman Bakanlığı çokça eleştiriliyor haklı olarak. Özellikle bu orman yangınları sırasında benim de aralarında bulunduğum birçok insan Bekir Bey'e sorular sordu, tabii ki cevabını alamadı. İlginç bir orman koruma politikanız var. Mesela, daha önce soru önergesi vermiştik, o soru önergesine verilen cevapta uçaklarımızın olduğunu iddia etmiştiniz, sonra orman yangınlarında uçaklarımızın olmadığını fark ettik. Uçak alınabilecek paralara Rusya'dan, İspanya'dan, vesairenden uçaklar kiraladınız. Sadece Dersim'deki orman yangınına on iki gün sonra müdahale ettiniz. Ege'deki birçok orman yangınının söndürme çalışmalarına belediye başkanlarının katılmasına izin verirken Dersim Belediye Başkanının katılmaması için canhıraş bir uğraş verildi İçişleri Bakanlığı tarafından da. Fakat konuşmanızın girişinde çok güzel de bir cümle var: "Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin etkin karar alma mekanizmasıyla..." Bu etkin karar alma mekanizması, hızlı karar alma mekanizması dediğiniz şey; Ege'de dokuz gün, Dersim'de on iki gün sonra anca müdahale edebilmek.

Bas bas bağıryoruz yıllardır "Yaban hayatını bitiriyorsunuz." diye. Dağ keçileri ve geyikler öldürülmesinler diye müthiş bir uğraş veriyoruz, neden ısrarla öldürtmek istediğinizi anlamış değiliz. Son örneklerden bir tanesi de bir erkek dağ keçisinin Amerikalı birisi tarafından öldürülmesi. Bahane de çok enteresan: "Üreme yeteneğini yitirmiş bir keçi olması." Neye göre karar verdiğinizi anlamak çok güç gerçekten. Doğadaki üreme yeteneğini kaybeden bütün canlıları katletmek gibi bir politikanız mı var mesela? Ya da birkaç bin dolar için gerçekten Amerika'dan birinin gelip bu ülkede bir canlıyı katletmesi hiç mi rahatsız etmiyor sizi? Sizin yaban hayatından, ormanı korumaktan anladığının bu olduğunu düşünüyorum. Hatta daha da...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kapasite meselesi, biz öyle anladık.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne meselesi?

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Evet, laf atma istersen.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aydemir, lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle bir şey var mı?

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Ne demek "Böyle bir şey var mı?" Bir dinle bakayım. Hatta izin verilse gerçekten tüm canlıları katledecek düşüncede olduğunuzu da düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, siz devam edin, konuşmanızı tamamlayın, süreniz geçiyor.

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Devam edebilmemi istiyorsanız önce o tarafı susturacaksınız.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamam, susturdum.

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Amma seviyorsunuz boş konuşmayı ya.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, sen boş konuşuyorsun.

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – On altı yılda tam 17 bin avcılık kursu açmışsınız, 500 bin avcılık sertifikası vermişsiniz. Bakın, 500 bin avcılık sertifikası verilmiş. Bu Amerikalı arkadaşlara geliyorsunuz, burada geyik, ceylan avlattırıyor, dağ keçisi avlattırıyor; gidin Yellowstone Millî Parkı'na bakalım, size bir tane çiçek kopartıyorlar mı?

Çok çarpıcı bir fotoğraf vardı Kanada'dan. Kano içerisinde, karşısında karlı dağlar, etrafı ormanlık bir alanda muhteşem, huzurlu bir fotoğraf, üzerinde de şöyle yazıyordu: "Kanada'ya geldiğinizde göreceğiniz manzara." Altında da Alamos Gold'un Kaz Dağları'nda katlettiği alanının fotoğrafı vardı, üstündeki başlıkta da: "Kanada, sizi ziyarete geldiğinde göreceğiniz manzara." Sizin bu ülkeye yaptığınız tam olarak budur. Yurt dışı menşeli firmalara yerel ortaklıklarla bu ormanları katlettiriyorsunuz. Sadece Çanakkale'de maden arama ruhsatı verdiğiniz yerin oranı yüzde 77'nin üzerinde. Ya, gerçekten nasıl bir hayat geçirdiniz de bu kadar düşman oldunuz bu ülkeye, gerçekten anlamak mümkün değil.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Aynaya bak.

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Evet, evet, tamam. "Aynaya bak, aynaya." Bildim. Birinci sınıf aforizmalarını bir kenara bırak.

Sürekli yeşillendirmeden bahsediyorsunuz, arkadaşlar, ağaç dikmek yeşillendirmek değil, ağaç dikmek ormanlık alan değil. Bu ülkenin bir ekosistemi var, florası var, faunası var, böyle cahil cahil konuşuyorsunuz gerçekten zıvanadan çıkarıyorsunuz. Validebağ gibi bir sit alanına sürekli Üsküdar Belediyesi gelip gelip beton döküyor. Bildiğiniz tek şey bahçe yapmak, park yapmak. Onu da becerdiğiniz söylenemez ama neyse, sonuna geleyim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sözlerine dikkat et!

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Bekir Bey, diyorsunuz ki: "Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin etkin karar alma mekanizması..." Bu sözünüze gerçekten katılıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan "Cahil cahil konuşuyorsunuz." diyor.

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Çünkü Cumhurbaşkanı, Genel Başkanınız demişti ki: "Ben bu ülkeyi şirket gibi yöneteceğim, iş insanları da bakan olacaklar." Onlardan birisi de sizsiniz.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Yetkin olduğunuz için getirdiğini düşünüyorum ama orman yangınları sırasında bir uçak kiralama yetkisini bile kendi iradenizle veremediğinize göre gerçekten sizin yetkin olduğunuz konusunda da soru işaretleri olabilir diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim.

BARIŞ ATAY MENGÜLLÜOĞLU (Hatay) – Bence, bu yaşta bu iradeyi elinize almanız gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Durmuş Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakanım, değerli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım Bakanlığı bütçesi üzerinde Sayın Bakanımızın yaptığı, bu sunum kitapçığıyla ilgili olarak geçen seneki söylediklerimden çok fazla bir şey söyleyebilecek durumda değilim. Çünkü geçen seneki söylenenlerin veyahut da kullanılan yöntemin dışında bu sene farklı bir yöntem ortada yok. Biraz sonra kuracağım cümlelerden lütfen mefhumumuhalifinden farklı bir yorum, vesaire çıkarmayın; kimseyi incitmek gibi bir niyetim yok, haddim de değil, benim günahım bana yeter. Fakat, Sayın Bakanım, eğer ben sizin yerinizde olsaydım, bu heyetin huzuruna böyle bir kitapçıkla çıkmazdım. Burada çok fazla bilgi var fakat bu bilgi ham. Bilgi çok, tahlil yok, terkip yok, analiz yok ve buradan, herhangi bir satırından, sayfasından söylenen sözden de bir politika üretmek kesinlikle mümkün değil. Yani eyleme konulabilecek bir politika üretmek mümkün değil.

Bu kitapçıktan hareketle dün akşam televizyonlarda gördük, Adana'da bir limon üreticisi yurttaşımız, içeri, bahçesine girmiş limonu söktürüyor. Kırşehir'de bir kadın çiftçimiz girdileriyle ilgili şikâyetinde bulunuyor. Traktörü haczedilen yurttaşlarımız, vesaireler var. Şimdi, bu yurttaşlarımıza, bu kitapçıkla gittiğimizde, bunun içerisindeki hangi paragraftan neyi nasıl bir politika üreterek onların girdi maliyetlerini azaltacağımızı ve dolayısıyla da onların şu anda yaptıkları bu masraflardan sonra yükledikleri yükü hafifleteceğimizi söyleyebiliriz. Burada böyle bir şey yok. Eğer Bakanlıkta da işler gerçekten böyle yapılıyorsa ben vay bu ülkenin hâline diyorum. Çünkü... Şimdi hangi konuyu ele alalım? Diyelim, biraz önce, en başta, bir arkadaşımız 2021 yılı için destekleme fiyatının dönüm başına 16 liradan 20 liraya çıkarıldığını, bu 4 liralık artışın ne anlama geldiğini fiyatları ortaya koyarak söyledi, dedi ki: "Eski sistemde 8 kilo gübre alabiliyordum, şu anda bu artışa rağmen 2 kilo gübre alabiliyorum." Bunu diğer konulara da teşmil edebiliriz, genişletebiliriz. Dolayısıyla bu ülkede, şu anda, tarımda bir girdi maliyet artışı var. Sizce, bu girdi maliyetinin içsel ve dışsal faktörleri nedir, bunun ne kadarı dışarıdaki uluslararası küresel konjonktürden geliyor, ne kadarı içerideki ekonomi yönetiminin aldığı kararların sonucu ortaya çıktı?

Erhan Bey konuşurken Uğur Bey dedi ki: "Dışarıda ham madde fiyatlarında artış oldu, bunu göz ardı etme." Doğru, dışarıda ham madde fiyatları artıyor. Örneğin, Avrupa Birliğinde tüketici fiyatı yüzde 4,1'ken toptan eşya fiyatı ÜFE yüzde 16; Amerika Birleşik Devletleri'nde 5,4 TÜFE'ye karşılık 26,3; Rusya'da 26,3 ÜFE'ye karşı 8,1 ve aşağı doğru gidiyor. Dolayısıyla oralarda da bir maliyet artışı elbette var. Dolayısıyla elbette, buradan bize de yansıyan bir faktör var ama biz şunu sizden, yaptığımız bir analizden öğrenmek istiyoruz: Bunun, örneğin, içerideki gübre fiyatlarındaki artışın ne kadarı uluslararası piyasalardan geliyor, ne kadarı içerideki makro değişkenlerden ortaya geliyor? Ben size söyleyeyim, arkadaşlar dediler ki: "Bunu göz ardı etmeyin." Tamam, göz ardı etmeyelim. Şimdi, dün gece Merkez Bankası bir genelge yayınladı, bu genelgeyle döviz mevduatlarına uygulanan zorunlu karşılıkları artırdı. Şimdi, bu, önümüzdeki Para Politikası Kurulunda yapılacak olan bir indirimin hazırlığı, bu bir indirimin hazırlığı ve ayrıca bir şey daha var, önümüzdeki yılbaşına kadar olan bir sürede, bankacılık sistemindeki dövizli alıp Merkez Bankasına koymak, oradan borç almak ve dolayısıyla da şu anda 123-124 milyar doları 128 milyar dolara çıkarmak, buradan da bir siyasi rant devşirmek. Buna da itirazım yok, yapabilirsiniz. Ancak bunun sonucunda ortaya çıkan, Türk lirasının kaybettiği bir değer var, o kaybettiği değer, sizin politikalarınız sonucu ortaya çıkıyor ve dolayısıyla da üreticinin girdi maliyeti bu nedenle artıyor. Eğer dışarıda, örneğin, yemde, gübrede ve diğer girdilerde dolar fiyatı sabit kalsa bile siz içeride uyguladığınız bu politikalar sonucunda -ki tercihiniz de bu yönde- Türk lirasını değersizleştirdiğiniz için bunların TL fiyatı artıyor ve girdi fiyatları da artıyor. Dolayısıyla ya buna itiraz etmeyin, deyin ki: "Bunun bir mantığı var, bu mantık belli bir vadede bize şöyle şöyle geri dönecek." ya da bu eleştirileri eğer uygun görüyorsanız kabul edin, ilgililere deyin ki: "Bundan vazgeçin." Sayın Bakanım, bu kitapçıkta böyle bir analiz yok. Lütfen, bunu bize yapar mısınız, söyler misiniz.

Yine söylüyorum, eğer Bakanlığın bünyesinde de siyaset buysa yani daha doğrusu kamuoyuyla kurulacak olan iletişim, sizin bu yönümlü yaptığınız iletişim şeklinde, sunum şeklindeyse ben, vallahi -tekrar ediyorum- Komisyona gelip böyle bir sunumda bulunmam, utanırım açıkça söylemek gerekirse. Ama yine de söylüyorum, lütfen söylediğim sözün mefhumumuhalifinden bir şey çıkarmayın, benim günahım bana yeter. Fakat girdi maliyetleri niçin artıyor, niçin bu bütçede konulan ödenekler yetmiyor ve bunu telafi etmek için niçin ödenek talebinde bulunmuyorsunuz; bütün bunları gelin, bize anlatın. Niye gübre fiyatları 7 bin-8 bin TL'ye çıktı, dediğim gibi, ne kadarı dışarıdan kaynaklanıyor, ne kadarı içeriden kaynaklanıyor; biz bunları açık ve net olarak ortaya koymadığımız sürece -biraz önce söylediğim- ne Adana'da limon bahçesini söken çiftçiye ne Kırşehir'deki kadın çiftçiye ne traktörü

hazcedilen yurttaşlarımıza bir açıklamada bulunamayız. O nedenle, sizden benim şahsen talebim, bundan sonraki bütçe görüşmelerine gelirken bu tür analizlerinizi açık ve net bir şekilde yapın. Biz, sizin neye göre hareket ettiğinizi bilelim. Sizleri eleştirirken veyahut da sizin politikalarımıza olumlu yönde bir katkı sağlamaya çalışırken neyi söylememiz gerektiğini de bilelim ve dolayısıyla zamandan da tasarruf edelim; sözleri, kelimeleri de israf etmeyelim diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın Orhan Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; tarım bütçesini konuşuyoruz. Tarım bütçesinin kimin için oluşturulduğuna bakmamız gerekiyor elbette. Birinci soru şu: 2021 yılında tarım bütçesini, destekleme bütçesini 22 milyar olarak açıklamıştınız. Daha sonra Cumhurbaşkanı -24 milyar olarak- 2 milyar ilave ettiğini söyledi ama görüyoruz ki bütçeyi hangi rakam üzerinden değerlendireceğimizi biz bilmiyoruz. 22 milyar mı, 23 milyar mı, 24 milyar mı? Çünkü her biri için ayrı bir sonuç çıkacak, birincisi bu.

İkincisi, bu bütçe kimin bütçesi? Öncelikle, tarımda eğer biz kendi kendine yeterlilik ya da tarımda bir iyileşme, üretimde artış, toplumun ucuz gıdaya, yeterli gıdaya ulaşması, toplumun gıda güvencesi gibi bir ülkenin ya da bir devletin ya da bir hükümetin temel sorumluluğu olan işlerini yapabilmesi için bütçe hakkının kime ait olduğunu ortaya koyması gerekiyor. Bakıyoruz, bu bütçe çiftçinin mi? Çiftçi, son bir yılda 27 milyar borçlanmış ve son on dokuz yılda 700 bin azalmış, çiftçinin borç yükü 84 kat artmış. Çiftçi, şu anda ürettiğini pazarlayacak bir alan bulamamakta, çiftçi göç etmekte, çiftçi tarlasında ne yazık ki köle konumuna düşmekte. Bütün bunlara baktığımızda bu bütçenin çiftçinin bütçesi olmadığını görüyoruz.

Neden mi? Kuraklıkla ilgili iki şey var: Bir, Türkiye’de 2021 yılında yaşanan kuraklık, gerçekten iklim değişikliğinden kaynaklanan bir kuraklık ve etkileri midir; yoksa aslında bunun etkisi kısmidir, gerçekten kuraklığın etkili olmasının temel nedeninin on dokuz yıldır AKP iktidarının sulamaya dönük yeterli yatırım yapmaması mıdır? GAP, KOP, DAP, bütün bu projelerle ilgili hiçbir yatırımı yeterli düzeyde öngörmemesidir. Neden? Çünkü bunların doğrudan geri dönüşü yok, çünkü bunların garantisi yok. Oysa bir devlet köprüye, tünele, havaalanına garanti vereceğine halkının temel gıdasına destek vermelidir ama bunların yerine sadece müteahhitleri zengin etme politikası uygulanmıştır. O zaman, birincisi, bu bütçe çiftçilerin bütçesi değil. Peki, kimin bütçesi? Bakalım, bir başka... Yine onu da devam ettirelim. Hükümet yetkilileriyle defalarca söylediniz “İthalat ve ihracatta biz açık bir şekilde ihracatçıyız.” dediniz. Çok net söylüyorum, çok net: Türkiye tarım ve hayvancılık dış ticaretinde tamamen ithalatçidir; 122 milyar dolar ithalata karşılık, 88 milyar dolarlık ihracat vardır.

Sayın Bakanım, dikkatinizi çektiği için başka bir şey söyleyeceğim. Bakın “Biz üretim artışı yaptık.” diyorsunuz değil mi, tarımsal üretimde artış var. Tarımsal üretimdeki artışın tarımsal üretim değeri 2011 yılında 109 milyar dolara kadar çıkmışken 2020 yılında 78 milyar dolara düşmüş. Alın bunu bir kenara yazın. Ama bir başkasını, asıl önemlisini söyleyeyim, görmek istemediğiniz en büyük paradigma: Bu tarımsal artışta yani 96-99 milyon tondan 126 milyon tona çıkan üretimde aslında asıl meselenin, temel ürünlerde bir üretim artışı olmadığını yani hububatta -buğday, arpa, mısır- yani baklagillerde -kuru fasulye, nohut, kırmızı mercimek- yani endüstri bitkilerinde -pamuk, kenevir, ayçiçeği- yani buna benzer toplumun temel gıdası olan ürünlerde aşırı bir açık olduğunu çok net bir şekilde şöyle söyleyebilirim: Yaklaşık olarak ihracat miktarınız 25,995 milyar kilogramken İthalat miktarınız 194 milyar kilogramdır. Bunun dolar karşılığı ihracat 25 milyar dolar, ithalat 101 milyar dolardır. Yani sizin

o -biraz önce söylediğim- 88 milyar dolarlık ihracat meselesinin aslında çok büyük bir kısmı da temel ürünler üzerinden değil, açık bir şekilde meyve sebze yani toplumun temel besin ihtiyacı üzerinden değil, yetiştirme kültürü üzerinden. Sayın Bakan, bu aslında kapitalizmin, emperyalizmin, çok uluslu şirketlerin Türkiye'ye dayattığı üretim modelidir. Yani "Buğdaydan elinizi çekin, arpadan elinizi çekin." diyerek onun yerine başka ürünleri ikame etmektedir. Ama aslında çok önemli bir veri daha var, o da iyi bir veri; bakın, aslında Türkiye'nin kaynakları çok güçlüdür. Eğer mısırdan biz üretim artışı yapmışsak, çeltikte üretim artışı yapmışsak diğer ürünlerde de üretim artışı yapabiliriz ama uyguladığımız yanlış tarım politikaları nedeniyle şu anda, özellikle tarım ve hayvancılıkta Türkiye doğrudan ithalatçı bir ülke konumundadır.

Bir başka mesele -sürekli söylüyorsunuz ama gerçekten aklımızla alay eder gibi- tohum meselesi. Diyorsunuz ki: "Biz geldik, tohumu 8 kat artırdık, 1 milyon 200 bin ton artırdık." Peki, ihracatınız ne kadar? 70 bin ton. Gerisi, 1 milyon 130 bin ton tohum nerede? Kendi çiftçisini pazar yapan, kendi yerel çeşitlerini yok eden, kendi atalık tohumlarını yok sayan; onun yerine yabancı şirketlerin üs kurduğu, bütün topraklarınızın, bütün en önemli ıslah merkezlerinizin sadece yabancı şirketlerinin elinde olduğu ve kendi üreticinize tohumu 2 kat fazla fiyata satın ihracatçılara yarı fiyata sattığınız bir tohum politikasından bahsediyoruz. Yani 1 milyon 200 bin tohumun, 1 milyon 130 bin tonu -kendi çiftçilerinizi pazar yapmışsınız- ve bu tohuma verilen paranın tümü yabancı şirketlere gitmektedir. İşte, sizin yerli tohum politikanız, üretim politikanız bu pencereden açık bir şekilde değerlendirebilir.

Doğal afetler meselesine gelince de... TARSİM'e bütçeden ayırdınız para -çok net söyleyelim-yaklaşık olarak 1 milyar 924 milyon. Biliyorsunuzdur mutlaka, söyleyeyim: TARSİM'de yapılan poliçe miktarı sadece 26 milyon dönümdür. Ekilen ne kadar? 195 milyon dönüm. Peki, yapılmayan ne kadar? Yüzde 86 yani yüzde 14'ünü yapıyorsunuz. Böyle bir doğal afet modelini, 2006'dan bugüne kadar nasıl sürdürebiliyorsunuz bunu? Nasıl iptal etmiyorsunuz? Bunun doğal afetler sorununu çözemediğini çok net bir şekilde görmek zorundayız.

Hayvancılık meselesi... Sadece yeme çiftçinin cebinden çıkan 100 milyar TL, koyduğunuz destek 7 milyar; mazot desteği 3 milyar, kullanılan 24 milyar; gübre -neresinden bakarsanız bakın, en büyük gider olmaya başladı- 1 milyar 500 milyon lira destek koymuşsunuz, gübrenin gideri en az 30-35 milyar. Bütün bunları gördüğünüz ve ortaya koyduğunuz şu tabloyla gerçekten insanlara bu dünyada şükür, öbür dünyada cenneti vadediyorsunuz galiba. Belki de adı bu. "Zenginler, fakirlere ve yoksullara sadece Tanrı'yı bıraktılar, başka da bir şey bırakmadılar." demek gibi bir anlayışa sahipsiniz.

Son olarak ormanlarla ilgili bir şey söyleyeyim. Cumhuriyet tarihine, bundan sonraki bütün hükümetlere ve bütün tarihsel sürece isim yazdıracaksınız. Cumhuriyet tarihinin en büyük orman talanını yaptığımızı çok açık ve yüksek sesle söylemek isterim. 9 milyon metreküpten 33 milyon metreküpe orman kesimini hangi mantıkla ifade edeceksiniz merak ediyorum. Ne oldu? İki yüz yıllık, üç yüz yıllık, beş yüz yıllık ormanları 4 milyar yeni ağaçla ikame mi edeceğinizi düşünüyorsunuz? Böyle bir şey olabilir mi?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Son sözüm Başkanım.

Orman meselesinde sadece şöyle bir soruyu sormak isterim: Cumhurbaşkanının talimatıyla uçak alacağımızı söylemişsiniz. Bu bütçede ormanlar için, yangın için uçak alma parası var mı, uçak almayı düşünüyor musunuz?

Ve son olarak, bu bütçe, ithalatçıların, çok uluslu şirketlerin ve ne yazık ki siyasal iktidarın, ithalat lobilerinin bütçesidir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Barut...

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce Sayın Bakanın sunuş konuşmasını dinleyince, sanırım, Bakan Bey başka bir ülkede yaşıyor diye düşünmekten kendimi alıkoyamadım. Böyle bir pembe tablo, büyük bir rüya gibi geldi. Oysaki gerçekler...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Gerçekleri anlattı, gerçekleri.

AYHAN BARUT (Adana) – İstersen laf atma. Sen çok laf atıyorsun, bir kez daha uyarıyorum, böyle laf atıp tutma.

İlave süremi de lütfen rica ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Bekir Kuvvet Erim, lütfen.

AYHAN BARUT (Adana) – Ya, siz ne dayanmaz insansınız! Siz söylüyorsunuz, ben de fikrimi söylüyorum. Niye laf atıyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamam, lütfen devam edin Sayın Vekilim; sustu.

AYHAN BARUT (Adana) – Gerçekler ve rakamlar hiç öyle söylemiyor. Çiftçilerimiz, besicilerimiz, yetiştiricilerimizin hepsi çok çok dertliler. Özellikle, elleri öpülesi, elleri nasırlı, alın teriyle çalışan çiftçilerimiz bugünlerde çok dertliler çünkü tarımsal üretim yapamaz duruma geldiler. Bu nedenle, buradaki pembe tablo olsaydı şimdi, bugün çiftçinin durumu iyi olmuş olacaktı. Ben öneriyorum Sayın Bakana ve Bakanlıktaki tüm yetkililere: Kalkın koltuklarınızdan, karışın çiftçilerin arasına, görün çiftçilerin hâlini, neler çektiğine bir bakın. Üretim yapabiliyorlar mı; hangi şartlarda üretim yapabiliyorlar; gelin, yerinde görün ama maalesef, gözleriniz kör, kulaklarınız sağır, vicdanlarınız yok olmuş. Çiftçilerimize sırtınızı dönmeyin, çiftçilerimiz çok zor günler geçiriyor. Özellikle, tarımda kullanılan girdiler çok fahiş oranda arttı. Bu durumda, çiftçi hem üretim yapamaz hâle geldi hem ocağı söndü. Nasıl sönmeyin ki? Birkaç kalem örnek vermek istiyorum. Örneğin mazot; yılda 3 milyar litrenin üzerinde mazot kullanılıyor. Geçen yıl mazotun fiyatı 6,20’ydi, bu yıl 8,5’in üzerinde; aradaki 2 lira fiyat farkıyla şu anda çiftçinin cebinden 6 milyarın üzerinde para çıkmıştır. Destekleme 2019-2020’de 22 milyar, 2021’de 22 milyar -yolda düzelttiniz “24 milyar” dediniz, velev ki 24 milyar olduğunu kabul edelim- bu yıl ki destekleme 25,8 milyar. 1 milyar 800 milyon destek veriyorsunuz ama çiftçinize 6 milyar zarar ettiriyorsunuz. Yem fiyatları; süt yeminin torbası geçen yıl 70 lira ile 80 lira, bu yıl 190 lira. Peki, süt fiyatları ne? Süt fiyatları yerinde sayıyor. Hani süt ile yem paritesi çiftçi lehine korunacaktı? Yolda geçerken satın aldığımız yarım litre su şişesi bile süttten daha pahalı.

Sayın Bakan, burayı iyi dinleyin: Gübre artık bundan sonra kuyumcularda satılacak. Şu anda elimdeki gübre 1 kilogram üre gübresi, tonu 10 bin lira yani kilosu 10 lira. Çiftçi istese de bu gübreyi atamaz, kullanamaz. Rakamları örnek ve gerçekçi olarak anlatıyorum. 2020’nin Haziranında bu gübrenin tonu 1.800 lira, 2021’e gelindiğinde 4 bin lira, bugünlerde 10 bin lira; gübrenin fiyatı yüzde 600 artmış yani aylık yüzde 35 fiyat artmış. Hangi para böyle bir değer kazandırır? Hangi stokçunun elinde böyle bir gübre var da çiftçi kullanamıyor?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Ayhan Bey, tamamlayalım lütfen.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, limon, bölgemizde ve Mersin’de çok önemli bir ürün, ülkemiz için de önemli. Bu 1 kilogram gübrenin kilosu 10 lira. Bu 1 kilogram limon 30 kuruş, 30 kuruş. Şu anda Çukurova’da bütün çiftçiler limonu kesiyorlar, dallarında kesiyorlar. Döneminizde, çiftçilerin

şu anda ahırında ineği, tarlası, traktörü hepsi hacizli ve icralık oldu. Yazıktır, çiftçinin yakasından elinizi çekin, sırtınızı dönmeyin. Başka ülkelerin çiftçilerine milyar dolarlar aktaracağınıza kendi çiftçimize aktarsaydınız...

Atamalarla da ilgili bir şey söylemek istiyorum. Yıllardır size -dilimizde tüy bitti, dilimizde diken bitti- anlatmaktan biz yorulduk, siz dinlemekten usanmadınız. Ziraat mühendisi, gıda mühendisi, ziraat teknikeri, teknisyenler, bir sürü meslek grubu sizden atama bekliyor Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

AYHAN BARUT (Adana) – Bu atamayı yerine getirin, gençlerin feryadını duyun. Her gün maillerimize, mesajlarımıza -bütün hepinizin- binlerce, on binlerce mesaj geliyor, feryat figan ediyorlar. Bu atamayı da lütfen gerçekleştirin diyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ ol Sayın Vekilim.

Sayın Mustafa Kalaycı, buyurun efendim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Pandemi dönemi de göstermektedir ki insanlar için ötelenemeyen en önemli ihtiyaç gıdadır. Gıda ürünlerinin de asıl üreticisi çiftçilerimizdir. Pandemi, kuraklık, don ve sel afetleri kıskacında kalan çiftçilerimiz her şeye rağmen üretimine devam etmektedir. Tarım ürünleri girdi maliyetlerinde görülen yüksek artışlar, kuraklık başta olmak üzere olumsuz iklim koşulları ve tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar nedeniyle tarım ve gıda sektöründe küresel boyutta sorunlar yaşanmaktadır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Gıda Fiyat Endeksi'ne göre küresel gıda fiyatları tarihi zirve yapmıştır.

Ülkemizde tarımsal girdi maliyetlerinde özellikle de gübre fiyatlarında bu yıl anormal artış bulunmaktadır. Bilindiği üzere, gübrenin ana ham maddesi amonyak, amonyakın ham maddesi de doğal gazdır. Avrupa doğal gaz fiyatlarında 4 katı, spot piyasada 10 katı aşan yüksek artış, amonyak maliyetlerinin artmasına ve üretimin daralmasına; bu da dünyada gübre üretiminin azalmasına ve gübre fiyatlarının yükselmesine neden olmuştur. Dünya Bankası emtia piyasaları verilerine göre, 2020 yılı Mayıs ayında 263 dolar olan DAP gübresinin fiyatı, bu yıl ekim ayı itibarıyla 673 dolara yükselerek yüzde 156 oranında artmıştır. Aynı süreçte 202 dolar olan üre gübresinin fiyatı da 612,5 dolara yükselerek yüzde 203 oranında artmıştır.

Ülkemizde tarımsal üretimin devamlılığının sağlanması ve çiftçinin yüksek oranda artan maliyetinin azaltılması amacıyla önemli tedbirler uygulamaya konulmuştur. Bunlardan bazıları şu şekildedir: Bu süreçte destekler önemli oranda yükseltilmiş, ürün alım fiyatları yüksek düzeyde artırılmış, hazine arazileri tarıma açılmıştır. Üreticilere yüzde 75 hibe tohum desteği sağlanmıştır. Kuraklık nedeniyle kuru şartlarda ekilen hububatta yüzde 30 ve üzeri verim kaybı yaşayan çiftçilere zararları oranında destek sağlanması kararlaştırılmıştır. Çiftçilere yapılan destekleme ödemeleri gelir vergisinden istisna edilmiş ve son beş yılda kesilen yaklaşık 4 milyar liralık vergi ve faizinin iade edilmesi yönünde yasal düzenleme yapılmıştır. 2022 üretim yılı için sertifikalı tohum kullanım desteği hububat için yüzde 50 artışla dekar başına 24 liraya çıkarılmıştır. Gübre çeşitlerinin ihracı kayda bağlı ürünler listesine eklenmiştir. Gübre fiyatlarındaki yüksek artış dikkate alınarak gübre desteği bu yıl şubat ayında hububatta dekar başına 8 liradan 16 liraya, diğer ürünlerde 4 liradan 8 liraya yükseltilerek 2 katına çıkarılmış, bu ay da tekrar 2 katına çıkarılarak hububatta 2021 yılı için dekara 20 lira, 2022 yılı için dekara 32 lira, diğer ürünlerde de dekara 16 lira ödenmesi kararlaştırılmıştır.

Çiftçinin diğer önemli girdileri mazot ve elektriktir. Akaryakıt maliyetindeki yüksek artışa rağmen eşel mobil uygulamasıyla vergiden feragat edilerek fiyatlar aynı oranda artırılmamış, yine elektrik maliyetindeki yüksek artışlar da elektrik fiyatlarına daha az oranda yansıtılmıştır. Ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanımız elektrik faturalarındaki TRT payı ve Enerji Fonu kesintilerinin kaldırılacağını açıklamıştır. İnaniyoruz ki Hükümetimiz, salgının ve kuraklığın olumsuz etkilerini gidermeye yönelik, bugüne kadar olduğu gibi, gerekli tedbirleri almaya devam edecektir.

Tarımsal destekleme 2022 bütçesinde yüzde 12,5 artışla 25,8 milyar lira düzeyindedir. Daha fazla üretmeleri için çiftçimiz daha fazla desteklenmeli; mazot, gübre, ilaç, yem gibi girdilerini uygun fiyatlı alabilmeleri sağlanmalıdır. Destekler zamanında ödenmeli, bu kapsamda mazot desteği ve kuraklık desteği ile desteklerden kesilen vergilerin iade ödemeleri hızla yapılmalıdır. Ayrıca, Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan tarımsal kredi borçları uygun şartlarda ve uzun vadeli yapılandırılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarım, toplumun besin ihtiyacını karşılayan sektör olup kuraklık, yağış düzensizliği, su kıtlığı, don, dolu, aşırı sıcaklık gibi olaylara maruz kalındığında verim ve kalite kayıpları yaşanmaktadır. Nitekim, bu yıl ülkemizde bazı bölgelerde yaşanan kuraklığın etkisiyle özellikle hububatta önemli kayıplar söz konusudur. Tahıl ürünleri üretim miktarının 2021 yılında yüzde 15 oranında azalması beklenmektedir. Suyun petrolden daha fazla önem kazandığı dünyamızda su sıkıntısı çeken ülkemiz için bir damla su bile çok önemlidir. Ülkemizde hâlen su varlık ve kaynaklarının korunması yönetimi konusunda yeterli mevzuat bulunmamaktadır. Su yönetiminde etkinliği artıracak organizasyon yapısı geliştirilmeli, kurumlar arası entegrasyon sağlanmalı ve su kanunu acilen çıkarılmalıdır. Kuraklık risk haritaları oluşturulmalı ve erken alarm sistemleri geliştirilmeli, nehir havzaları itibarıyla kuraklık yönetim planları hazırlanmalıdır. Yer altı su barajları hızla yapılmalı, bulut tohumlaması yapılarak yağış miktarı artırılmalı, artırılmış suların tarımda kullanımı sağlanmalı ve havzalar arası su transferi yapılarak su arzı artırılmalıdır. Havzalar itibarıyla optimum bitki deseni, iklim koşulları, ürünlerin su ayak izleri, ithalat, ihracat miktarları, iç tüketim, doğal kaynaklar ve üretici geliri dikkate alınarak belirlenmeli ve bu doğrultuda üretim planlaması yapılmalıdır. “Organik Tarım” ve “İyi Tarım” gibi uygulamalar yaygınlaştırılmalı, arazi toplulaştırmasına yönelik çalışmalara ivme kazandırılmalıdır. Kuraklık riski fazla olan illerde su tüketimi az olan ürünlerin yetiştiriciliği desteklenmeli, kuraklığa dayanıklı bitkiler yetiştirilmelidir.

Su tasarrufunda önem arz eden bir diğer unsur ise sulama sistemleridir. Yapılan çalışmalar yüzey sulama yöntemlerinde kayıpların yüzde 35 ile 60 arasında olduğunu, buna karşı basınçlı sulama sistemlerinde ise yüzde 5 ile 20 arasında kaybın olduğunu göstermektedir. Bu itibarla, açık sulama kanalları yerini kapalı veya yer altı borulu sistemlere bırakmalı, sulama organizasyonlarının altyapıları iyileştirilmeli, yer altı sızdırma sulama sistemlerinin kullanımı teşvik edilmeli, basınçlı sulama sistemlerine verilen desteklerin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

Sayın Bakanım, ülkemizin tahıl ambarı konumundaki Konya’da bu yıl yaşanan kuraklık nedeniyle özellikle hububat rekoltesinde yüksek kayıp söz konusudur. Konya Ovası’nın temel sorunu sudur. Sıklıkla oluşan obruklar ve derin yarıklar alarm vermektedir. Konya’nın yüzyıllık rüyası olan KOP projesi çerçevesinde devasa yatırımlar yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir. Bu yatırımların hızla tamamlanması ve Mavi Tünel’den bir an önce ovaya su aktarılması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Mavi Tünel asrın projesi ama Konya Ovası’nın su ihtiyacını karşılamak için yeni projeler lazımdır. Dış havzalardan su getirecek yeni proje çalışmaları hızla sonuçlandırılmalıdır.

Diğer taraftan, Konya Ovası'nda ruhsatsız on binlerce yer altı su kuyusu bulunmaktadır. On yıldır, yirmi yıldır, hatta daha uzun süredir kullanılan kuyularla ilgili bir şikâyet olduğunda mağdur olan çiftçilerimiz kuyu barışı yapılması suretiyle ruhsatlarının verilmesini istemektedir. Yeni kuyu açılmasına değil, eski kuyular için ruhsat verilmesini istiyorlar.

Bizlere yoğun bir şekilde gelen bir talebi de iletmek istiyorum: Atanmayı bekleyen ziraat, orman, inşaat ve gıda mühendisleri, veteriner hekimler ve teknikerler için ihtiyaç nispetinde kadro açılmalıdır.

Son olarak ormancılık konusuna kısaca değinmek istiyorum. Ağaçlar ve ormanlar Yüce Rabb'imizin bizlere ihsan ettiği bir lütfü ve emanetidir. Orman teşkilatımızı kutluyorum, ağaç dikimi açısından dünyaya örnek çalışmalar yapıyorlar, yangınla mücadelede canlarını ortaya koyuyorlar.

Bakanlık ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kalaycı, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi de Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan, Komisyon üyemiz Sayın Mehmet Bekaroğlu'na söz veriyorum.

Süreniz on dakikadır Sayın Bekaroğlu.

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar sizleri saygıyla selamlıyorum. Sayın Bakanım, sizin biraz evvel sunumunu yaptığınız Tarım Bakanlığı bütçesiyle ilgili özet bir cümle söyleyeyim: Ben Rize Fındıklılıyım, orada bir genç var, Hasan Kuzuoğlu. Hasan orada somon balığı üretimi yapıyor ve senede Japonya'ya 30 milyon dolarlık balık ihraç ediyor, fakat Fındıklılı bir çocuk bu saate kadar o somon balığından hiç tatmadı. Tadamaz çünkü kilosu 150-160 lira, tatması mümkün değil. Nedir bu biliyor musunuz Sayın Bakanım? Bu Hasan çok iyi niyetle yapıyor, vatan kurtarma aşkıyla yapıyor, “Dolar getiriyorum, hiç kimse bana karışmasın.” diyor. Denizi ve o Borçka barajlarını mahvediyorlar, bilmiyorlar bunu yaptıklarını, orada balık üretiyorlar ve uluslararası sermayeye -kendileri tam vermiyorlar- aracıya veriyorlar, o götürüyor, Japonlara satıyor. Sizin Türkiye'ye getirmiş olduğunuz ekonomik politikalar sonrasında tarımın geldiği yer budur değerli arkadaşlarım. Türkiye'deki insanlar yemiyor, balık almıyor, protein almıyor; dışarıya çalışıyoruz, üretiyoruz, iyi de para getiriyoruz, ihracat yapıyoruz. “Efendim, hamsi yesin.” Hamsi de yemiyor. Geçen sene Sayın Bakan ocak ayında hamsi avlama yasağı uyguladı, hamsi yasak fakat tezgâhlarda sürekli hamsi var. Ne oldu? Gittik, araştırdık; depocular hamsiyi almış, depolamışlar. Gürcistan'a da adamlarını göndermişler, oradan balık getiriyorlar, satıyorlar. Bunu yaptınız Sayın Bakan geçen sene, biliyor musunuz? Bir araştırın bakın. Yani millete hamsi yedirmediğiniz. Bu yasaktan evvel kilosu 5 liraya, 10 liraya hamsi yiyordu millet; yasak boyunca 30 liraya, 50 liraya hamsi yedi. 5 tane depocuya çalıştınız, 5 tane depocuya.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de tarımla ilgili “neoliberal dönüşüm” diye bir şey yaşandı, dünyanın değişik yerlerinde yaşanıyor. Neoliberal dönüşüm, bir daha özetliyorum, defalarca burada konuştum: Kapitalizm dediğimiz sermaye egemenliği zaman zaman tıkanıyor. Yine tıkanıp 1970'li yılların öncesinde ve yeni hedeflere, yeni menzillere, yeni yerlere, yeni olaylara uzanmak istedi. O zamana kadar ticarileştirilmeyen yerlere gidip ticarileştirmeye çalıştı. Bunu bütün dünyaya değişik şekillerde dayattılar, biraz sonra anlatayım. Türkiye'de de bu oldu. Türkiye'de 1970'lere kadar şöyle ya da böyle kalkınmacılık vardı, sanayiyle entegre vaziyette kendi kendine yeten, tarımsal sanayiye de uygun bir tarımsal ortam vardı; kendi kendine yetiyordu, gidiyordu. 1970'li yıllarda yani meşhur 24 Ocak kararlarıyla beraber bütünüyle neoliberal dönüşüm tarım alanına da geldi ve tarımsal destekler

ciddi bir şekilde engellenmeye başlandı. Değişik uygulamalarla yapıldı bunlar ve ondan sonra Türkiye’de olan şey kırdan kente göç, tarımda dağıtım, pazarlama, araştırma, geliştirme etkinliklerinin yabancıların eline geçmesi, fiyatta, girdide ve kredi desteklerinin bir şekilde kaldırılması, kooperatiflerin ve birliklerin bir şekilde dağıtılması oldu. O zamana kadar devlet ile çiftçi, köylü ilişkisi vardı, ondan sonra sermaye ile köylü ilişkisi, çiftçi ilişkisi ortaya çıktı değerli arkadaşlarım. Tarımsal KİT’ler – biliyorsunuz- özelleştirildi, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri işlevsizleştirildi. Tohum piyasasında ciddi problemler oldu ama esas değişim ve dönüşüm 2000’li yıllarda oldu Kemal Derviş’in meşhur on beş günde 15 yasasıyla.

Değerli arkadaşlarım, bir ülke, hani “vatan” diyorsunuz ya, “mavi vatan” diyorsunuz, “Uzaya gidiyoruz.” “Azerbaycan’da Karabağ işgal topraklarını kurtardık.” Bu ülkede uluslararası sermayenin baskısıyla IMF’yle yapılan anlaşmalar sonrasında şeker ekim alanlarını sınırladınız, milletin şeker ekmesini yasakladınız. Nişasta bazlı şekeri kotayla, zorla millete sattınız; bunu yaptınız.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, Türkiye’de artık şeker filan bu şekilde, Türkiye’nin ihtiyacını karşılayacak, dışarıya satılacak şekilde üretilmiyor. Aynı şeyi tütünde yaptınız. Şu anda Türkiye’de içilen sigaraların –hiç kimse sigara içmesin- yüzde 95’i dışarıdan geliyor. Bunu da Tütün Piyasası Kanunu çıkararak yaptınız. Milliyetçi Hareket Partisinden 1 arkadaş oturuyor, o zaman da Hükümet ortağıydılar, şimdi de Hükümet ortağıdır; hiç sesleri çıkmadı, el kaldırdılar bu kanunlara.

Değerli arkadaşlar, bu nedir? “Gıda egemenliği” diye bir şey var yani “gıda güvenliği” falan diyorlar ama egemenlik diye bir şey var yani. Gıda üzerinde, tarım üzerinde, topraklarımız üzerinde egemenlik ortadan kalktı değerli arkadaşlarım ve milliyetçi bir iktidar, milliyetçi bir parti bunlara el kaldırdı; siz de aynı şeyleri yapıyorsunuz. Vatan hamasetleriniz bitmiyor ama vatan toprakları, çoluk çocuğumuzun gıdası bir şekilde çok uluslu şirketlerin eline geçiyor, sesimizi çıkarmıyoruz; gübre lobisinin eline geçiyor, sesimizi çıkarmıyoruz.

Sayın Bakanım, şurada, sunumunuzda diyorsunuz ki: “Biz tarımda 2020’de yüzde 1,6 oranında destek verdik.” Sayın Bakanım, Tarım Kanunu’nu Adalet ve Kalkınma Partisi çıkardı, “Gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 1’i kadar destekleyecek.” diyor ama bu destek bütçeden verilecek destektir; dışarıdan, dış kaynaklardan gelen destekler değildir. 2020’de gayrisafi yurt içi hasıla 5 trilyon küsurdur. Buna göre, 50 küsur milyar TL destek verilmesi gerekir yüzde 1 olabilmesi için. Biz mi matematik bilmiyoruz yoksa siz mi bizle alay ediyorsunuz? O, yüzde yarım bile etmiyor 2020’de tarıma verilen destek. Siz ise şuraya “1,6” diye yazıyorsunuz. Gerçekten ne yapıyorsunuz?

“Gübre destekleri” filan diyorsunuz, bir tane örnek vereyim gübre destekleriyle ilgili. 2021’deyiz ve çok ciddi problemler var; arkadaşlar, girdilerle ilgili, gübre fiyatlarıyla ilgili sözler söyledi, ciddi sıkıntılar var. Siz 2022’de vereceğiniz tarım desteklerini daha açıklamadınız, Cumhurbaşkanı böyle bir listeyi henüz açıklamadı. 2023’te vereceğiniz paralardan söz ediyorsunuz. Sayın Bakan, çaya ne kadar gübre desteği verdiğinizi biliyor musunuz? 8 TL. Doğu Karadeniz Bölgesi’nde, Cumhurbaşkanının memleketi Rize’de 5 dekadır ortalama çay. Ne yapıyor? 40 lira veriyorsunuz, 40 lira; alay etmektir bu, alay etmek! Bir de diyorsunuz ki çay fiyatlarını göstererek: “Efendim, biz çayı müdahale alımlarıyla destekliyoruz.” Bu müdahale alımları var ya değerli arkadaşlarım, 5 tane özel çay firması için yapıyor çünkü siz yirmi seneden beri iktidarsınız, çayda 1 kilogram kapasite artışı yapmadınız. Tam da çayda izdiham oluyor. “Çay” dediğimiz yapraktr değerli arkadaşlarım, gününde koparılması gerekiyor, o gün işletmeye, fabrikaya verilmesi gerekiyor, verilemiyor. ÇAYKUR çıkıyor “Ben kota uyguluyorum dekar başına, kontenjan uyguluyorum dekar başına.” diyor, çayı almıyor; millet kalıyor, fırsatçı gidiyor -sen veriyorsun destekleme fiyatı 3,87 TL- 2,5 TL’den alıyor. Bunu yapıyorsunuz, senin “Alım” soyadlı Genel Müdürün bunu yapıyor. Yetmedi, ne yaptı biliyor musun bu şirketlere? Git, bir araştırma yap

-soru önergesi verdim, henüz cevap vermediniz- gidin, bir araştırma yapın, 2018-2019 çay ürünlerini 2021’de o dönemin maliyet fiyatlarıyla bu 5 tane firmaya sattı. Ya, buna gidin, bir sorun “Niye 2018’deki çay elinde duruyor?” diye. Türkiye’deki çay tüketimi yılda 300 bin tondur, yılda 260 bin ton çay üretiliyor Türkiye’de. Peki, sen nereye götürdün bu çayı, niye? Ya, bir tane depo yapmadı, depo. Çay fabrikalarının bahçelerinde çayları çürütüyor. Niye? Çünkü şekerde yapılan, tütünde yapılan bir süre sonra çayda da yapılacak görünen o maalesef değerli arkadaşlarım.

Daha başka önemli problemler var, diyorsunuz ki: “Biz bitkisel üretimi artırdık.” İhracattan söz ettiniz hep, baştan sona ihracattan söz ettiniz; bir tane ithalat yok oysa Türkiye tarımda net ithalatçıdır arkadaşlar; kimseyi aldatmanıza gerek yok, algı operasyonu ile işi götürüyorsunuz; net ithalatçıdır; bu, açık, net.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, tamamlar mısınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Hayvancılıkta ciddi problemler var. Bakın, nerelerden neler alıyoruz arkadaşlar? Etiyopya’dan kuru fasulye alıyoruz, Kanada’dan mercimek, Ukrayna’dan bezelye, Çin’den sakatat alıyoruz değerli arkadaşlarım. On dokuz yılda milyarlarca TL ithalata para verdik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, son cümlelerim.

Değerli arkadaşlarım, bir daha dönüyorum yani “vatan toprağı”nı bir benzetme olsun diye söylemiyorum, şaka bir şey söylemiyorum, gerçek söylüyorum; 84 milyon insanın üzerinde geçineceği... Gıda güvenliğinin olabilmesi için öncelikle gıda egemenliğinin bizim olması gerekiyor, bizim; çok uluslu şirketlerin, tröstlerin olmaması gerekiyor değerli arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Maalesef böyledir yani bunu, gidin, araştırın lütfen. Cemal Bey bunu çok iyi biliyor, bana bir cevap versin, çok iyi biliyor. FİSKOBİRLİK’in nasıl dağıtıldığını, fındığın nasıl mahvedildiğini Cemal Bey size anlatacaktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, teşekkür ediyorum, süreniz aşmıştır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Müsaadenizle, arkadaşlarımızın kendilerini hazırlamaları bakımından sıralamayı okuyayım: CHP’den Okan Gaytancıoğlu’yla devam edelim, sonra İYİ Partiden Sayın Fahrettin Yokuş, sonra HDP’den Sayın Ayşe Sürücü, daha sonra MHP’den Sayın Hasan Kalyoncu, sonra AK PARTİ’den Sayın Kasım Gülpınar... Partileri böyle dolaşarak arkadaşlarımıza söz vereceğim. Değişik partilerden seçerek geleceğim inşallah tekrar.

Sayın Gaytancıoğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – FİSKOBİRLİK’te nasıl yediler seni, anlatsınlar.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; bir defa “bütçe” diye Komisyona getirdiğiniz, daha sonra Genel Kurula gelecek olan bu bütçe büyüklüğü son derece az. Yani, 2 milyon çiftçi ailesini bu bütçeyle nasıl geçindireceksiniz? Son üç yıldaki artış yüzde 15, son üç yılda enflasyon yüzde 100’ün üzerine çıktı; olması gerekenin üçte 1’ini veriyorsunuz çiftçiye.

Bu bütçe sayesinde ne mi oluyor? Ben size söyleyeyim: Çiftçi gün geçtikçe borçlanıyor. Siz iktidara geldiğinizde 1 milyar lira olan çiftçi borcu 210 milyar lirayı aştı. Peki, bütçe vermediğiniz için ne oluyor, biliyor musunuz? Başka ülkelerin çiftçileri destekleniyor, Türk çiftçisi yerine başka ülkelerin çiftçileri destekleniyor çünkü siz Türk çiftçisini sevmiyorsunuz, daha çok başka ülkelerin çiftçilerinden ürün almayı tercih ediyorsunuz; hep de hasat zamanı ithalat yapıyorsunuz, bunu anlayabilmiş değilim. Kaynakları başka yerlere veriyorsunuz. Ülkemiz ithal ürünler cenneti oldu.

Tarım Bakanlığının görevi vardır, görevi; nedir? Bir ülkedeki tarımsal üretimi yönlendirmek. Kim için? Ülkedeki insanların çıkarları için. Çiftçinin gelir düzeyini artırmak görevlerden bir tanesidir, refah düzeyini artırmak bir tanesidir. Bir de nüfusun tamamını düşünmek gerekir; onlara temiz, güvenli ve ucuz gıdayı sunmak Tarım Bakanlığının görevlerindedir. Tarım Bakanlığının görevi ithalat ofisi olmak değildir; üretimi yönlendirmektir, altyapıyı düzenlemektir. Siz ne yapıyorsunuz? Altyapıya hiçbir şekilde bir yatırım yapmıyorsunuz. “Sulama yatırımı” diyerek getirdiğiniz hiçbir şey yok. Yani kuraklıktan kavruluyoruz; hiçbir şekilde bir baraj yapıldığını, doğru dürtüst bir damla sulama, ekipman destekleri verdiğinizi görmedim.

Dünya pandemiden kırılıyor; siz üretim yerine, bütçeyi artırma yerine ithalatta çözümler arıyorsunuz, sonra bize pahalı ürünler yediriyorsunuz. Yani, 2.250 liradan buğday alıyorsunuz ama dışarıdan 3.300-3.400 liraya biz buğday temin ediyoruz. Çiftçi ürettiği için zarar ediyor, bakın; üretmese, o gübreyi, geçen seneden 1.800 liradan aldığı üreyi bekletse, bugün satsa 5 katı para kazanacak, böyle bir kâr var mı? Üreten kaybediyor bu ülkede, stokçular kazanıyor; böyle bir şey yok!

Süt/yem paritesine hiç dikkat etmiyorsunuz. Yani, 1 litre süt satarsınız, 2 kilogram yem alırsınız; şimdi 1 litre süt satıyor üretici, 1 kilogram yem alamıyor.

Besiciler kan ağlıyor. Yani, çok basit bir hesap yaptığımızda, bir besi hayvanı günde 10 kilogram karma yem tüketir, 5 kilo saman tüketir, işte, arpa kırmacı, silaj falan verirsiniz; et fiyatıyla aynı. Yani, böyle bir hayvancılık olabilir mi? Bu adam ne yiyecek? Bunun hiç mi elektrik masrafı yok, hiç mi su masrafı yok; hiç mi taşımacılık yapmıyor, ulaşım kullanmıyor? Evine nasıl ekmek götürecektir? Bunları hiç mi görmüyorsunuz? Siz her şeyi ithalatta arıyorsunuz. 8 milyar dolarlık ithalat yaptınız hayvancılıkta. Ne oldu sonuç? Elde var sıfır. Yine biz çözümleri ithalatta arıyoruz.

Yem ham maddelerinin yüzde 60'ını ithal eden bir ülke. İthal ettiğimiz ürünlere bakın, hepsi Türkiye'de yetişiyor; buğday Türkiye'de yetişiyor, arpa Türkiye'de yetişiyor, soya, mısır, hepsi Türkiye'de yetişiyor ama Edirne'deki tren istasyonuna sürekli trenler geliyor Bulgaristan'dan ya da başka ülkelerden; katar katar kepekler iniyor, razmollar iniyor, küspeler iniyor; meraları berbat ettiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Gaytancıoğlu, son cümlelerinizi alayım.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Toparlıyorum.

Son cümlemleri söylüyorum: Meraları berbat ettiniz, ormanlar yanarken de siz hiç umursamadan ithalat kararnameyi çıkardınız, domuz eti ithalatı yaptınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Fahrettin Bey daha sonra konuşacak; İYİ Partiden Sayın Mehmet Metanet Çulhaoğlu, buyurun lütfen.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakan Yardımcıları, Bakanlık bürokratları ve çok kıymetli basın mensupları; Adana, bir tarım şehridir; Çukurova'nın incisi, üretimin merkezi, beyaz altın diyarı, narenciyenin kalbidir. Böyle olmasına rağmen şehrimizin çiftçisi AK PARTİ'nin yanlış tarım

politikaları nedeniyle girdi maliyetleri altında ezilmekte, aracı oyunları ve yönetim beceriksizlikleri nedeniyle kazanamamakta, arazileri ipotek altına alınmakta, icra baskısı altında üretim yapmak zorunda bırakılmaktadır. Maliyeti 1 lira 60 kuruş olan, 50 kuruşa satılmayan limon ağaçlarını iş makineleriyle söktürüyorlar. Müteselsil kefalet nedeniyle haciz gelmesin diye traktörlerini saklıyorlar. AK PARTİ iktidarı döneminde toprağına küstürülen Adanalı çiftçilerimiz “Tarihte hiç olmadığı kadar kötü bir tarım yönetimiyle karşı karşıyayız ve çok zor durumdayız; gübreleri bile haciz olan, süt ineklerini kesime veren çiftçilerimiz var.” diyorlar.

Ülkemizin hiçbir sorununa çare olamayıp sorunları daha da artıran ve tarımla uğraşan elleri nasırlı bütün tarım emekçileri gibi Adanalı üretici hemşehrilerimi de bitme noktasına getiren AK PARTİ'nin yapamadıklarını anlatmaktan dilimizde tüy bitti. Hani diyorsunuz ya “Nereden nereye?” Yirmi yıllık devriktidarınızda gübre ve zirai ilaç fiyatları çiftçiyi isyan ettirdi. Çiftçilerimiz, şu an itibarıyla tarlasını ekime hazır hâle getirmiş, gübre alamamanın çaresizliği içindedirler. Gübre çeşitlerine göre fiyatlar yüzde 100 ile yüzde 300 artmış, üzülererek belirtmeliyiz ki gübre ve zirai ilaç çiftçilerimiz için alınmaz bir ürün hâline gelmiştir. Örnek vermek gerekirse geçen 2020 yılı 12'nci ayında tonu 2.600 Türk lirası olan üre gübresi bugün 9.400 Türk lirasına; yine, geçen yılın 12'nci ayında 3.300 Türk lirası olan DAP gübresi şu anda 9 bin Türk lirasına ulaşmış durumdadır. Aynı durum zirai ilaç sektöründe de geçerlidir. Bu sektörde de en az artışta yüzde 100 olmuştur.

Devletin elindeki gübre fabrikalarının iktidarınızda satılmasının doğurduğu sonucun farkında mısınız acaba? Çiftçi Kayıt Sistemi'ne göre hangi çiftçi ne ekliyor, ne kadar gübre ihtiyacı var, Tarım ve Orman Bakanlığında bu veriler mevcut.

İYİ Partililer olarak önerilerimiz; çiftçilerimizin tarlalarını ekebilmeleri için üreticilere gübre ve zirai ilaçta fatura üzerinden yüzde 50 destek verilmesidir. Yine, çiftçilerimize Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla gübreler temin edilip ödemesinin de hasat vadeli yapılmasını öneriyoruz.

Çiftçilerimizi perişan eden diğer bir konu elektrik maliyetleri. 2020 yılında yüzde 18 iken 2021 yılında yüzde 25'e çıktı. Bu, çiftçilerimizin kaldırdığı bir yük değildir. Önerimiz, dağıtım bedelinin acilen yüzde 40 ucuzlatılması, tarım ve hayvancılıkla ilgili elektrik faturalarının Ziraat Bankasında otomatik ödemeye alınması şartıyla hazine destekli sıfır faizli krediyle aylık ödenerek çiftçimizden yıl sonunda tahsil edilmesidir. Bu önerilerimiz dikkate alınarak acil çözüm üretilmelidir.

Çiftçilerimiz BDDK verilerine göre toplam borç tutarı olan 220 milyar Türk lirasını aşmıştır. Bu borçların yaklaşık 6 milyar Türk lirası kanuni takipteki borçlardır. Borçlarını ödeyememiş olan çiftçilerimizin öncelikle takipteki borçlarının tasfiye edileceğini ilk açıklayan ve söz veren İYİ Parti olarak önerimiz, tarımı tekrar ayağa kaldırmak için ilk önce bütün takipler durdurulmalı, aldıkları borçların ilk aldıkları şartlar içerisinde sübvansiyon haklarını koruyarak faizsiz, masrafsız, bir yıl ödemesiz, ertesi yıl ise sadece faiz ödemeli, ana parayı da beş yıl vadeye bölerek ödeme imkânı sağlanmalıdır. Ayrıca, ödenen miktar kadar da kredi imkânı sağlanması doğru olacaktır.

Çiftçimize kazanç odaklı tarımsal üretim modeli sunulmalıdır. Ekim ve üretim sezonu öncesinde ürünün eşik fiyatı mutlaka açıklanmalıdır. Çiftçimizin ürünü daha fazla ederse aradaki fark fiyat olarak ödenmelidir. Üreticilerimizin neyi, nerede, ne miktarda ve nasıl bir katma değer yaratarak üreteceği üreticimizle beraber sanayicimize de önceden söylenmelidir.

Ata tohumu sertifikasyonu çalışmalarına büyük bir hız verilmelidir, yoksa ekim yapılmadığı için hasat zamanı geldiğinde ellerimiz bomboş kalacaktır. Yurt dışından ithalatı durdurup çiftçimizi desteklersek ancak sürdürülebilir tarımda başarı sağlayabiliriz, yoksa sürdürülebilir tarım sağlanamaz ve gıda enflasyonunun önüne geçilemez. Bugün, ülkemizde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Son cümlem...

Teşekkür ediyorum.

Bugün, ülkemizde 4 milyon hektara yakın tarım alanı ekilemediği için boş kalmakta. Böyle devam ederse yakında ekmeği 6-7 liraya yeme durumunda kalırız diyor, bütçenin hayırlı olması dileğiyle heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Sayın Ayşe Sürücü, süreniz beş dakikadır, buyurun.

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir tarım ülkesi olan Türkiye, mevcut iktidarla birlikte, artık toprağı işleyen çiftçiyi topraktan, verimden, üretimden bütünlü koparan bir işleyişle tarımsal hafızasını yitirmiş bir hâle getirilmiştir. İthalat, Türkiye’de yetiştirilebilecek ne varsa dışarıdan satın alma boyutuna gelmiştir. Çünkü eskiden tahıl ambarı olarak adlandırılan Türkiye, şu an sarımsağı, pamuğu, buğdayı, samanı, mercimeği dahi ithal eden bir boyuttadır. Ürünlere “yerli, milli” denilip, üstüne “Anadolu” yazılıp arkasına da “Made In Mexico” yazılıyor. Böylece ülkede üretilen ürünün değer kaybetmesiyle beraber çiftçiye de saygısızlık yapılmaktadır. Hâl böyle iken çiftçi ne yapsın?

Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz bütçe sürecinde Komisyon toplantımızda dile getirmiştik ancak bir çözüm getirilmediği için bugün tekrardan gündeme getiriyorum. Yapılan tarımsal projeler bırakın tarımı ilerletmeyi mevcut tarımı da ortadan kaldıran bir boyuttadır. Örneğin, Suruç’taki yanlış pompaj projesi tam bir tarımsal skandaldır. Köylerden mezarlara kadar yüzlerce hektar alan sular altında bırakılmış. Bu proje, tarihe, tarım alanındaki en net skandallardan biri olarak geçecek.

Sayın Bakan, geçen seneki davetimiz geçerlidir. Buyurun, hep birlikte Suruç’a gidelim; Mideba Mezın (Büyüksergen), Mideba Bıçuk (Küçüksergen), Yalpi, Ömerik (Oymaklı) köylerinin çiftçilerinin o sular altında kalan tarlalarının ve ekinlerinin hâlini hep birlikte görelim; biz her gün görüyoruz, siz de gelin görün, belki bir çözüm üretirsiniz.

Değerli arkadaşlar, Urfa, Mardin ve Diyarbakır çiftçisi, ülkenin en temel üretimi olan tarımsal üretimi gerçekleştirirken tarlasını sulamak için kendisini muhatap bile kabul etmeyen “DEDAŞ” adlı enerji şirketinin kapısında buluyor. Yüksek faturalar, usulsüz işlemler, kolluk güçleriyle köy basmalar; DEDAŞ’ın zulmüne daha ne kadar göz yumacaksınız? Oysaki sulama kanalları çoğaltılsa, sulama kanallarının yapımı hızlansa, yani başımızdaki Atatürk Barajı’ndan tarımsal sulama için yeterli düzeyde su getirilse bunlar yaşanmayacak.

Viranşehir’in, Siverek’in, Hilvan’ın, Bozova’nın, Suruç’un; bu ilçelerimizin gerçekten su kanalı ihtiyaçları giderildi mi? Çiftçiye suyu götürmekten daha önemli ne olabilir? İşleri yokuşa süren bir enerji şirketinin hatırı için, Urfa başta olmak üzere, bölgenin tüm çiftçisini yüzüstü bırakıyorsunuz. Mevcut ekonomik krizde, gübre ve mazot başta olmak üzere girdi fiyatlarının döviz her arttığında fırladığı bir süreçte, Tarım ve Orman Bakanlığı, ürününü çöpe döken, desteklemesine el konulan, yerlerde sürüklenen çiftçiyi neden görmek istememektedir? Bu derin ekonomik krizde insanlar pazarlardan arta kalanları ayıklarken, domates taneyle satılırken tarım ürünlerini erişilmez hâle getirip hem çiftçiyi hem halkı bu yoksullukla baş başa bırakıyorsunuz.

Evet, arkadaşlar, Kuzeydoğu Suriye’de Serekaniye’nin doğusunda bulunan ana su hattı Elok Su İstasyonu’dur. TSK’nin denetiminde bulunan Elok Su İstasyonu’nun işleyişi sık sık kesilmektedir. Çünkü dış politikada bir beceresi bulunmayan AKP iktidarı, 24 Şubat 2020’de yaptıkları su kesintisinden

sonra 21 Mart 2020’de de Suriye’nin kuzeydoğundaki yaklaşık 600 bin kişinin suyunu kesti. İnsanlar pandemide susuz bırakıldı. Bu durum resmen insanlık suçudur. Suya erişememenin yanı sıra bu durum tarımsal sulama arzını sürdürmeyi de zorlaştırmaktadır.

Evet, Sayın Bakan’a bir de sorularım var; Rojava’dan yani kuzeydoğu Suriye’den getirilen buğday ve zeytinyağını sormak istiyorum. Son bir yılda getirilen zeytinyağı ve buğday ne kadardır? Bu ürünler getirilirken hangi yasal süreç işletildi? İthalatı kiminle yaptınız, muhatabınız kimdi?

Değerli arkadaşlar, bütçe görüşülürken bu bütçede mevsimlik tarım işçilerini gündemimize almak zorundayız. Mevsimlik tarım işçileri çok düşük ücretlerle günde ortalama on iki saat çalışarak, şehir şehir yer değiştirerek, göç hâlinde çadırlarda, sigortasız ve güvencesiz sağlık koşullarında, ekonomik, sağlık, barınma ve eğitim gibi zorluklar yaşamaktadırlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Temel ihtiyaçlarını yerine getirebilecekleri mutfak, tuvalet, banyo gibi alanlar bulunmamakla birlikte elektrik, içme ve kullanım suyuna erişim imkânları kısıtlı ve yetersizdir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum Ayşe Hanım, süreniz dolmuştur.

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Mevsimlik tarım işçileri arasında olumsuz yaşam koşullarından en çok etkilenen kadın ve çocuklardır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyoruz, süreniz dolmuştur.

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Bitiriyorum.

Mevsimlik tarımda çalıştıkları süre zarfında çocuklar, eğitim ve öğretim göremeyip okullarla bağı kesilmektedir. Bir kez daha belirtiyoruz ki Tarım Bakanlığı, dünyanın iklim krizi yaşadığı, gıda krizlerinin sinyal verdiği bu süreçte tarımsal faaliyetin ve çiftçinin ülkenin belkemiği olduğunu...

(Mikrofon Başkan tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, Sayın Bakana vekiller soru soruyor, onlarla konuşuyor dinlemek yerine. Bir uyarı yapar mısınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımızı meşgul etmezsek sevinirim, konuşan hatipleri dinlemesi gerekiyor.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Hasan Kalyoncu’ya söz vereceğim.

Buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hoş geldiniz.

Şimdi, konuşmama başlamadan önce orman yangınları, su sorunları gibi konularda Sayın Bakanın ve Bakanlığın gösterdiği üstün gayretlerden dolayı kendilerine teşekkür ediyorum.

Tarımda iklim değişikliği, gübre ve mazot fiyatlarının artışı büyük sorunlar oluşturmaktadır. Ayrıca, bu sorunların yanında üreticiden çok aracının kazanması da ayrı bir sorun durumundadır. İklim değişikliği geçiş süreci oluşturduğu için sabit ve belirli iklim koşullarını sarsmıştır. Ekim ve hasat zamanlarında kaymalar rekolte kayıplarına sebep olmaktadır. Ayrıca, yaşanan kuraklık da bu durumu derinden etkilemektedir. Bu kapsamda, çiftçilerimize verilen destek miktarlarının artırılmasını düşünüyor musunuz? Şu anda verilen mazot ve gübre destekleri var, bunu biliyoruz. Bu destek miktarlarının artırılması konusunda çalışmalarınız var mı?

İkincisi, bu destekleri kaçıran çiftçilerimiz var, bu çiftçilerin mağduriyetleri var; pandemiden dolayı başvuru süresini kaçırmışlar. Bunlarla ilgili herhangi bir çalışma var mı? Bununla ilgili bir şey düşünüyor musunuz?

Ayrıca, şu anda tarım, dünyada stratejik hâl aldı ve çok önemli duruma geldi. Ülkemizde bunu millî güvenlik meselesi olarak ele alarak incelememiz gerekiyor ve üzerinde hassasiyetle durmamız gerekiyor.

Bu üretilen ürünlerin ülkemizde daha çok kullanılabilmesi ve saklanabilmesi için soğuk zincire destek verilecek mi? Soğuk zincir oldukça önemli ve gelecekte ürünlerimizi daha fazla kullanabilmemiz için bize lazım gelen bir alan.

İklim değişikliğine paralel olarak ürün desen değişimi planlaması On Birinci Kalkınma Planı'nda yer almıştır. Bu kapsamda, çalışmaların durumu ne? Bu sürecin hızlandırılması gerekiyor mu? Yani iklim değişikliği açısından baktığımız zaman yavaş yavaş bir değişim görünüyor gibi olsa da Bakanlığın bu değişime ayak uydurması gerekiyor. Bu konuda çalışmaların hızlanması söz konusu mu?

Bu iklim değişikliği kapsamında dış göç tehlikesi ortaya çıkmaktadır fakat bunun yanında da bir iç göç durumu söz konusudur. Eğer kuraklık aşırı derecede artarsa ülkemizde çölleşmeye yüz tutmuş alanlardan diğer taraflara büyük göçlerle karşı karşıya kalacağız. Tarım Bakanlığı bu konuda önlem alma açısından tarım kentlerini, Milliyetçi Hareket Partisinin tarım kentlerini hiç inceleme imkânı bulmuş mu? Bu konuda herhangi bir çalışmanız var mı? Bizce bu iklim değişikliği kapsamında meydana gelecek olaylara ülkenin hazırlığı açısından dirençli tarım kentlerinin oluşturulması hem su hem üretici birlikleri hem makine parkı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu alanda bir inceleme yapılabilirse özellikle kuraklığın yoğun olarak kendisini hissettirdiği alanlarda bu tarım kentlerinin büyük oranda problemleri çözeceği kanaatindeyiz.

Bunun yanında, tıbbi aromatik bitkiler ve endemik bitkiler bu iklim değişikliğinden en fazla etkilenen alanlar. Bunlar için Türkiye Botanik Bahçesi'nde büyük çalışmalar olduğunu da biliyoruz, Bakanlık buraya çok büyük de önem veriyor. Burada özellikle endemik bitkilerin korunması açısından farklı yörelerde farklı şekillerde bu koruma altına alınacak mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bunun haricinde, ülkemizde çok fazla sahte bal üretildiğine dair şikâyetler gelmektedir, Türkiye'de bunu doğru ölçen laboratuvarlar var mı? Yurt dışında mı bu bal tahlilleri yapılıyor yoksa Türkiye'de bunu oluşturmayla ilgili bir çabanız söz konusu mudur?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Kalyoncu.

Şimdi, Sayın Kasım Gülpınar'a söz veriyorum. Üyelerimizden beş dakika süre aktarıldığı için on dakikadır konuşma süreniz.

Buyurun lütfen.

MEHMET KASIM GÜLPINAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle Tarım Bakanlığının 2022 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum ve size ve çalışma arkadaşlarınıza başarılar diliyorum.

Tabii, özellikle kentleşme ve refah artışına bağlı olarak tüketici tercihleri -sizin de takdiriniz- hızla değişmekle beraber, bu değişim sorunları belki biraz arttırsa da aslında geniş fırsatları da beraberinde getirmekte bizlere. Tabii, iklim değişikliği ve pandemi sürecinde tarımın stratejik değerinin ne kadar net bir şekilde ortaya koyulduğunu hep birlikte müşahade ettik, tarımın doğru bir yatırım alanı olduğunu

da hepimize bir kere daha gösterdi bu süreç. Tabii, 2050 projeksiyonlarına göre dünya nüfusunun 10 milyar, Türkiye'nin nüfusunun da 100 milyon olacağı hesaplanırsa dolayısıyla tarımın başladığı, medeniyetlerin şekillendiği bu topraklar için önümüzde yeni fırsatlar, yeni baharlar bulunmaktadır; tabii, sizin Bakanlığınız da sizin şahsınız da bu konuda çok önem arz etmekte. Ben bu kapsamda Güneydoğu Anadolu Projesi'ne yani kısaca GAP olarak bildiğimiz projeye değinmek istiyorum. Türkiye'nin en büyük, dünyanın da sayılı bölgesel kalkınma projelerinden biri olan Güneydoğu Anadolu Projesi kısacası GAP, hepimizin de bildiği gibi, maddi bir proje kadar artık manevi bir kimlik de kendine kazandırdı. Tabii, bu proje manevi anlamda yediden yetmişe bütün bölge insanının -9 ili kapsıyor biliyorsunuz, benim de içinde olduğum Şanlıurfa'nın da dâhil olduğu- bu 9 ilde yediden yetmiş herkesin kendi benliğine, ruhuna sirayet etmiş bir proje. İnsanların hayal kurmasına vesile olan, çok büyük umutların beslendiği bir proje. Tabii ki bu hayallerin gerçekleşmesinde öncelikle bugüne kadar emeği geçen bütün geçmiş hükümetlere, hepsine teşekkür ediyorum. Tabii, bu hükümetlerin içinde Özal hükümetini de özellikle vurgulamak istiyorum. Sizin merhum sayın babanızın da içinde yer aldığı ve gerçekten GAP'ın gelişmesine çok büyük katkı sunan değerli, rahmetli Ekrem Pakdemirli Hocamızı da burada hayırla yâd ediyorum ve tabii ki bizim dönemimize geldiğimizde başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere Sayın Cevdet Yılmaz Bey'in de bakan olarak çok büyük emeklerinin ve katkılarının olduğunu bir kere daha burada vurgulamak istiyorum. Emeği geçen herkese bir kere daha şükranlarımı sunuyorum.

Tabii, daha yapılması gereken çok şey var çünkü GAP -hepinizin takdiri- cumhuriyet tarihimizin en kapsamlı ve maliyetli projesi olup bugüne kadar hazırlanan bölgesel kalkınma plan ve programları içinde en etkin olarak uygulananı olarak nitelendirebiliriz. GAP, entegre bölgesel kalkınma yaklaşımı ve sürdürülebilir insani gelişme felsefesiyle uluslararası literatüre geçen ve marka değeri olan çok önemli bir proje. Tabii Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu bu kaynakları değerlendirerek yöre halkının da gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmek, bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını gidermek, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam olanaklarını artırarak ulusal düzeyde ekonomik ve sosyal gelişime katkıda bulunmak GAP'ın temel hedefleri; hepinizin takdiri. Tabii, GAP kapsamında 22 baraj, 19 hidroelektrik santralinin yapımı öngörülmüştür. GAP'ın tamamlanmasıyla 1 milyon 800 bin hektar alan sulamaya açılacak, yılda 27 milyar kilovatsaat hidroelektrik enerji üretimiyle ülke enerji ihtiyacının büyük bölümü de karşılanacaktır. Hidroelektrik santralleri ve sulama projelerinin yanı sıra tarım, sanayi, enerji, ulaştırma, eğitim, sağlık, kırsal ve kentsel altyapı yatırımları ile bölgenin ekonomik ve sosyal göstergelerinin ülke ortalamasına getirilmesi temel önceliktir.

Tabii, burada lokomotif sektör tarım, hepimizin takdiri, bölgede 7,5 milyon hektar alanın 3 milyon 200 bin hektarlık alanı tarımsal faaliyetlere elverişlidir. Bilindiği gibi, sulama GAP'ın en önemli altyapı yatırımlarından biridir. Yaklaşık 2 milyon 100 bin hektarlık brüt alan sulama potansiyeline sahiptir. Bu rakam Türkiye'nin ekonomik olarak sulanabilir arazisinin yüzde 20'sine tekabül etmektedir. Türkiye'nin bölgesel kalkınmaya yönelik en büyük yatırımı olarak tanımlanan GAP'ın sulama projeleri tamamlandığında şimdiye kadar devlet eliyle gerçekleştirilen sulama alanına eşit bir alan daha sulu tarıma açılmış olacaktır. Böylece, projenin tamamlanmasıyla ortaya çıkacak yüksek tarım ve sanayi potansiyeliyle bölgede ekonomik hasıla 4,5 kat artacak ve toplamda 3 milyon 800 bin kişiye istihdam olanağı sağlanacaktır.

GAP Master Planı bölgeyi tarım ve tarıma dayalı ihracat merkezi hâline getirmeyi de hedeflemektedir. Bölgenin imalat sanayisinin esas olarak tarıma dayalı olması, hem tarıma girdi veren hem de tarım ürünlerini işleyen sanayiler için büyük bir yatırım ve gelişim potansiyeli barındırmaktadır. Bölgenin zengin doğal kaynaklarıyla kullanım şeklinin değişmesi bölgesel kalkınma stratejisinin temelini de oluşturmaktadır. Mevcut durumda GAP bölgesi Türkiye pamuk üretiminin yarısından fazlasını

karşulamakta olup -yüzde 56- ülke genelinde yetiştirilen bitkisel ürünlerden kırmızı mercimeğin yüzde 93,5'i, Antep fıstığının yüzde 91,7'si ile durum buğdayının yüzde 32,5'i GAP bölgesinden karşılanmaktadır. Bunun yanında, bölgede sulamaların tamamlanmasıyla birlikte yaş sebze, meyve ve endüstri bitkilerinin -pamuk, mısır, soya gibi- üretiminde büyük bir artış beklenmektedir. Bölgede sulama öncesi ve sulama sonrası bitkisel üretime bakıldığında, örneğin 1985 ve 1990 yıllarında sulama öncesi buğday, arpa ve mercimek ekildiği görülmekte; bunu pamuk, nohut ve sebzeler izlemektedir. Sulamaya başlanmasıyla birlikteyse 1995 yılında kuruda yetişen arpa, mercimek, nohut ekiliş alanlarının düşmesine paralel olarak özellikle pamuğun ekiliş alanlarında önemli oranda artışlar olmuştur. Tabii, burada tahıl ve diğer bitkisel ürünlerde de bu artışı görmek mümkün.

Biraz hayvancılık konusuna da değinmek lazım, sadece tarım açısından değil. GAP bölgesinde hayvancılık genellikle meraya dayalı ekstansif olarak yapılmaktadır. Türkiye'de mevcut sığır varlığının yaklaşık yüzde 10'u, koyun varlığının yüzde 18'i ve keçi varlığının yaklaşık yüzde 20'si GAP bölgesinde bulunmaktadır. GAP bölgesinde, hayvancılık potansiyelinin akılcı plan, strateji ve desteklemelerle geliştirilmesi, geçmişte olduğu gibi canlı hayvan, hayvansal ürünler bakımından bölgeyi yeniden ihracatçı konumuna getirmektedir.

Tabii, en önemli hususlardan biri sulama yatırımları. 2020 yılı sonu itibariyle toplamda 1,5 milyon metre ana kanal tamamlanmış, 9.075 hektar alan da sulamaya açılmıştır. DSİ Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen -özellikle DSİ'ye de ayrı bir teşekkürü borç bilirim, onun da bu konuda beraber çalıştığımız çok güzel hizmetleri var hakikaten- sulamaların yönetimi tüm Türkiye'de olduğu gibi GAP bölgesinde de kullanıcılara devredilmektedir. Bölgede sulama açısından alanların artmasına paralel olarak modern tarım tekniklerinin kullanımı da yaygınlaşmaya başlamıştır.

Tabii, tarıma dayalı sanayi konusunda bölgenin sulu tarıma açılmasıyla birlikte sanayide de önemli gelişmeler meydana gelmiştir. GAP bölgesinde imalat sanayisindeki işletme sayıları, ihracatçı firma sayıları bu yatırımların sürekli artmasıyla beraber, onlara paralel olarak artmaktadır. Tabii, gelecekte ortaya çıkacak üretim kapasitesinin yanı sıra iç ve dış pazarlara sunacağı tarımsal ham maddeler ve yarı mamul, mamul maddeler ile birlikte tarımsal üretimde kullanılacak olan her türlü tarımsal üretim girdisi -gübre, tohum, ilaç, yem, ekipman, imalathane ve bunun gibi- ihtiyaç duyacağı yetişmiş iş gücü ve kalifiye elemanlarıyla sadece Türkiye pazarlarına değil tüm dünyaya açılacak bir penceredir.

Tabii, hepiniz takdir edersiniz ki Sayın Bakanım, böyle bir projeyi on dakikaya sığdırmak mümkün değil. Uzun yıllardır devam eden bir proje ve eksikleri mutlaka olacaktır ki olmuştur da. Bu konuda da mesela yapılan projelere ilaveten Mardin Ceylanpınar, Suruç Ovası, işte en son açılış cumartesi günü Cumhurbaşkanımız tarafından yapılan İhsu Prof. Dr. Veysel Eroğlu Barajı, Silvan Barajı, bu gibi projelere mutlaka değinmek lazım. Bu konuda hakikaten takdirlerimi arz ediyorum ama tabii ki eksik yönler var, işte bu enerji sorunuyla ilgili muhalefet milletvekillerimizin de değindiği konuda. Özellikle Siverek-Hilvan-Viranşehir hattında bu enerji maliyetlerini çok fazla gözetmeden, getirisini daha çok gözeterek, bunu bir sosyal proje olarak görerek bu projeleri daha da geliştirmek, daha da yaygınlaştırmak; sulama kanallarından Mardin'e, Ceylanpınar'a giderken barajın dibinde olan bu ilçeleri de -Siverek, Hilvan, Viranşehir gibi- bu sulama projelerinden istifade ettirmek en önemli hedefimiz olması lazım bence.

Burada son bir teşekkürümü de size yine iletmek istiyorum Sayın Bakanım. Aslında 2014 yılından beri devam eden ama bir yerde akamete uğrayan Siverek İçme Suyu Projesi vardı. Geçen sene müdahalenizle tıkanmış o süreci çözdüğünüz için size ayrıca teşekkür ediyorum, gerçekten çok önemli bir proje. 270 bin nüfuslu bir ilçenin sadece yüzde 97'sinin kuyulardan istifade ettiği, içme suyunu kuyulardan karşıladığı bir ilçenin takdir edersiniz ki su sorununu gidermek, bu hepimize manevi

anlamda da yeterlidir diye düşünüyorum ve bu konudaki emeğinize ben tekrar teşekkür ediyorum. Bir şey ilave etmek istiyorum: Bu ara süreç yine tıkanmak üzere sanki. Eğer bir an evvel isale ve artıma hatları bitmezse Allah korusun, korkuyorum ki bu yaz Siverek komple susuz kalabilir. Öyle bir tehlike var, ben bu konuda da size son olarak talebimi iletmek istiyorum Sayın Bakanım.

Bütçenizin tekrar hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum ve bütün çalışma arkadaşlarınıza, Bakanlığın bütün mensuplarına da ben tekrar başarılar ve muvaffakiyetler diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Gülşınar.

Şimdi 4 arkadaşımızın ismini okuyacağım, kendilerini hazırlamaları bakımından: Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın İlhami Özcan Aygun, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Baki Şimşek, İYİ Parti'den Sayın Fahrettin Yokuş, daha sonra AK PARTİ'den Sayın Öznur Çalık.

Şimdi, İlhami Bey'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli vekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'yi öyle bir hâle getirdiniz ki “Ayağımı yorganına göre uzat.” dedik, artık ayağımızı zamlara göre uzatmaya başladık. Zam yeni zammı çekiyor, ithalat arttıkça zam da artıyor. Atalarımızı dinleyin: “Elden gelen öğün olmaz, onunla da karın doymaz.” Sayın Bakan üreticinin çok kazandığını ifade etmişti, özellikle de zarar eden ayçiçeği üreticisi olmadığını söyledi, acaba İsveç'te mi yaşadığımı merak ediyorum.

Yine, temel dürtünüz tüketiciyi korumak yönünde, bunu anladım. Ancak üretici ve tüketiciyi eş zamanlı düşünmek gerekir. Üretici ve tüketici aynı puzzle gibidir, üreticiyi tüketici için feda edemeyiz. Çünkü, üreticiyi feda ettiğinizde kısa bir süre sonra tüketiciyi de feda etmiş olursunuz.

Sayın Bakanım, Tekirdağ'daki bugün üre gübresi 9.100 lira, DAP gübresi 8.200 lira. Gübre fiyatları altın gibi, hatta altına göre günlük olarak çok daha hızlı yükseliyor. Çiftçimiz gübresiz ekim yapıyor. Bakınız, size soruyorum: Bu şartlarda çiftçi nasıl üretim yapsın? Sayın Bakan, TMO'yu da asli görevine lütfen çevirin, kendi çiftçisini desteklesin, yabancı çiftçinin mallarını Türkiye'de pazarlamaya bir an evvel son versin. Sudan'dan arazi kiralamak yerine kendi memleketimizdeki topraklara sahip çıkalım. Birinci sınıf tarım arazilerini bölgem Tekirdağ'da olduğu gibi plastik sanayi üretimine açmayın ki Sudan'a gitmenize gerek kalmasin. Ne gerek var ki yabancı ellerde umut arıyorsunuz?

Sayın Bakanım, değerli vekiller; 24 Haziran 2018'de uygulanmaya başlanan başkanlık sistemi Türkiye'yi öyle bir hâle getirdi ki ekonomi âdeta çöktü, fiyatlar aldı başını gidiyor. En basitinden örnek vereyim sizlere: Menemen biliyorsunuz bizim en basit yemeklerimizden bir tanesi. Domates, biber, soğan ve yumurtadan oluşan bizim yerli yemeğimiz ama maalesef artık, bu yemek dahi lüks yemek hâline geldi. Bakınız, başkanlık sistemi öncesi, 2017 Kasım dönemini baz aldığımızda salkım domatesin kilosu 5 lira, sivri biberin kilosu 5 lira, kuru soğanın kilosu 1 lira, yumurtanın tanesiyse 27 kuruştu ve 5 litrelik ayçiçeği yağının fiyatı 24 liraydı yani litresi 4,8 TL'ye tekabül ediyordu. Bugüne geldiğimizde, Kasım 2021'e baktığımızda, salkım domatesin kilosu olmuş 14 lira, sivri biberin kilosu olmuş 13 lira, halkımızı muhtaç ettiğiniz kuru soğanın kilosu 2 lira 25 kuruş, yumurtanın tanesi ise 1 lira ve ayçiçeği yağının şu anda 5 litresi 90-95 lira, Trakya Birlik ayçiçeği yağına bakarsanız 5 litresi 120 lira.

Sayın Bakanım, sayın misafirler; şimdi, ben buradan soruyorum: 1 kilo domates, yarım kilo biber, 1 soğan, 4 yumurta ve üçte 2 ayçiçeği yağıyla yaptığımız menemenin fiyatı kaç para bilir misiniz? Evet, maliyeti şu anda 28 lira yani 2017'deki fiyatlarla 8,5 liraya mal olan menemen bugünkü fiyatlarla tam tamına 28 lira. Hani, bizim kamyoncuk esnafımızın yollarda uğradığı lokantalar vardır, bir menemen tabağı olmuş 20-25 lira, insaf insaf! Son dört yılda domatesin fiyatı 2,8 kat artmış, yumurtanın fiyatı 3,7 kat artmış, ayçiçeği yağının fiyatı ise 4 kat artmıştır; bu nasıl pahalılıktır! Son dört yılda dolar ve altındaki büyük artış ise halkın alım gücünü aşağı çekmiştir; 2017 yılına baktığımızda dolar bugüne göre 2,5 kat artmış, gram altın tam 3,5 kat artmış, yani vatandaşımızın parası pul olmuş Sayın Bakan.

Evet, AK PARTİ iktidarları çiftçimizi toprağa küstürmüştür. Üreticiye, üvey evlat muamelesi yapmaktadır. 2003'te 2 milyon 800 bin çiftçi kayıtlı iken ÇKS'de bugün ise 2 milyon 103 bin çiftçi var yani 700 bin çiftçi tarımı bırakmış. İşte, bu, AK PARTİ iktidarının getirmiş olduğu tablo. Yine, bakınız, OECD FAO'nun Tarımın Görünümü Raporu'na baktığımızda Türkiye'nin gıda enflasyonu bir yılda yüzde 100 artmıştır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım Sayın Aygun, teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2020 yılında 9'ken 2021 yılına geldiğimizde 18,1 olmuş ama ilginç olan bir tablo var, Çin'e ve Hindistan'a da bakıyoruz; Çin'de 2020'de yüzde 20,6'yken 2021'de 1,4; Hindistan'da 2020'de 13,6'yken 2021'de 1,9. Bunlar nasıl başarımlar, gıda fiyatlarını nasıl indirmişlerse gidip Çin'den Hindistan'dan ders alın diyorum Sayın Bakan.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Baki Şimşek, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, öncelikle, bütçenin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum. Ben, öncelikle, Mersin bölgemizde sulama suyu projelerine ve barajlarımızla ilgili vermiş olduğunuz desteklerden dolayı teşekkür ediyorum.

Mersin'in kaderini değiştirecek olan sulama suyu projelerinin tamamında sona yaklaşmıştır. Bölgenin en büyük projesi olan, Türkiye'nin de gövde yüksekliği olarak 4'üncü büyük barajı olan Pamukluk Barajı'nda Sayın Bakanımızın katılımıyla da su tutma işlemi başlatılmıştı. Yalnız, burada sulama suyu projesiyle alakalı ihale TOKİ tarafından yapılmış, müteahhit firma henüz işe başlamamıştır. 2022 yılında buradan, sulama suyuyla ilgili vatandaşlarımızın faydalanabilmesi için -çünkü projenin yüzde 90'ı bitmiş, sadece sulama suyu projesi kalmış- mutlaka yıl başından önce, kış şartları çok bastırmadan buraya ödenek aktarılması ve Pamukluk Barajı'yla ilgili sulama suyu projesine hız verilmesi gerekmektedir. Bazı bölgelerde borular döşenmiştir ama ana bağlantı tünel çıkışıyla ara bağlantı sağlanıp vatandaşlarımızın kullanımına sunulmalıdır. Mersin'de çiftçinin en büyük sorunu sudur. Bu projeler bitirildiği takdirde Mersin'in üretimi en az yüzde 25-30 oranında tekrar artacaktır. Şu anda bölgemizde yaşanan ikinci büyük problem, narenciye sezonu başlamış, güney yarım kürede sezonun gecikmesinden dolayı ve bu seneki rekolte fazlalığından dolayı da ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır; limonda, portakalda, mandalinada fiyatlar gerçekten dip yapmıştır.

Sayın Bakanım, bununla ilgili, acil bir ihracat, DFİF desteği açıklamanızı bekliyoruz. Burada çiftçilerimizin beklentisi, ton başına 70 dolar ile 100 dolar arasında bir ihracat desteği verilmesidir. Yoksa gerçekten limon üreticilerimiz... Şu anda tarlada 55-60 kuruş limonun fiyatı. Yine, Washington

portakal, mandalina, diğer cinslerde de durum bundan çok farklı değil. Bunu acil gündemimize almanızı, hem ihracatla ilgili hem de DFİF desteğiyle ilgili ivedi bir müdahale yapmanızı bekliyorlar Mersinli çiftçilerimiz.

Sayın Bakanım, bir de Tarım Kredisiyle ilgili vatandaşlarımızdan serzenişler alıyoruz. Tarım Kredisindeki faiz oranlarının yüksekliğinden dolayı çiftçilerimiz bize şunu söylüyorlar: “Tarım Kredi de Ziraat Bankası gibi, aynı faiz oranlarıyla bize kredi versin, borçlarımıza yapılandırma sağlasın. Oradan da gübremizi, ilacımızı, yemimizi alabilelim.” diyorlar. Burada da mutlaka Tarım Kredisindeki faiz oranları düşürülmelidir. Aksi takdirde çiftçilerimiz, bu yüksek faiz oranlarıyla Tarım Krediden gübre ve ilaç alımında sıkıntı çekmektedirler.

Hazine arazileriyle ilgili de tarım amaçlı kullanılan hazine arazilerinin mutlaka o köyde ve beldede yaşayan insanlara satılması gerekmektedir Sayın Bakanım. Şu anda bu araziler açık ihale yoluyla satışa çıkmakta ve -bunu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı nezdinde de gündeme getirmemize rağmen- sosyal problemler ortaya çıkmaktadır. Düşünün, bir köyde insanların atasından, dedesinden bu tarafa ettiği yerler dışarıdan gelen birisi tarafından satın alınmıyor ve yüksek rakamlara satılıyor. Dolayısıyla oradaki köylüler mağdur oluyor ve sosyal problemler ortaya çıkıyor. Tarım amaçlı kullanılan hazine arazilerinin mutlaka sadece o köyde yaşayan insanlara satılması talebimizdir.

Hayvancılıkla ilgili yem desteği için teşekkür ediyoruz, mutlaka bu yem desteği devam ettirilmelidir. Ayrıca çobanlık yapan, hayvancılık yapan insanların köyden şehre göçmesinin en büyük sebebi: “Sigortalı bir işim olsun.” Köyden şehre göçün önüne geçebilmek için çobanlarımızın sigortasının tamamının devlet tarafından... Yani karı koca olarak Toros Dağları’nda çobanlık yapan Yörüklerin sigortasının devlet tarafından karşılanması hem köyden şehre göçü önleyecektir hem de üretimi daha da artıracaktır. Bu noktada da mutlaka Tarım Bakanlığının -belli destekler veriliyor ama- karı koca olarak da... Çünkü aile işletmeciliği şeklinde, özellikle küçükbaş hayvancılık Toros Dağları’nda bu şekilde yapılıyor, bununla ilgili de mutlaka destek verilmeli.

Çiftçinin talepleri bunlardır ve özellikle sulamayla ilgili elektrik ücretlerinin biraz daha makul hâle getirilmesi, mazotla ilgili daha fazla destek verilmesi... Bir de kurak geçtiği için bu yıl gerçekten çiftçilerimiz zor durumda, bu yıl için verilecek olan desteklerin toplu olarak, böyle parçalı vermekten ziyade... Tabii, bütçenin müsaitlik durumu elbette önemli ama insanlar şu anda ekim yapacaklar, şu anda verilecek olan bu gübre desteği, yem desteği veya tohum desteği, mazot desteği, bunların toplu olarak verilmesi çiftçinin derdine derman olacaktır. Belki diğer yatırımlardan bir öncelik sağlanıp şu anda çiftçimize bu destekler verilebilirse çiftçiler bu sorunu daha kolay... Yoksa fiyatlardan dolayı ciddi sıkıntılar yaşıyor. Bunun hepsi de tabii Bakanlığın elinde değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım Sayın Şimşek.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu noktada destek verilirse çiftçilerimizin faydasına olacaktır diyor, bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, İYİ Partiden Sayın Fahrettin Yokuş, buyurun lütfen.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli katılımcılar; sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım Bakanlığımızın bütçesini konuşuyoruz. Bu saate kadar Sayın Bakanımızın icraatlarıyla ilgili çok önemli değerlendirmeler yaptık ama bu değerlendirmelerin tamamı Sayın Bakanımızın maalesef Tarım ve Orman Bakanı olarak, köy işleri Bakanı olarak bu hizmetleri bihakkın yapamadığını hep beraber gördük. Sayın Bakanımız zaman zaman bazı ifadeler kullanıyor, vallahi çiftçilerimizin de çok

hoşuna gidiyor. Mesela işte “Çiftçilerimiz zarar etmiyor.” diyor, çiftçilerimiz katıla katıla gülüyor. Sayın Bakanımız “Saman ekin.” diyor, çiftçilerimiz yine kahkahayla gülüyor. Hiç olmazsa şunu... Başka şeyler söylese iyi de mesela “Ben Girit’ten zeytinyağı alıyorum, sabah kahvaltısında afiyetle yiyorum.” diyor, vatandaş yine gülüyor. Hiç olmazsa destek olarak, katkı olarak güldüremediği çiftçimizi, vatandaşımızı, hele hele gençlerimizi... “Toprağı eşeleyin.” diyor, Allah Allah “toprağı eşelemek” nasıl bir kelime, onlar da gülüyor, bunları güzel yapıyor.

Ben bunlara çok girmeyeceğim, zaman dar, sadece Sayın Bakana birkaç şey soracağım: Sayın Bakanım, Gıda ve Tarım Örgütü FAO’ya Bakanlık merkezinde yer açtırdınız mı, izin verdiniz mi? Daha önce Sayın Mehdi Eker’den bu istenmiş, yapmamış. Yani yabancı bir kuruluşun Bakanlık merkezinde yer açmasına izin verdiniz mi? Çok önemli bir soru, buna cevap istiyorum.

İkincisi, Sayın Bakanım, meşhur Melen Barajı var, ihaleye verdiniz tekrar, 2020 Haziranında ihaleye verdiğiniz firma, Everest, hâlâ bir çivi çakmadı, neden acaba? Başka bir derdiniz mi var yani İstanbul susuz kalsın mı istiyorsunuz, yoksa bunu bu firmadan bir başkasına mı vermeyi düşünüyorsunuz? Ve şu ana kadar orada... Daha önce Yöntaş-Ece Turun yaptığı ve size yazdığı 20’den fazla yazı var -daha önce çatlamıştı biliyorsunuz o baraj- “Bu malzeme kullanılırsa çatlar, yapmayın.” diye. Siz laf dinlemediniz, söz dinlemediniz -sizin bürokratlarınız ve şimdi onlar yönetici- devleti milyonlarca lira zarara uğrattınız. Bu konuda diyeceğiniz bir şey var mı?

Sayın Bakan, ormanları koruyamadınız, uçakları kiralayamadınız, zafiyetler yaşattınız, memleketi yaktınız ve milyarlarca lira zarar ettik. Küpeli hayvan projesini batırdınız, milyonlarca lira zarar ettik. Bakanlığın -bir de bilgi işlemci sayılırsınız- “web” sayfasını koruyamadınız, “hack”lendi, milyonlarca zarar ettik. Elektrikli traktör uydurdunuz, 100 milyon para harcadık hâlâ ortada maalesef elektrikli traktörümüz yok. Kaldı ki elektrikli traktörün pili bir saat gidiyor, maliyetinin 500 bin lira olduğu söyleniyor.

Şimdi, bütün bunlar sizin marifetleriniz. Başka marifetleriniz de var. Bakanlıkta bürokrat dayanmıyor maşallah; al-ver, al-ver, al-ver... Bakıyoruz danışmanlar yönetiyor. Şimdi, bu danışmanlarla ilgili sorular soruyorum; bir yıldır soruyorum, altı aydır soruyorum. Ya, Sayın Bakan, niye cevap vermiyorsun, Allah aşkına ya? Mesela şu soruya bir cevap ver: İzmir Çeşme Alaçatı’da ormanlık alanda ağaçlar kesilerek Bakanlığımıza ait helikopter pisti yapılmış mıdır? Eğer yapıldıysa söz konusu alan yakınlarında şahsınıza ait ya da ailenize ait mülk var mı? Bu kadar basit, niye cevap vermiyorsunuz? Yani Sayın Bakanım, vallahi, siz var ya şu devlete, şu millete, şu çiftçiye bugüne kadar milyarlarca lira zarar ettirdiniz, yazık ya, Allah’tan korkun ya! Siz bu Bakanlığı bırakın, bürokratlarınızla beraber bırakın, o Bakanlıkta kimse kalmasın, sadece devlet memurlarına bırakın, onlar burayı sizden iyi yönetir. Bunu niye söylüyorum? Gördüğüm gerçekleri söylüyorum.

Şimdi, daha burada o kadar şey var ki süre bitti, Genel Kurula saklıyorum Sayın Bakanım. Hazırlıklı ol çünkü orada sürem fazla olacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Bu, yanlışlarını düzeltmek için bugünden bir fırsat.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, AK PARTİ Grubundan Sayın Öznur Çalık, buyurun lütfen.

ÖZNR ÇALIK (Malatya) – Kıymetli Başkanım çok teşekkür ederim.

Kıymetli Başkanım, Değerli Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, değerli milletvekillerim; ben de 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. İnşallah, sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde sürdürülebilir tarıma verilen güçlü desteğe Plan ve Bütçe Komisyonumuz olarak da desteklerimizi tam şekilde verip almış olduğumuz bütçeyle ülkemize, milletimize, çiftçimize, üreticimize hizmet etmeye devam edeceğiz. Bu hizmetlerimiz için ben sözlerime başlamadan Tarım Bakanımıza ve çok kıymetli ekibine canıgönülden teşekkür ediyorum.

Özellikle on dokuz yıllık iktidarımızda Hükümetlerimiz döneminde bir taraftan tarımda yapısal dönüşümü gerçekleştirirken bir taraftan da çiftçilerimizin sosyoekonomik seviyelerini yükseltmek, sosyal refahı artırmak adına çok önemli adımlar attık. Uyguladığımız tarım politikalarıyla ülkemizin tarım, orman sektöründe bölgesinde lider, dünyada söz sahibi olma konumunu güçlendiren sayısız projeyi sessiz devrimlerimizle hayata geçirme fırsatı bulduk. Tarım ve hayvancılık coğrafyasına sahip bir ülkenin bilinciyle vatandaşlarımızın sağlıklı ve güvenli gıda maddelerine ulaşmasını kolaylaştırdık. Tarımda katma değeri yüksek, ileri teknolojiye dayalı bir üretim modelini esas alarak planlı tarım ve hayvancılık için gerekli yapısal dönüşümleri hayata geçirdik. Topraklarımızın uluslararası alandaki rekabet gücünü artırdık. Türkiye artık nüfusuna yeterli, kaliteli ve güvenli gıda sağlayan, tarımsal ürünlerde net ihracatçı konumunu güçlendiren, küresel piyasada rekabetçiliğini artıran bir ülke hâline gelmiş vaziyette.

2022 yılı bütçemizin 2021 yılı bütçemize göre her alanda farklı şekilde arttığını görüyoruz ve bu artan oranlar çerçevesinde de hizmetlerimize devam edeceğiz. Tarımda hedeflerimiz... Sürdürülebilir büyümenin sağlanmasını devam ettirmek istiyoruz. Tarımsal gayrisafı yurt içi hasılasını artıran, tarımsal ihracatını çoğaltan, parçalı arazilerini birleştirerek arazi toplulaştırmasını tamamlamış, sulanabilir alanın tamamı suya kavuşmuş bir Türkiye temel hedefimiz.

Ben, Türkiye’de yapılan bu yatırımlarla birlikte şehrim Malatya için de Sayın Bakanım çok teşekkür ediyorum. Özellikle, 2002’den bu yana yaklaşık 5 milyarlık yatırımı Tarım ve Orman Bakanlığımız Malatya’ımıza yaptı; 1,5 milyarlık tarımsal destek; 2,6 milyar baraj ve sulamalara destek verdi, 500 milyon TL ormancılık yatırımı yaptı. Bölgemizin ve ülkemizin en önemli ihracat kalemlerinden biri olan kayısı için de Sayın Bakanımızın vermiş olduğu desteklere ben çok teşekkür ediyorum.

Özellikle, Malatya’da 810 bin dekar alanda kayısı yetiştirilmekte, Malatya’da 8 milyon kayısı ağacımız var ve Kıymetli Bakanım, dünya kuru kayısı üretiminin yaklaşık yüzde 85’ini Malatya karşılıyor ve yaş kayısının da yüzde 54’ünü Malatya karşılamakta. Malatya’da son on yılda 1,6 milyon ton kayısı ihracatı gerçekleştirdik, yaklaşık 3,5 milyar dolar gelir elde ettik ve Avrupa Birliği tarafından coğrafi işaret alan Malatya kayısı, Antep baklavası, Aydın incirinden sonra Avrupa Birliği tarafından da coğrafi işaret alan ürün oldu.

Malatya’da 50 bin üreticimiz kayısıdan geçimini sağlıyor ve kayısı üreticilerimizin alınının terinin gerçek değerini bulması, geçen sene Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle Toprak Mahsulleri Ofisinin kayısıyı almasıyla birlikte başladı. Bu vesileyle Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatı, Tarım ve Orman Bakanımız Bekir Pakdemirli’nin destekleriyle Toprak Mahsulleri Ofisi 2021 yılı itibarıyla kayısıyı almaya başladı ve o günden itibaren kayısı fiyatlarımız gerçek değerini bulmaya başladı. 2021 yılı itibarıyla da Toprak Mahsulleri Ofisinin yetki belgesini Tarım Bakanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanımızla görüşerek alıp, fiyatların düştüğü anda kayısı alma konusunda desteklerini bize verdi. Kayısı, TARSİM destekleri kapsamına alındı ve lisanslı depolarımızı kurduk; lisanslı depolarımıza vermiş olduğunuz destekler için çok teşekkür ediyorum. Model kayısı fabrikaları kuruluyor, kayısı kurutma ve kükürtleme tesisleri kuruldu, kurulmaya devam ediyor.

Çok kıymetli arkadaşlarım, aynı zamanda sulama konusunda da memleketimize vermiş olduğu destekler için ben çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ÖZNR ÇALIK (Malatya) – Boztepe Recai Kutan Baraj ve Sulaması, Hekimhan, Doğanşehir, Kapıkaya, Darende, Kuluncak, Bıdır, Akçadağ, Taşevler, Sofular Barajı'na vermiş olduğu destekler için de teşekkür ediyorum. Ama tabii ki kuraklığın, iklim değişikliğinin çok yoğun yaşandığı bu dönemde Malatya'mızı, Malatya'mızdaki çiftçilerimizi suyla buluşturmaya devam etmemizi ve her ilçemiz için önem arz eden sulama projelerine, barajlarımıza bugüne kadar verdiğiniz destekler gibi bundan sonra da desteklerinizi esirgememenizi temenni ederim.

Devlet Su İşleri ekibimize ve tüm bürokratlarımıza Sayın Bakanımızın nezdinde teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, yine 4 isim açıklayacağım ve söz vereceğim hazırlanmanız bakımından. Memleket Partisinden Sayın Mehmet Ali Çelebi, daha sonra Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Bekir Başevirgen, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Ayşe Sibel Ersoy, ardından İYİ Partiden Sayın Dursun Ataş.

Mehmet Ali Bey, buyurun lütfen.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Memleket Partisi olarak görüşlerimizi arz ediyorum.

Sayıştay raporlarından başlamak istiyorum, önemli bir bulgu var. 221 milyon bakiyeli, 4.222 kodlu hesabın muhasebe kayıtlarında izlenemediği, haricen açılan hesapların olduğu ve Sayıştaya raporlanmadığı belirtilmiş; böyle gelişigüzel olmamalıdır, bunları düzeltmemiz gerekir. Türkiye gibi tarımsal potansiyeli yüksek bir ülkede enflasyon en fazla gıda alanında; bu durum tarım politikalarındaki yanlışın, politika iflasının kanıtıdır.

Sayın Bakan, tarımı stratejik sektör olarak görmüyorsunuz. “Yerli, milli tarım” sözü dilinizden düşmüyor ama Bakanlık, ithalat ofisine dönmüş durumda. 2003-2020 ihracatı 83 milyar dolar, ithalat 114 milyar dolar, 31 milyar dolar yabancıları zengin etmiş durumdayız. İlk kez saman, ilk kez kurbanlık ithal eden sizsiniz. Dünya ithalat rekorlarınız şunlar: Ayçiçeği ithalatında 2019 ve 2020'de 1 milyon ton, buğdayda 9,8 milyon ton.

Bunun yanında başka rekorlarınız da var, cumhuriyet dönemi rekorlarınız şunlar: Yem ithalatında 2019-2020'de toplam 25 milyon ton, zirai ilaç ithalatında 2020'de 60 milyon tonla rekor kırdınız; 2019 yılında ceviz, enginar, kuru soğan, patates, mısır ve hububatta ithalat rekorları kırdınız; 2020 yılında tütün -bunların rakamlarını da veririz- 90 bin ton, susam 205 bin ton, badem 30 bin ton, çay 23 bin ton, zeytinyağı 36 bin ton, mercimek 537 bin ton, kuru baklagiller 638 bin ton, pamuk 1 milyon 81 bin ton, arpa 890 bin tonla yine cumhuriyet tarihi rekorunu kırdınız.

Mazot, gübre, yem, zirai ilaçta dışa bağımlılık zirve yaptı; çobanlar bile artık ithal. Türk tarımı ithalat yoluyla üretimden uzaklaştırılmıştır. Yüksek maliyetle üreten çiftçi de ürünü maliyetin altında satmaktadır. 2002'den bugüne yem yüzde 812, zirai ilaç yüzde 800, tohum yüzde 650, gübre yüzde 632, akaryakıt yüzde 454 artmıştır. Ürünler tarlada ucuz, rafta pahalıdır. Önemli olan, yapısal sorunların

çözümüdür; üretici tabanlı kooperatifçilik öneriyoruz. Destekler yetersiz; ÇKS'ye kayıtlı bitkisel ve hayvansal üretim yapan tüm üreticilerimiz için mazot, gübre, tarım ve hayvancılık ilaçları dâhil KDV ve ÖTV kalkmalıdır diyoruz.

2006 yılında çıkardığımız Tarım Yasası 21'inci maddeyi uygulamıyorsunuz. 376 milyar vermeniz gerekiyordu, 165 milyar verdiniz, çiftçinin 211 milyar alacağı var. Tohum tarlaya atılmadan tarımsal destekler açıklanmalıdır. Üretici tarımsal üretimden artık çekilmektedir. Tarımı ve kırsalı bekleyen en büyük tehlike de budur. Neden? Plansızlık, pazardaki istikrarsızlık ve para kazanamama nedeniyle.

Çiftçi Kayıt Sistemi'ne bakın, 2019'da 2 milyon 83 bin kişi üyeydi, 2020 Ağustosunda 1 milyon 803 bine düştü, yüzde 13,4 azaldı. Tarımsal istihdam düştü; 2002'de 7 milyon 458 bin kişi, 2020'de 4 milyon 716 bin kişi yani 2 milyon 742 bin kişi işinden oldu. Ekilen, dikilen alanlar azalıyor; 2002-2020'de üretimden çıkan tarım alanı 3,443 milyon hektar. Artan çiftçi borçlarına bakıyoruz; özel bankalara, Tarım Kredi Kooperatiflerine ve piyasaya toplam 205 milyarın üzerinde. Bankalara olan faiz borçları acilen silinmeli, gerisi de yapılandırılmalıdır.

Bir yanlısınız, küçük aile işletmeciliğini tasfiye ettiniz, kırsal tarım alanları boşaltıldı, yerine şirket tarımı egemen kılındı. Bu, gıda güvenliğimize tehdit oluşturmaktadır.

Bir diğer yanlısınız, tarım toprakları, meralar, ormanlar amaç dışı kullanıma açıldı.

Bir diğer yanlısınız, ekolojik politika üretmiyorsunuz; meteorolojik, tarımsal ve hidrolojik kuraklık için etkili projeler gerekiyor. Ekoloji çökerse ekonomi de çöker. Bunun için acilen yarım bırakılan tüm sulama yatırımları tamamlanmalıdır diyoruz. Modern basınçlı sulama sistemleri devreye sokulmalıdır.

Bir diğer yanlısınız, genetiği değiştirilmiş organizma yani GDO ürünlerine ilk kez sizin döneminizde yem amacıyla izin verilmiştir, bu yanlıştır.

Geçen bütçede -başka bir konuda- uçak alımıyla ilgili sizi uyardım. Ormanların yanmasını izlemeyin dedim -maalesef çok çok üzgünüm ki beni haklı çıkardınız, keşke haklı çıkmayıydım- ama ormanların yanmasını izlediniz. Bu yaz yine ormanların yanmasını izlemeyin, şu uçak alım işini halledin diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Bekir Başevirgen, buyurun lütfen.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 yılı bütçesi ve 2020 yılı Sayıştay raporunu görüşüyoruz. En başta şunu söylemek gerekir ki: Kamu kurumlarını denetlemekle görevli Sayıştayın Tarım ve Orman Bakanlığıyla ilgili hazırladığı rapor tam bir fiyaskodur. Rapora göre, Bakanlığın neredeyse doğru yaptığı iş yok. Sayıştay yaptığı denetimlerde ciddi yanlışlıklar ve usulsüzlükler tespit etmiş; Bakanlığın sunduğu verileri güvenilir, ciddi ve tutarlı bulmamıştır; maalesef, 16 Bakanlık içerisinde en kötü yönetilen Bakanlık olduğunuzu teyit etmiştir.

Değerli Komisyon üyeleri, 2021 yılında tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal kitlenin finansmanı ve ihracat destekleri için ayrılan 8,3 milyar lira ödenek, 2022 yılı için 16,3 milyar liraya çıkarılmış ve oransal olarak en büyük artış burada yapılmıştır. Öncelikle belirteyim; "ihracat desteği" olarak yazılmış ama doğrusu "ithalat desteği" olmalıdır çünkü yapılan bu artış, piyasaları düzenleme adına bu kurumlarca daha fazla ithalat yapılacağına habercisidir.

Hazine Bakanlığının verilerine göre son on beş yılda TMO 14 milyar liranın, Et ve Süt Kurumu ise 650 milyon liranın üzerinde görev zararı yapmış. “Tonu 2.250 lira eder.” dediğiniz ekmeklik buğdayı 350 dolara, “Tonu 1.750 lira eder.” dediğiniz arpayı 330 dolara, “Tonu 4.050 lira eder.” dediğiniz nohudu 850 dolara ithal ederek bu zararları daha da büyötmektesiniz.

Değerli Komisyon üyeleri, hayvancılıkta da durum farklı değil; 3 bin euroya ithal ettiğiniz damızlık sığırlar kesime giderken, milyonlarca lira harcanan ahırlar atıl yapıllara dönüşüyor.

Sayın Bakan, sizin piyasayı düzenlemeden anladığımız, ithal ürünlerin önünü açarak yerli ürünleri baskılamak ve ülkenin kaynaklarını yok pahasına yabancılara peşkeş çekmek mi? Hazırlamış olduğunuz bütçeler ve uyguladığınız yanlış politikalar maalesef, bizi dünyada en çok buğday ithal eden ülke durumuna düşürdü.

Sayın milletvekilleri, tarımsal finans kurumu olması gereken Tarım Kredi Kooperatifleri, eski AKP milletvekillerinin çiftliği olmuş. Bu kurum, çiftçi borçlarını ilave faizlerle erteliyor ve buna da “müjde” diyor, borcunu ödeyemeyen çiftçinin traktörünü elinden alıyor; olmadı, çiftçiye icra ve hapis cezası çıkartıyor. TİGEM ise değerli arazilerini yandaşlara kiralyor, sonra da üretim yapmak için Sudan’ın çorak arazilerine milyonlar akıtıyor. Maalesef, Bakanlığa bağlı hangi kuruma baksak liyakatsizliği ve çürümüşlüğü görmekteyiz.

Değerli Komisyon üyeleri, bu yıl tarımsal destekler için 25,8 milyar lira ödenek ayrılmış yani tüm bitkisel ve hayvansal üretim için verilen destek sadece 3,8 milyar lira artırılmış. Bu destekler çiftçiye tatmin etmekten uzak olup, çiftçimize “2022 yılında bize güvenerek ekim yapma ve bize güvenerek hayvancılık yapma.” demektir. Öncelikle “bütçe” dediğimiz, kanuna uygun olmalıdır. Tarım Kanunu’na göre gayrisafi millî hasılanın en az yüzde 1’ini çiftçiye vermeniz gerekirken siz binde 3 oranında destek vererek yasaya aykırı davranıyorsunuz. Oysa “Enkaz devraldık.” dediğiniz eski Türkiye, 1999 yılında tarıma gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5,8’i oranında destek vermişti.

Değerli Komisyon üyeleri, bizim çiftçilerimize göre Almanya’daki 18 kat, Fransa’daki 16 kat, Hollanda’daki çiftçi ise 12 kat daha fazla destek almış ama siz hâlâ ithalat yaparak yerli çiftçimiz yerine yabancı çiftçileri ve ithalat lobilerini zengin etmeye devam ediyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Bitmedi. Bir dakika uzatın.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Vakit bitti, selamlayın.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Hayır uzattınız.

Selamlayayım. Son sözlerimi söyleyeyim. OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Buyurun selamlayın, buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Birer dakika uzattınız AKP vekillerinin süresini, takip ediyorum.

Sayın Bakana son sözüm: Sayın Bakan, hem “Zarar eden çiftçimiz yok.” diyorsunuz hem de çıkıyorsunuz “Tarımla ilgili siyaset yapmayalım.” diyorsunuz. Asıl siyaseti siz yapıyorsunuz Sayın Bakan. Nasıl zarar eden çiftçi yok? Gelin, kendi memleketinizdeki, Manisa’daki çiftçileri dinleyin; zarar ediyorlar mı, etmiyorlar mı hep birlikte bakalım.

Her yıl Manisa Ticaret Borsasına gelip üzümün taban fiyatını açıklıyordunuz; bu yıl Manisa’ya gelip niye taban fiyatı açıklamadınız Sayın Bakan? Geçen sene 9 numara üzüme 12,5 lira fiyat açıklamıştınız, bu sene 50 kuruş artırarak 13 lira açıkladınız.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, süreniz doldu, bir dakika da ek süre verdim.

Teşekkür ederim.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Girdi maliyetlerine yüzde 100 ile yüzde 300 arasında zam gelmişken, Manisalı bir Bakan olarak, kuru üzümüne yapılan yüzde 4 zam sizin içinize sınıyor mu Sayın Bakan?

Son olarak şunu söylemek istiyorum: İktidarınızın gidişi, emin olun, çiftçilerin elinden olacak.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Ayşe Sibel Ersoy...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokratlar ve basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hepimizin bildiği gibi, küresel iklim değişikliği, içinde yaşadığımız dünyayı tehdit altında bırakıyor. Bu bağlamda, insanlığı tehdit eden en önemli sorun da gıdaya ulaşım güvenliği gibi gözüküyor. Bu anlamda da tarım en önemli sektördür.

Ben, özellikle yerli tohumun korunması ve kullanımıyla ilgili desteklerinizi sormak istiyorum.

Seçim bölgem Adana'ya basınçlı sulama sistemiyle ilgili vereceğiniz destek için de ayrıca teşekkür ediyorum. Çukurova bölgesini belki de “dünyanın en önemli tarım bölgesi” diye tanımlayabiliriz. Su güvenliği için böyle bir yatırım ülkemiz için de büyük bir değer olarak anılacaktır diyorum. Çiftçilerimize vereceğiniz gübre ve mazot desteği bizi ayrıca memnun edecektir.

Arı, hepimizin bildiği gibi, hayattır ve yaşamın en önemli belirtisi. Maalesef, yakın zamanda yaşadığımız orman yangınları arı üreticilerini yakından etkiledi. Ormanlarımızın kontrollü olarak arılara açılması ve üreticilere verilecek desteklerin artırılmasıyla ilgili projeleriniz var mı? Katma değerli arı ürünleri olan propolis, arı sütü, polen, arı ekmeği kodeks çalışmalarının da bir an önce yapılmasını istiyoruz Sayın Bakanım. Ayrıca “İklim değişikliğinin arılar üzerine etkisiyle ilgili Bakanlığımızın bir çalışması var mı?” diye sormak istiyorum. Ve en önemli konu da ekilen alanlarda azalmayla ilgili bir çalışma var mı? Eğer varsa bununla ilgili neler planlıyor Bakanlığımız?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın Dursun Ataş...

DURDUN ATAŞ (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Değerli Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, çok kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, 2022 yılı Tarım Bakanlığı bütçemizin milletimize, devletimize ve çiftçilerimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Değerli Bakanım, 2021 yılı bütçesi 51,5 milyar lira iken 2022 yılı bütçesi yüzde 25,5 artırılarak 64,7 milyar liraya çıkarılmıştır ancak 2021 yılı içerisinde 22,95 milyar lira olan tarımsal destekleme bütçesi bu sene sadece 2 milyar 868 milyon lira artışla 25,9 milyar lira olmuştur yani Tarım Bakanlığının bütçe artışının yarısı kadardır. Bu tarımsal destekle maalesef ki ülkemizde tarımın ileri gideceği meçhuldür ve gözler önünde. Şu anki tarımda maalesef tarlaların terkedilmesi ve tarımdan insanlarımızın çekilmesi devam edecektir.

Bu alanda en büyük destek, mazot ve gübre desteği olmalıdır ki alan desteği içerisinde, mazot için çiftçilerimize 2020 yılında 2 milyar 901 milyon lira, 2021 yılında yüzde 6,1 düşükle 2 milyar 724 milyon lira ödeme yapıldı, 2022 yılında 3 milyar 107 milyon liralık bir destek öngörüldü ki bu destek şu anki durumda, maliyetlerin bu kadar yükseldiği, mazotun bu kadar arttığı bir dönemde yeterli olmayacaktır. Yine, gübre desteği... Bu 2 destek çiftçilerimiz için çok önemli, hayati desteklerdir. Baktığımızda, gübreye gelen, bir buçuk yıl içerisinde yüzde 200'leri, yüzde 300'leri geçen bir zam var. Geçen hafta Tarım Bakanlığımızın 2021 yılı için açıkladığı gübre desteği sadece 4 lira, 2022 yılı içinse 32 lira olarak açıklandı. Bu destek -2021 yılında sadece 4 lira- 2022'de de çok yetersiz kalacaktır ve gübre fiyatının 300-400 oranında arttığı düşünülürse bu destekleme çok eksik kalacaktır; bunun bir an önce artırılması gerekiyor.

Hayvancılık destekleri 2021 yılına göre yüzde 3,4 artış göstererek 7 milyar 220 milyon liraya çıkarılıyor fakat 2020 yılında 7 milyar 857 milyon liralık desteğin bile altında kalan bir destektir ki 2020'den bu yana devamlı geriye gitmektedir. Hayvancılığa desteğin de bir an önce yükseltilmesi gerekiyor. 2020 yılında toplam destekler içerisindeki payı yüzde 35,8 iken 2021 yılında yüzde 32,1'e, 2022 yılında ise yüzde 29,5'e gerilemiş durumda.

Tarımsal sulamaya biraz fazla para ayrılıyor fakat bu da yine yetersiz. Günümüzde, tarımın ne kadar önemli olduğu, gıdaya ulaşımın zor olduğu, kuraklığın yaşandığı bu dönemde sulama projelerinin biraz daha artırılması gerekiyor.

Sayın Bakan, zamanımız dar, ben İYİ Parti adına sözcülerimizin gerekli açıklamaları yaptığını düşünerek seçim bölgem Kayseri'den bazı projeleri -sulama adına- sizlere aktarmak ve sormak istiyorum. 1990 yılında başlayan Develi İkinci Merhale Barajı ile 1995 yılında başlayan Pınarbaşı Bahçelik Barajlarının sulama kanalları hâlâ yüzde 50 seviyesindedir ve yirmi-yirmi beş yıldır devam etmektedir. Buradan sesleniyoruz: Kayserililer bunu sabırsızlıkla bekliyor ve bu sulama projelerinin bir an önce bitirilmesi gerekiyor. Yamula Barajı ile Yeşilhisar Kovalı Sulama Barajları hâlâ tamamlanamadı. Sarız ilçemiz yirmi yıldır baraj bekliyor. Her seçim zamanı söz veriliyor, "Başlanacak." deniyor; hâlâ başlamadı, tam yirmi yıl geçti Bakanım; bu sadece sizin suçunuz değil ama yirmi yıldır bunu Sarızlılar bekliyor.

Yine, Develi, Pınarbaşı, Yahyalı ve Tomarza ilçelerimizin çiftçileri yıllardan beri kendi imkânlarıyla tarlalarını sulamak için Zamantı Irmağı'ndan su kullanıyorlardı ve burada DSİ'nin hiçbir yatırımı olmadığı hâlde dört yıldır bu çiftçilerimizden para tahsil ediliyor. Burada devletin hiç yatırımı yok. Çiftçilerin bu zor gününde bu uygulamadan bir an önce vazgeçilmesi gerekiyor. Bunu defalarca dile getirdik, diğer milletvekillerimiz de dile getirdi. Bunu bir daha gözden geçirmenizi bekliyoruz.

IPARD'a bağlı 42 tane il varken tarım şehri olan Kayseri'nin bir türlü alınmaması... Kayserili bunu soruyor. IPARD kapsamına Kayseri'nin de alınmasını talep ediyoruz.

Zaman kısa, söylenecek çok şey var ama daha sonra inşallah konuşuruz.

Ben tekrar, hayırlı uğurlu olmasını diliyorum bütçenin memleketimize, çiftçimize.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın Emine Gülizar Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Bakanlık bürokratları, değerli milletvekili arkadaşlarım, basın emekçilerimiz; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, ben ağırlıklı olarak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü üzerine konuşacağım. Tabii ki ülkenin su kaynaklarının planlanması, yönetimi ve işletilmesinden sorumlu olan Devlet Su İşleri büyük bir yatırımcı kuruluş ancak hiç iyi yönetilmiyor. İşleyişindeki sorunlar ve eksikler Sayıştay raporlarına da yoğun şekilde yansımış. Devlet Su İşleri, 2019'da kamu zararında 1'inci sıradaydı, 2020'de de bu kamu zararının sürdüğünü görüyoruz. Genel uygunluk bildiriminde yer alan bilgilere göre kurumun işlemleriyle ilgili yapılan hesap yargılaması sonucu 27 milyon 807 bin liralık tutarın sorumlularından tahsiline karar verilmiş ancak kurumdaki sorumlulardan son rakamlarla sadece 7 milyon 969 bin TL tahsil edilebilmiş. Sayın Bakan, son tahsilat miktarı, şu andaki güncel miktar bu noktada nedir, bunu sormak istiyorum öncelikli olarak.

Diğer yandan, basında da kendine yer bulmuş bir konu var Sayın Bakan. 2020 Sayıştay Raporu'na göre, merkez ve taşrada toplam 6.504 teknik hizmetler sınıfı personeli çalışıyor ve DSİ'nin görev alanıyla ilgili her türlü planlama raporlarının ve yapım projelerinin hazırlanmasıyla görevli Etüt, Planlama ve Tahsisler ile Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlıkları da bulunuyor. Buna karşın, proje hazırlama işinde ihalelerle özel şirketlere verilme yöntemi seçilmiş. Şimdi, Kamu İhale Kurumu kamuya açık ihale ilanlarından derlenen verilere göre, kurum sadece 2021'in Temmuz, Ağustos ve Eylül ayları tarihli 60'ın üzerinde danışmanlık ve proje yapım ihalesi yayımladı. Bazıları açık olarak yapılan ihalelerden bir kısmında da belli istekliler arasında ihale usulü tercih edilmiş. Yani milyonlarca lira kamu zararı oluşmuş Sayın Bakan.

Şimdi, Sayın Bakan, kendi bünyenizde bu çalışmalarını yapamamanızın nedenini sorgulamamız gerekiyor aslında. Neden? Çünkü tecrübeli personel açısından, hem nicelik hem de nitelik açısından bir can kaybınız, kan kaybınız var Sayın Bakan. Çünkü tecrübeli personel, gerekli atama ve yükselmeleri alamadığından ya emekli oldu kurumunuzdan ya da kurumu terk etmek zorunda kaldı. Yerine kimler geldi? Yerlerini tecrübesiz, siyaseten sizlere yakın kadrolar aldı; şimdi de maalesef çalışmıyorlar, yeterli kadar üretmiyorlar gördüğümüz kadarıyla. Dolayısıyla, Devlet Su İşleri, projelendirme işlerini dahi özel şirketler aracılığıyla yapmaya yöneldi yani kurumsal çöküşten DSİ de nasibini aldı diyebiliriz.

Sayın Bakan, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün, yenilenebilir enerji programları kapsamında yaptırılan ve yapım çalışmaları devam eden barajların, hidroelektrik santrallerin yapım çalışmalarının izlenip denetlenmesi sorumluluğu; ikinci olarak, bunun yanında diğer kamu ve özel kuruluşlarla hazırlanıp sunulan baraj projelerinin incelenip onaylanması görevleri de mevcut.

Şimdi, ülkemizin enerjide dışa bağımlılık oranı yüksek olduğu için hidroelektrik santrali uygulaması doğru planlandığında çok büyük faydalar getirecek olan bir yenilenebilir enerji kaynağı. Tamam, burada ortaklaşabiliriz ancak HES'lerle ilgili doğru planlamaların tabii ki yapılması koşuluyla. Siz, yaparken yıkan bir anlayışla bu görevi sürdürüyorsunuz. Büyük ölçekli organizasyonları daha fazla tercih etmeniz gerekirken yaptığınız uygulamalar yıllardır şu oldu: "Mikro HES" adı altında adımbaşı HES lisansları verdiniz. Böylece, bu alanda firmaların HES projeleri için birbirleriyle yarıştığı bir ortam, neredeyse bir lisans borsası, büyük bir pazar oluşturdu. Tabii tüm bunlar yapılırken ekosistem ikinci plana atıldı, vadiler, dereler mahvedildi, başta Karadeniz olmak üzere yerel halk isyan ettirildi ve bu plansız uygulamalarımızın sonucunda başka çıktılar da meydana geldi. Ne oldu? Ağırlıklı olarak aynı su kaynağı üzerinde birden fazla mikro HES lisansı verildiğinden, yatırımcılar başlangıçta öngördüğü enerji geri dönüşünü alamama tehlikesiyle karşı karşıya kaldıkları için yerel halkın yani çiğninin can suyu göz dikti. Bunun sonucu olarak da birçok tarım arazisi susuzlukla mücadele etmek zorunda kaldı Sayın Bakan. Buna bir örnek vermek istiyorum: Giresun'da yaşanan afette en büyük hasarın olduğu Dereli ilçesinin yakınından geçen 75 kilometre uzunluğundaki Aksu Deresi'nin üzerinde 7 farklı santral kuruldu; 75 kilometrede 7 tane. Birçok yerde bu şekilde uygulamaları desteklediniz, hayata geçirdiniz;

kimileri kapandı, işlemedi, bir sürü sıkıntılar yaşandı. 2020 faaliyet raporunda da “Türkiye, teknik hidroelektrik potansiyelinin yüzde 50’sini geliştirmiş durumdadır.” diyorsunuz -böyle bir cümle var-kalan yüzde 50’yle ilgili planlamalarımızda izlediğiniz bu yoldan vazgeçmek zorundasınız.

Sayın Bakan, Devlet Su İşleri aynı zamanda ıslah, taşkın koruma ve benzeri tesisler yaparak tarımdaki üretimin artırılmasından ve vatandaşların can ve mal emniyetinin sel ve taşkınlardan korunmasının sağlanmasından da sorumludur. Sel ve taşkınlarla mücadele konusunda hatalı uygulamalarımızın bedelini de maalesef vatandaşlarımız canlarıyla ödüyorlar yani Sayın Bakan, bu kesinlikle bir ölüm kalım meselesi. İktidarımızın politikalarının uzun yıllardır beton lobisinin istekleri doğrultusunda, arsa ve arazi rantı ve yağması üzerine şekilleniyor olması tabii ki etkili. Sorunlu dere yatakları, fay “zone”larının üstü, heyelanlı alanlar plansız bir şekilde imara ve talana açılınca ülkemizde yaşanan her doğa olayı afete dönüşmüş durumda. Batı Karadeniz’deki yaşanan sel felaketinde onlarca vatandaşımız hayatını kaybetti. O dönemde ve bugünkü konuşmanızda, felaketin, bölgede etkili olan aşırı yağışlar nedeniyle yaşandığını dile getirdiniz. Gerçekten öyle mi acaba? En son Kastamonu Bozkurt’a bakalım: Bozkurt’ta Ezine Çayı’nın taşması sonucu 82 vatandaşımız hayatını kaybetti. Orada dere yatağının daraltıldığını biliyoruz, taşkın yatağı binalarla da işgal edilmiş. Su yayılarak gitmek ister Sayın Bakan, su yükselmek istemez. Şimdi, taşkın ovası yatak genişliği 400 metre, daraltılmış güncel genişlik 15 metre; 400 metreden 15 metreye hapsederseniz suyu, 8-10 metre yükselir, sonuç afet olur. Burada suçlu aşırı yağışlar değil, doğrudan dere yatağını 400 metreden 15 metreye daraltan ve dere yatağını imara ve yapılaşmaya açan yetkililerdir. “Devlet Su İşleri ne yapıyordu acaba bu süreçte?” diye sormak istiyorum. Kurumsal çöküş ve yanlış yönetimin sonuçlarından bir tanesi de işte bu. Tabii, öncelikle çözmeye niyetinizin olması gerekiyor.

İstanbul’da yıllardır sel ve taşkınlarla özdeşleşen bölgelerde doğru çalışmalarla bu yaşanan taşkın ve sel felaketleri artık önleniyor Sayın Bakan. Örneğin, İSKİ, İstanbul’da 104 taşkın noktası belirlemişti, 83’ünde çalışmalarını tamamladı. Tamamı yapıldığında İstanbul’da su baskınları hayal olacak. Ben, açıkçası bu konuda İstanbul Büyükşehir Belediyesini örnek alabileceğinizi düşünüyorum.

Şimdi, küresel iklim değişikliği son yirmi beş yıldır gözle görülür bir hâl aldı. Ülkemizde bazı çalışmalar çeşitli uluslararası fonlarla Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından, evet, yapılıyor ama uygulamalarda ne kadar dikkate alındığını bilmiyoruz. Devlet Su İşlerinin daha fazla vakit kaybetmeden mevcut hesap tahmin yöntemlerini, bu işlerin bitirilmesi için, bu kazaların yaşanmaması için, iklim değişikliğini de dikkate alarak güncellemesi gerekmektedir.

Sayın Bakan, sürem çok azaldığı için bütçeyle ilgili bir iki noktaya değinmek istiyorum: 2020’de yedek ödenekten 1 milyar 132 milyon 977 bin lira aktarılmış. Bu yedek ödenekten aktarılan miktara neden ihtiyaç duydunuz? Ne için kullandınız? Birçok bakanlıkta bu şekilde bir usulün tercih edildiği de görülüyor. Yine, Devlet Su İşlerinin 2022 bütçe teklifinde Sürdürülebilir Çevre ve İklim Değişikliği Programı altında 2021’de 54 milyon 312 bin TL ayrılmışken -ki bu bile bu mücadele için yeterli değilken- 2022, 2023, 2024 bütçesinde 6 milyon 302 bin TL’ye düşerek neredeyse onda 1’e düşmüş. Bunun nedeni nedir? Burada yapılması düşünülen ve vazgeçilen harcamalar hangi birimlerde, hangi bakanlıklarda ya da hangi kurumlarda yapılacak; onu sormak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan, bir de Melen var biliyorsunuz, aslında sizin için “utanç projesi” diyebileceğimiz bir proje. Güçlendirme projesi hazırlamıştınız ama sorun çözülüyor. Bin gün süre verilmişti, 2022 sonu 2023 başı baraj devreye alınacaktı. Nedir son durum? Bu konuda da bize bilgi verirseniz çok seviniriz.

Tabii, Sayıştay raporlarında çok ciddi bulgular var, Bakanlığın yanında Devlet Su İşlerinde de. Örneğin, sulama kooperatifleri ve sulama birliklerinden, kalkınma kooperatifleri gibi kurumlardan 467 milyon küsur tutarında alacakların muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüş. Bununla ilgili bir inceleme yapıldı mı? Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün, Taşıt Kanunu yok sayılarak toplam 34 adet ithal araç kiraladığı belirlenmiş.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, teşekkür ederiz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bitiriyorum.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nda yer almayan makamlar için silindir hacmi 1600 cc'nin üzerinde yabancı menşeli binek araçlar kiralandığı tespit edilmiş. Tabii, denetçinin de yorumu ve bizim de katıldığımız bir yorum, "Bu durum bütçeden daha fazla kamu kaynağı kullanılmasına neden olmaktadır." değerlendirmesi. Bu bulgularla ilgili bir çalışmanız var mı? Yıllardır bu bulgular önümüze geliyor ama hâlâ gelmeye devam ettiğini görüyoruz. Umarız ki düzeltmek için önümüzdeki süreçte bir şeyler yaparsınız.

Tüm eksikliklerine rağmen bu bütçenin halkımız ve milletimiz adına hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Bekir Kuvvet Erim, buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokratlar ve çok kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ olarak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde son on dokuz yılda eğitimden sağlığa, adaletten emniyete, enerjiden tarıma her alanda ülkemizi kalkındırarak gücümüze güç kattık. Bu gücümüzle üzerimize gelen her mücadeleyi, her engeli aştık. (CHP sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, lütfen...

AYHAN BARUT (Adana) – Laf atıp duruyor bize.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ben dakika tutmadım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neye itiraz ediyorsun?

AYHAN BARUT (Adana) – İtiraz etmedim, laf atıp duruyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam, laf atma kardeşim ya. (CHP sıralarından gürültüler)

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Hep eleştiri, hep eleştiri; proje söyleyin dinleyelim, proje söyleyin.

AYHAN BARUT (Adana) – Söyledik, cevabımı alamadık.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Neler yapılmadı? Siz söyleyin, neler yapılmadı? (CHP sıralarından gürültüler)

Geçmişte en küçük sarsıntıda demokrasisiyle, ekonomisiyle, siyasi ve sosyal yapısıyla âdeta yerle yeksan olan bir Türkiye'den, bölgesel ve küresel her türlü sınava başarıyla geçen, veren bir Türkiye'ye artık ulaştık. Ülkemizi bugünden daha iyi bir noktaya taşımak adına daha güçlü ve daha büyük bir Türkiye'yi inşa etmek için var gücümüzle hizmet ediyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip

Erdoğan'ın da ifade ettiği gibi, bir devlet için savunma ve yerli silah sanayisi ne kadar önemliyse o devlet için tarım da o nispette öneme sahiptir. Bu ilkeyle çıktığımız yolda zengin ve bereketli topraklara sahip ülkemizde tarımcılık ve ormancılık alanında da birçok yenilik gerçekleştirdik.

Türkiye ekonomisi ve sosyal yapısında en önemli sektörlerin başında gelen tarım ve ormancılık etkin ve kararlı politikalarla ekonomimize önemli katkılar sağlayan bir sektör olmaya devam etmektedir. Bu anlayış çerçevesinde, ülke güvenliğinde de stratejik öneme sahip bu sektörün son dönemde yakaladığı ivmeyi gelecek dönemde sürdürmesi için çalışmalarımız aralıksız devam etmektedir. “Güçlü tarım, güçlü Türkiye” ilkesiyle, rekabetçi, örgütlü, teknolojik ve sürdürülebilir üretim modelleri için üreticimizle birlikte omuz omuza çalışmaya devam ediyoruz.

Kısaca bahsetmek gerekirse, 2002’de neredeyse tek bir kaleme indirgenmiş tarımsal destekleri; verimlilik, kalite, gıda güvenilirliği ve kırsal kalkınmayı esas alacak şekilde yeniden düzenledik. Çiftçilerimiz daha çok üretti, daha çok kazandı. 2002 yılında 1,8 milyar lira olan destekleme bütçesini 2019 yılında 17,2 milyar liraya, 2020 yılında ise yüzde 26,5 artışla 22 milyar Türk lirasına yükselttik. 2021 yılında ise Bakanlığımız toplam bütçesinin yüzde 47’sini tarımsal desteklere ayırdı. 2003-2021 yılları arasında, günümüze kadar toplamda 396 milyar Türk lirası ödeme yaptık. Sadece 2021 yılında, günümüz itibarıyla 18,4 milyar Türk lirası ödenmiştir. 2010 yılında uygulamaya giren havza bazlı destekleme modeli kapsamında ülkemiz için stratejik öneme sahip, insan sağlığı-beslenmesi, hayvan beslenmesi açısından ve bölgesel önemi olan 21 ürün en uygun yetiştirildiği havzalarda desteklenme kapsamına alınmıştır.

Su alanında bugünkü rakamlarla toplam 284 milyar liralık yatırım yaparak 8.696 tesisi hizmete açtık; her gün de açıyoruz, dün Iısu Barajı, yakında Yusufeli Barajı. Son on dokuz yılda inşa edilen ve cumhuriyet tarihinde yapılanların 2 katından fazla olan 600 barajımızla toplam 45 milyar metreküp suyu depolayarak toplamda depolanabilen su miktarımızı 180 milyar metreküpe çıkardık. Aynı dönemde yaklaşık 20 milyon dekar alanı sulamaya açarak sulanan tarım alanını 67 milyon dekara ulaştırdık. Tamamladığımız 1.457 tesisle bereketli Anadolu topraklarını modern sulama sistemine kavuşturduk. Sulamaya açılan alanlardan yılda 60 milyar Türk lirası zirai gelir artışı sağlayarak hem üreticimize hem de ekonomimize önemli bir kazanç temin ettik. Ayrıca, kullanılmış suların arıtılarak tarım başta olmak üzere yeniden değerlendirilmesine yönelik çalışmalarımıza hız verdik. Toplulaştırmada bugüne kadar 253 adet projeye 5 milyon hektar arazideki işlemleri tamamladık; 3,4 milyon hektar alanda çalışmalar devam etmekte olup bu sayede su kullanımını ve üretim girdilerini azaltarak verimin artmasına katkı sağlamış oluyoruz.

Yerli ve temiz enerji kaynaklarımızı harekete geçirmek için 589 adet hidroelektrik santralini hizmete açtık. Şehirlerimizde içme suyu sıkıntısı yaşanmasın diye “81 İl İçme Suyu Eylem Planı” hazırladık. Bu doğrultuda gerçekleştirdiğimiz yatırımlar sayesinde 41 milyon vatandaşımıza yıllık 2,7 milyar metreküp içme ve kullanma suyu temin ettik.

Hayvancılık ve hayvansal üretimde ülkemiz nüfusunun yeterli ve dengeli beslenmesini amaçlayan, çevre, insan ve hayvan sağlığını koruyarak sürdürülebilirliği temel hedef olarak belirlenmiştir. Hayvancılıkta yapılan atılım ve ilerlemelerle Avrupa ve dünyadaki birçok ülkeden hızlı gelişme sağlanmıştır. 2002 yılından bugüne dek, TÜİK verilerine göre canlı hayvan varlığında, büyükbaş sayısı yüzde 84,5 artışla 18,3 milyona küçükbaş sayısı da yüzde 80 artışla 54,4 milyona, kanatlı hayvan varlığı da yüzde 53 artışla 386 milyon adede, arılı kovan varlığı da yüzde 97 artışla 8,2 milyon adede ulaşmıştır. Hayvansal üretimde ise süt üretimi yüzde 173 artışla 22,9 milyon tona, kırmızı et üretimi yüzde 186 artışla 1,2 milyon tona, tavuk eti üretimi yüzde 215 artışla 2,2 milyon tona, yumurta üretimi yüzde 71 artışla 19,8 milyar adede, bal üretimi yüzde 40 artışla 104 bin tona yükselmiştir.

Sadece geçtiğimiz son üç yılda büyükbaş hayvan varlığı yüzde 64, küçükbaş hayvan varlığı yüzde 24,5, süt üretimi yüzde 3,8, kırmızı et üretimi yüzde 7,4, yumurta üretimi yüzde 2 artmıştır. Ülkemiz Avrupa’da küçükbaş hayvan varlığında 1’inci, büyükbaş hayvan varlığında 2’nci sırada yer almaktadır. Son on iki yılda, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre, büyükbaş hayvan varlığı dünyada yüzde 13 artmış, Avrupa Birliği ülkelerinde yüzde 7 gerilemiş, ülkemizde ise yüzde 72 oranında artmıştır; küçükbaş hayvan varlığı dünyada yüzde 27 artmış, Avrupa Birliği ülkelerinde yüzde 12 gerilemiş, ülkemizde ise yüzde 44 oranında artmıştır. Ülkemiz süt üretiminde Avrupa’da 3’üncü sırada, dünyada 8’inci sırada yer almaktadır; bal üretiminde dünyada Çin’den sonra 2’nci sırada, kovan varlığında ise 3’üncü sırada yer almaktadır.

Hayvancılık desteklerinde, Bakanlığımızca, üreticilerin girdi maliyetlerinin düşürülmesi ve üretimde sürdürülebilirliğin korunması amacıyla 2018 yılında 3,7 milyar lira olan toplam hayvancılık desteği 2020 yılında yüzde 109 artışla 7,86 milyar Türk lirasına yükselmiştir. Son on sekiz yılda hayvancılık destekleme bütçesi 94 kat artmıştır. Ülkemiz, canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin dış ticaret rakamları incelendiğinde net ihracatçı konumundadır. Son üç yılın rakamlarına bakıldığında, 2019 yılında 585 milyon dolar, 2020 yılında 727 milyon dolar ihracat fazlası vermiştir, 2021 yılının ilk dokuz ayında 1 milyar dolar fazla vererek 2020 yılının verilerini şimdiden geçmiştir. Kanatlı sektörümüz güçlü altyapısıyla ihracat odaklı büyümeye devam etmektedir. 2020 yılında 2,2 milyon ton beyaz et üretilmiş, 554 milyon dolar kanatlı eti ve ürünleri ihracatıyla ülkemize ciddi döviz girdisi sağlanmıştır. 2021 yılının ilk dokuz ayında 584 milyon dolar ihracat rakamına ulaşmıştır. Yumurta üretimimiz 19,8 milyar adet olup 2020 yılında üretimin yaklaşık yüzde 18’i ihraç edilerek 256 milyon dolar döviz girdisi sağlanmıştır; 2021 yılında ilk dokuz ayda 271,6 milyon dolar seviyelerine ulaşmıştır.

Hayvansal üretimde planlama, ülke ihtiyaçları ve hayvansal ürün üretimi piyasanın arz talep dengesinin korunmasında ve sürdürülebilir üretimin devam etmesi noktasında büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda 2018 yılından itibaren arz talep dengesi gözetilerek canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin üretimine, ihracatına ve ithalatına yönelik planlamalar yapılmaktadır. Bu süreçte kaliteli ve damızlık nitelikli yüksek hayvan varlığının artırılması amacıyla 29 adet damızlık düve üretim merkezi, 6 adet damızlık manda üretim merkezi, 6 adet damızlık koç ve teke merkezi kurulumuna 53 milyon Türk lirası hibe desteği ödenmiştir. Son üç yılda besicilik materyal üretim merkezi niteliği taşıyan GAP, DAP, KOP ve DOKAP bölgelerinde 738 adet ahır ve ağıl yapımına 110 milyon Türk lirası hibe desteği ödenmiştir. 2021 yılında 81 ilimizde uyguladığımız Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık İşletmelerine Yönelik Yatırımların Desteklenmesi Projesi’yle makine, ekipman alımı, hayvansal üretimde verimlilik ile kalitenin artırılması ve modern hayvancılık işletmelerine dönüştürülmesi için yapılan yatırımlara 70 milyon Türk lirası bütçe ayrılmıştır ve yüzde 50 hibe desteği verilmektedir. 2020 yılında uygulanmasına başladığımız Etçi ve Kombine Irkların Suni Tohumlama Uygulamalarıyla Yaygınlaştırılması Projesi’yle -42 ilimizde devam ettirerek- etçi ve kombine ırklardan 1,7 milyon buzağı elde edilmesi planlanmaktadır.

Daha anlatacak çok şey var, biz yapacaklarımızdan fazla yaptıklarımızla konuşuruz, farkımız bu. On dokuz yıldır ne yaptysak milletimiz için yaptık, bundan sonra da Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde ülkemizin gücüne güç katmaya devam edeceğiz.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bizler de yapıcı eleştirilerin, makul önerilerin, ortak aklın her konuda faydalı olacağına inanan insanlarız ama maalesef ki Bakanlığımız politikalarıyla alakalı gerçek dışı iddiaların öne sürüldüğünü teessüfle takip ediyoruz. Bu türden iddiaların vatandaşlarımızın algısını bilinçli olarak yönlendirmeye yönelik olduğu aşikârdır.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, selamlayalım; teşekkür ederim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Fakat bu asılsız iddiaların üreticinin motivasyonunu düşürmekten, tüketicinin yanlış bilgilerle aklının karışmasına neden olmaktan başka bir sonucunun olmayacağını da bilmenizi istiyorum.

Sözlerimi daha fazla uzatmadan, 28 Temmuz 2021’de Antalya’nın Manavgat ilçesinde başlayan ve ülkemizin birçok şehrine yayılan orman yangınlarında, bölge bölge gezerek kahramanlarımızın mücadelesini bizzat yakından takip eden, vatandaşlarımızın her daim yanında olan Kıymetli Bakanımıza şükranlarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Yaşar Karadağ...

YAŞAR KARADAĞ (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; öncelikle 2022 yılı Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Sayın Bakanım, size ve çalışma arkadaşlarınıza başarılar diliyorum.

Sayın Bakanım, ben de seçim bölgem olan İğdır’la ilgili bazı hususlara değinmek istiyorum. Öncelikle, 22 Haziran 2021 yılı İğdır ziyaretinizden dolayı size ve maiyetinize teşekkür etmek istiyorum. Bu ziyaretinizle birlikte İğdır’ımızda açılan 16’ncı Meteoroloji Bölge Müdürlüğü’nün gerçekten ilimiz ve bölgemiz açısından son derece önemli olduğunu biliyoruz ve bu konuda göstermiş olduğunuz çabalardan, yapmış olduğunuz çalışmalardan dolayı teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, geziniz esnasında da gözlemlediğiniz gibi, İğdır ilimiz iklim ve toprak yapısı bakımından son derece elverişli bir konumda. Gerçekten, Doğu Anadolu’nun Çukurova’sı olarak bilinen İğdır Ovası alüvyon tabanlı, dünyanın en kaliteli topraklarına sahip ve iklimi de her türlü meyve, sebze yetiştiriciliğine uygun bir iklim teşkil etmektedir. Bölgeye göre yani İç Anadolu ve Doğu Anadolu’nun en alçak noktası, bu özelliğinden dolayı da özellikle yaz aylarında sıcaklık 40 dereceye kadar ulaşmaktadır. Bu özelliğiyle de hem pamuk yetiştirilmesine, her türlü endüstriyel tarımsal ürünün yetiştirilmesine imkân sağladığı gibi turuncgiller dışında her türlü meyve yetişmesine de elverişlidir. Ama, maalesef, İğdır Ovası’nın en önemli probleminin gözlemlediğiniz üzere sulama problemi olduğunu biliyoruz. Yaz boyunca yapmış olduğumuz çalışmalarda da tüm çiftçilerimizin ortak sıkıntısının tarımda yaşanan sulama olduğunu biliyoruz. 1950’lerde, 60’larda yapılan açık sulama kanalı sistemiyle birlikte artık tahrip olmuş, çiftçilerimizin ihtiyacına yetmeyen bir sulama sistemi. Bunun dışında, ayrıca, sulama birliklerinin yetersizliği nedeniyle bu problemleri ilimizde yaşıyoruz. Tabii ki Ünlendi Barajı malumunuz olduğu gibi -büyük desteklerinize teşekkür ediyorum ayrıca- hem sulama ve içme amaçlı kullanılacak ama asıl İğdır ilinin tüm sulama problemini çözecek olan baraj Tuzluca Depolama Barajı. Bu konuda da son aşamaya geldiğini biliyorum ve bütçeyle birlikte, programa alınmasıyla birlikte, bu Tuzluca Barajı’nın bütçeden geçmesiyle birlikte ilimizde çok büyük bir sevinç uyandıracığı kanısındayım. Ayrıca, çok ufak tefek göletlerimiz, düşük maliyetle elde edilecek, yapılacak göletlerimiz var. Bunlar arasında Göktaş Göleti, Alibeyköy Göleti ayrıca bir de Aliköse Göleti ve bu göletlerle birlikte de tüm sulama sorunlarımızın ortadan kalkacağını ve suyun bu kadar değerli olduğu bir dönemde özellikle Tuzluca Depolama Barajı’ndan sonra, kapalı sulama sistemine geçilmesiyle birlikte İğdır Ovası inşallah, gelecekte tüm bölgenin tarımsal potansiyelini karşılayacak ve büyük oranda ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Ben, yine, son kez, bu 2022 bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Size ve çalışma arkadaşlarınıza ayrıca başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ ol Sayın Vekilim.

Sayın Behiç Çelik...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; Sayın Tarım Bakanının 2022 yılı bütçe sunumunu inceledim. Aynen geçen yıl da olduğu gibi, süslü, gerçeklikten yoksun, çarpıtılmış rakamlarla Türk tarımını ifadeye çalışmış. Bakınız, Cumhurbaşkanlığının 1 no.lu Kararnamesi'yle düzenlenen Tarım ve Orman Bakanlığının görevleri yaklaşık 126 madde hâlinde sıralanmıştır. Tarım Bakanlığı bu hükümlerden halk için dişe dokunur bir sonuç çıkarabilmiş midir? Asıl mesele bu. On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı diyor ki: “Tarım politikasının hedefi çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sürdürülebilir, ülke insanının yeterli ve dengeli beslenmesinin yanı sıra arz talep dengesini gözeten üretim yapısıyla uluslararası rekabet gücünü artırmış, ileri teknolojiye dayalı altyapı sorunlarını çözmüş, örgütlülüğü ve verimliliği yüksek, etkin bir tarım sektörünün oluşturulması temel amaçtır.” Devamla, diyor ki: “Tarım sektörünün hedef kitlesi üreticilerdir. “ Memlekette neredeyse memnun, kazanan üretici bırakmadınız; batmış, çaresiz, öksüz bir kesimden bahsediyorum. Örnek verebilirim, mesela, son iki ay içerisinde dolaşmış olduğum Mardin. Kırıkkale Hacıömersolaklısı'na gittim, orada hububat üreticileriyle, çiftçilerle konuştum. Mersin'e, memleketime gittim; orada Erdemli, Tarsus, Anamur'u ziyaret ettim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; değerli ürünlerimizden olan limon ve muzdan kısaca bahsetmek isterim. Son günlerde iktidarın uyguladığı tarım politikaları ülkenin dört bir yanında büyük yıkımlara yol açmaktadır. Tarım sektöründe çiftçilerin ürettikleri ürünleri maliyetinin altında fiyatlara satmak zorunda kalmaları, ardı ardına iflaslara ve perişanlıklara sebebiyet vermektedir. Nitekim, 28, 29, 30 Ekim tarihlerinde, Mersin il ve ilçelerinde özellikle limon ve muz üreticileriyle görüşme imkânımız oldu. Limon üreticileri limonlarını satacak müşteri bulamamaktadır. Kilogramı 50 kuruş olan fiyat, maliyetinin çok çok altındadır. Zararına da olsa satmaya rıza gösteren üreticilerin limonu alıcı bulamadıkları için dalında kalmakta, milli servet heder olmaktadır. Böylece, limonun dalında kaldığı net bir şekilde anlaşılmaktadır. Limon üretimi ülke genelinde 950 bin ton/yıldır ve bunun yüzde 53'ünü sadece Mersin Erdemli üretmektedir.

Muz ise tropikal bir üründür ve 2020 yılı üretimi 548 bin tonu geçmiştir. Bunun yüzde 61'ini ise -yaklaşık 334 bin ton- Mersin ili üretmektedir; burada da Anamur ve Bozyazı üretmektedir; limona benzer bir durum da burada söz konusudur. Fiyatlara aşırı müdahale sonucu fiyatlar son durum itibarıyla 5 Türk lirasının altında seyretmeye başlamıştır. Bugün yatırım gerektiren muz üretiminin içine düşürüldüğü durum asla kabul edilemez, buna çözüm bulmak zorundasınız. Limonda ve muzda derhâl bir regülasyona ihtiyaç olduğu açıktır. Vatandaş iktidarı sorunlarına sahip çıkmaya çağırıyor Sayın Bakan.

Sayın Başkan, tarım ve hayvancılık sektörünün bazı sorunlarını arz etmek istiyorum: Tarım Kanunu'na göre GSMH'nin yüzde 1'i oranında bütçeden kaynak konması gerekir, bu yapılmıyor. İhracattan geri dönen tarım ürünleri ihracatımızı sekteye uğratıyor. Et ve et ürünleri ithalatı artıyor ve Türkiye ilk defa bu yıl ithalatta buğday üretimini geçen bir ithalat yapmak zorunda kalmıştır. Biz yerli buğday üreticilerine ton başına 220 dolar verirken ithalatta 330 doların üzerinde bir ödeme yapıyoruz ki bu, yerli üreticiyi bütünüyle yok etmeye matuf bir ithalat faaliyetidir. Sütü işlemede bizim büyük eksiklerimiz var ve tarımsal GSYH'nin toplam GSYH içindeki payının maalesef yüzde 9'lardan yüzde 5,8'lere gerilediğini de görüyoruz. Tarımsal desteklemeler yetersizdir veya yanlış yapılmaktadır,

TARSİM iyi çalıştırılmamaktadır, mevcut su kaynaklarımız etkin kullanılmamaktadır. Tarım arazilerinde şehirleşme ve başka nedenlerle son yirmi beş yılda 4 milyon hektar kayıp yaşanmıştır. Erozyon, çoraklaşma ve tuzlanma had safhadadır. Tohumculuk Kanunu, millî tohumculuğu maalesef sekteye uğratmaktadır, tarımsal istihdamda gerilemeler söz konusudur; ÇKS de bunu zaten kanıtlıyor. Bunun dışında, tarımda kayıt dışılığın önlenmesi gerekiyor, bu konuda faaliyet göstermeniz gerekir. Tarımda sosyal güvenlik ayrı bir yaradır.

Hal sistemi, 5957 sayılı Kanun yüzünden maalesef işletilememektedir; halcilik geliştirilmelidir.

Evet, narenciyeye geçmek istiyorum ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz. Süreniz dolmuştur.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; izninizle bitirmek istiyorum müsaade ederseniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir cümle alalım lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Şimdi, efendim, tarım çok kapsamlı bir sektör olduğu için hepsine bu beş dakika içerisinde cevap vermemiz oldukça güçtür ancak şunu ifade etmek isterim: Türkiye alacağı sağlam kararlarla, yapılacak mevzuat düzenlemeleriyle bir üretim patlaması yapabilecek kapasiteye sahiptir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, açar mısınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, hemen bir cümle alalım lütfen. Yedi dakika oldu, çok aştınız.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Yeter ki samimiyetle ülke insanımıza ve bereketli topraklarımıza sadakat ve sevgimizi gösterelim diyorum, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Abdurrahman Tutdere, buyurun lütfen, Cumhuriyet Halk Partisi.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkanım, hazırlıksız yakaladınız beni ama... Süremi tekrar başlatabilir misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tekrar başlatalım süreyi.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, aslında, Türkiye’de ciddi bir ekonomik krizle karşı karşıyayız ve bu ekonomik krizden en çok etkilenen üreticiler, çiftçiler ve bugün de Tarım Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz yani bütün çiftçilerimizin gözü bu bütçede. Burada acaba çiftçilerimizin lehine ne çıkacak, bu dönem, 2022 bütçesinde çiftçilerimiz, bu krizin etkilerini azaltacak bir pay alacaklar mı, bunu bekliyorlar. Sayın Bakan, tekrara girmemek adına –sabah partimizin sözcüleri ve Komisyon üyelerimiz genel değerlendirmelerini yaptılar– ben de seçim bölgem Adıyaman’la ilgili birkaç değerlendirme yapmak istiyorum ve bölgede çiftçilerimizin, üreticilerimizin beklentilerini sizlere iletmem istiyorum.

Sayın Bakan, seçim bölgem Adıyaman –siz de takdir edersiniz– GAP illeri arasında yer almaktadır ve Adıyaman, GAP illeri arasında GAP yatırımlarından hiç nasibini almamış bir kent. Özellikle, bizim bölgemizdeki barajlar, göletler, sulama kanalları konusunda çok ciddi anlamda eksikler var. On

dokuz yıllık AK PARTİ iktidarı döneminde bugüne kadar olumlu neticelenen hiçbir çalışmamız yok ve bütün Adıyaman da bunun farkında. Sabahki konuşmanızda aynen şunu söylediniz: “Suyun gücünü milletimizle buluşturmaya devam ediyoruz.” dediniz. Adıyaman Milletvekili olarak şunu samimiyetle söylüyorum: Biz, Adıyamanlılar olarak suyun gücünü maalesef, bir türlü alamadık ve suyun gücüyle topraklarımız buluşmadı ve şu anda Adıyaman, Atatürk Barajı’nın kenarında, dünyanın en büyük barajlarından birinin kenarında kuru tarım yapıyor. Her sene biz bütçe görüşmelerinde bunu söylüyoruz ancak söylediklerimiz sadece tutanaklarda kalıyor. Bu konuda Bakanlığınızın yatırımlarında ciddi bir çalışma yok. Kaplumbağa hızıyla barajların çalışmaları devam ediyor. Adıyaman’ın gerçekten kaderini değiştirecek olan Gömükhan, Koçalı ve Çetintepe Barajlarında ciddi anlamda eksikler ve ödenek eksikliği nedeniyle çok büyük aksamalar var. Adıyaman halkı sizlere aynen şunu soruyor: Turuş Ovası, Adıyaman Ovası, Kâhta, Samsat Ovası, Besni Ovası suyla ne zaman tanışacak, ne zaman buluşacak? On dokuz yıl geçti, daha neyi bekliyorsunuz? Ben de ilin vekili olarak soruyorum: Neyi bekliyorsunuz? Böyle kıymetli toprakları suyla buluşturmak için neden üzerinize düşeni yapmıyorsunuz? Sudan’dan arazi kiralayacağımıza Adıyaman’ın topraklarını suyla buluşturun, Adıyaman üretsin, çiftçimiz üretsin ve ülkemiz kalkınsın diyoruz. Bu konuda sizleri halkımıza şikâyet ediyorum, milletimize şikâyet ediyorum Bakanlığınızı Adıyaman’daki sulama projelerini ve yatırımları süresinde bitirmediğiniz için.

Bunun dışında, Sayın Bakan, özellikle Koçalı, Gömükhan ve Çetintepe Barajı’nın göl havzalarında kalan köylerdeki vatandaşlarımızın arazilerinin kamulaştırma çalışmalarında da çok ciddi sıkıntılar var. Özellikle kıymet takdir komisyonları bölgenin coğrafyasını, arazi azlığını ve arazinin değerine etki eden faktörleri nazara almadan kıymet takdirleri yapıyorlar. Siz de takdir edersiniz bu bölgedeki köylülerimizin hepsi dağlık alanda ve arazinin az olduğu yerler, mevcut arazilerin büyük bir kısmı ya el emeğiyle elde edilmiş ya da çok büyük masraflar yapılarak elde edilmiş ve buradaki insanlar yüzyıllardan beri çocuklarının nafakasını buradan sağlıyorlar ve bu baraj gölleri nedeniyle bu toprakları terk edecekler, maddi manevi bütün hatıralarını geride bırakacaklar. Dolayısıyla bu insanların yaşayacağı bu travmayı da dikkate almak lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleri alalım Sayın Tutdere.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Başkanım, bir dakika bir ek süre istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Rica ediyorum, çok sayıda talep var biliyorsunuz, son cümlelerinizi alalım.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başta benim sözümü biraz kestiniz.

Sayın Bakanım, bu konuda, kamulaştırma konusunda sizlerden talebimiz kıymet takdir komisyonunun buradaki halkımızın mağduriyetini giderecek şekilde kıymet takdirlerini yapmalarını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Bakanım, Adıyaman tarım kenti. Tarım kenti olan Adıyaman’ın tarım il müdürlüğü binası yok, arsa tahsisi yapılmış, inşaatın ve diğer projelerin de bir an önce bitirilmesini bekliyoruz. Tabii, söylenecek çok söz var ama süremiz kısıtlı olduğu için şimdilik sözlerim bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Cavit Arı, buyurun lütfen.

On dakikadır süreniz.

Daha sonra Cemal Enginyurt'a söz vereceğim, şimdiden hazırlansın.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, maalesef ki ülkemizde sayenizde çiftçi mutsuz, kazanamıyor. Son iki ayda gübre 2 katına çıktı. Tarihte ilk defa mazot, benzin aynı fiyata yükseldi, tarım ilaçları katladı. Döviz yükseldikçe gübreler pahalandı. Kâr elde edemediği için insanlar tarımdan uzaklaştı. Gübre fiyatlarının yükselmesinde günah keçisi olarak ihracatçıyı seçtiniz, iki hafta önce hesapsız bir şekilde, sonrasının ne olacağını dahi düşünmeyen bir şekilde ihracatı yasakladınız. İhracatçı bağlantı yapmış, anlaşma yapmış, parasını almış gibi hiçbir şeyi düşünmediniz ancak ihracatçının sesini çıkarması, feryadı nedeniyle dört gün sonra bu yasağı kaldırmak zorunda kaldınız. Bu kararı alırken hiç bunun sonucunu düşündünüz mü Sayın Bakan?

30 Temmuz 2021 tarihinde “Envanterimizde yangın söndürme uçak ve helikopteri yok.” dediniz Sayın Bakan. Ancak sabahki sunumunuzda 39 helikopter, 3 uçak, 6 idari helikopterinizi olduğundan bahsettiniz. Sayın Bakan, bu açıklamalarınızdan hangisi doğrudur? 28 Temmuz Çarşamba günü öğlen saatlerinde Manavgat'ta başlayan, adı “Manavgat yangınıyla” anılan ancak Akseki, İbradı, Gündoğmuş, Alanya ilçelerimizde etkisini gösteren gerçekten çok önemli bir yangın yaşadı Antalya bölgesi.

Sayın Bakan, buradan açıkça söylüyorum, o yangın sürecini bire bir takip eden, ilk günden, ilk andan itibaren oralarda her gün bulunan birisi olarak söylüyorum: Yangın söndürme sürecinde tamamen başarısız oldunuz Sayın Bakan. Açık söylüyorum: Bunun hiçbir mazereti yok. Bakın, daha yangının ilk başlangıcında yangın söndürme mücadelesi vereceğinize sahada siyasi mücadele vermeye kalkıştınız iktidar olarak. Belediyelerimizi, Manavgat Belediyesini ve Antalya Büyükşehir Belediyesini neredeyse yok saydınız, koordinasyon toplantılarına bile neredeyse almadınız Sayın Bakan. Açık söylerim, evet, almadınız. Nedense son aşamalarda ancak davet ettiniz, onda da söz hakkı tanımadınız.

Bakın, 1.859 ağır, orta, hafif hasarlı evlerde maalesef zarar meydana geldi. İlk günkü açıklamanızı söylüyorum: “19 helikopter, 1 uçakla müdahale ediyoruz.” dediniz. Ancak ilk dakikalarda, o müdahale dakikalarınızda oradaydım, evet, 1 tane uçak gördük ama 19 tane uçak o koordinasyon merkezinde dahi yoktu, bırakın havada orada dahi yoktu. Tabii, ilk günden itibaren “Türk Hava Kurumu uçakları devre dışı bırakıldı sayenizde.” diye hep söylendi. Kaldı ki, bu konu sadece bu süreçteki yani bu yangındaki mesele değildi, geçen yıllardan itibaren devam edegelen bir konuydu “Türk Hava Kurumu uçakları devre dışı bırakıldı.” Yapılan açıklamada 4,5 milyon dolarlık bir tamirat ve bakım masrafına ihtiyaç olduğu, eğer bu para bulunursa 6 uçağın kullanılabileceği ifade edildi. Sayın Bakan, para sizde yoksa, Türk Hava Kurumunda da yoksa keşke o an için Türk halkına bir çağrı yapsaydınız; o 35 milyon lira para, Türk halkının fedakârlığı sayesinde otuz beş dakika dahi geçmeden toplanabilecek bir paraydı.

Bu arada, o yangın sürecinde canla başla mücadele eden, alın teri döken ormancı, emekçi kardeşlerimizi, çalışanlarımızı buradan kutluyorum ve kendilerine teşekkür ediyorum. Kaybettiğimiz ormancı, emekçi kardeşlerimize de Allah'tan rahmet diliyorum.

Gerçekten gönüllülerin desteğini orada gözümüzden yaş akarak hep beraber izledik. Bütün Türkiye'den ve hatta yurt dışından gelen gönüllülerin gerek yangınla mücadelelerini gerekse vatandaşımıza olan katkılarını hep beraber gördük. Türk milleti olarak emsali görülmeyen bir dayanışmaya şahit olduk, tanıklık yaptık.

Sayın Bakan, evler yandı ama bunun yanı sıra da ağaçlarımız yandı yani ormanlarımız, dikili tarım alanları yandı, evcil hayvanlar yandı, ormandaki canlılar yandı yani kısacası gerçekten çok büyük üzüntü yaşadık. Burada en önemli neden yangınla mücadeledeki başarısızlığımız Sayın Bakan.

Vatandaş şu an mağdur, neden mağdur onu söyleyeyim. Yangının hemen 3'üncü günü Sayın Cumhurbaşkanlığı geldi, dedi ki: "Evleri yanan vatandaşlarımızın evleri yapılacak; yüzde 60'ını devlet olarak biz, yüzde 40'ını siz." İki gün sonra Çevre ve Şehircilik Bakanı geldi "Evet, evler yapılacak; yüzde 50'sini biz, yüzde 50'sini siz." dedi. İki günde bile yüzde 10 değişti Sayın Bakan. Sayın Bakan, AFAD'ın kitapçığında örnek projeler var, sizin de bilginiz dâhilinde. O örnek projedeki evler evet, güzel, yapılmalı ve vatandaşın mağduriyeti giderilmeli.

İktidarımızın birçok olayda yaptığı gibi o yangın sürecinde de yaptığı ilk işlem vatandaşa IBAN numarası atmaktır. Evet, IBAN attınız, yardım talep ettiniz. Peki, ben size soruyorum Sayın Bakan: O yardım talebinde toplanan paralar ne kadardır ve ne oldu? Sayın Bakanım, buradan size soruyorum: Vatandaşlarımızdan IBAN'a gönderilen o paralarla, yine, çok sayıda gönüllülerimizin yapmış olduğu yardımlarla toplanan paralar ne kadardır ve o paraların akıbeti ne oldu?

Yine, Sayın Bakanım, bakın, şu an orada 5-6 tane firma bir taraftan inşaat işlerine kalkıştı, yapıyor ama vatandaşımız evinin kaçta yapılacağını şu an bilmiyor. Sayın Bakan, bakın, evinin kaçta yapılacağını bilmiyor. Kendilerine, kabul edenlere boş senet imzalatıldı, boş senetlerle vatandaş borçlandırıldı. 60 yaşındaki, 70 yaşındaki, 80 yaşındaki evi yanan vatandaşlarımız yirmi yıl borç altına sokuldu ama borç senetleriyle kaç para ödeyeceğini şu dakikada bilmiyor. Kim biliyor bu parayı? Bu parayı şirket biliyor. Bakın, şirket o evi kaçta yapacağını biliyor, ihaleyi veren devlet biliyor ama imzayı atan vatandaş bilmiyor Sayın Bakan. Vatandaşın şu an yaşadığı; bir taraftan tarihi silinmiş, geçmiş silinmiş, anıları yanmış, evi yanmış ama bir taraftan da geleceğiyle ilgili borç altına girmiş, belki sayenizde mezara borçlu girecek Sayın Bakan.

Şimdi, bakın, bir taraftan da oradaki, ormandaki ağaçlar hızlı bir şekilde kesilmekte ve satılmakta Sayın Bakan. Satılsın, itirazımız yok ancak burada da 2 konu var Sayın Bakanım. Bakın, evleri yanmış vatandaşlarımız bir taraftan mağdur olurken, orada satılan o ormanlardan evlerinin bedeli karşılanmalıdır veya siz karşılamıyorsanız, bakın, çok sayıda gönüllüler, başta Cumhuriyet Halk Partili belediyeler olmak üzere "Evleri vatandaştan para almadan yapacağız, yeter ki bize müsaade edin, yetki verin." dedi ama siz siyaseten ona bile müsaade etmediniz, ancak vatandaşı bilinmezliğe iteklediniz ve şu an borç altına soktunuz. Bu satılan orman emvaliyle ilgili de iddialar var, deniyor ki: Metreküpü 155 TL'den satılan tomrukların piyasada 730 euroya kadar satıldığı şeklinde bir iddia var. Bu iddia doğru mudur, değil midir? Bilmiyorum ama doğruysa gerçekten çok vahim, çok büyük bir vurgun var demektir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bununla tamamlamış olalım, son saniyeleriniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Hükümetinizin bakanları bir açılışa ayrı ayrı uçaklarla giderken, aynı açılışa her bakan ayrı uçağa binip "İtibardan tasarruf olmaz." derken yangınla mücadelede maalesef ki uçak dahi alamadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, teşekkür ediyorum, süreniz dolmuştur. Çok sayıda talep var.

CAVİT ARI (Antalya) - Ormanlarımız göz göre göre yandı Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler Sayın Arı, sağ olun.

CAVİT ARI (Antalya) - Son cümlem şu: Bakın Sayın Bakan, sizin döneminizde orman yangınları arttı ve ayrıca yanan orman alanları maalesef ki Bakanlığınız döneminde daha da fazla arttı diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

CAVİT ARI (Antalya) - Buradan bir kez daha sesleniyorum: Mağdur olan vatandaşlardan para istemeyin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın Cemal Enginyurt salonumuzda yok galiba.

Sayın Ulaş Karasu, buyurun lütfen.

Sonra -bir mazeretinden dolayı unuttum doğrusu- Gökan Zeybek Bey'e söz vereceğim.

Sayın Ulaş Karasu, buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Bakan, değerli hazırun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle seçim bölgem Sivas'tan başlamak istiyorum. Bu yıl çoğu bölgede olduğu gibi, seçim bölgem Sivas'ta da kuraklık etkili oldu. Kuraklıkla ilgili çalışmalar yapıldı ama henüz çiftçinin mağduriyeti ne yazık ki giderilmedi. Sivaslı çiftçilerimiz TARSİM aldatmacasıyla karşı karşıya. İlçe tarım müdürlüklerinin yüzde 45 ile yüzde 75 arası rapor verdiği tarımsal alanlarda TARSİM eksperleri yüzde sıfır hasar vermiş durumda. Köy bazlı çalışma yapıldığı için, poliçe sayısının düşük olduğu köylerde yüksek oran verilmiş, yüksek olan köylerde ise düşük oran verilmiş durumda. Çiftçi zaten ezildikçe eziliyor. Gübresi, mazotu, ithalat darbesi ne ararsanız var. Bir de üstüne TARSİM gelip, deyim yerindeyse çiftçiyi soymaya kalkıyor. Böyle bir düzende hangi çiftçi TARSİM'e güvenecek?

Tarım Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz bugün. Bu bütçe ne yazık ki aynı zamanda çiftçinin sefalet bütçesidir ve sorumluları da sizlersiniz.

İktidar olarak, 2002 yılı ile bu dönemi kıyaslamayı çok seviyorsunuz. Bakın, 2002 yılında hububatta doğrudan gelir desteği 13,5 TL idi. 13,5 TL'yle ne yapıyordu o gün? Buğday üreticisi bir çiftçimiz 13,5 TL'le 38,5 kilogram DAP gübresi alabiliyordu, çiftçimiz o gün 10 litre mazot alabiliyordu. Siz, bu yıl, ne zaman ödeyeceğiniz belli olmayan 2021 desteklemesinde, gübre, mazot tamamında 35 TL vermeyi vaat ediyorsunuz. Bu 35 TL ile şu anda çiftçimiz ne yazık ki 4,6 kilogram DAP gübresi, 4,2 litre ise mazot alabiliyor. Yani çiftçi, sadece gübrede destekleme anlamında 10 kat geriye gitmiş durumda. Seçim bölgem Sivas'ta o dönem doğrudan gelir desteği alan bir çiftçi neredeyse mazot ve gübrenin tüm giderini doğrudan gelir desteğiyle karşılayabiliyordu.

Şimdi, Sayın Bakan, toplulaştırma çalışmaları yapıyorsunuz. Bakın, Altınyayla ilçemizde açılan yolu göstereceğim size. Açtığınız yollar tarlaların arasında. Açmış olduğunuz yollar 4 metre ile 6 metre arasında değişiyor. Şu anda o yolda iki traktör karşılaştığında geçemiyor ve yanlarında su kanalları açılmış durumda. Su kanallarından tarlalara geçiş menfezleri yapılmıyor. Bu menfezler yapılmadan çiftçilerin tarlalara geçiş şansı bulunmuyor. Çiftçi ne yapıyor? Açmış olduğunuz dereleri dolduruyor, yeniden aynı şekilde işletmeye devam ediyor. Yani bir iş yapıyorsunuz, bu vatandaşın, bu milletin parasını, bu şekilde çarçur edeceğinize işleri denetleyip düzgün yapsanız, bir sefer yapsanız olmuyor mu?

Çiftçiden toplulaştırma çalışmalarında yaklaşık yüzde 2 ile yüzde 4 arasında kesinti uygulanıyor. Bu kesinti çiftçimiz için önemli bir oran. Yolları düzgün yapmıyorsunuz, çiftçiden kesinti yapıyorsunuz. En azından çiftçinin bu mağduriyetini bölgede oluşan hazine arazilerinden karşılamayı düşünüyor musunuz? Çiftçinin tarlalarında oluşan kaybı Hazine arazilerinden karşılasanız ve bu yolları da günümüz koşullarına uygun yapsanız. Bir mibzer genişliğinde bile yol yapmıyorsunuz, ne yazık ki çiftçi tarlasına gitmekte bile sorun yaşıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Evet, AKP iktidarı döneminde, yıllarca çiftçilik yapmış birisi olarak çiftçiliği bırakmak zorunda kaldım. Şu anda seçim bölgem Sivas'ta birçok insan tarlasına gübre atmadı, tarımı bırakmakla yüz yüze.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Gökkan Zeybek Bey'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben de Tarım Bakanlığının bütçesinin hayırlı olmasını dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

18 Nisan 2007 yılında, 5625 sayılı Kanun'la Türkiye'de içme suyu sağlama görevi Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne verildi. Bu tarihten sonra da İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Genel Müdürlük arasında bir protokol yapıldı. Buna bağlı olarak da farklı tarihlerde İstanbul Büyükşehir Belediyesi 309 milyon dolar bedel karşılığında bir parayı Bakanlığın hesabına ödedi, 309 milyon doların bugünkü kur karşılığı da 2 milyar 966 milyon lira. 2012 yılında başlayan süreç 2014 yılında temel atma ve -önceki Sayın Bakanın ifadesiyle- 2018 yılında da Melen Barajı'nın devreye girerek yıllık 700 milyon metreküplük bir su rezervinin İstanbul'un kullanımına geçmesiydi.

Sayın Bakan, geçtiğimiz yılki bütçe görüşmelerinde de bu konuyla ilgili yine İstanbul Milletvekili olarak ben konuyu gündeme getirdim ve siz de dediniz ki: "2022 yılının sonunda biz bu barajı faaliyete geçireceğiz." 2020 yılının Şubat ayında yapılan ihaleyle de siz, bin günlük süre içinde de bu Melen Barajı'nın bitirileceğini ve küresel iklim, iklim değişikliği, kuraklık gibi nedenlerle İstanbul'un yaşayacağı olası problemler karşısında riskin azaltılacağını söylediniz. Biz tam on üç ay önce Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleriyle Melen bölgesine gittik, inceleme yaptığımızda bir çalışma yoktu. Üzgünüm, bugün yaptığımız tespitlerde de herhangi bir çalışma yok. Yani 2020 yılında yapılmış olan ihaleye dayalı olarak da müteahhidin neden bu çalışmayı yapmadığını anlamak mümkün değil. Acaba müteahhit mi yetersiz? Zaten biliyorsunuz ihaleyi alan birinci firmayla ikinci firma konsorsiyum yaptı, sonra siz, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, ikinci firmanın yüklenici olması konusunda da bir iş birliğine gittiniz. Şimdi, geçtiğimiz hafta Ilisu Barajı açıldı ve siz o baraja "Prof. Dr. Veysel Eroğlu" adını verdiniz.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; Melen Barajı başlangıcından bugüne kadar Sayın Veysel Eroğlu'nun İstanbul'dan, İSKİ'den Devlet Su İşlerine getirmiş olduğu kadroların almış olduğu yanlış kararlar, seçmiş olduğu yanlış tercihler, jeolojik, morfolojik, hidrolojik bütün tespitlere, daha önce yapılmış olan tespitlere rağmen yanlış tercihleri ve silindirle sıkıştırılmış bir beton baraj gövdesi yapmak gibi 1.300 metreden uzun bir gövdeye, altında oynak zemin olan bir yere bu barajın yapılıyor olmasının bedeli olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve 16 milyon olarak biz 3 milyarın üzerinde bir bedel ödedik. Barajın geç teslim edilmesi dolayısıyla da enerji üretiminde 1 milyar TL'ye yakın bir kayıp...

Şimdi, sizin bütçe konuşmanızda Melen Barajı'yla ilgili bir tek satır yok. Yayınlamış olduğunuz kitapçıkta ise Melen Barajı'nın 2024 yılında bitirileceği, Cumhurbaşkanlığının yayınladığı yıllık programda da 2024 yılında bunun yapılabileceği söyleniyor. Sayın Bakan -daha önce yapmış olduğunuz açıklamaya da güvenerek- geçen yıl 2022 yılı sonunda teslim edeceğinizi ifade ettiğiniz Melen Barajı'yla ilgili neden hiçbir çalışma yapılamıyor? Ya da bu konuyla ilgili oluşan açıklıklar neyse bunu kamuoyuyla paylaşmanın önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, son cümlelerinizi alalım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bu baraj gövdesinde meydana gelen çatlaklar tarihte tabii bu barajı yapanlarla anılacağına göre yani bu barajlara yapanın adı veriliyorsa, yanlış yapılan barajlarda oluşan çatlaklar da bu yanlış tercihleri yapan bakanların adıyla anılacaksa o zaman Melen Barajı’ndaki çatlağa da “Profesör Doktor Veysel Eroğlu” çatlağı diyebiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, birkaç arkadaşın ismini sıralayayım hazırlanmaları bakımından; Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Hayati Arkaz hazırsa önce ona, sonra Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Burcu Köksal’a, daha sonra Halkların Demokratik Partisinden Sayın Serpil Kemalbay Pekgözgeği’ye söz vereceğim.

Şimdi, Hayati Bey’le başlıyorum.

Buyurun lütfen.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan Yardımcılarım, Bakanlığımızın değerli bürokratları; Tarım ve Orman Bakanlığı bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.

Ben, 5 nesildir çiftçilik yapan bir aileden geliyorum. Mesleğim hekimlik olmasına rağmen haftanın birkaç gününü mutlaka çiftlikte, tarlada ve toprakta geçiriyorum. Tarım ve hayvancılıkla üretim yapıyorum yani çiftçiye, toprağa, tarlaya yabancı birisi değilim. Atalarımız der ki: “Tarlada izi olmayanın harmanda yüzü olmaz.” Aziz Atatürk de diyor ki: “Toprak o kadar vefalıdır ki bir damla terin mislisiyle karşılığını verir.”

Dünyada yılda yaklaşık 75 milyon nüfus artışı yaşanıyor yani her yıl ülkemizin toprakları kadar toprağa ihtiyaç var. Daha çok üretime ihtiyacımız vardır bu konuda. Unutmayalım ki kurtuluş toprakta, tarımdadır. Bilimsel, bilinçli, teknolojik tarıma geçmeliyiz. Coronavirus salgını döneminde gördük ki bir takım elbiseyle yaşıyoruz ama gıdasız asla yaşayamıyoruz. Gıda konusu millî bir konudur, gıdasını kendi üretmeyen ülkeler asla bağımsız olamazlar. Tarımsal olarak dışa bağımlı olursak bağımsızlıktan dahi bahsedemeyiz. O zaman yokluktan, kıtlıktan ve ithalattan kurtulamayız.

Sayın Bakanım ve değerli milletvekili arkadaşlarım; aynı anda dört mevsimin yaşandığı bir coğrafyada, dünyada en çok bitki çeşitliliği olan nadir ülkelerden biriyiz. Dünyada tarıma en elverişli topraklar bizim topraklarımızdır ve en iyi meyve ve sebzeler ülkemizde yetişmektedir. Öyle bir ülkede yaşıyoruz ki inciri yere atsanız birkaç sene sonra ağaç olur ve meyve verir. Bu yüzden ki bin yıllardır bu coğrafyada insanlık medeniyeti tarım üzerine yükseldi. Anadolu’nun her zaman en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olmuştur. Geçenlerde Bakanımın dinledim “Ülkemizde şu anda 875 baraj var, 150 tane de yer altı barajı; bunun 50’si hazır, geri kalanı 2023’te hazır olacak.” dediler. Bu ülkem için büyük bir övünç kaynağıdır, büyük bir başarıdır, kendilerini tebrik ediyorum.

Güneydoğu Anadolu, Ege, Akdeniz ve Marmara Bölgeleri’nde yılda iki kere hasat alabileceğimiz arazilerimiz mevcut.

Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; yıllık 20 milyon ton buğday üretiyor Türkiye, 19 milyon ton ihtiyacımız var. Un üretiminde dünyada 1 numarayız, makarnada 2’nciyiz. Yıllık 18 milyar dolar tarım ürünü ihraç ediyoruz. Tarımsal ürünlerde Avrupa’da 1’inci, dünyada 7’nci sıradayız, 2.500 farklı çeşit bitki üretimi var Türkiye’de. Ülkemizde yaklaşık 18 milyon büyükbaş ve yaklaşık 54 milyon küçükbaş hayvan var. Süt üretiminde yılda 24 milyon tona ulaştık. Kanada’dan Avustralya’ya kadar birçok ülkeye süt ihraç eden Türkiye, süt ihracatında yılda yaklaşık 350 milyon dolar kazanç sağlıyor. Süt üretiminde dünyada 8’inci, Avrupa’da 3’üncü sıradayız.

Türk çiftçisi Türk ekonomisinin sigortasıdır. Yarın darboğaza düşersek bizi ayağa kaldıracak güç çiftçilerimizdir. Türk tarımı ancak mazot, yem ve gübre teşviklerinin yeterli olmasıyla istenilen yere ulaşacaktır. Çiftçimizin ve tarımsal üreticinin bazı vergilerden muaf tutulması, mazotu ucuz alması gerekmektedir. Girdi fiyatlarının artması sebebiyle et ve süt fiyatlarında da iyileştirme yapılabilir. Süt üreticilerimizin gerekli desteği alması ve üretilen her litre sütün yani 1 litre sütün 2 kilo yem alması lazım, karşılaması gerekiyor. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizler Türk çiftçisinin sorunlarını, talep ve beklentilerini biliyor, izliyor ve çözüm önerilerini üretiyoruz, yapılan çalışmaları takip ediyoruz. Bu noktada, Sayın Bakanımıza ve çalışma arkadaşlarına teşekkür ediyorum.

Tekrardan bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum. Unutmayalım ki köylü ve çiftçi bu milletin efendisidir diyorum. Hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Burcu Köksal, buyurun lütfen.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Bakan, Afyonkarahisar Valiliğince “köyümde yaşamak için bir sürü nedenim var” adı altında sözleşmeli küçükbaş üretim projesi hayata geçirildi. Projede hayvanlarda aranan şartlar belirlenmiş durumda. İl tarım müdürlüğünün çiftçinin, hayvanı alması gereken işletmeleri tespit etmesi ve oradan alımın gerçekleştirilmesi kararlaştırılmış proje kapsamında ve bu bağlamda SOYBİS kapsamındaki işletmelerin belirtilmesi gerekiyor. Buraya kadar her şey tamam ancak projede belirtilen bu şartlara uyulmadığı iddiası var. İl Tarım Müdürlüğünün SOYBİS kapsamındaki işletmeleri belirtmediği, sözleşmede yer alan şartları taşımayan hayvanların alındığı iddiası doğru mudur? Örneğin bu proje kapsamında alınan hayvanların kulak küpeleri ile yaşlarının örtüşüp örtüşmediğine bakılıyor mu? Bu projeye üreticiden üretilmeye temin edilmesi gereken küçükbaş hayvan ticareti sabote edilip üretici tüccarların eline mi bırakılıyor?

Lütfen bunları şeffaf bir şekilde inceleyip kamuoyuyla paylaşın. Köylü zaten zor durumda. Bu durumdaki köylünün çaresizliğinden faydalanan her kim olursa gereğini yapın. Üretici zorda diyoruz zira yem fiyatları almış başını gidiyor. Yemin çuvalı olmuş 170-180 lira. Bu yıl ilk kez üreticinin “Hayvanımı aç yatırıyorum.” dediğini duydum. Bu duruma niçin kayıtsız kalıyorsunuz?

Tarım Kredi Kooperatiflerine borcu olan çiftçilerin borçları her geçen gün artıyor. Cumhuriyet Halk Partisi olarak Tarım Kredi Borçlarının faizinin silinerek ana paranın bir yıl ertelenip gecikme zammı alınmadan taksitlere bölünmesi için verdiğimiz önerge AKP ve MHP oylarıyla reddedildi. Çiftçinin Tarım Kredi ve Ziraat Bankasına olan kredi borçlarının faizlerinin silinmesine, ana paranın taksitlendirilerek ödenmesine niçin karşısızız?

Seçim bölgem Afyonkarahisar’da özellikle Dinar, Sandıklı ilçelerinde yetişen beyaz ay çekirdeği bu yıl 4-4,5, en fazla 5 liradan satılıyor. Maliyeti ise 6-7 lira. Çiftçi ne yapsın? Zararına da olsa bu ürünü satıyor. Bu sıkıntı aylardır var, söylüyoruz, söyledik, söylemeye de devam edeceğiz siz çözünceye kadar. Bu ay çekirdeği üreticileri için niçin bir şey yapmıyorsunuz?

Patateste, soğanda, buğdayda, ay çekirdeğinde yüzü gülmeyen çiftçi haşhaşa da umduğunu bulamıyor Sayın Bakan. Bu haşhaş benim memleketimin bitkisi. İki yıl önce Genel Kurulda da bunu AKP grubuna göstermiştim. Şimdi de sizin göstermenizi istiyorum özellikle. Ecevit’in Amerika’ya rest çektiği bitkidir haşhaş ve beş senedir aynı fiyattan kabuğu alıyorsunuz. Haşhaşın kilosuna geçen yıl 26-27 lirayken bu sene 20-21 lira. Gübreye zam, mazota zam, zirai ilaca zam, tohuma zam ama ürettiğimiz ürünün parası yerinde sayıyor hatta daha da aşağı düşüyor. Bunun neresi adalet?

Yine, Orman Genel Müdürlüğüne bağlı taşra teşkilatlarında 9.591 sürekli işçi kadrosu boş. Bir tarafta canlarını hiçe sayarak çalışan geçici orman işçileri kadro beklerken diğer tarafta boş işçi kadrosu bulunuyor. İşçi kadrosu boşken niçin geçici orman işçilerine kadro vermiyorsunuz?

Çay ilçemizde Selevir Sulama Birliği ve Emirdağ ilçemizde Çıldır Sulama Birliğine borçlu olan çiftçiler sulamadan yeteri kadar yararlanamadıkları hâlde ödeme yapmak zorunda kalıyorlar. Ürünü yanan çiftçilere kuraklıkta bir darbeyi de siz neden vuruyorsunuz? Çay ilçemizde bulunan Çay Barajı için sağlam diyorsunuz. Önerge de verdim bu konuda, cevaben sağlam olduğunu iddia ettiniz ama gözle görülür şekilde bile anlaşılabilir derecede sıkıntılı bir baraj.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Allah korusun, şiddetli bir yağışta Çay'da Dere ve Yaka Mahalleleri zarar görebilir. Ayrıca Dinar ilçemize bağlı Yıprak Göleti'nde su tutulumu yok. Niye paralar çarçur edildi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sandıklı ilçemize bağlı Menteş Barajı'nı ne zaman bitireceksiniz? Hemşehrilerim merak ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Serpil Kemalbay Pekközeği HDP Grubundan, buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Tarım Bakanlığı heyetini selamlıyorum.

Sayın Bakan, siz de sunumlarınızda büyümeden bahsettiniz, size göre tarımda büyümüşüz. Doğrudur ancak uyguladığımız dışa bağımlı tarım politikalarının ülkedeki kırsal yoksulluğu artırdığını, doğayı tahrip ettiğini, ormanların yanıp kül olduğunu, gıda krizine davetiye çıkardığını, enflasyonu körüklediğini de söyleseydiniz eğer, o zaman gerçeği bütünlüğü içerisinde ortaya koymuş olurdu.

Gıda fiyatlarının yüksek olması Hükûmetinizin uyguladığı politikalarla kaynaklanıyor. Oysa, siz, stokçulukla suçluyorsunuz piyasayı. Oysa, tarımda mazot, gübre, tohum, traktör, ilaç gibi üretim girdilerinin maliyetleri hem tüketiciye hem de üreticiye ciddi bir yük oluşturuyor. Bunu HDP ekonomi politik heyeti olarak "İş ve Aş Buluşmaları"na gittiğimizde bize çokça ifade etti halkımız. Tarım emekçileri, çiftçiler, hayvancılıkla uğraşanlar diyor ki: "Saray 'Uçuyoruz.' diyor ama biz şarmpole yuvarlanıyoruz." Türkiye'de bu bahsettiğiniz büyüme neden çiftçiyi büyütüyor? Buna, burada cevap vermenizi istiyoruz. Çiftçi neden borç içinde? Bunu bize açıklayın istiyoruz.

Tarımda, işçiler sigortasız, günde 80-100 liraya on iki saat çalışıyorlar ve mevsimlik tarım işçileri, kadınlar, çocuklar asfalta dökülüyor, can veriyorlar. İhracat büyüdüyü, rakamlar fırladı da tarım emekçisi, çiftçisi bu büyümeden neden pay almıyor? Bize bunu da söyleyin.

Çıkardığımız tohum kanunuyla sertifikalı tohum yani şirketlerin tohumlarını kullanmadıkları takdirde çiftçiler pek çok desteği alamıyorlar, onlardan mahrum kalıyorlar. Çiftçilere yönelik destekler çiftçiyi üretimde tutmadığı gibi, çiftçiyi ticaret sermayesine bağımlı hâle getiriyor. Birçok ilimizde destekler fahiş elektrik faturaları nedeniyle çiftçinin eline geçmeden "DEDAŞ" denilen şirketin çökmesi sebebiyle onların eline geçiyor. Buna ne diyorsunuz? Size defalarca söyledik, dile getirdik; DEDAŞ konusunda bir adım dahi atmadınız. Bakın, Urfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt'te DEDAŞ zulmü var. Bu kentlerin ne suçu var? Size sormak istiyoruz. Neden burada DEDAŞ istediği gibi at koşturabiliyor? Bize cevap verin.

Devlet, üreticileri koruması gerekirken şirketleri koruyor. Gıda enflasyonu karşısında da yapısal sorunlara çözüm aramak yerine ithalat politikasına yöneliyorsunuz, bu da sorunları çözmez.

Sayın Bakan, neoliberal politikalarla şirketler lehine gıda politikaları izlenmesiyle ve kamucu politikaların yetersizliğiyle uluslararası şirketlerin gıda egemenliğini sağlaması arasında nedensel bir ilişki vardır. Bu ilişkinin en ağır sonuçları başta gıda zehirlenmeleri, hastalıklı gıda ithalatı ve genel olarak tüketilen sağlıksız kimyasal gıdalar olmak üzere halkımıza yazılıyor. Zararlı kimyasallar, pestisitler anne sütünden yeni doğan bebeklerin göbek kordonlarına kadar -buralarda- çıkıyor, en çok da çocuklarda, bebeklerde zehirlenmeler oluyor. Bakın, şurada size gösteriyorum: Nardan zehirlenen bir çocuk yaşamını yitirdi. Bunun sorumluluğu sizin de üzerinizde. Bu konuda bize cevap verebilecek misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamladınız mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır, devam ediyorum.

Tarımsal üretimde bu eşitsizlikler var, kadınlar bu eşitsizliklere daha çok maruz kalıyorlar. Oysa, gıda seçimi, üretimi, yetiştirilmesi, hazırlanması ve hasadında merkezî role sahip olmaları bakımından, tohumları saklayıp korumaları, hayvan üretimine ilişkin bilgilere sahip olmaları ve biyoçeşitliliği sağlıyor olmaları açısından kadınlar tarımda çok önemlidir ve kadınların tarımsal üretimin biriktirici, koruyucu ve geliştirici beyni olduğu bilinmelidir Sayın Bakan. Tarım sektöründe kadınlar ücretsiz aile işçisi, mevsimlik tarım işçisi olarak hiçbir güvenceye sahip değiller.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Mevsimlik tarım işçilerine tanınan haklar da kâğıt üzerinde kalıyor. Tarımda kadınların desteklenmesi, mevsimlik tarım işçilerinin iş güvenliği, insani yaşam koşulları ve insana yakışır ücret sağlanması, doğduğu yerde doyması politikalarının desteklenmesi gerekiyor. Bunları sizden bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Çetin Arık... Yok.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Türedi Kayan, buyurun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun, sayın milletvekilleri; tarım, dünyanın en stratejik alanı. İnsan ile dünyadaki diğer canlı dostlarımızın gıdasının tamamı tarımla elde edilmektedir. Dünyada su sıkıntısı ve gıda sıkıntısı önümüzdeki yıllarda çok daha fazla yaşanacaktır. Dünyanın devlerinden Bill Gates bunu anlamış olacak ki Amerika Birleşik Devletleri'nde 200 bin dönüm arazi aldı, tarıma yöneldi. Tarıma yöneldi, niye? Çünkü tarımın geleceği var. Tarımın geleceği onlarda çok iyi fark edilmişken, maalesef, bizde gittikçe tekmeleniyor değerli arkadaşlar.

Sayın Bakan, bugün, 9 lira, 9,5 lira, 10 lira gübreye para verilip de üretim yapılamaz. Değerli arkadaşlar, hepinizin bilmesini istiyorum, bugün 50 kilogramlık şeker torbasının fiyatı 250 lira, 50 kilogramlık gübre torbasının fiyatı 500 lira. Değerli arkadaşlar, bu şekilde üretim yapılırken gübre kullanılmayacak, gübre kullanılmayınca da bu ülkede muazzam bir kıtlık yaşanacak, verim düşüklüğü yaşanacak. Bu gösteriyor ki önümüzdeki 2022 yılında 6 milyon, 7 milyon ton açığımız olacak. Bu açığı kapatmak için dışarıdan ithalat yapmak zorunda kalacaksınız. Dışarıdan ithalat yapmak neyle oluyor? Dövizle oluyor. Dövizi dışarıdan nasıl alıyorsunuz? Faizle alıyorsunuz. Türk çiftçisine vermediğiniz desteği ithalat yaparak yabancıların para babalarına veriyorsunuz, yabancıların çiftçilerine veriyorsunuz.

Sayın Bakan, ülkemizde çiftçilik bu vaziyette. Çiftçiliğin artışının en büyük nedenlerinden birisi sulamadır. Hâlbuki Trakya'nın merkezinde bulunan Ergene Nehri bugün zehir akıtmaktadır. Zehir akıtan bu nehri yirmi yıldır, maalesef, temizleyemediniz ve bu bölgedeki bütün tarım arazilerini sulayan bu nehir bugün zehirle sulamaktadır.

Bunun yanında, sıra hayvancılığa gelince, arkadaşlar, hayvancılık konusunda üretim yapalım derken dışarıdan ithal edilen etlerle, hayvanlarla kurbanlık kesen bir hâle geldik. Şimdi, dışarıdan et almakla ucuza mı mal ediyorsunuz? Türk çiftçisine, hayvan üreticisine vereceğiniz destekle daha ucuza mal edilmez mi bu? Elbette edilir ama niyet bu değil.

Aynı şekilde, ormanlar konusunda da Sayın Bakan, ormanlar hikâyeye döndü, “Yandı, bitti, kül oldu.” gibi ormanları maalesef yaktınız, yıktınız, yok ettiniz. Türk Hava Kurumuna ihale vermektense Rusya'ya ihale vererek hem döviz kaybına sebebiyet verdiniz hem de ormanların yanmasına engel olmadınız, ormanları mahvettiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, gerek buğdayda gerek diğer gıdalarda ama en önemlisi hayvancılıkta Türkiye'yi yabancılara muhtaç ettiniz. Benim anladığım şu: Türkiye'deki hayvan üreticisini, çiftçiyi zarar ettirerek elindeki hayvanları ve tarlaları almak istiyorsunuz ve kendinizin yandaşlarına ithalat yaptırarak onları zengin etmek istiyorsunuz diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

AK PARTİ Grubundan Sayın Ahmet Kılıç...

AHMET KILIÇ (Bursa) – Daha sonra.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha sonra, peki.

Buyurun, Sayın Ekrem Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, çok değerli basın mensupları, Tarım ve Orman Bakanlığımızın çok değerli bürokratları; 2022 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu vesileyle hepimize saygılar sunuyorum.

Şimdi, sabah saat ondan beri buradayız dolayısıyla birçok milletvekili arkadaşımızdan bazıları, özellikle AK PARTİ hükümetleri döneminde tarımla ilgili bir gelişmenin olmadığını iddia etmeye başladı. Ama, tabii, AK PARTİ, bana göre, her alanda olduğu gibi, özellikle tarım ve sulama alanlarında, barajlarda, ormanlarda, göletlerde, kaliteli su içmede, sulamada -özellikle burada Sayın Bakanımızın riyasetinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüme ayrıca teşekkür ediyoruz- bal ormanlarında, sulanabilir alanların faaliyete geçirilmesinde çok büyük devrimler yaptı; işin gerçek tarafı bu. Dolayısıyla ben bunu da kimsenin unutmamasını özellikle burada istirham ediyorum.

Yine, özellikle milletvekili arkadaşımız Erhan Bey şeker pancarıyla ilgili söyledi; burada da kendileri yok. Benim ilimde de dönüm olarak çok ekilen pancar var, bunu biz kendimiz de ekiyoruz işin açıkçası dolayısıyla bu konuda da özellikle son yıllarda hükümetlerimizin pancarla ilgili çok güzel teşvikleri oldu. Bizim ilimizde de pancar ekiminde neredeyse yüzde 150'ye yakın bir artış oldu, bunu da burada özellikle belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, tarıma baktığımızda, katma değeri yüksek, ileri teknolojiye dayalı bir üretim modelini esas alarak aslında Türkiye buraya yatırımlar yaptı, özellikle topraklarımızın uluslararası alanlardaki rekabet gücünü artırdık. Yani bizim yeni topraklar fethetme imkânımız yok ama

mevcut olan topraklarımızın kalitesini, verimliliğini artırabilmek için elimizden geleni yaptık. Türkiye, artık nüfusuna yeterli düzeyde kaliteli ve gıda güvenliğini sağlayan, tarımsal üretimlerde net ihracatçı konumunu güçlendiren, küresel piyasada da gerçekten rekabetçiliğini artıran bir ülke konumuna geldi.

2022 yılı bütçemize baktığımızda, özellikle bizim memleketimizin ana sıkıntısıydı, Anadolu’da da var ki şu anda birçok milletvekilimiz de Anadolu milletvekili ve artı, orada tarımla da uğraştıkları için ata tohumuna, su kaynaklarına, gıda arzına ve endemik bitki sahipliğine en fazla bizim hükümetlerimiz döneminde yatırım yapıldı.

Yine, 2022 yılında bütçemizde tarıma ayırdığımız kaynağa baktığımızda- işte sabahtan beri özellikle bu eleştirilerin boşa çıktığını da burada belirtmek istiyorum- 57,6 milyar liraya çıkardık bunu. Yine, tarımsal destek programları için 25,8 milyar lira, tarım sektörünün yatırım ödenekleri için 16,3 milyar lira, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT’lerin finansmanı ve ihracattaki destekleri için 15,5 milyar lira kaynak ayırdık. Yine, tarım sektörüne yönelik yatırım ödeneklerini artırmaya da aynı şekilde devam ediyoruz. Tarımsal sulama yatırım ödeneği 2020 yılında 3,7 milyar düzeyindeyken 2021 yılında bu rakamı 9 milyar liraya çıkardık. 2022 yılında burayı bir önceki yıla göre yüzde 39 artışla 12,5 milyar liraya çıkardık. Tarımsal işletmeler ve çiftçilerimiz için faiz destek tutarını da 9,8 milyar TL’ye çıkardık. Çiftçilerimizi ve tarım sektörümüzü desteklemek amacıyla tarımsal destekleme dönemlerinde de -biliyorsunuz, geçenlerde çıkardık- artık, gelir vergisini almıyoruz, bu da AK PARTİ’nin özellikle çiftçilerimize vermiş olduğu önemli desteklerden bir tanesiydi. 2021 yılında 2,5 katına çıkarılan Devlet Su İşleri sulama sektörünün yatırımlarını 2022 yılında da yüzde 37 artırarak 12,2 milyar liraya yükselttik. Tarımsal gayrisafi yurt içi hasılayı -yine burada örneklemeleriyle vermek istiyorum- 2018 yılında 217,1 milyar TL iken 2020 yılında yüzde 55 artışla 337,2 milyar TL’ye yükselttik. Yine, bu dönemde özellikle tarımda gayrisafi yurt içi hasıla olarak, reel olarak -özellikle, sabah da bazı milletvekillerimiz bu yönde büyümediklerini söylediler- yüzde 9,4 oranında büyüdü. Türkiye tarımsal hasıladan Avrupa’da lider -Sayın Bakanımız da sabah bu cümlelerin aynısını söyledi- dünyada ilk 10 içerisindeyiz hamdolsun.

2020 yılının sonlarında rekor seviyelerine baktığımızda, hayvancılık alanında -özellikle kendi ilim Ağrı da öyle- çok iyi, muazzam bir yere geldik. 2020 yılında büyükbaş hayvan varlığımız 18,2 milyon, küçükbaş hayvan sayımız ise 54,1 milyon olmuştur.

Su depolamayı çok önemsiyoruz -ki sabahtan beri birçok milletvekilimiz de bu konuya değindiler ama- 613 barajımızda 46 milyar metreküp suyumuzu depoladık. Böylece, depolamada su miktarımızı 179 milyar metreküpe çıkardık. İnşa ettiğimiz 1.475 sulama tesisiyle yaklaşık 20 milyon dekar alanı sulamaya açtık. Bu alanlardan ülkemiz ve üreticilerimize yılda 60 milyar lira gelir sağladık.

Yine, arazi toplulaştırmada da aynı başarılarımızı devam ettiriyoruz. Özellikle, 266 projeye 5,2 milyon hektar araziye su ve üretim giderlerini azaltarak ekonomik olarak daha verimli kullanılabilir bir hâle getirdik. Yine, 3,3 milyon hektar alanda çalışmalarımız devam ediyor.

Özellikle genç nüfusu tarıma özendirmek için, köydeki yerindekte bunları orada çalıştırabilmek için biliyorsunuz, köye dönüş projelerini başlattık.

Tarımsal ovalarımızı koruma altına aldık. Çivi bile çakılmayacak, sadece tarımsal üretim yapılabilecek mekânlar inşa ettik.

Saygıdeğer milletvekilleri, ben çok fazla da sözlerimi uzatmak istemiyorum. Burada özellikle huzurlarımızda Sayın Bakanımıza teşekkür ettiğim bir iki nokta vardır. Sayın Bakanım, 2018’de Ağrı’ımıza geldiniz, Allah sizlerden razı olsun, özellikle bal festivalimize geldiniz, o sene bizim bal

üretimimiz AK PARTİ hükümetleri döneminde yapılan yatırımlarla birlikte yüzde 400'ün üzerinde bir sıçrayışla fazlaştı ve çok büyük oranda satış yaptık için açıkçası. Ben bu desteklerinizden dolayı teşekkür ediyorum.

Ben çok teşekkür ediyorum.

2022 yılı Tarım ve Orman Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Seyit Torun, buyurun lütfen.

SEYİT TORUN (Ordu) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Biraz sessizlik olursa...

SEYİT TORUN (Ordu) – Eğer beni dinliyorsay şayet, Sayın Bakana şunu sormak istiyorum: Bu yangınlar hepimizin bildiği gibi, hepimizin içini yaktı, gerçekten yıllara bakıldığında çok önemli bir alanımızı kaybettik, birçok yerde yangın oldu. Tabii, bazı yerlere geç müdahale olduğu için yangının zararı da bu derece arttı. Tabii, uçakların geç kiralanması veya Türk Hava Kurumundaki uçakların kullanılmaması gibi birçok eleştiriler yapıldı ama gördüğümüz bir manzara daha var, Orman Genel Müdürlüğümüz maalesef elindeki 155 arazi aracını her yıl mübayaayla satarken bu yıl bedelsiz olarak hibe etme yoluna girdi yani anlaşılıyor ki “İmkânımız yok, ekonomimiz kötü.” diyemez, eğer öyle olsaydı bunları hibe etmezdi; varsa, eğer ekonomisi iyiyse, Orman Genel Müdürlüğünün imkânları fazlaysa bu kiralama niye zamanında yapılmadı ve bu yangınların bu kadar büyümesi neden engellenmedi? Hadi bunları belediyelere verdiniz, onu da anladık ama hiç değilse bu araçları, bu 155 arazi aracını verirken belediyelere adaletli dağıtsaydınız. Maalesef bütün araçları Cumhuriyet İttifakı'nın belediyelerine verdiniz; yaklaşık 155 aracın 123'ünü AK PARTİ'li belediyelere, 32'sini MHP'li belediyelere verdiniz, sadece 4 tanesini diğer belediyelere verdiniz. Burada adaletinizi de Orman Genel Müdürlüğünün yaptığı çalışmaları da görmüş olduk.

Sayın Bakan, bir diğer konu fındıkla ilgili. Burada Cemal Bey de var, sözüm biraz da ona, kendisi geçmişte FİSKOBİRLİK Genel Müdürlüğümüzü de yaptı, bölgemizin de milletvekili. Geçen yıl açıklanan 22,5 lira Giresun levant kalite fındığı, 22 lira Ordu kalite fındığıyla ilgili açıklama yapmıştı ve 22 liradan başlayıp 26 liraya kadar çıktığını söylemişti ki doğru. Fakat bu yıl 26,5 lira fiyat açıklandı Ordu levant kalite için ama şu anda maalesef 23,5 liradan yukarı çıkmadı. Geçen yıldan bile düşük fiyatlara satılıyor şu anda piyasada ve 11 Ağustos 2021'de açıklandığında -eğer bu döviz getiren bir ürünse, ihraç ürünüyse- 3,7 dolardı, şimdi 2,7 dolara kadar düştü. Tabii ki bunun yükü tamamen üreticimizin üzerinde, üretim maliyeti artık karşılanamaz noktaya geldi.

İktidar sadece 2020 yılında bir uluslararası fındık şirketine 667 milyon lira destek verdi. Hani “Yerliyiz, milliyiz.” diyoruz ya, peki bizim ihracatçılarımıza niye destek verilmiyor, üreticimize niye destek verilmiyor? Şu anda büyük bir mağduriyet içerisinde, bu içinde yaşadığı olumsuzluğun telafisiyle ilgili tek bir adım neden atılmıyor? Bir uluslararası firmaya bütün üreticiyi, bütün ihracatçıyı, bütün sanayiciyi teslim etmek hangi akıl, hangi mantıkla bağdaştırıyor anlamak mümkün değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

SEYİT TORUN (Ordu) – 2019-2020 sezonunda 343 bin ton ihracat yapmışız, karşılığında 2 milyar 312 milyon dolar gelir kazanmışız. Bu yıl ise maalesef 2 milyar 10 milyon dolara kadar düşmüş. Bakın, 2015 yılında ihraç ettiğimiz 1 kilogram iç fındık başına 11,77 dolar alıyorduk, sene 2020 -yani geçen yılı söylüyorum- ihraç ettiğimiz 1 kilogram iç fındık başına 6,87 dolar alıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Torun, teşekkür ediyorum.

Son cümlelerinizi alalım.

SEYİT TORUN (Ordu) – Hem ülkemiz kaybetmiş hem üreticimiz kaybetmiş hem biz kaybetmişiz. Bu fındık üreticisinin mağduriyetini sadece doğrudan gelir desteği vererek veyahut da TMO'yu devreye alarak çözdüğünüzü zannetmeyin. Üretici perişan, her yıl aynı şeyi yaparak sanki üretilmeye katkı sağladığımı düşünüyorsunuz ama yanlış yapıyorsunuz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Çetin Arık, buyurun lütfen.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın Komisyon üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum, bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, türkülerle aranız nasıl bilmiyorum. Türkülerle aranız iyiye Kayseri'nin “Gesi Bağları” ve “Erkilet Güzeli Bağlar Bozuyor” türkülerini iyi bilmeniz gerekir. Bunu niçin söyledim? Çünkü artık Gesi’de bağ kalmadı Sayın Bakan, sayenizde. Bağlar kuruyor çünkü belediye suyun saatini 80 liraya sattığı için Gesili hemşehrilerim bağlarını sulayamıyor. Bağıyla, bahçesiyle, bostanıyla meşhur Gesi’imizde insanlarımız su faturalarına yetişemediği için ne bağını ne bahçesini ne de bostanını sulayabiliyor Sayın Bakan. Sayın Bakan, Gesili hemşehrilerimiz Bünyan ilçesine kadar gelmesi planlanan kapalı sistem sulamanın Gesi’ye kadar gelmesini; Turan’ın, Bürüngüz’ün ve Gesi’nin de bu sudan faydalanmasını istiyor. Böyle bir çalışmanız olacak mı?

Sayın Bakan, artık Erkilet güzeli bağlar da bozamıyor; yine, sayenizde Erkilet’te bağ kalmadı. Erkilet’in hemen yanı başında Yamula Barajı var. Yamula Barajı yapılırken elektrik üretimi kadar önemli bir diğer nokta ise barajın tarımsal sulamada da kullanılmasıydı. Sadece Kayseri için değil, Yozgat, Kırşehir ve Nevşehir illeri için de büyük bir önem taşıyan Yamula Barajı’nda tarımsal sulama konusunda da sınıfta kaldınız. Geçtim Yozgat’ı, Kırşehir’i, Nevşehir’i Yamula Barajı’nın hemen yanı başındaki Hasancı, Kuşçu, Çevril, Emmiler, Taşhan, Hırka mahallelerimiz de tarımsal sulamadan nasibini alamadı. Yine, Bahçecik Barajı Pınarbaşı’ya, Pınarbaşı da Bahçecik Barajı’na bakıyor ama bir türlü tarımsal sulamada kullanılmıyor.

Sayın Bakan, hatırlar mısınız bize ilkokulda, ortaokulda Türkiye tarımda dünyada kendi kendine yeten 7 ülkeden biri olarak öğretilirdi. Öğretilirdi ama bugün bir türlü kendi kendimize yetemiyoruz. Sırbistan’dan lop et, Rusya’dan buğday, İsrail’den tohum ithal ediyorsunuz. Siz de bu durumu “Paramız var ki ithal ediyorum.” diye açıklıyorsunuz.

Sayın Bakan, artık Türk çiftçisi gerçekten perişan, Türk çiftçisinin parası yok, Türk çiftçisi evine ekmek götüremez durumda. Sayın Bakan, Bakanlığımızın Yüksek Komiserler Kurulu var. Bu Kurulun ne iş yaptığını biliyor musunuz? Bu Kurulun üyeleri kimler? Kimlerden oluşuyor? Sayın Bakan, yanı başınızda oturan Bakan Yardımcılarının hepsinin bu Kurula üye olduğunu biliyor musunuz? Sayın Bakan Yardımcıları bu Kuruldan ne kadar ücret alıyorlar? Çiftçinin emeği tarlasında kalmışken,

kanunla yasaklanmış olmasına rağmen traktörü haczedilirken, neredeyse her gün zamlanan gübre fiyatları yüzünden artık üretimden koparken Bakanlığınız bünyesindeki bürokratların ikiye, üçer hatta daha fazla maaş almasını ahlaki ve vicdani buluyor musunuz?

Sayın Bakan, biz çiftçilerimizin zor durumda olduğunu söylüyoruz, siz de ısrarla çiftçilerimizin zarar etmediğini ileri sürüyorsunuz. Ben sizi gerçekten Kayseri'ye davet etmek istiyorum. Gelin, Kayseri'de Pınarbaşı'ya gidelim, Pınarbaşı'nda çiftçi kâr mı ediyor, zarar mı ediyor kendi gözlemlerinizle görün. Yahyalı'ya gidelim, Yahyalı'da elma üreticisinin durumu nedir, zarar mı eder, kâr mı eder birlikte görelim. Tomarza'ya gidelim, Tomarza'da kabak üreticisi ne hâldedir, derdini bilen var mı birlikte bakalım.

Sayın Bakanım, bir de son olarak atama bekleyen veteriner hekim, gıda mühendisleri, ziraat mühendisleri, su ürünü mühendisleri, balıkçılık mühendisi ve bu mesleklerin teknisyenleri için bir atama planınız var mı? Varsa ne zaman?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Milletvekilim.

Sayın Mustafa Baki Ersoy...

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide mensupları; hepimizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, birçok konuyu genel anlamda, sıkıntılar anlamında hazırandaki milletvekillerimiz dile getirdiler. Ben genel konulardan ziyade Kayseri ilimizdeki bazı lokal taleplerimizi dile getirmek istiyorum.

Sayın Bakanım, Kayseri'mizin hayvancılık işletmelerinin kaba yem ihtiyacını karşılamak üzere yüzde 75 Bakanlık destekli yem bitkileri tohum dağıtımında, daha fazla üreticinin istifade edebilmesi için ilimiz özelinde belirlenen bütçe miktarının artırılmasını talep ediyoruz.

Kayseri'miz genelinde sulama tesislerinin çoğunluğu açık sistemdir. Bunlarda su kayıpları fazla olduğu için maliyetler artmakta ve tam randıman alınmamaktadır. Özellikle, Kocasinan ilçesi, Sarımsaklı sulama sahasında 100 bin dekara yakın alan toprak kanallarıyla sulanmaktadır. Göletlerin ve barajların sulama kanalları kapalı sisteme dönüştürülerek çiftçilerimizin hizmetine sunulması faydalı olacaktır.

Bunun yanında, Yahyalı ilçemizdeki elma üreticilerinin bir talebi var. Yahyalı ilçemizde elmanın havza bazlı destek kapsamına alınmasını talep ediyoruz.

Ayrıca, Kayseri Bahçelik 3'üncü Kısım, Kayseri Bahçelik 4'üncü Kısım, Kayseri Sarımsaklı, Kayseri Yamula arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri, Yamula Barajı Mansap Cazibe Ek Saha Sulaması işi, Kayseri Hacılar Ören Deresi, Kayseri Kocasinan Eyim Köyü Ecinli Deresi, Kayseri Pınarbaşı Karamanlı Göleti İkmalî 2'nci Kısım, Kayseri Pınarbaşı Panlı Göleti, Kayseri Sarız Fettahdere Göleti İkmalî, Bünyan Elbaşı Karadayı Sulaması, yine Bünyan Sarıoğlan Sulaması işleri Bakanlığınız tarafından ödenek beklemekte olan, tamamlanamayan işlerdir. Bu işlerin yatırım programına alınarak tamamlanmasını sağlamak amacıyla sizlerden ek ödenek talep etmekteyiz.

Bu duygu ve düşüncelerle 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın Ahmet Kılıç...

AHMET KILIÇ (Bursa) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Bekir Pakdemirli Beyefendi'ye, Bakan Yardımcılarımıza, değerli Bakanlık bürokratlarımıza bir kez daha hoş geldiniz diyorum.

Hepimizin bildiği gibi, Tarım ve Orman Bakanlığımız sorumluluk alanları ve bağlı kuruluşlarıyla hayati bir önem taşımaktadır. Tarımsal üretim, hayvancılık, balıkçılık, orman varlığımız, sulama gibi birçok konuda politikalar üreten, çiftçimizi, orman köylümüzü, balıkçılarımızı destekleyen Tarım ve Orman Bakanlığımızın stratejik önemini ve değerini pandemi döneminde bir kez daha fazlasıyla anladık, idrak ettik. Bütün dünyayı derinden etkileyen Covid-19 pandemisinde gıda üretimi ve tedariki birçok ülke için önemli bir sorun teşkil etti. Ülkemizin, gerek lojistik imkânlarının gerekse üretim potansiyelinin doğru yönlendirilmesiyle bu krizi rahat atlattığını görüyoruz.

Önümüzdeki dönemde karşımıza çıkan problemlerden en büyüğü şüphesiz, bütün dünyada etkilerini görmeye başladığımız girdi maliyetlerinin artması sebebiyle yükselen gıda fiyatları ve tarımsal ürün fiyatlarıdır. Girdi maliyetlerinden çiftçimizi en iyi şekilde korumak için tarımsal desteklerin bu bütçede, bu dönemde daha da arttırıldığını görmekteyiz. 2022 yılı bütçemizde tarıma ayrılan kaynağın 57,6 milyar TL'ye çıkması bu noktadaki desteği fazlasıyla göstereceğimiz anlamına geliyor.

Yine, tarımsal sulamada, hakikaten, demin rakamlar ifade edildi, son üç yılda neredeyse 4 kat katlanmış bir durumda buraya ayrılan paylar Sayın Bakanım, bu son derece önemli ve stratejik bir iş. 2022 yılı bütçesinde 12,7 milyar TL'ye ulaşan bir tarımsal sulama planlaması yapılmakta, bundan dolayı bir kez daha teşekkür ederiz

2002 yılında 36,9 milyar lira olan tarımsal hasılamız şu an itibarıyla baktığımızda, 2020 yılına gelindiğinde bir önceki yıla göre tam tamına yüzde 22 artış sağlamış, 2002 yılıyla kıyas ettiğimizde de yüzde 814 artış kaydederek 337,2 milyar liraya ulaşmıştır. 2021 yılı ilk yarısında tarımsal gayrisafi yurt içi hasıla bir önceki yıla göre, yine aynı dönemine göre yüzde 26,4 artış sağlamış ve 106,9 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Hakikaten, bu rakamların hepsi pandemi döneminin zorlu koşullarında yürütülen başarılı çalışmaların neticesinde ortaya çıkmıştır.

Yine, Dünya Bankası verilerine göre, ülkemiz 2002 yılında tarımsal hasılada Avrupa'da 4'üncü sıradayken şu an itibarıyla 1'inci sırada. 2019 yılında 48,9 milyar dolar olan rakam 2020 yılında 47,6 milyar dolar olup yine ülkemiz Avrupa'da 1'inci sırada yer almakta. Tarım, orman ve balıkçılık sektörünün gayrisafi yurt içi hasılaya oranı da her geçen gün artmakta ve 2020 yılında yüzde 6,7'yle güçlü bir destek sağlanmıştı bu konuyla alakalı. 2021 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2,8, ikinci çeyreğinde ise yüzde 4,3 katkı yaparak ülke ekonomimize ciddi katkılar sağlamış oluyor tarım, orman ve balıkçılık sektörümüz.

Tarımsal ürünlerdeki dış ticaret verilerine baktığımızda da ülkemiz bu alanda net ihracatçı konumundadır. 2020 yılında 18,9 milyar dolar tarımsal ürün ihracatı gerçekleştirdik. Bu miktar 2002 yılında 3,8 milyar dolardı. Görüldüğü gibi, ihracat rakamlarımız neredeyse 5 kat artmış vaziyettedir. Tarımsal ürünlerimiz ihracatında da her sene dış ticaret fazlası vermeye devam ediyoruz.

Yine, hayvancılığa verdiğimiz destek... Benden önceki konuşmacılar ifade etti, bu noktada da hakikaten büyükbaş ve küçükbaş sayımızın, varlığımızın ciddi oranda arttığını rakamlar ortaya koyuyor ve inşallah önümüzdeki yıllarda da yine, bu noktadaki hassasiyetimizi fazlalıkla sürdüreceğiz.

Sayın Bakanım, malumunuz, geçtiğimiz yaz hepimizi derinden üzen ve yaralayan büyük bir felaketle karşı karşıya kaldık, onlarca ilimizde aynı anda başlayan yangınlar söz konusu oldu. Tabii, bu yangınların söndürülmesinde cansiparane çalışan başta orman teşkilatımız olmak üzere emek veren

herkesi bir kez daha tebrik ediyorum, bu noktada hayatını kaybedenleri de bir kez daha rahmetle anıyorum. “Yangın çıkan yerler imara açılacak, rant için ormanlar yandı, yangın için gereken hiçbir müdahale yapılmıyor, yangına gereken hiçbir müdahale yapılmıyor.” yalanlarıyla ortalığı velleyleye veren ve her fırsatta nifak tohumları ekmeye gayret edenlere küçük bir hatırlatma yapmak istiyorum: 11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü. İnşallah, biz her sene 11 Kasım'da orman varlığımızı geliştirmek için fidanlarımızı dikmeye devam ediyoruz. Bu noktada, başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın bu noktaya hassasiyeti, sizin de bu hususla alakalı yaptığınız çalışmalar için bir kez daha teşekkür ediyorum ve tüm milletvekillerimizin, özellikle 11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü vesilesiyle bu olaya daha fazla sahip çıkmasını ben buradan arzu ediyorum.

Bu seneye dair, geçtiğimiz yıl yangın bölgelerinde olan afetten dolayı her bir vatandaşımız için özellikle üçer fidan dikileceğine dair bir çalışma yürütüldü; bu da bence son derece hassas. Bu güzel kampanyaya tüm milletvekillerimizin de desteklerini bekliyoruz.

Sayın Bakanım, bilindiği gibi, Bursa'mız tarımda tıpkı diğer alanlarda olduğu gibi son derece iddialı bir şehir. Tarımsal üretimde daha iyiyi ve daha güzeli yakalamak için çiftçimiz ve üreticilerimizle birlikte çalışmalarımızı sürdürüyoruz ve onların istek ve taleplerini içtenlikle takip ediyoruz. Özellikle Bursa siyah inciri son dönemde ihracat rekorları kırmaya devam ediyor. Bu noktada, Avrupa ve Orta Doğu pazarında istediğimiz düzeyde bir gelir elde ediyoruz. Bizim sizden isteğimiz, özellikle incir üreticilerimizin ricası, Uzak Doğu pazarıyla alakalı, Bakanlığımız bu noktada üreticilerimize bir rehber olabilirse, bir gayret gösterebilirse -kendi talepleri bu yönde- bunu bir şekilde ifade etmek istiyorum.

Yine, bölge müdürlüğümüzün, 2022 Yılı Yatırım Programı'na alınmasına yönelik 4 adet büyük projemiz söz konusuydu. Bunlarla alakalı biz yatırım planında olmasını istiyoruz. Kızılkayası Barajı ve HES'i bizim için son derece önemli Sayın Bakanım, büyük bir proje. Bunu bir kez daha yatırıma almanızı arzu ediyoruz. Demirtaş Barajı sulaması yenilemesi, yine Bursa Çınarcık İçme Suyu İsale Hattı ve Arıtma Tesisi, Bursa Deliçay ve Cenuş Kanalı ıslahı bizim için son derece önemli projeler. İşler teklif edilmiş olup yatırım programına alındığı takdirde, söz konusu işlerin toplam maliyetine baktığınızda 3 milyar TL'yi buluyor ama bir kısmının başlamasıyla beraber, inşallah, ilerleyen yıllarda devam etmesi ve sonuçlanması Bursa'mız için son derece önemli. Konuyla ilgili gereken hassasiyeti göstereceğinize inanıyoruz.

2022 yılı bütçesinin üreticimize, çiftçimize, balıkçılarımıza, orman köylümüze ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın İsmail Atakan Ünver...

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Bakan, bir takım rakamlar vererek kendisine göre bir değerlendirme yaptı. Ancak, verilen bu rakamların değerlendirme yapılabilecek verilerle birlikte sunulması hâlinde kıymeti vardır. Eğer bunu yapmıyorsanız, ayaklarınız yere basmaz, hep uçarsınız. Mesela “Tarımsal hasılda son üç yılda yüzde 78 artışla, 2020 yılında 337 milyar liraya ulaşarak cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdık.” diyorsunuz. Bu rakama değer atfedilebilmesi için, bu dönemdeki enflasyon oranı, dövizin değeri, büyüme rakamı, diğer ülkelerin durumu gibi birçok verinin birlikte sunulması gerekir. TL'yi pula çevirdikten sonra sizin verdiğiniz bu rakamın hiçbir anlamı yok. Bu hesaba göre, enflasyon ne kadar yüksek olursa bu miktar da o kadar çoğalacak. Bununla da mı övüneceksiniz? Hükümetiniz TL'de itibar bırakmamış, siz hâlâ lirayla rakam veriyorsunuz. Aynı şeyi AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlar da yapıyor.

Sayın Bakan, siz, geçmişte “Tarımı siyasete alet etmeyelim.” diyordunuz, görüyorum ki fikriniz değişmiş. Konuşmanızda araya Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin nimetlerini de sıkıştırıp hamaset yaptınız. Şimdi, size aynı şeyi söylemek gerekir: Tarımı siyasete alet etmeyelim Sayın Bakan.

Çiftçinin durumunu bilenler olarak biz bu hamasete inanmayız da siz övdüğünüz sistemin başındaki Cumhurbaşkanlığını da inandıramamışsınız. Zira sizin 20,7 milyar dolar olduğunu söylediğiniz tarımsal ihracat, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının hazırladığı 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nda 18,4 milyar dolar olarak ifade edilmiş. Aradaki fark 2,3 milyar dolar, neredeyse çiftçiye bir yıl boyunca verilen desteklerin toplamı kadar. Zannedirim, bu da Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin bir nimetidir.

Sürekli “Tarımsal hasılda Avrupa 1’incisiyiz.” diye bir söylem kullanıyorsunuz. Bu ölçütünüz de sahadaki, tarladaki durumu yansıtmayan bir değerlendirmedir. Bu bağlamda, 2020’de 116 milyar dolar tarımsal ihracat, 65 milyar dolar ithalat yapıp 50 milyar dolardan fazla tarımsal dış ticaret fazlası veren Hollanda’yı nereye koyuyorsunuz? Hollanda Avrupa’dan başka bir kıtaya taşındı da haberimiz mi olmadı yoksa? Siz, işte, bu rakamlara bakarak “Bu yıl ektiğinden zarar eden çiftçimiz yok.” diyorsunuz ama buna kimse inanmıyor, başta çiftçilerimiz inanmıyor.

Sayın Bakan, sizin tarım ve hayvancılıkta hiçbir sorunun olmadığını sanmanız normal çünkü sahada değilsiniz, çiftçiye uzaksınız. Aslında tarımın en temel sorunu da bu; yönetenlerin tercihlerinin kimden yana olduğu. Üretenden, ekenden biçenden, alın teri dökenden yana mısınız yoksa alandan, satandan, bu işin ticaretini yapandan yana mısınız? AK PARTİ iktidarının on dokuz yıllık tercihi çiftçiden, köylüden, üretenden yana olmamıştır; AKP üretmemiş, ürettirmemiş, ithalat yapmıştır.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Siz siyasete alet ediyorsunuz tarımı.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Bu politikayı da Sayın Bakan “Paramız var ki ithalat yapıyoruz.” diyerek özetlemiştir. Geldiğimiz noktada, Merkez Bankasının kasasındaki 128 milyar dolar da dâhil ülkedeki parayı bitirdiniz. Bu sebeple TL değer kaybetti, döviz aldı başını gitti. Milletın karnını nasıl doyuracaksınız şimdi? Doyursanız bile vatandaşa maliyeti ne olacak?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Tüccar da zarar ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, hatibe müdahale etmeyelim lütfen.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Bu söylediklerimden sonra sakın karamsarlığa kapılmayın, siz de cumhuriyet tarihine geçmeyi başardınız. Nasıl mı? Galoşla tarlaya giren ve “Kepek, buğdaydan fazla para ediyor.” denildiğinde “Kepek ekin o zaman.” diyen Tarım Bakanı olarak tarihe geçtiniz; bu da az şey değil hani.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, söz istiyorum, milletvekillerinin yalan söylediğini söyledi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonra geleyim size, tamam; tutanıklara da bir bakalım, geleyim.

HDP Grubundan Hüseyin Kaçmaz, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırım; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Ben Sayın Bakana bir soruyla konuşmama başlamak istiyorum: Sayın Bakanım, Şırnak’ın Silopi ilçesinde hayat kurtarmaya var mısınız? Böyle çok net bir soru sorayım size. Çünkü Silopi ilçemizde “Celali Deresi” olarak bilinen derenin 2003-2004 yıllarında 5 kilometrelik bir mesafesi DSİ 10’uncu

Bölge Müdürlüğü tarafından yapılmıştı ancak 2006 yılında yaşanan sel felaketi sonrası 3 yurttaşımız hayatını kaybetmişti. O dönemde de tabii, ortaya çıkan sonuç ve bugün de devam eden durumla birlikte projenin tamamen uygulanmadığı, dere çevresindeki yapılaşmanın engellenmediği ve dolayısıyla da taşkın durumlarının meydana geldiği ve yine meydana gelebileceği açıkça ortaya çıkan bir sonuç olarak karşımızda duruyor. Silopi Belediyesi DSİ 10'uncu Bölge Müdürlüğü 105'inci Şube Müdürlüğüyle bu konuda yazışarak gerekli önlemlerin alınması için bazı taleplerde ve yine, kanalizasyon sistemi için bazı bilgilendirmelerde bulunmuş, tarafımıza yeni ulaşan, belediyenin tarafımıza ulaştırdığı yazıda ret gerekçesi olarak da bazı gerekçeler sunulmuş. Ancak net bir şekilde şunu söylemek isterim: İklim krizinin, iklim değişikliğinin geldiği boyut göz önüne alındığında, bu kadar asfalt dökülmesi, bu kadar fosil yatık kullanılması, bu kadar betonlaşma sonrası ortaya çıkan doğal afetlerin sayısındaki artış hızı, Silopi ilçesinde çok yakın zamanda bizleri endişelendiren bir sel felaketinin tekrardan yaşanması gerçekliği karşımızda duruyor. Ülkemizde son dönemde Kastamonu, Sinop ve Van'daki sel felaketleri de göz önüne alınarak öncelikle, bu sel felaketinin önlenmesi için gerekli görülmesi hâlinde... Ki bizim ulaştığımız bilgiler, tamamıyla bu projenin yeni baştan yapılmasının gerektiği durumu iletilmiş çünkü bu derenin ıslah ve altyapı çalışmalarının yapılmaması -dediğimiz gibi, belirttiğimiz üzere- başka canlarımızı da kaybetmemize sebep olacak. Bu sebeple... Bu felaketlerin önlenmesi için şu an elimizde bir imkân var. Evet, 2003-2004'te yapılan ıslah çalışmasından sonra 2006'da meydana gelen can kayıplarına artık hiçbir şey yapamayız, geçmişe müdahale edemeyiz ancak bu ana müdahale ederek ortaya çıkabilecek sonuçları engelleyebiliriz. Bu sebeple sizden bu konuda hassasiyet bekliyorum.

Bir de sürem azaldı ama Şırnak'ta ve aslında diğer birçok kentte devam eden orman kıyımlarına ilişkin de birkaç söz söylemek istiyorum Sayın Bakan. Tabii, son dönemde sürekli gündeme gelen bir konu: Özellikle Şırnak'ta her gün sadece Şırnak-Silopi ya da Şırnak-Cizre arasında onlarca araçta... Yani neredeyse onlarca yıllık, belki de daha fazla yaşı olan ağaçların kesimine şahit oluyoruz. Bu tomruklar, bu ağaçlar yüklenmiş ve bu durum yaklaşık iki yıldır her gün devam ediyor. Tabii, güvenlikçi politika anlayışı sebebiyle, aşırı güvenlikçi politika anlayışı sebebiyle -herhangi bir hukuki dayanaktan da tabii yoksun olduğunu düşündüğümüz- ölçsüz ve orantısız bir şekilde, herhangi bir ön hazırlık, inceleme yapılmadan ağaçlar kesilmekte, orman alanları azalmakta ve orman habitatu zarar görmektedir. Şırnak halkı bu durumdan son derece de şikâyetçi çünkü bazı maddi kaygılar, maddi duygular, talepler ve dediğimiz gibi aşırı güvenlikçi politikalarla orman alanları talana uğramış durumda. Bu durumu size şöyle çarpıcı bir örnekle de anlatmak isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Tamam, tamam Sayın Başkanım.

Orman Genel Müdürlüğüne ait 2 farklı veriyi incelediğimizde, yedi aylık bir sürede, Şırnak bölgesinde ormanlık alanda yüzde 8'lik azalma verilere de yansımış durumda; sosyal medyada ve genel sayfada paylaşılan veriler doğrultusunda. Artık bu orman kıyımına da “Dur!” denilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Vehbi Bakırlıoğlu, hazırsanız size söz veriyorum.

Buyurun Bakırlıoğlu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, geçtiğimiz günlerde “Pandemi bize sağlık ve gıdanın ne kadar önemli olduğunu öğretti.” demiştiniz. Doğru söylüyorsunuz ancak ağızımızdan çıkan ile eylemleriniz birbirini tutmuyor. Öyle olsa yani tarımın ve gıda güvenliğinin önemine inanıyor olsaydınız böyle bir bütçeyle karşımıza çıkmazdınız. 2022 yılı bütçesi bir önceki yıla göre yüzde 30 artmış olmasına rağmen Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesi yalnızca yüzde 11 artmış. Tarımsal desteklemelerin genel bütçeden ve Bakanlığın bütçesinden aldığı pay yıldan yıla azalmakta. Genel bütçeden 2020 yılında yüzde 2 pay alan desteklemelerin oranı 2022 yılında yüzde 1,4’e düşmüş durumda. Geçen sene Bakanlığımızın genel bütçeden aldığı pay yüzde 3,8’miş, bu sene bu oran yüzde 3,3’e düşmüş. Hayvancılığın girdi maliyetlerinin günden güne arttığı malum. Yem fiyatları ortada, süt ve et fiyatları da ortada. Girdi maliyetleri artıyor ancak tarımsal desteklemeler içinde hayvancılık desteklemelerinin payı yıldan yıla azalmakta. Bu oran 2020 yılında yüzde 35’miş, 2021 yılında yüzde 33’e düşmüş, bu sene ise yüzde 29,5’a gerilemiş. Hayvancılık desteklemeleri geçen seneye göre yüzde 4 artmış ancak yem ise yüzde 70.

Sayın Bakanım, bir beyanınız var, o da evlere şenlik, demişsiniz ki: “Çiftçi zarar etmiyor.” “Çiftçi para kazanıyor.” diyemiyorsunuz, “Zarar etmiyor.” diyebiliyorsunuz. Oysa çiftçi, hayvancı zarar ediyor. Sayın Bakanım, çiftçi zarar etmiyor olsa neden üretimden çekiliyor? Köyler neden boşalıyor? Tarım alanları 26,5 milyon hektar alandan nasıl oluyor da 23 milyon hektara düşüyor? Çiftçi şayet zarar etmiyorsa, çiftçi borçları iktidarınızda tam 62 kat artarak 150 milyar liraya nasıl çıktı? ÇKS’ye kayıtlı çiftçi sayısı 2,7 milyon kişiden 2 milyon kişiye nasıl düştü? 700 bin çiftçi üretimi neden bıraktı? Sayın Bakan, çiftçi zarar etmiyorsa BAĞ-KUR borçlarını neden ödeyemiyor? Madem çiftçi zarar etmiyor, tarım sektöründe çalışan kişi sayısı neden günden güne azalıyor? Tarım sektöründe çalışan kişi sayısı on sekiz yılda 7 milyondan 4 milyona neden indi? Çiftçi zarar etmiyorsa şayet, Manisalı üretici neden bağlarını köklüyor, limon üreticisi neden bahçelerini köklüyor, soğan üreticisi neden mahsulünü sürüyor? Çiftçi zarar etmiyorsa, para kazanıyorsa neden ırcalık konumda? Sayın Bakanım, çiftçi zarar ediyor, para kazanamıyor, artan maliyetler karşısında çaresiz, tutunacak dal arıyor ancak bütçeye bakıyoruz, bu bütçe, çiftçiye “Üretme, üretirsen de bana güvenme.” demekte.

Sayın Bakanım, ormanlarımıza sahip çıkamadınız, ciğerlerimiz koca yaz boyunca yandı, müdahale edemediniz; tarıma sahip çıkamadınız, çiftçiye sahip çıkamadınız, hayvancıya sahip çıkamadınız, ortalık yangın yeri; su kaynaklarımıza sahip çıkamadınız, derelerimiz kurudu, göllerimiz kurudu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bütçenize bakıyoruz, inceliyoruz, görüyoruz ki derde deva olmaktan çok ama çok uzak. Anlaşıyor ki ormanlar yanmaya, göller kurumaya, çiftçi iflas etmeye devam edecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bakırlioğlu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bu bütçenin, yapmış olduğunuz son bütçe olmasını temenni ederek saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, AK PARTİ Grubundan Sayın Hasan Çilez.

Sonra MHP Grubuna geleceğim.

Hasan Bey, buyurun lütfen.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, çok kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri ve çok kıymetli Bakanlık bürokratlarımız; hepimizi saygıyla selamlıyorum. 2022 yılı tarım bütçemizin, inşallah, ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, bir yandan orman yangınları, bir yandan sel ülkemizi bu yıl çok olumsuz etkiledi, diğer yandan da ülkemizin orta kesimleri kuraklıktan âdetâ kavruldu. Zor bir dönemi, zor bir süreci yaşıyoruz; çiftçilerimiz açısından da, ülkemizin tüm kesimleri açısından da zor bir yıldır bu yıl.

Bu yıl, tarımsal ürünlerimizde kuraklıktan dolayı büyük sıkıntılar yaşadığımız bir yıl oldu. Tarımsal sulama yapılan alanlarda bolluk ve bereket vardı, hem fiyat hem de miktar olarak çiftçimizin yüzü güldü. Ancak, tarımsal sulamanın yapılamadığı alanlarda -ki bunların bir kısmı “kır” dediğimiz, sulamanın olmadığı alanlar, bir kısmı da sulama sistemlerimizin olmasına rağmen baraj ve göletlerimizde kuraklık sebebiyle suyun olmamasından dolayı sulanamayan arazilerimizdir- sulanamayan bu alanlarda çiftçilerimiz büyük sıkıntı çekmektedir. Sulanan alanlarda ise çiftçimizin kazancı çok iyi olmuştur.

Değerli arkadaşlar, çiftçimiz, maalesef, siyaset kurumunun en çok tazyikine uğrayan kesimdir. Siyasetçinin kimi zaman yalan yanlış kimi zaman eksik söylemlere maruz bıraktığı bir kesimdir. Örneğin, yıllardır motorin üzerinden speküle edilen Türk tarımı, gerçek gündemine ulaşamamıştır. Gerçek gündemimiz aklımda ne olmalıdır? Türk tarımının en büyük ihtiyacı, tarımsal sulamanın modern tekniklerle yapılması ve toplulaştırmanın yaygınlaştırılmasıdır. Türk çiftçisinin kimsenin himmetine ihtiyacı yoktur. Çiftçi toprakla uğraşır, toprak tevazudur, tevazu sahibi olan kesim de çiftçilerdir.

Tarımsal üretimle alakalı rakamları herkes istediği gibi kullanabilir. Herkes kendi bakışı açısını getirebilir; yeterli bulan olur, bulmayan olur. Bunların hepsi, siyasetin kendi içerisinde konuşup tartıştığı hususlardır ama gerçek olan da şudur: Tarımsal üretim ve hasıla Türkiye’de artıyor mu? Evet, artıyor. Tarımsal ihracatımız artıyor mu? Evet, artıyor. Modern tarım tekniklerinin uygulanması gelişiyor mu? Evet, gelişiyor. Kullandığımız tarım aletleri dünyanın en iyileri mi? Evet, en iyileri. Peki, bu tarımsal aletlere ulaşmak kolaylaştı mı? Evet, uyguladığımız teşvik ve desteklerle bu alet ve edevatlara ulaşmak kolaylaştı. Tarımsal sulama imkânları gelişiyor mu, yeni yatırımlar yapılıyor mu? Evet, gelişiyor. Ancak bunları da hepimiz kendi açımızdan değerlendirir, kendi açımızdan yorumlarız. Benim -aynı zamanda da çiftçilik yapan bir kardeşiniz olarak- bunların içerisinde en çok önem verdiğim husus, tarımsal sulamanın yapılması. Kendi arazilerim içerisinde de sulayabildiğim araziler var, sulayamadığım araziler var. Allah’a şükürler olsun, suladığımız arazilerden çok iyi gelir elde ederken sulayamadığımız arazilerde maalesef sıkıntı çekmekteyiz. Ancak siyasetçilerin gelip de boş gündemlerle biz çiftçileri avutmalarını da hiçbir zaman kabul etmiyorum.

Değerli arkadaşlar, benim ilim Amasya mütevazı bir il ama hayvancılıkta ve tarımda Türkiye’de en büyük potansiyel vadeden illerden bir tanesi. Söylediğim gibi, bölgede de en büyük sıkıntıyı sulayamadığımız arazilerimizde çekiyoruz. İnşallah, bu arazilerimizin de suyla buluşması için de yoğun gayretlerimiz var. Bu konuda Sayın Bakanımızdan ve Devlet Su İşleri yetkililerinden de destek bekliyoruz. Bu destekleri inşallah en kısa zamanda Amasyalılara da müjde olarak veririz.

Bölgemizin, hatta ülkemizin en önemli prestij projelerinden olduğunu düşündüğüm Yedikir sağ ve sol sahil sulama projelerinin ihalesi inşallah iki gün sonra yapılacak; bu, bizleri bölgemiz için çok heyecanlandıran bir husus. 153 bin dönüm arazi modern sulama imkânlarına bununla kavuşacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hasan Bey, son cümlelerinizi alalım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Tamam Sayın Başkanım.

Burada yapılacak artış hem ülkemize hem Amasyalı çiftçilerimize çok büyük bir gelir getirecektir.

Yine söylüyorum: Yaptığımız ihracatla, yaptığımız üretimle ülke ekonomisine katkı sağlayan bir iliz. Burada da tarımsal sulama alanlarının gelişmesiyle birlikte Türk çiftçisinin ve Amasya çiftçisinin çok daha iyi günlere ulaşacağını düşünüyor, hepimize saygılar sunuyor, bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mehmet Taytak, buyurun.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Tarım ve Orman Bakanlığımızın kıymetli temsilcileri ve basın mensupları; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tarım, bir ülkenin ana kaynağıdır, hem gelir kaynağı olarak hem de gıda ihtiyaçlarının karşılanması bakımından diğer sektörlerle göre en çok desteklenmesi gereken faaliyetlerdendir. Ülkemizde tarım, istihdam, ihracat ve millî gelire en büyük katkısı olan sektörlerden biridir. Tarım ve Orman Bakanlığımızın bütçesi için ayrılan miktar geçen yıla oranla yüzde 25,5 yükseliş göstermiştir, bu artış çiftçimiz için olumlu olmuştur.

Tarımsal üretimin gerçekleştirilmesi ve desteklenmesi ülkemizin en önemli konularından biridir. 2022 yılında tarımsal destekleme bütçesi 2020 yılına göre yüzde 12,5 artış göstermiş ve 2 milyar 868 milyon lira artışla 25 milyar 834 milyon lira olarak belirlenmiştir, olumlu olmuştur.

Tarım sektörünün öncüleri olan çiftçilerimiz bu ülkenin kalbidir. Bu ülkede tarım yapan eli nasırlı, yüreği temiz çiftçi kardeşlerimin desteklenmesi, daha verimli üretim yapabilmelerinin sağlanması, tarımsal faaliyetlerini daha etkili sürdürebilmeleri için destekler sağlanması çok büyük önem taşımaktadır.

Tarımda makine kullanımında artış sebebiyle mazot kullanımı da artmaktadır. Çiftçilerin maliyeti içinde mazot gideri önemli bir yer tutmaktadır. Alan bazlı desteklerde en önemli iki destek mazot ve gübre desteğidir. Özellikle genç neslimizi köylerde tutmak ve çiftçilikle uğraşmalarını sağlamak açısından, çiftçilerin en çok kullandığı iki girdi olan mazot ve gübrenin girdi maliyetlerinin yükünün hafifletilmesi çok büyük bir önem arz etmektedir. Girdilere verilecek desteklerle maliyet yükü azaltılarak çiftçilerimizin kâr marjı artırılacaktır.

Küresel iklim değişikliğinin meydana getirdiği olumsuz sonuçlar vardır. Aşırı yağışlar, kuraklık ve su kaynaklarının azalmasının tarımsal üretim üzerinde ciddi manada etkisi artmaktadır. Bu anlamda, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü için 2022 yılı bütçesinden 25 milyar 19 milyon 700 bin lira ayrılarak kurumun bütçesindeki artış oranı yüzde 33,6 olarak gerçekleşmiştir. İklim krizi ve kuraklık sebebiyle yaşanacak sorunların önüne geçmek adına yapılacak yatırımlar için ayrılan bu bütçe hepimiz için faydalı olacaktır. Tarımsal üretimde su tasarrufu sağlayan modern sulama yöntemlerinin yaygınlaştırılması da suyun etkin ve tasarruflu kullanılmasında faydalı olacaktır. Bu manada, Afyonkarahisar ilimiz, Bolvadin ve Çay ilçemiz, Eber beldesinde bulunan Eber Gölü kontrolsüz tarımsal sulama ve kuraklık nedeniyle yüzde 80 oranında kurumuştur. O bölge, o bölgede yapılacak modern sulama yöntemleri kurulduğunda Eber Gölü'nün kuraklığına çözüm olacaktır. Ayrıca, daha önce Sayın Bakanımızın seçim bölgem olarak Afyonkarahisar için sunduğumuz 300 baş anaç kapasiteli modern koyun barınağı, çiftçi eğitim merkezleri, arıcılık araştırma istasyonu, arıcılık araştırma enstitüsü ve tarım lisesi projelerimizin 2022 yatırım programları içerisine alınması talebimizi buradan bir kez daha yineliyorum.

“Haşhaş” denilince ilk akla gelen ilimiz Afyonkarahisar’dır. İlimizde yetişen haşhaş bitkisinin çiçeklerinden birçok arıcı polen alabilmek için ilimize gelmektedir. Haşhaş yani Afyonkarahisar poleni için bölge işareti verilmesini hem de “polen” denilince ilk akla gelen şehrimizin ismiyle özelleştirilmesini talep etmekteyim.

Son olarak Sandıklı ilçemizde depolarda 40 bin ton soğan stoku bulunmaktadır. Bu stokun iç piyasada tüketilmesi mümkün olmamaktadır. Depoda biriken soğanların ihracatı yapılarak çiftçinin yüzü güldürülmelidir.

Bu duygu ve düşüncelerle Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Bekir Pakdemirli Beyefendi ve ekibine çalışmalarından dolayı çok teşekkür ediyorum ve 2022 yılı bütçelerinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna dönüyorum.

Sayın Kaya, buyurun lütfen.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkanım, çok teşekkürler.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; öncelikle, yarın, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün aramızdan ayrılışının 83'üncü yılı.

Mustafa Kemal Atatürk Ankara'ya gelir, Ankara'da "Atatürk Orman Çiftliği" denen bir yer yoktur; burası bir bataklık, bataklık vahaya dönüştürmüştür ama ne yazık ki Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında bu vaha beton ormanına dönüştürüldü. Bu konuda Atatürk Orman Çiftliği'ne sahip çıkmak gerçekten hepimizin görevi ama başta Tarım ve Orman Bakanlığının görevi olduğunu söylemek isterim.

İkinci olarak, biliyorsunuz Sayın Bakanım, Kalecik'te bir Koyunbaba Barajı var. Bu barajdan Kalecik yöresindeki hiçbir üretici yararlanamamaktadır, bu barajın suyundan sadece Çankırı'daki üreticiler yararlanmaktadır ama bu barajın yapımında ve inşa edilmesinde Kalecik'teki, o yöredeki köylerin arazileri istimlak edilmiş. Bu köylüler "Su akıyor, biz bakıyoruz. Lütfen, bizi bu suya bakmaktan kurtarın." diyor. Ayrıca, siz de bilirsiniz ki Kalecik, üzümüyle, üzüm bağlarıyla ünlü bir ilçemizdi. Ne yazık ki "Kalecik karası" adı gibi bahtı da kara oldu. Kalecik üzümü, kalecik bağcılığı tamamen yok olmakla yüz yüze. Buraya yönelik bir adım atacağınızı umuyor ve bekliyoruz.

Ayrıca, biliyorsunuz, Çubuk ilçemiz Çubuk turşusuyla ünlüdür, uluslararası boyutta da tescilli vardır, patent ve coğrafi işaret belgesi de almıştır ama özellikle Çubuk'taki kadınlar, turşu üreticileri, gerçekten ciddi anlamda sorunlar yaşamakta. Onların bu sorunlarını çözmek ve Türkiye'nin markası olan Çubuk turşusunu yeniden canlandırmak sanırım Bakanlığımıza düşen en önemli görevlerden.

Ankara başkent olmasıyla birlikte Polatlı'sıyla, Bala'sıyla, Şereflikoçhisar'ıyla tahıl ambarıdır ama ne yazık ki bu sene tahıl üreticileri de tarlalarını boş bırakmışlardır çünkü tarlaya atacak tohumu ve gübreyi alabilecek hiçbir olanakları yoktur; bu soruna da dikkat çekmek istedim.

Ayrıca, Ankara tiftik keçisi -hepiniz bilirsiniz- Gündül'de, Kızılcahamam'da canlanması gereken bir iş olmasına rağmen bugüne kadar Bakanlığın bu konuda herhangi bir adım atmaması neticesinde, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu bölgede, özellikle Boyalı Mahallesi'nde mahalle muhtarı Bahriye Süer'in öncülüğünde bir kooperatif kurduk; kooperatifte tiftik keçisi ve tiftik keçisinden elde edilen tiftiğin kadınların kalkınma aracı olması için çaba sarf ediyoruz.

Tabii ki arıcılığın merkezi Muğla'dır, Aydın'dır ama arıcılıkta Kızılcahamam'ı da unutmamak gerekir. Kızılcahamam balı ve arıcılığı yok olmak üzeredir. Kızılcahamam'ı sadece bir tatil yeri olarak görmemek lazım, Kızılcahamam aynı zamanda arıcılıkta da tiftik keçiciliğinde de koyun üreticiliğinde de önde giden ilçelerimizden biriydi. Ankara'nın etrafında bulunan birkaç ilçeyi saydım, bu ilçelerin sorunları aslında Türkiye'nin dört bir yanında devam eden sorunlarla eş değerdir.

Ben, hem Ankara'nın hem Türkiye çiftçisinin yüzünü güldürecek bütçe rakamları göremedim. Umarım bu rakamları bir kez daha gündeme taşırız.

Tekrar bütçe hayırlı olur diye düşünüyorum ama çiftçi umutsuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler.

Şimdi, şöyle yapalım: Birkaç arkadaşta daha söz verip sonra üyelerimizin söz talebi var, onlara döneceğim doğrusu.

Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Olcay Kılavuz var, sonra CHP'den bir arkadaşta söz vereceğim, daha sonra üyelerimize döneceğim.

Buyurun Sayın Kılavuz.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlarımız ve basınımızın saygın temsilcileri; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle orman yangınlarındaki samimi mücadeleniz ve gayretleriniz için sonrasında Mersin ziyaretiniz esnasında tarım ve hayvancılıkla ilgilenen her kesimi sabırla, hoşgörüyü dinleyip değerlendirmelerinizden dolayı size ve şahsınız nezdinde Bakanlık çalışanlarımıza teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Mersin, Türkiye'nin en önemli tarım kentlerinden biridir. Şehrimizin yüz ölçümünün yüzde 21'ini tarım arazisi oluşturmaktadır. Anamur'da muz, Erdemli'de limon, Tarsus'da üzüm, narenciye; Silifke'de çilek, Mut'ta kayısı, zeytin başta olmak üzere sebze ve meyve üretimlerinin birçok türünde Mersin ilk sırada yer almaktadır.

Tarım bir ülkenin en önemli ekonomik faaliyetlerinin başında gelmektedir. Sürdürülebilir ve tek merkezden idare edilebilecek bir tarım politikası ülkemizin ve Mersin'in tarımsal üretimini daha yukarılara çıkaracaktır. Ekonomik tedbirler, destek ve teşvikler de tarımsal üretimin geliştirilmesi, üreticilerin desteklenmesi noktasında hayati öneme sahiptir. Üretimden ihracata, tarım kredilerinden vergilere kadar üreticimiz devletimizin bugüne kadar verdiği desteği bundan sonra da ziyadesiyle hissetmek istemektedir. Ziraat Bankası ve özel bankalara olan çiftçi kredilerinin de yapılandırma kapsamına alınması, çiftçilerin borcunun hafifletilmesi de beklentiler arasındadır.

Tarım ürünlerinin ihracatında yaşanan sorunlar çözüme kavuşturulmalı, destek ve teşvikler sürdürülmeli, tarım ürünlerinin alım fiyatlarında değişkenliğin önlenmesi konusunda yapılan çalışmalar devam ettirilmeli, tedarikçi ve marketçi arasındaki fiyat farkı ve kâr marjı giderilmelidir.

Tarım için sulamanın önemi hepimizin malumudur. Bu kapsamda kapalı devre sulama sistemleri yaygınlaştırılmalı, sulamadan kaynaklı sorunlar inşallah giderilmelidir. Bu doğrultuda, su tutmaya başlayan Tarsus Pamukluk Barajı için Sayın Bakanımıza ve hizmet eden, mücadele eden Bakanlık çalışanlarımıza şükranlarımı sunuyorum, yapımı devam eden Değirmençay, Sorgun, Aksıfat barajları ve göletlerinin de tezelden tamamlanmasını Mersinli üreticilerimiz adına bekliyoruz.

Bakanlığımızın işletmelerde yaptığı denetim ve kontrol, gıda güvenliğinin sağlanması noktasında çok önemlidir. Bu denetimlerin artırılarak devam ettirilmesi ve Türk insanının sağlığıyla oynayanlara ağır yaptırımlar uygulanması milletimizin beklentileri arasındadır. Tarım ve hayvancılıkta yüksek verim ve bilimsel ölçütler göz önüne alınarak ziraat mühendisleri, gıda mühendisleri ve veteriner alımları ihtiyaçlar doğrultusunda yapılmalıdır. Ülkemizde üretilen tarım ürünlerinde, yem ve gübrede dışa bağımlılığın azaltılması, yerli tohumun teşvik edilmesi, tarımsal sanayinin güçlendirilmesi, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın desteklenmesi, hayvanların ırksal özelliklerinin korunması da devam etmelidir.

Yörük kültürünün devamının sağlanması noktasında dağlarımızın bekçileri olan yörüklerimizin BAĞ-KUR ve sigorta primlerinin yatırılması konusunda destek verilmesi, yem desteğinin sağlanması, hayvan başı küpe desteğinin artırılması beklentiler arasındadır.

Bütçemizin devletimize ve yüce Türk milletine hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Ali Öztunç...

Ali Bey, buyurun lütfen.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri; sizleri saygıyla selamlıyorum. Zor bir süreçten geçiyorsunuz, bugünlerde bütçe çalışmalarından dolayı yoruluyorsunuz. Allah sizlere güç, kuvvet versin. Hele hele kötü bir hükümet varsa, yönetemeyen bir hükümet varsa işiniz daha da ağırlaşır. Bir kez daha hepinize Allah'tan güç, kuvvet diliyorum.

Sayın Bakan, siz Orman Bakanısınız, göreviniz ormanları korumak ve ormanların miktarını daha da artırmaktır ama maalesef sizin döneminde -sizin istatistiklerinize göre söylüyorum- ormanlar artmamış, ormanlarda alan anlamında ciddi azalmalar olmuştur. 2018 yılında 5.644 hektar orman alanı yanmış, 2019'da 11.332 hektar, 2020'de 20.970 hektar, bu yıl ise yıl sonu gelmemesine rağmen 170 bin hektar civarında orman alanının yandığını siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz. 2018'de 5.644 hektar iken bir yıl sonra 2 kat artmış, 11 bin hektar; 2020'de 2 kat daha artmış, 20 bin hektar olmuş. Bunun temel sebebinin ne olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Türk Hava Kurumuna ait uçakların devre dışı bırakılması, Türk Hava Kurumuna ait uçakların hangarlarda çürümeye bırakılmasıyla maalesef zamanında müdahale yapılamamış, zamanında müdahale yapılamayınca da orman yangınları daha da artmıştır. Sadece yangınlar mı? Hayır. Siz Orman Bakanısınız, ormanları korumanız gerekiyor ama 2019 yılında 16.413 hektar, 2020 yılında 47 bin hektarlık orman maden ve enerji tesislerine verilmiştir, ranta kurban gitmiştir, betona kurban gitmiştir. Maalesef, ormansızlaşma konusunda, Türkiye'nin bugüne kadar gelmiş geçmiş en fazla ormansızlaşmayı sağlayan Bakanısınız.

Bakın, bu, geçtiğimiz yılki sizin bütçe sunuş konuşmanız Sayın Bakan, 2021 yılı bütçe sunuş konuşmanız. Diyorsunuz ki: "2003 yılında kırk dakika olan ilk müdahale süremizi on iki dakika indirdik." Bu da 2022 bütçe sunuşu. Aynı cümleler, zaten çoğu birbiriyle aynı, "copy" yapılmış yani 2021 bütçe sunuşu ile 2022 bütçe sunuşu arasında çok bir fark yok. 2003 yılında kırk dakika olan müdahale on iki dakikaya indirildi de bu yaz aylarında bu kadar yangınlar ve bu kadar müdahalesizlikler neden yaşandı Sayın Bakan? Anlatmışsınız geçen yıl "27 su atar helikopter, 2 amfibi uçak, 1 insansız hava aracı, 6 idari helikopter olmak üzere toplam 2.597 taşıt kullanıyoruz." demişsiniz bu salonda, burada. Bu taşıtları biz orman yangınlarında niye görmedik? Maalesef yoklardı.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Biz gördük, biz gördük.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bekir Bey, heyecan yapmayın, acele etmeyin, heyecanlanmayın. Sayın Bakanın ismi de Bekir, sizin isminiz de Bekir diye savunmaya kalkmayın. Acele etmeyin, relaks ol, relaks, gelecek sıra.

SALİH CORA (Trabzon) – Bekir Bey....

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Salihciğim, seninle de Genel Kurulda şey yaparız. Şimdi medya yok burada, medyatik olamazsın, rahat ol sen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyelim hatibe lütfen. Herkes kendi fikrini söylüyor.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Neyse, velhasılıkelam, Sayın Bakan, gerçekten orman yangınları konusunda çok ciddi bir başarısızlık var, bunu görüyorsunuz.

Sürem de bitiyor, yediler yine süremizi. Son sözlerim: Sinop Ayancık'ta yaşanan sel felaketinde tomrukların Orman Müdürlüğü tarafından dere içerisine koyulduğunu hepimiz gördük, siz de gördünüz, biz de gördük. Oradaki bu durumdan sorumlu olanlara herhangi bir işlem yaptınız mı diye sormak istiyorum. Ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin erken müdahale, her konuda daha pratik olacağını söylemişsiniz ama Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gelmeden önce Türkiye'de, 2009-2011 dönemlerinde yangın başına düşen yanan alan miktarı 2,07 hektardı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi geldi, 2018-2020; 5 hektara ulaştı yani burada da bir başarısızlığın olduğu ortadadır.

Kaz Dağları perişan durumda, Cerattepe öyle; pek çok yerde ormanlar kesiliyor ama siz yerinizde oturmaya devam ediyorsunuz, helikopterle gezmeye devam ediyorsunuz. Kusura bakmayın Sayın Bakan ama siz cumhuriyet tarihinin en başarısız Orman Bakanısınız.

Saygılar sunuyorum efendim.

SALİH CORA (Trabzon) – Ayıp oluyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, üyelerimize bir defa sabırları için teşekkür ediyorum.

Şimdi üyelerimize dönüyorum. HDP Grubundan Sayın Erol Katircioğlu'nun söz talebi var, önce kendisine söz vereceğim; ardından da Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Abdüllatif Şener Bey'in söz talebi var, Abdüllatif Bey'e söz vereceğim.

Erol Bey, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, konuşmanızı dinledik yani aslında kötü şeyler olmadığını söylüyorsunuz. Özellikle dikkatimi çeken cümlelerinizden biri “On iki çeyrektir pozitif büyüyor.” demiş olmanız. Yani aslında “İşler iyi gidiyor.” anlamına gelecek bir metin ve bir konuşmayla karşımıza geldiniz. Yani “Gerçekten işler iyi mi?” diye soracak olursak, benim birkaç tane tespitim var, söyleyeyim size. Tarımın gayrisafi millî hasıla içindeki payı 2021'de ilk altı ay yani iki çeyreğin toplamı 3,6 olmuş; bu, 2020'de 6,6'ydı. 2021'de 3,6 altı aylık bir rakam, hadi diyelim ki 7 oldunuz, dolayısıyla da 6,6'dan 7'ye çıkmış olmanız bir başarı gibi görülebilir, doğrudur fakat Sayın Bakan, 2010'da yüzde 9'du gayrisafi millî hasıla içindeki payı, yanılmıyorsam, 2010'da 8 nokta bir şeydi. Dolayısıyla da bir trend olarak baktığımızda çok da başarılı bir performans görmüyoruz burada doğrusunu isterseniz; bir bunu söylemek istiyorum.

İkincisi de şunun da altını çizelim: Bir kere, gıda enflasyonunun resmî rakamlara göre yüzde 27,41 olması bile esasında tarımda işlerin iyi gitmediğini söylüyor bana çünkü iyi gitseydi bu kadar büyük bir fiyat artışıyla karşılaşmazdık diye düşünebiliriz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Aydın Ovası'nda satılık tarla yok, iyi gidiyor.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ya, dur bir dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, siz konuştunuz sıranız geldiğinde. Rica ediyorum, çok fazla ama, bak, çok fazla müdahale ediyorsunuz Bekir Bey, lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Dayanamıyor Başkanım, ne yapsın, haksızlığa dayanamıyor.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Vallahi bir dakikanı alırım, bak, söyleyeyim sana. Senin bir dakikanı alıyorum ben şimdi.

Başkan, bir dakikasını bana veriyorsunuz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Gelir dağılımını o kadar bozdunuz ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, bundan sonra en son konuşmacılardan biri olun çünkü hakkınızı bugün kullandınız.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Katılıyorum, doğru söylüyor; gelir dağılımını bozdunuz, onun sonucu bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edin lütfen Hocam.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet, gıda enflasyonu yüzde 27 fakat akademisyenlerin bulduğu rakam ise 37. Diyebilirsiniz ki değerli arkadaşlar...

Bekir Bey, konuşmamı mahvettiniz ya.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Doğru söylüyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ya, dur bir dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, hatibin insicamını bozmayalım, rica ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, muhtemelen şunu diyeceksinizdir: Ya, iyi de bütün...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir konuşmacımız var, ona saygı duymanızı rica ediyorum. Bakın, defaldır uyarıyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – İsterseniz konuşmayayım canım yani nasılsa geçecek bütçe, bütçede bir sıkıntı yok. Neyse, ben yine de söyleyeyim, belki duyan olur.

“Efendim, dünyada da tarımda işler iyi gitmiyor.” denilebilir. Evet, doğrudur, özellikle gıda fiyatlarında genel olarak bir artış var, emtia fiyatlarında artış var, enerji fiyatlarında artış var, dolayısıyla da bunların gıda fiyatları üzerinde etkisi tabii ki endeksi yükseltici olacaktır. Nitekim, Amerika’da geçen ay itibarıyla 0,9’luk bir gıda enflasyonu olmuş ama toplam baktığımızda yıllıkta 4,6 olmuş.

Sayın Bakan, esasında Durmuş Bey açıkladı bu kısmını ama ben girmeyeceğim o tarafına fakat şunu söyleyeyim: Evet, bütün dünya gıda fiyatlarıyla ilgili olarak bir sıkıntı yaşıyor, gıda sektöründe, tarım sektöründe, bizde de yaşıyoruz ama bizim ekstra yaptıklarımız veya yapmadıklarımız var, dolayısıyla da bunları ayırmak lazım. Bunları ayırmadan eğer tarıma, gıda sektörüne bakacak olursak, sanırım, gerçeği yakalamamız pek mümkün olmaz.

Şimdi, ben çok kısa, tarihsel birkaç cümle söyleyeyim: Biliyorsunuz, 1980 yılı 24 Ocak Kararlarıyla Türkiye’de liberalizm -dünyada olduğu gibi bizde de- kabul gördü ve 1980’e kadar gelen ithal ikameci politikalarından vazgeçen bir iktidarla birlikte liberalleşmeye başladık; birçok sektörde gümrük duvarlarını indirdik vesaire vesaire fakat şöyle bir anlayış vardı o zaman, hatırlayacaksınız: Özellikle tarımsal desteklerin, benzer bir şekilde KİT’lerin de enflasyona sebep olduğuna dair genel bir kanaat vardı. Bunların bir kısmı doğruydü belki ama bir kısmı gerçeği yansıtmıyordu ve yansıtmadığı için de yapılan işler, esasında, beklenen sonuçları doğurmadı. 2001’e geldiğimizde büyük bir kriz yaşadık biliyorsunuz ve bu krizden çıkmak üzere IMF destekli bir program yürürlüğe soktuk ve bu program, esas itibarıyla, tarımı tümüyle kapitalist dünyayla entegre etme amacını taşıyan bir çerçeveye geldi, bunlardan bir tanesi tohumla ilgilidir; biliyorsunuz, tohumun ticari olarak alınıp satılması yasaklandı; efendim, ikinci olarak, çiftçiler kayıt içine alındı; üçüncü olarak, destekleme, yapılan üretime değil, arazi büyüklüğüne göre biçimlendi ve bu arada tarımla ilgili KİT’ler özelleştirilmeye devam edildi. “Peki, sonuçta ne oldu?” diye baktığımızda, sonuçta olan şeyi söyleyeyim size: Hem üretimde hem de tüketimde bu tarım sektörünü tekellere teslim ettiniz Sayın Bakan. Yani, üretimde... Birkaç tane

şey söyleyeyim: Mesela, tohum piyasasında bugün Pioneer, Novartis Bayer, Cargill ve DuPont; 4 tane firma; tohum piyasasını hemen hemen bunlar kontrol ediyor. Tarım ilaçları piyasasına baktığımızda aynı isimleri görüyoruz; Monsanto, Dow, DuPont, Cargill, Continental gibi şirketlerin olduğunu görüyoruz; pazar payları itibarıyla da bunlar tarım ilaçları sektöründe aşağı yukarı en büyük oyuncular, dolayısıyla fiyatları büyük ölçüde belirliyorlar, dolayısıyla da... Şimdi, hep “Efendim, dünyada girdi fiyatları artıyor, dolayısıyla çiftçinin de tabii, girdi fiyatları artıyor, dolayısıyla maliyetleri artmış oluyor, dolayısıyla da destek verilmesi lazım.” vesaire diye konuşuyoruz fakat arkadaşlar, öbür yandan baktığımızda, çiftçinin sattığı ürünler de tekellerin kontrolünde bir anlamda. Nereden biliyoruz? Geçenlerde Rekabet Kurumunun açtığı davadan biliyoruz. 5 tane zincir markete kartelleştikten dolayı yanılmıyorsam 2,7 milyar ceza verildi; şimdi o, davalık vesaire ama 5 tane zincire böyle bir ceza verilmiş oldu. Dolayısıyla da -tabii, şimdi bu dava görülecek; doğrudur, yanlıştır bilemem ama- benim gördüğüm kadarıyla söyleyeyim size: Tarım sektörü böyle olduğu sürece kaçınılmaz olarak yüksek fiyatlar üretir, kaçınılmaz olarak enflasyonu teşvik eder çünkü siz tohumu da ilacı da dışarıya bağlamışsınız, yabancı tekeller istedikleri fiyatı verebiliyorlar. Şimdi bana şunu söylemeyin: “Ya, siz solcusunuz, falan; hep tekellerden bahsediyorsunuz.” Kusura bakmayın ama esasında şu söylediğim şirketlerin payları dünyada da yüzde 70, yüzde 80; onlar belirliyorlar bu fiyatları. Bizde bunlar bu piyasaları kapmışlar. Nasıl kaptılar? İşte, bu söylediğim tohum yasası vesaire gibi yasaların getirdiği kurumsal düzenlemenin yanlış organize edilmiş olmasından kaynaklanıyor. “Yanlış”la kastettiğim şey şu, yanlış anlaşılmasın -bir dakikam kalmış-: Neoliberal politikalar neoliberal politikaları önerenler tarafından da artık “vazgeçilmesi gereken politikalar” olarak değerlendiriliyor. Davos’un kurucularına bakın, Davos’un kurucuları artık diyor ki: “Dünya değişiyor. Kapitalizm böyle ‘survive’ edemez. Ne yapmak lazım? Yapılması gereken şey şu: Gelir dağılımını her ülkede iyileştirmek lazım, bir; iki, kamunun rolünü yeniden tanımlamak lazım.” Onlar söylüyor, ben söylemiyorum. Şimdi, özellikle bu ikisi de bizim tarımı konuşacağımız bir noktada bizim dikkate almamız gereken konular gibi geliyor bana. Yani, şunu söylemek istiyorum: Uyguladığınız politikaların sonuçları itibarıyla varılan nokta gerçekten sizin inisiyatifinizin dışında çok kötü bir nokta, bunun değişmesi lazım fakat bunun değişmesi için böyle bir irade üretebilir misiniz bilmiyorum. Ama iktidarınızın benim anladığım kadarıyla görüşü, vizyonu hâlâ o eski 1980’lerden kalma liberal düzen hayranlığı içinde cereyan ediyor bir yandan, bir yandan da tabii, tek adam yönetiminin getirdiği iradi kararlarla elinde sopayla depocu arıyorsunuz, stokçu arıyorsunuz vesaire.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Son cümlelerinizi alalım.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet, bitireceğim Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Dolayısıyla, tarımı konuşacaksak, bu tarımla bağlantılı tekelleri konuşmamız lazım, fiyat yükseltmelerini bunlar sağlıyorlar, bunlar yüksek kâr marjlarıyla çalışıyorlar. Dolayısıyla da, çiftçinin daha düşük kârlar elde etmesine veya hiç kâr etmeden malını satmasına neden oluyor. Öte yandan da, bu söylediğim şekilde yüzde 27 olduğu söylenen gıda sektörü enflasyon oranını -ki ben onun yüzde 47 olduğunu düşünüyorum- ortaya çıkarıyor. Dolayısıyla, sonuçlar itibarıyla, Sayın Bakan, söylediğiniz gibi hani isterdim, öyle iyi bir dönemi işaret ediyorsunuz bu konuşmanızda ama maalesef gerçekler buna tekabül etmiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Abdüllatif Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; her şeyden önce Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, tarım bu topraklarda ortaya çıkmıştır. İnsanların gıda maddelerinin arzını kontrol altına aldığı topraklar, Anadolu topraklarıdır. O günden bugüne kadar da gelen tüm devletler Türkiye’de tarımın geliştirilmesi için çaba harcamışlardır. Herkesin bildiği bir gerçek var, o da şudur: Bu topraklar bereketli topraklardır. Allah bu ülkede tarımsal potansiyelin yüksek olması için gerekli bütün nimetlerini yaymıştır ama iktidarlar her zaman bu mevcut potansiyeli değerlendirememiştir.

Tarım Bakanlığının verdiği bilgilere göre gerçekten tarım potansiyelimiz çok yüksektir. Gezegekimizin merkezindeyiz, dört saatlik uçuşla dünyanın yüzde 40’ına ulaşıyoruz. 2 trilyon dolarlık tarım ticaretinin göbeğindeyiz. Genç ve dinamik bir nüfusa sahibiz. Fındık, kayısı, incir, kiraz, ayva üretiminde dünya lideriyiz. Kavun, karpuz, mercimek, haşhaş, Antep fıstığı, kestane, vişne, hıyar, zeytin, domates, mandalina, fasulye, ıspanak, nohut, ceviz, armut, patlıcan üretiminde dünyada ilk 5’teyiz. Belirttiğim gibi, tarım devriminin gerçekleştiği topraklar üzerindeyiz. 3 bini endemik olmak üzere 12 binden fazla bitki türümüz ve zengin genetik kaynağımız var. Tüm bunlara ilave olarak da jeotermal potansiyelinde Avrupa lideri, dünya 7’ncisiyiz. Üç tarafımız denizlerle çevrili, yedi iklim dört mevsim fauna ve flora zenginiyiz. Tüm bu potansiyele rağmen mevcut Hükümetin tarım politikalarının bu potansiyeli harekete geçirecek nitelikte olmadığını belirtmek isterim. Bunu, ben farklı kıyaslamalarla ortaya koymaya çalışmayacağım ama Hükümetin kendi verdiği rakamlardan, verilerden zaten bunu tespit etmek mümkündür.

Tarım dünyanın her tarafında desteklenir ve desteklerin etkin olması lazım, Türkiye’deki mevcut tarım potansiyelini küresel ölçekte de harekete geçirmesi lazım ama ne diyor Hükümet: “2020 yılında tarımsal destekleme bütçesi 21 milyar 944 milyon liraydı, 2021’de bu 22 milyar 966 milyona çıktı.” Yani küçük bir artış var, mikro, yüzde 4’lük bir artış var. Sonra bu sene ne olmuş? 25 milyar 834 milyon olmuş, burada da yüzde 12’lik bir artış var. Enflasyon kaç? Enflasyon yüzde 20. Tarım girdilerinde enflasyon ne? Çok daha yüksek. Bu şunu ifade ediyor: Hükümet, son iki yılda -önceki yılları incelemek aynı şekilde karşılaştırabiliriz muhtemelen- tarım desteklerini reel olarak azaltmıştır yani tarımsal destekleri reel olarak azaltan bir Hükümetle, iktidarla karşı karşıyayız. Bu doğru bir politika mıdır? Doğru bir politika değil. Çiftçilerin tarım girdilerindeki zamlardan yakındığı, dövündüğü, feryat ettiği bir ortamda tarım destekleri azaltılamaz, bu yanlış bir politikadır. Tarım destekleri deyince bu doğrudan tarım desteklerine değil de ilave olarak bazı yatırımlara yöneliyor Hükümet, onları ilave ediyor. Mesela DSİ’nin tarım sulama yatırımlarında durum nedir dersiniz maalesef bu DSİ’nin tarım sulama yatırımlarında da azalma var. Nasıl azalma var? Elimdeki resmî yayına bakacak olursanız “2021 yılında önceki yıla göre bu yatırımlar 2,5 kat artmıştır.” diyor ama aldatmacadan ibarettir. Neden? 2021 yılında 8 milyar 375 milyon sulama yatırımları gözüküyor, önceki iki yıl 3 milyara düştüğü için “2,5 kat arttı.” diyor ama daha önceki yıllara baktığımızda 2018’de 6,5 milyar, 2017’de 6,5 milyar ve geriye doğru gittiğinizde çok daha yüksek yatırımlar var. Bunun anlamı şudur: Enflasyondan arındırır, geriye doğru eskale ederseniz Devlet Su İşlerinin tarım ve sulama yatırımlarında da reel olarak azalma vardır. Dolayısıyla sulama yatırımlarının miktarını reel olarak azaltırken, diğer taraftan doğrudan tarım desteklerini azaltırken Hükümetin etkin bir tarım politikası ortaya koyduğunu söylemek mümkün değil. Nitekim tarımdaki istihdam azalmaktadır, tarım alanlarının miktarı azalmaktadır, meraları da sürekli Büyükşehir Yasası’yla elden çıkarıp başka maksatlarla kullanmaları devam ettiği hâlde resmî rakamların bugün için değilse de iktidar değişikliğinde doğrusunun ne olduğu elbette ortaya çıkacaktır. Ama şu küresel ortamda ithalat, ihracat ne oldu diye bakıyoruz. Bakın, 2018’de ihracat 6 milyar 42 milyon dolar, ithalat ne kadar? İthalat 9 milyar 335 milyon dolar yani ihracatın yüzde 50’sinden fazla ithalat var 2018’de. Ayrıca rakamları vererek işi uzatmayayım. 2019 yılında da yine...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – ...ihracatın yüzde 50'sinden fazla ithalat var; resmî rakamlar, elimdeki Cumhurbaşkanlığının yıllık programı. O söylediğimize de geleceğim. 2021 Ocak-Temmuz itibarıyla rakamlara bakıyorum. İhracat 4 küsur milyar dolar, ithalatsa 6,3 milyar dolar, orada da yine yüzde 50'den fazla ithalatta fark var. E, peki bunu telafi etmek için “Aman ihracatımız fazla.” demek için Hükümet gıda ihracatını ve ithalatını da hesaba dâhil etmek suretiyle durumu kurtarmaya çalışmış. Bu bakış tarzı doğru mu? Hayır, bu bakış tarzı doğru değildir. Bisküvi ihracatını, şeker ihracatını dâhil ederek siz “Tarımsal ihracatımız ithalatımızdan fazladır.” dersiniz bu olmaz. Aslında gerçekçi hesabın nasıl olması lazım? Gerçekçi hesabın, ne kadar, katma değer olarak ortaya koyduğunuz değer ne kadar, ihraç ettiğiniz değer ve ithal ettiğiniz değer nedir, ona bakmak lazım. Buna baktığımız zaman durum felakettir. Neden? Türkiye’de tarım ihracatı diyoruz ama tarımda kullandığımız mazot doğrudan doğruya ithal edilen mazottur, o ürünün değerine yansıyor. Gübre ithalatınız var çok yüksek miktarda; tohum ithalatınız var, tohuma mesela 2,9 milyar ödeme yapılmış 2003-2020 arasında; gübreye 20 milyar dolar ödeme yapılmış aynı dönem içerisinde; zira ilaç ithalatı var; 5,3 milyar dolar ödeme yapılmış yine aynı dönemde ve yem ithalatı var, o da 58 milyar dolar 2003-2020 arasında. Bunları dikkate alıp da sizin tarımda kattığınız katma değer ne olduğunu belirleyip ihracatı ona göre belirlediğiniz zaman bu, tarımsal ihracat miktarının değerinin gerçekte çok daha düşük olduğunu gösterir. Aslında dâhilde kullanılan gübre ve tarım ilaçlarının da girdilerinde önemli miktarda ithal girdiler vardır, onu da dikkate alıp değerden düşmek lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlarsanız sevinirim, süreniz dolmuştur.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – İki cümlede bitireceğim.

Tüm bunları dikkate aldığımızda tarımsal dış ticaret açığının çok yüksek boyutlarda olduğunu ve de dünyanın hızına Türkiye’de tarım politikalarının yetişmediğini ifade edeceğim.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, üyelerimizden HDP Grubundan Garo Paylan ve Necdet İpekyüz var, AK PARTİ Grubundan Cemal Bey’in talebi var. Şöyle yapalım isterseniz: Bir HDP Grubu, sonra Cemal Bey, tekrar HDP Grubuna gelip üyeleri tamamlamış olalım; sonra üye olmayanlara tekrar dönelim.

Var mı talebiniz, yoksa...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Biraz sonra olsa olur mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman, üye olmayanlara dönelim biz bir süre.

Barış Karadeniz yok galiba salonda.

Gülizar Bıçer Karaca... Yok.

Müzeyyen Hanım, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye tarımda tam anlamıyla dışa bağımlı hâle geldi. Yıllarca tarım ülkesi olmakla övündük ama gelin görün ki kendi çiftçisi yerine yabancı çiftçiyi destekleyen bir Hükümetle karşı karşıyayız. Tarım toprakları, meralar, sulak alanlar hızla betonlaştı. Tarımdaki girdi maliyetlerinin fahiş artışı çiftçiyi topraktan uzaklaştırdı. 2020 yılında 602.983 olan çiftçi sayısı 2021 yılında 556.060'a geriledi. 2016 yılında Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı tarımsal işletme sayısı 2 milyon 267 bin 176'ydı ancak yıllar itibarıyla bu sayı da düştü, 2 milyon 83 bin 22'ye geriledi.

Çukurova’da narenciye üreticisi mandalınayı, portakalı kökünden söküyor arkadaşlar, işçi maliyetini dahi karşılayamıyor. Limon üreticisi çaresizlik içerisinde. Cumhuriyet tarihinde görülmemiş şekilde, borçları nedeniyle çiftçinin traktörüne, süt veren ineğine, hamile ineğine bile haciz gelmeye başladı. Gübre, mazot fiyatları altın fiyatını geçti. Çiftçiye “Üretin.” diyorsunuz ama ürünlerini nereye, nasıl satacağını, alın terinin karşılığını nasıl alacağını hiç düşünmüyorsunuz, bu yönde bir adım atmıyorsunuz. Tarımda planlama, üretim politikanız, pazarlama politikanız yok. Çukurova’nın bereketli topraklarında, taşı dikseniz, adamı dikseniz bitecek topraklarda üretilen ürünler âdeta çiftçinin başına bela oldu. Tam hasat zamanında istihdama, üretime, ihracata katkı sunması beklenen binlerce ailenin ekmek kapısı olan ve dalında, yetmişmiş birçok ürün maalesef tarlada kaldı; dediğim gibi, limon ve portakal ağaçları köklendi Adana tabiriyle.

Tarım ürünlerinde yaşanan tüm bu sorunlar hayvancılıkta da tabii karşımıza çıkıyor. Soğan, patates; çiftçi işçilik ücretini ödeyemediği için tarlada kaldı yine. Birinci sınıf tarım topraklarını betonlaşmaya kurban ettiğiniz gibi maalesef, krediler, vergiler ve borçlar nedeniyle çiftçi borç batağı içerisinde.

Sayın milletvekilleri, balıkçılar da denize yelken açamaz oldu. Akaryakıt fiyatları, işçi maliyetleri balıkçıları da kara kara düşündürüyor. Lüks teknelere akaryakıt indirimini sağlanırken tarım sektörüne, balıkçılara üvey evlat muamelesi yapılmakta. Adana’nın denize açılan kapıları Karataş ve Yumurtalık’ta binlerce aile geçimini balıkçılıkla sağlıyor. Ancak ÖTV indiriminden yararlanan balıkçılar akaryakıt fiyatlarındaki olağanüstü artış nedeniyle bu alandan faydalanamaz hâle geldi. Balıkçıların ÖTV’siz kullandığı akaryakıt fiyatları pompa fiyatına eşit olunca balık avcılığı büyük bir tehlikeye girmiş durumda. Sayın Bakan, buradaki insanların yüzde 90’ı geçimini balıkçılıkla karşılıyor, dolayısıyla çok büyük sıkıntı yaşanıyor Adana’nın Karataş ve Yumurtalık ilçelerinde. Akdeniz’in en büyük filosuna sahip olan, Türkiye’nin her bölgesine balık sunan Karataş ilçemizin nüfusunun neredeyse tamamı balıkçılıkla geçimini sağlamakta. Lütfen artık çiftçiye, hayvan üreticilerine, balıkçılara dönün bir bakın ve gerekli düzenlemeleri yapın. Türkiye’nin önceliği tarım ve hayvancılıktır, daha fazla geç kalmayın.

Ayrıca, tarım ve hayvancılığı, su yönetimini çağdaş ülkeler seviyesine çıkarmanın yollarını aramak zorundasınız. Ülkemizde binlerce ziraat mühendisi, veteriner, tarım teknisyeni, gıda mühendisi, balıkçılık teknolojisi mühendisleri, Devlet Su İşleri için inşaat, jeoloji, jeofizik, harita ve makine mühendisleri... 2022’yi Su Ürünleri Yılı ilan ettiniz ama ülkemiz ihracatına büyük katkı sunacak su ürünleri dalında su ürünleri mühendisleri ve pek çok mühendislik dalında atama bekleyen pek çok mühendisi ne yazık ki hala atamıyorsunuz. Okullarını başarıyla tamamlayan, yüksek puanlar alarak evde oturmak zorunda bırakılan bu genç beyinlerin sesine kulak vereceksiniz?

2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Mürsel Alban Bey, buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri; bazı olaylar vardır hiç hatırlanmak istemez, bazı olaylar vardır hatırlanması için, sorgulanması için gerekli sorumlulukların yerine getirilmesi için tekrar hatırlatılmak istenir. Geçtiğimiz yaz, ilim olan Muğla’da cumhuriyet tarihinin en büyük orman yangınları çıktı. Bu orman yangınlarında Muğla’da 67 bin hektar alan yandı, kül oldu. Sadece ağaçlar değil, sadece yeşil değil ormanda yaşayan canlıların tamamı yandı. Sadece ormanda yaşayan canlılar değil müdahale için su götüren bir de gencimiz yandı ve orada hayatını kaybetti.

Sayın Bakan, Muğla’da yangınla mücadele için yeterli ekibiniz, filonuz -helikopter, uçak ve arazöz-ekipmanınız var mıydı? Bunu sorularla sorduk ama cevap vermediniz. Yüzde 68’i orman olan ilime ne yazık ki yangında müdahale edilemedi. 1 helikopter geldi, 5 helikopter duyurdunuz. 1 uçak keşif yaptı, “2 uçak yangına müdahale ediyor.” dediniz ama bunlar asılsızdı, doğruları söylemediniz. Halkı kandırdınız, kamuoyunu yanılttınız. “Gece görüşlü helikopterler var mı, yangına müdahale edilecek mi?” diye sorduk bundan bir yıl önce “Dünyada artık bu teknoloji yok, böyle bir teknoloji yok.” dediniz. Çıktınız üç ay sonra Anadolu Ajansına açıklamalarda bulundunuz “Yangınla mücadelede gece görüşlü helikopterler ve uçaklar envanterimize alınacak, kaydedilecek.” dediniz. Bilmiyorum, teknoloji den bhaber misiniz, haberiniz mi yok? Sizin bu yangınlarla ilgili yapmış olduğunuz mücadelede neden tedbirler alınmadı? Bu tedbirlerin alınmayışının sebebi neydi? Bunlarla ilgili 23 tane soru önergesi verdim, hiçbirine cevap vermediniz. Sorulara cevap vermekten neden kaçırıyorsunuz? Merak ediyorum, yangınla ilgili gece görüşlü helikopterler neden son bir haftada geldi? Bu yangın sürecinde ihale ettiğiniz ve bizim coğrafyamıza fizikî olarak uygun olmayan helikopterler, uçaklar yüksekte atış yaptı, buhar oldu uçu. Neden Türk Hava Kurumunun helikopterlerini... Neden Türk Hava Kurumunu ihaleye sokmadınız? Bunu gerçekten merak ediyoruz.

Sizin bu orman yangınlarıyla ilgili o ihale esnasında ekip, ekipmana verdiğiniz rakam ne kadardır? Yangın anında ne kadarlık helikopter ve uçak kiraladınız? Ne kadar kamu zararı oluştu? Oluşan bu kamu zararlarında sorumlu kimdir? Yanan ormanların hesabını kim verecek? Sayın Bakan, merak ediyorum: Orman Genel Müdürü istifa etti mi? Sizin uzmanlık alanınız nedir bilmiyorum, eğer tarımsa tarım iflas etmiş; eğer ormansa orman yandı, bitti, kül oldu. Acaba, bir şeyi bekliyorum; bu başarısızlıkla, öngörüsüzlükle yönettiğiniz bu Bakanlıkta cumhuriyet tarihinin gelmiş geçmiş en beceriksiz Bakanı olarak istifa edecek misiniz, etmeyi düşünüyor musunuz? Bunu gerçekten merak ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisindeyiz, Plan ve Bütçe Komisyonundayız, temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum. Ağır eleştirebilirsiniz ama temiz bir dil kullanmamız gerekiyor, kişiselleştirmeden eleştirilerimizi koymamız gerekiyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, bizim, orada doğamız yok oldu, canlarımız yok oldu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Özkan Yalım, nerede acaba? Yok galiba.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Lütfi Bey, hazırsanız size söz vereyim.

Buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sayın Bakanım, size ve şahsınıza öncelikle hayırlı akşamlar diliyorum. Komisyonumuza hoş geldiniz. Ben, burada söylenenlerin aksine, Sayın Bakanımın Hatay orman yangınlarında üç gün süreyle, o ormanların söndürülmesiyle ilgili nasıl bir mücadele verdiğine şahitlik etmiş biri olarak bunları ifade etmek istiyorum. Sayın Bakanımız, Orman Genel Müdürlüğümüz, Orman Genel Müdürlüğü çalışanları, itfaiyecilerimiz, Hatay Büyükşehir Belediyesine bağlı itfaiye ekipleri, Hatay’daki orman yangınının söndürülmesi için gerçekten gecesini gündüzüne katarak çalıştılar. Ben, huzurlarınızda Sayın Bakanıma ve tüm orman teşkilatımıza teşekkür ediyorum bir Hatay Milletvekili olarak.

Sayın Bakanım, “orman” demişken orman bölge müdürleriyle ilgili bir talebimiz vardı, siz, Hatay'dayken de ifade etmiştik. Hatay'a bir orman bölge müdürlüğü kurulması gerçekten elzem. Oradaki orman varlığımızı Sayın Genel Müdürümüz de ne kadar büyük bir orman varlığı olduğunu yakından, gelmiş, görmüştür.

Sayın Bakanım, yine, ormanlarla ilgili Sayın Genel Müdürümüze de söylemiştik, burada da söylemeye ihtiyaç duyuyorum. Yanan orman yerlerinde özellikle, bizim kırsaldaki köylerimizin etrafında, o yanan yerlerle ilgili, aynı zamanda köylülerimizin de ihtiyacını karşılayacak çam fıstığı ekilebilir mi? Bunlar, o fıstık sayesinde köylülerimize de kırsalda yaşayan vatandaşlarımıza da hiç değilse bir ekonomik geri dönüşü olur. Bakın, bugün, 1999'da Milliyetçi Hareket Partisinin iktidar ortağı olduğu dönemde Hatay'da Hassa ilçemize bağlı “Söğüt” diye bir kasabamız vardı. Orada, Tarım Bakanlığı bir çam fıstığı uygulaması yapmıştı. Bugün, o ağaçlarımız yirmi yaşına geldi. O ağaçlarımızdan elde edilen fıstık inancımız olsun, oradaki, Söğüt'teki kırsalda yaşayan vatandaşlarımız için çok önemli bir gelir kaynağı haline geldi. Bu hususta özellikle, Samandağ'da, Arsuz'da, Belen'de, Dört Yol'da orman yangınının olduğu ve kırsal çevrelerde bu çam fıstığı uygulamasını gördüğüm için ısrarcıyım aslında bu konuda.

Bunun dışında, Sayın Bakanım, Bakanlığınızın desteğiyle Hatay'da hayat bulan çok önemli bir mega proje vardı; Reyhanlı Barajı, Reyhanlı Barajı'nın gövde inşaatı bitti. Afrin'den gelen çay, Davutlar regülatörüyle Reyhanlı Barajı'na verildi. İnşallah, Tahtaköprü'den gelen Karasu'nun da çok önemli bir sulama yapısıyla Reyhanlı Barajı'na aktarılması için inşaat çalışmaları devam ediyor. Bu baraj bittiği zaman Amik Ovası suya kavuşacak, Amik Ovası suya kavuştuğu zaman çiftçilerimiz daha fazla üretecek, çiftçilerimiz kazanacak ve memleketimiz kazanacak. O yüzden bizim, Güneydoğu Anadolu Projesi gibi bir mega projenin hayata geçmesinde emeği olan Bakanlık başta olmak üzere tüm herkese huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, özellikle, son dönemler kuraklığı böyle iliklerimize kadar yaşadığımız bu dönemde sizlerin de altını kalın kalın çizdiğiniz su kaynaklarımızı koruyalım, gerekirse yer altı barajlarıyla, göletlerle sularımızı bir alanda tutalım. Bu proje kapsamında Hatay'da da geldiniz, gördünüz; birçok gölete ihtiyacımız var. En son Yayladağı Şakşak'taki gölete bir bütçe ayrıldı, bundan dolayı Yayladağılı hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum. Yine Yayladağı'nda Çabala diye bir mahallemiz var, burada bir gölet projesi var, buna da destek vermenizi bekliyoruz. Yine Hassa ilçemiz bizim kırsal bir ilçemiz, vatandaşlarımız orada Afrin'in hemen kenarında olan bu kırsal ilçemizde sulu tarıma geçmek istiyorlar. Bunun için Hassa Gazeluşağı köyü ve Hassa Yoluklar'da bir gölet projemiz var, bu gölet projelerinin de ivedilikle tamamlanması memleketimiz açısından önemlidir diye düşünüyorum. Yine aynı şekilde gölet bekleyen Altınözü'nde Karbeyaz Mahallemiz, eski köyümüz ve Kırıkhan'da da Ceylanlı köyümüz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleri alalım lütfen, bitmek üzere süreniz.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkanım, çok önemli, hemen bitireceğim müsaadenizle.

Sayın Bakanım; Payas'ı, Erzincan'ı, Dört Yol'u hatırlıyorsunuz, Amanoslar'dan dağa dik bir şekilde gelip akan daha sonra da Akdeniz'e boşalan birçok deremiz var. Bu derelerde acaba gölet yaptırabilir miyiz diye Devlet Su İşleri yetkilileriyle bir çalışma yaptık ancak göletin su toplama haznesinin çok dar olacağından dolayı o dereler üzerinde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Başkanım, ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özkan Yalım burada şimdi, buyurun lütfen.

Arkadaşlar, rekora doğru gidiyoruz konuşmacı sayısı açısından, olabildiğince kısaltıp konuşabilirsek memnun olurum. Bu süreler maksimum süreler, ne kadar etkin kullanabilirsek o kadar iyi olur diye hatırlatmak istiyorum.

Buyurun lütfen.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2022 yılı bütçesi Tarım ve Orman Bakanlığımıza şimdiden hayırlı olsun diyorum. Umarım çiftçimiz bütçeden daha çok faydalanır; bu zor şartlardan gübre alır hâle, tohum alır hâle gelebilir, akaryakıt, mazot alır hâle gelebilir diye düşünüyorum. Umarım bu sorunlarla alakalı bu bütçeyi doğru yönde yönlendirirsiniz, kullanırsınız diye düşünüyorum.

Neden özellikle bu şekilde başladım? Çünkü Sayın Bakan, ilim olan Uşak'ta maalesef geçen yıl bu kadar değildi ama bu yıl özellikle birçok çiftçi vatandaşımız düzenini -tamamını bakın Sayın Bakan, size gözlerinize bakarak söylüyorum özellikle- traktörünü yani tüm alet edevatının tamamını artık ikinci elcilere devrediyorlar. Yani sahip olduğu traktörünü, pulluğunu, patozonu, elinde ne varsa bütün aletini, teçhizatını maalesef gidip, devredip satıp çiftçilikten yani üretimden uzaklaşıyorlar. Gerçekten bu konuyla alakalı son yıllarda yapılan yanlış politikanızdan ve de yönetiminizden dolayı üzüntü içerisinde olduğumu özellikle belirtmek isterim.

Önceki Sayın Tarım Bakanıyla görüştüğümde de gerçekten bunları belirttim, burada çiftçilerimiz adına, ciddi anlamda, sıkıntının 2022 yılında afaki düzeye çıkacağını görebiliyoruz. Gerçekten neden bunları söylüyorum? Sayın Bakan, gübre bugün özellikle... Bu iki buçuk aylık ara tatilde, Meclisimizin kapalı olduğu zamanda birçok ilçemizde pazar yerlerini dolaştım ve de yerli üretici olan köylülerimizle görüştüğümde, “Bu sene gübre alamadınız mı?” diye sorduğumda maalesef yüzde 99'u “Hayır.” dedi. Yani çiftçinin bu sene gübre alamadığını kendi ağızları tarafından teyit ettik. Yani siz de uygun bir zamanınızda herhangi bir pazar yerine gitseniz, yerel üreticiden bunu siz de duyacaksınız. Burada kendiliğinden bir söz çıktı: “Allah bu sene çiftçimize gübre almayı nasip eylesin.” diye. Böyle bir söz de çıktı, gerçekten, tekrar buradan bunun altını çizerek söylemek istiyorum: “Allah bu sene çiftçimize gübre almayı nasip eylesin.” 2022 yılındaki üretim gerçekten vahim, kalitesiz olacaktır çünkü çiftçimiz gübre alamamaktadır.

Diğer bir taraftan Sayın Bakan, özellikle ben kendim uzun yıllar Avrupa'da yaşadığımdan dolayı bildiğim bir konu -sizlerin de bildiğini tahmin ediyorum- en azından Avrupa'da -bu ister Belçika, Hollanda, Almanya, Fransa, Bulgaristan fark etmiyor- birçok ülkede “kırmızı mazot” dediğimiz bir uygulama var yani vergisiz mazot. Neden bunu ülkemizde üreticilerimize uygulamıyoruz? Yani ÖTV'siz, KDV'siz bir şekilde, düşük bir maliyette, şu anda Avrupa fiyatlarına göre normal pompa fiyatlarından Türkiye'de de bunu uygulayabiliriz diye düşünüyorum. Neden bunu uygulayamıyoruz? Dersiniz ki bu aynı mazot başka, diğer taşıtlarda kullanılabilir. Biliyorsunuz, kara yollarında çok basit kontrol mekanizmalarımız var, oralarda bu araçların depoları kontrol edildiğinde -aynı Avrupa'daki gibi- bunun da kontrolünün olabileceğini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Diğer taraftan, Uşak Banaz ilçemize bağlı Dümenler, Alaba, Hatipler ve Bahadır Göleti'miz var. 4 köy adına yapılmış olan, bu, 2005 yılında yapılmış olan barajdan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Kapalı sistem yapılmıştır ancak bir gün dahi çalışmamıştır bu sistem. Bu sistem çalışmadığından dolayı bu 4 köyde üretim yapan, seracılık yapan köylülerimiz maalesef seracılığı bitiriyor, bırakıyorlar yani üretimden uzaklaşıyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Yalım.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Bu göletimizin de arzısının giderilmesi adına sizden acilen destek talep ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Mustafa Adıgüzel, arıcılıkla ilgili kısa ve öz bir konuşma yapacaksınız galiba, buyurun.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Evet, önce fındıkla ilgili bir iki cümle edeceğim, ondan sonra inşallah.

Sayın Bakan, fındık piyasasında İtalyan kartel Ferrero'nun piyasa bozucu hareketleri nedeniyle Rekabet Kuruluna şikâyetinde bulunmuştum, bugün bana cevabi yazı ulaştı. Baştan söyleyeyim, bu cevap yazısı bir utanç vesikasıdır çünkü bir Türkiye Cumhuriyeti kurumu bir İtalyan firmanın resmen sözcülüğünü yapmaktadır. Lisanslı depoculuktan fındık miktarının üretiminin artırılmasına kadar yabancı kartel ne diyorsa aynısının altına, resmen hazırlanmış bir metnin altına imza atıp göndermiştir. Geçtiğimiz günlerde bir zincir market grubuyla ilgili Rekabet Kurulunu Sayın Cumhurbaşkanı harekete geçirmişti, hemen bir sonuç çıkmıştı. Eğer Sayın Cumhurbaşkanına bağlıysa bu Rekabet Kurumu ve onun dediklerini yapıyorsa Hükümet adına bu vesika çok kötü, çok yazık. Neden yazık? Çünkü fındık bizim birinci ihraç kalekimiz, tüm ihracatımızın yüzde 10'unu fındıktan sağlıyoruz ama yeterli mi? Sadece 2 milyar dolar biz kazanıyoruz, bu yabancı kartel bizim fındığımızın üzerinden tam 28 milyar dolar kazanıyor. Yani eğer biz bu yirmi yıllık kazanımın tamamını Türkiye'de tutabilsek dış borcumuzu sadece fındıkla kapatabiliyoruz.

O yüzden, bu ülke soyulmaktadır ve maalesef Hükümet de buna çanak tutmaktadır, hem de bu yabancı firmaya, bu dolar zengini, euro zengini firmaya bir de Türkiye'de teşvik verilmektedir. Geçen yıl dolar 7,5 TL'ye fındık 26 liraya satıldı, şimdi dolar 9,5 TL'ye fındık 26'dan 23'e düştü. Çikolataya 400 kalem girdi giriyor, bunların içerisinde hepsinin fiyatı artarken sadece ana madde olan fındığın fiyatı düştü, bunu da burada takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arıcılığa iki dakika kaldı.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Evet efendim.

Bunun sebebi, bu kartelin piyasa bozucu hareketleri, sadece kendi yandaşlarından fındık alması, piyasayı bozması ve Toprak Mahsulleri Ofisinin de alımlarda zorluk çıkarması ve yeterli şube açmamasıdır; bunu bilmenizi istiyorum.

Sayın Bakan, Türkiye sahte bal cennetidir. Marketteki rafların yüzde 90'ı sahtedir. 160 numune incelenmiştir, bunun sadece 15'i doğru bal çıkmıştır, geri kalan 145'i sahtedir ve bu belgenin ben Sayın Bakana verildiğini, bürokratlarına verildiğini biliyorum fakat gereğini yapmamıştır. Bakın, 19 Şubat 2020'de Türk Gıda Kodeksi yayımlandı ve hemen arkasından Sayın Bakanın kendisi Twitter hesabından "Yine tekrar ediyorum, kendi evlatlarına yedirmeyecekleri şeyleri vatandaşlarımıza yedirmelerine izin vermeyeceğiz." dedi bir gün sonra, 20 Şubat 2020 tarihinde. Fakat gelin görün ki 30 Temmuz 2021'de 4321 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Bosna Hersek'ten tam 20 bin ton suni bal alınmasını -Sayın Cumhurbaşkanının kararnamesiyle- imzaladık. Yani Türkiye'de üretimi yasak olan ve tüketimi yasak olan suni balın 20 bin tonunu Türkiye'ye niye ihraç ettiniz? Bunu da merak ediyorum. Şurada herkesi, bakın, hepimizin çocuklarını ve neslimizi suni balla zehirliyorlar. Piyasadaki raflardaki balların yüzde 90'ı sahte diyoruz. Burada bir göreviniz var ve bunu bildiğiniz hâlde müdahale etmiyorsunuz. Şu Gıda Kodeksiyle dâhil, bakın şu Gıda Kodeksi hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanırsa yüzde 50 sahteciliği önlemek mümkünken bunu bile denetlemiyorsunuz, üstünüze düşen görevi yapmıyorsunuz elinizde bunun belgeleri olduğu hâlde. Eğer bu belgelere, bu bulgulara inanmıyorsanız kendiniz gidip araştırma yaptıracaksınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Ben iddia ediyorum, 160 numunenin 145'i sahte çıkmıştır, buradan tüm Türkiye'ye tekrar söylemek istiyorum ve Sayın Bakan sizi göreve davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Hasan Baltacı, buyurun lütfen.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tarım ve Orman Bakanlığının 2022 bütçesi hayırlı olsun. Arkadaşlarım bugün burada Türkiye tarımıyla ilgili çok önemli konulara değindiler ama Türkiye tarımı tam bir çöküş ve iflas yaşıyor. Üretici köylüler borçlarını ödeyemez, toprağını ekemez durumda. Buna rağmen, Kastamonu gibi şeker fabrikalarının bulunduğu birçok ilde şeker pancarı ekildi ve rekolte de iyi seviyede. Pancar ekildi, topraktan çıkarıldı ve fabrikaya sevkleri devam ediyor. Şeker fabrikaları da kampanya dönemine girmiş, üretim başlamış durumda, köylünün binbir zorlukla ektiği şeker pancarı işçinin elinde şeker dönüşmeye başlamış durumda, şeker fabrikalarının depoları şekerle dolmuş durumda. Buna rağmen, TÜRKŞEKER'e ait şeker fabrikalarında ve özel ve kooperatif fabrikalarına ait şeker fabrikalarında şeker satışı yapılamıyor. Şu anda, Türkiye tam bir şeker krizi yaşıyor dersek yeridir. Fabrikalar imalat sektörüne kapasite raporuna göre kısıtlı bir şekilde satış yapıyor, şekerin büyük bir bölümü fabrikaların stoklarında duruyor. Yani şu anda, şeker fabrikalarının stokları dolmuş durumda hem de devlet fabrikalarında. Özel ve kooperatiflere ait fabrikalar da zam beklentisi nedeniyle şeker satışı yapmıyorlar. Siz de “Stokçuluk yapana, fahiş fiyat verene ceza kestik, ceza keseceğiz.” demenize rağmen şekerdeki stokçuluğa göz yumuyorsunuz. TÜRKŞEKER'e ait fabrikalardan şeker almak isteyenler önce başvuru yapıp sıraya girmek zorunda, ardından TÜRKŞEKER Genel Müdürlüğünün belirlediği kişilere ve firmalara yine Genel Müdürlüğün talimatı doğrultusunda şeker satılacağı söyleniyor.

Öncelikle, şunu sormak istiyorum: Bu listeler hangi kriterlere göre düzenleniyor, kimlere hangi fiyattan ne kadar şeker satılıyor ve her şeyden önemlisi şeker satışları neden durmuş durumda? Örneğin, Kastamonu Şeker Fabrikasının sadece bir deposundaki 12 bin ton şekerin İşmen Gıdaya ve “Remzi Çakar” isminde bir vatandaşa satıldığı iddiaları doğru mudur? İşmen Gıda ve Remzi Çakar 2020-2021 yılı ve 2021-2022 kampanya dönemine ait, kamuya ait şeker fabrikalarından kaç ton şeker almıştır, hangi fiyattan bu şeker satışı yapılmıştır?

Sayın Bakan, fabrika satış fiyatı 212 lira olan bir çuval şekerin fiyatı şu anda piyasada 320-325 lirayı görmüş durumda. Fabrika satış fiyatı ile piyasa satış fiyatı arasındaki fark neredeyse yüzde 50'ye dayanmış durumda ve bu fark nedeniyle birileri şekerde vurgun vuruyor. Bu nedenle, son bir yılda şeker stokladığını tespit ettiğiniz ve ceza kestiğiniz özel fabrika ya da firma olmuş mudur?

Son olarak, şeker satışları ne zaman başlayacaktır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum vakti kullanımınız için de.

Sayın Fikret Şahin, üye olmayan arkadaşlarımız arasında son konuşmacımız. Fikret Bey de genelde kısa, öz konuşur.

Buyurun lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, sabah sunumunuzu dikkatli şekilde takip ettim, tarımsal üretimde, hayvancılıkta gayet güzel, toz pembe bir tablo çizdiniz ama sahadaki gerçekler sizin söylediklerinizi maalesef yansıtmıyor, keşke yansıtmış olsa.

Şimdi, kendi ilimden tarımsal üretim yapan üreticilerimizden birkaç örnek vermek istiyorum. İvrindi ilçemizde tarımsal üretim yapan Ayhan Arslan Bey “Gübre fiyatları çok yüksek, kimse artık gübre atmıyor, gübre atılmayan üründen verim alınmıyor, zarar ediyoruz.” diyor.

Yine, Bigadiç’ten hayvancılıkla uğraşan “Mustafa Erat” isimli üreticimiz “50 kilogramlık yem 160-170 lira, geçen yıl 80 liraydı. Kazandığımızı yeme harcıyoruz, yine de zarar ediyoruz.” diyor.

Yine, Kepsut’tan Ziraat Odası Başkanı Mehmet Yörük “Bir litre süt 2 lira 88 kuruş, perakende satışta sütün litresi en az 9 lira. Bir yıldır süte zam yapılmadı, zarar ediyoruz, süt hayvanlarımızı kesime veriyoruz.” diyor.

Yine, Sındırgı’dan “Serkan Sak” isimli üreticimiz “Avrupa’da bir süt üreticisi 1 litre sütle 1,5-2 kilogram yem alabilirken Türkiye’de süt üreticisi 1 litre sütle 0,88 kilogram yem alabiliyor.” diyor.

Yine, Sındırgı, Yüreğir Mahallesi Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Adem Taşpınar “Üretici, vakit kaybedilmeden desteklenmelidir. Aksi takdirde, birçok işletme yüksek girdi maliyetleri nedeniyle kapanma aşamasına gelecek, bu yükün altından üretici kalkamaz.” diyor.

Yine, Havran’dan zeytin üreticisi Hilmi Okur “Geçen yılki zeytinyağı fiyatı ile bu yılki hemen hemen aynı. Geçen yıl mazot 5 liraydı, bu yıl 8 lira 25 kuruş; geçen yıl gübre 150 liraydı, bu yıl en az 300 lira. Zeytinlere gübre kullanamıyoruz, zarar ediyoruz.” diyor.

Yine, Edremit’ten zeytin ve zeytinyağı üreticisi Mehmet Semerci “Daha önce zeytinlikler havadan ilaçlanırdı, artık ilaçlanmıyor, ürünün kalitesi bozuluyor. Zeytinyağı primi 80 kuruş, Avrupa Birliği ülkelerinde 1,35 euro; zeytinyağı primi Avrupa standartlarına yükseltilmelidir. Ecevit döneminde prim 40 sentti. Avrupa ülkeleriyle zeytin ve zeytinyağı üretiminde rekabet edemiyoruz.” diyor ve üreticiler bu şekilde yakınıyor Sayın Bakan yani sizin söylediğiniz ile sahadaki gerçekler birbirleriyle uyuşmuyor.

Lütfen, sizi gerçeklerle yüzleşmeye davet ediyor ve Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ben teşekkür ederim, sağ olun efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi üyelerimize dönüyorum.

HDP grubundan Sayın Necdet İpekyüz, buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli parlamenterler, Değerli Bakan ve bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşlarımız sabahtan beri ülkedeki tarımın ve hayvancılığın durumunu dile getirdiler. Genelde de olumsuz bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu anlatmaya çalışıyorlar. Tabii, bununla beraber Tarım Bakanlığı bünyesinde bayağı geniş alanlar da var, bir kısım arkadaşlarımız haklı olarak orman yangınlarından, girdilerin yüksek maliyetlerinden de söz ettiler.

Belki de asıl değinmemiz gereken, Türkiye’nin zengin topraklara sahip olduğu ve tarımın doğduğu ilk yerlerden biri olduğu. Tarımın ilk yapıldığı yerlerde, topraklarda çiftçiler giderek yoksullaşıyor, tarımdan vazgeçiyor, hayvancılıktan vazgeçiyor. Bir rüya projesi gibi “Her şey büyüyor.” diye açıklıyoruz. Aslında büyüyen şirketler, belli başlı kurumlar; onun dışında, insanlar yoksullaşıyor,

fakirleşiyor, işsizleşiyor. Bizler Türkiye'nin birçok yerinde gezdiğimizde; iş, aş buluşmalarında, tarım sektöründe çalışanlarla, hayvancılıkla uğraşanlarla buluştuğumuzda... Aslında öfkeleri çok büyük, artık katlanamadıklarını ve giderek zor duruma düştüklerini ifade ediyorlar.

Fiyatlar yükseliyor, ithalat artıyor ve fiyat her yükseldiğinde üretimi artırmak yerine ithalata önem veriliyor ve buğday gibi... Belki de ilk bulunan yeri Anadolu toprakları; Türkiye, buğdayı giderek her yıl daha fazla ithal eder boyuta geldi ve yanılmıyorsam, bendeki rakamları incelediğimde -Bakanlıktan arkadaşlar düzeltebilirler- 2021 yılında 2,3 milyar dolar buğday ithalatına para veriliyor. Bu, Türkiye için ayıp, hepimiz için ayıp.

Şimdi, sorun ne? Sorunun, aslında ekonominin yönetimiyle beraber, tercihlerden kaynaklandığını düşünüyoruz biz. Bir kere dövizin her artışı çiftçiye, hayvancılıkla uğraşana, üreticiye bir kazma vurmış gibi ulaşıyor. Çiftçi örgütsüz, çaresiz ve örgütlenmesinin önu kesiliyor. Bir örnek verirsek, Antalya'da Viranşehir'den gidenler karanfil üretiyorlar, o zor şartlarda, sabahın erken saatlerinde çalışıyorlar ve akşam saatlerinde buluşuyorlar, taban fiyatı kendileri belirlemiyorlar, herhangi bir altyapı ve teknik donanım yok, fiyat belli tekellerin, iki üç şirketin iki dudağının arasında. Peki, kimse soruyor mu? Hayır. Tam tersine, onların eline mahkûm ediliyor. Mersin Tarsus'a gidiyorsunuz, hale gidiyorsunuz; hal esnafı şikâyetçi, oraya gelen üretici şikâyetçi, diyor ki: "Zaten marketler el koymuş, bizden 5 liraya aldığımı, markette 20 liraya satıyor." Ondan sonra "Günaydın." der gibi yeniden marketleri keşfetmiş oluyoruz. Aslında biz her zaman çiftçiye çaresiz, ezilmeye karşı karşıya bırakıyoruz. Türkiye'deki toprak dağılımına baktığımızda da çiftçiler aslında tarımdan giderek vazgeçiyor, ekili tarım alanı arazisi azalıyor ve işsizlik artıyor.

Peki dünya neyle uğraşiyor? Dünya "Gıda krizi, iklim krizi, pandemiyle beraber tarımı nasıl destekleyebilirim, nasıl büyütebilirim?"in çarelerini aramaya çalışıyor ama biz de böyle bir şey yok. Tüketici memnun mu? Hayır. Üretici memnun değilse, tüketici memnun değilse iktidar yanlış bir şey yapıyor. İktidar tercihini o zaman aradaki olan sermayeden yana kullanmış oluyor. Bundan vazgeçtiği zaman, tüketicinin, üreticinin memnun olduğu bir aşamaya geçilirse bütün Türkiye hem üretimde hem tüketimde rahatlar ve üstüne üstlük, sağlıklı mı, nitelikli mi, koşullara uygun mu, ilaçlaması nasıl, bunlara hiç girmeyeceğim.

Ve en önemli şeylerden biri, aslında Türkiye'de tarıma katma değer olarak bakılmıyor ve tercih tümüyle sermayeden yana ve giderek şirketleşmeden yana.

Bir diğer konu -Plan ve Bütçe Komisyonundaki ve buraya gelen arkadaşlar bilecekler- tekrar "DEDAŞ" diyeceğim ve elektrik şirketlerinden söz edeceğim. Yani gerçekten, sadece Tarım Bakanlığını da ilgilendirmiyor, birçok bakanlığı ilgilendiriyor ama -bizim buluşmalarımızda- DEDAŞ, her çiftçi için bir eziyete dönüşmüş durumda. Bakın, Ziraat Bankası -daha önce de söyledim- bir medya patronunun borçlarını silebiliyor, teminat almıyor ama Mardinli, Batmanlı, Diyarbakırlı, Urfalı, küçücük bir çiftçinin desteğine el koyuyor. Sayın Bakan, zaten 2021'de vereceğiniz desteği, 2022'de veriyorsunuz; ona bile el koyuyorlar. Böyle yaptığınızda siz çiftçiye kalkındırmazsınız, ismini "ziraat" koyarsanız, Ziraat Bankası ziraatla uğraşmaz. Tümüyle, çiftçilerin aleyhinde çalışıyor

DEDAŞ yaptığımız şirketin bir diğer boyutu ne? Mesela, 6 Kasım'da, Batman'da İlısu Barajı'yla ilgili konuşuldu. İlısu Barajı'nda üretilen enerji 6 milyon kişiye elektrik veriyor -böyle bir hesaplama yapılmış- 6 milyon kişiye. Batman'ın nüfusu 600 bin ama şu anda Batman'ın 9 köyünde su yok; suyun olmaması... Köye giden elektrik dinamosunun suyu kesilmiş DEDAŞ tarafından. Elektriği kesin, suyu niye kesiyorsunuz? Su haktır. Ve biz bu haziran ayında Batman'da 16 yaşındaki İsa Ülkü'yü kaybettik, yaşamını yitirdi su olmadığı için -Devlet Su İşleri Genel Müdürü de buradadır muhtemelen- su kanalına girdiği için. Her yıl o kanallarda 7-8 boğulma var, hiçbir önlem alınmıyor.

Bakın, “GAP, GAP” deniyor –geçenlerde de konuştuk- GAP illerinde sulama daha bitmemiş; Kralkızı ve Dicle Barajları uzun süredir enerji üretiyor; bir kısım ana kanalları yapılmış, tali kanalları yapılmamış ve yapılmadığı için şu anda ikinci ihalelerle onarımına gidiliyor. Siz Mezopotamya’yı sulamazsanız çiftçiyi de bitirirsiniz, çiftçiyi de tüketirsiniz. Su haksız, enerji haksız; normalde dünyada enerjinin üretildiği yerde, en yakın yere, en ucuz verilir, kolaylık sağlanır. Bunlar yok.

Hayvancılık... Ağrı’ya gittik -Ekrem Bey dışarıda- Ağrı’daki hayvan pazarındaki hayvancılar şunu diyordu: “Biz eskiden 1 kilo etle 3 torba yem alıyorduk. Şimdi 4 kilo etle 1 torba yem alıyoruz.” Gösteriyor büyükbaş hayvanı ve diyor ki: “Ben 3 teneke yağına -‘teneke’ dediği 18 kiloluk yağlar var- 1 büyükbaş hayvan veriyorum, ben nasıl hayvancılıkla uğraşayım?” Şimdi, bizim bunları görmemiz lazım, desteklememiz lazım.

Van’daki arıcı diyor ki: “Kovan başına 15 lira para veriyorlar, 15 lira. Zaten kuraklık var, ben 200 tane kovanımı bir kamyonete koyup Adana’ya gitsem, Çukurova’ya gitsem; 4 milyara yakın, 3 milyara yakın nakliye masrafım çıkıyor, zaten benim aldığım destek onu karşılamıyor ve kuraklık var, ben borç altındayım, arılarımdan vazgeçeceğim, bu işten vazgeçeceğim.” Böyle olduğu sürece, siz gerçek bir işlem yapamamış oluyorsunuz.

Şimdi, diğer bir kısım ormanlar; çok arkadaşımız değindi. Arkadaşlar, Türkiye’de yaşıyorsak, eğer Diyarbakır’da ormanlar yanıyor, Dersim’de ormanlar yanıyor, Bingöl’de ormanlar yanıyor, Cizre’de ormanlar yanıyor ve on gün sürüyorsa -kim yakıyorsa lanet gelsin, kim yakıyorsa- buradan da söyleyeyim hemen, bir şey olmasın ama o ormanlarla ilgili bir çaba yoksa, tam tersine, söndürmeye gidenlere engel olunuyorsa başka problemler var. Bunu da konuşmamız lazım, bunu da geliştirmemiz lazım.

Ve en önemli sorunlardan biri mevsimlik işçiler. Tekrar bir başka konu, bunu konuştuk ve Bakanlık geldiğinde her seferinde kendilerine de iletiyoruz. Bunlar kim? Bunların güvencesi var mı? Hayır, yok. Bunların bir statüsü var mı? Hayır, yok. Barınma koşullarıyla ilgili, beslenme koşullarıyla ilgili, konaklama koşullarıyla ilgili bir yığın genelleme var, çıkarılıyor ve her seferinde bir trafik kazasında bizim vicdanlarımıza, yüzümüze çarpmış oluyor; kendi kendimize bir mahcubiyet, kınama, bir düzenleme yapmak... Hâlâ bir yasa yok, hâlâ bir düzenleme yok ve “Mezopotamya, GAP” dediğimiz o iller Türkiye’nin her tarafına; fındık toplamasına, domates ekimine, şeker pancarına, lahanasına, pırasasına her yere bu insanlar gidiyor ve bu insanlar öyle bir hâle geldi ki bir kutuplaşma... İyi bir dil kullanmadığımız için, dilimiz kötüye yönlendirildiği için kimi zaman saldırılara, ayrımcılığa, nefrete, kutuplaştırıcı şeylere maruz kalıyorlar, ırkçılıkla karşı karşıya kalıyorlar. Bizim, tam tersine, bunlara güvenceli fiyat belirlememiz için bir çaba harcamamız lazım.

Sayın Bakan Yardımcısı Ayşe Hanım çıktı, ben kendisiyle görüşmüştüm. Malatya’ya gittiklerinde Batmanlı işçiler orada üç gün boyunca süründüler, Ayşe Hanım’ın araya girmesiyle -Valiyi aradı- bir düzenleme yaptık. Herkes istediği ilçede, istediği fiyatı belirliyordu; bunun düzenlenmesi lazım. Kaç saat çalışacak, ne kadar ücret alacak ve sosyal güvenlik açısından ne olacak? Bunların bir güvencesinin olması lazım, bunlar yapılmadığı sürece hiçbir zaman ilerleyemeyiz. Bunun sadece Tarım Bakanlığı değil, multidisipliner olması lazım. Geçen hafta Çalışma Bakanlığı da buradaydı, onunla da bu düzenlemenin yapılması lazım. Bizim, çiftçiyi borçtan... Yurttaşlarımızı daha sağlıklı ürünlerle baş başa bırakmamız için en önemli koşullarından biri de barış ortamıdır, güvenli huzur ortamıdır; bununla ilgili çaba harcamak lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkanım, bir ek yapabilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sadece bir cümle...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Belki de zamanım vardı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, geçmiştiniz zamanınızı.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sizin hoşgörünüze sığınarak... Mardin'e gittiğimizde şöyle bir şeyle karşılaştık: Türkiye'ye Kuzey ve Doğu Suriye'den kimi zaman arpa, kimi zaman buğday getirilip orada satılıyor. Bunlar nasıl getiriliyor? Kim getiriyor? Bir sözleşmesi var mı, yok mu, nedir? Bunu da Bakanlığın açıklaması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Soru-cevap bölümümüz de var zaten.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Acaba bunlar bir ganimet midir, başka bir şey midir? Çok kirli ilişkiler de ortaya çıkabilir; bunun da araştırılması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – AK PARTİ Grubundan Sayın Cemal Öztürk...

Buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Değerli Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, Tarım ve Orman Bakanlığımızın Değerli Genel Müdürleri, değerli çalışanları, basın mensuplarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesini görüşüyoruz, sekiz saatten fazla bir süredir çok verimli bir...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – On saat...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Özur dilerim, on saatten fazladır... Muhtemelen on iki saate kadar da çıkabilecek ama ben kısa konuşmayı tercih edeceğim de herhâlde on dakika yeterli olur.

Verimli bir bütçe görüşmesi geçiyor geçmiş bütçelere göre. Ben her şeyden önce hayırlı uğurlu, bereketli olmasını diliyorum Bakanım.

Tarım ve Orman Bakanlığımız çok büyük bir Bakanlık çünkü -tarım, orman, su, genişletbildiğimiz kadar genişletelim- cesameti, etki alanı çok büyük, zaten "tarım" denilince hemen her canlıyı yakından ilgilendiren bir konu.

Çok güzel bir sunum yaptınız, sunumunuzun büyük kitapçığı da özet kitapçığı da önümde. Ben bazı notlar aldım, gerçi arkadaşlarımız fındık bölgesi milletvekili olduğum için bana paslar attılar, fındığa değineceğim. Gerçi Seyit Bey de Mustafa Bey de Sayın Bekaroğlu da yok herhâlde burada; fındığı attılar önüme, yuvarladılar, gittiler.

Değerli Bakanım, tabii, zor bir dönemde Bakanlığa geldiniz ama üç yıldan fazla bir süredir başarıyla yürütüyorsunuz ekibinizle. Evet, muhalefetten arkadaşlar bardağın boş tarafını elbette söylerler; bu da demokrasinin bir güzelliği. Özellikle, bu pandemi dolayısıyla zor günler geçiyor insanlık. Üstüne üstlük, tabii, iklim değişiklikleri, özellikle de son yıllardaki kuraklık, yanardağların patlaması, kazalar her bakımdan bütün dünyayı etkilediği gibi ülkemizi de etkiliyor ama bilhassa gıda fiyatlarındaki ve üretim girdilerindeki aşırı dalgalanmaların arttığı bu dönemde siz yerinde müdahalelerle, doğru politikalarla, Hükümet olarak ortaya koyduğunuz gerçekçi, planlı ve programlı politikalarla bu zor dönemi kolay hâle getirmeye çalışıyorsunuz. Dolayısıyla, size ve ekibinize teşekkür ediyoruz. Tabii bu iki yıla yakın bir süredir devam eden pandemi gıda güvenliğini önemli bir şekilde ortaya çıkardı, bunu hepimiz görüyoruz. En güçlü ülkeler bile bu pandemi karşısında savruluyorlar. Nitekim biraz önce Erol

Hoca da söyledi, Amerika Birleşik Devletleri -ki ekonomisi çok güçlü bir ülke- ortalama enflasyonun yüzde 6'lara vardığı bir dönem yaşıyor ki bu çok ender görülen, ekonomi tarihinde de ender görülen bir durum. Gıda arzında büyük bir sorun olmasına rağmen Türkiye, bunu en az hasarla atlatabilen bir ülke. Geçen sene Giresun ilimizde büyük bir sel felaketi yaşadık, Sayın Bakanımızla yaklaşık on beş güne yakın birlikte çalıştık orada ekibiyle birlikte. Bu sene de aynı felaketi Karadeniz'in Kastamonu ve Sinop illeri ve biliyorsunuz Akdeniz boydan boya yangın felaketleri yaşadı. Tabii ki bunlar doğal afetler, doğal afetler insanlığın kontrolünde değil maalesef ama ekibinin, özellikle Orman teşkilatımızın, Su teşkilatımızın, Doğa Koruma ve Millî Parkların, hülâsa Toprak Mahsulleri Ofisimizin yani Tarım ve Orman Bakanlığımızın teşkilatının ne kadar fedakârca çalıştıklarına bizzat Giresun'da şahit olmuş bir insanım. O gün, işte o felaket sırasında devletimizin gücünü, bakanlarımızın samimiyetini yanımızda hissettik.

Tabii, değerli milletvekilleri, fındığa değinmeden geçemem. Sayın Bakanım biraz önceki sunumunda aslında başlıklar olarak dedi ki: "Biz, işte tarımsal destekler, sübvansiyonlu tarımsal krediler, müdahale alımları, gelir koruma sigortası, sözleşme üretimi başlıklarıyla kısaca 'beşi bir yerde' dedikleri destekleri, yeni uygulamaları hayata geçiriyoruz." Aslında bu müdahale alımları konusunda hakikaten fındık ve çayda bunu yakinen hissediyoruz o bölgenin bir milletvekili olarak. Fındıkta eğer Toprak Mahsulleri Ofisi müdahale alımı yapmasaydı -bugün arkadaşlarımız fiyatları beğenmiyorlar ama- bu fiyatlar çok çok daha düşük seviyelere inebilirdi. Tabii, fındık öyle bir ürün ki... Gerçi bu sunumda ihracat rakamlarını TÜİK'ten almışsınız herhâlde, ihracat rakamları düşük geldi bana; 1 milyar 111 milyon dolar ki bu rakam TÜİK rakamları, yanlış bu; 2020 yılı, fındık fiyatları son yıllarda hiçbir zaman 2 milyar doların altına düşmedi. İhracat rakamları tabii bunlar, ihracatı kastediyorum. Bu bakımdan Toprak Mahsulleri Ofisimizin yerinde müdahaleleri, özellikle de sezona girmeden önce açıklanan bu müdahale fiyatları üreticimiz tarafından memnuniyetle karşılanmış ve Türkiye, bundan kazançlı çıkmıştır. Bu son üç yıldır izlenen alım politikaları sayesinde Türkiye hem ihracatta kazanıyor hem de bundan müstahsilimiz kâr elde ediyor. O bakımdan milletvekili arkadaşlarımız tabii ideal olanı söylüyorlar. Sayın Bakanımız belki buna cevap verecek ama bir de bir firma ismi verilerek deniliyor ki: "Hükümet buna destek veriyor." Değerli arkadaşlar, takdir edersiniz ki yabancı sermaye de artık Türkiye'de işletme kurduktan sonra, şirket kurduktan sonra yabancı olmaktan çıkar ve yerleşir bir yerde, belki kâr transferiyle kendi ülkelerine kârı götürseler bile üretime, istihdama, vergi vererek Türkiye bütçesine katkı yapan yabancı sermayeli işletmeler de Türk işletmeleridir. Kaldı ki o ismi geçen firma bir Türk şirketini satın alarak, onun sermayesini satın alarak Türkiye'de yatırım yapmıştı. Mesela Manisa'da, ben biliyorum, temel atma töreninde ben de oradaydım, çikolata fabrikası kurmuş, şimdilerde de sanıyorum Düzce tarafında bir fabrika kuruyordu, bilmiyorum nedir durum. Yani, sermaye düşmanlığı 1980 öncesinde bizim böyle klasik sol görüşlü arkadaşların yaptığı bir işti. Bugün geldiğimiz noktada ülkemize değer katan kim olursa olsun her firma bizim için saygıya değerdir diye düşünüyorum. Tabii ki takdir kamuoyunun, sizlerin.

FİSKOBİRLİK'ten bahsedildi, Türkiye'de "fındık" denilince FİSKOBİRLİK; yine "fındık" denilince Giresun akla geliyor ama fındık sadece FİSKOBİRLİK tarafından alınmıyor. Bugün, özel sektörümüz ve Toprak Mahsulleri Ofisimiz de fındık mübayaası yapıyor. Ayrıca, Rize'den İstanbul'a kadar Karadeniz sahil şeridinde her yerde fındık üretiliyor. Önemli bir ürünümüz.

Ben tekrar yeri gelmişken -sürem bitiyor- Sayın Bakanımıza, ekibine özellikle fındığa ve çaya verdikleri destekler için... Çaydan da bahsetmek isterim kısaca çünkü çay benim şehrimde de üretilen, Giresun'un doğu bölgesinde de üretilen bir ürün ve çok kalite çay üretiliyor hatta, reklamını yapayım, piyasada Tirebolu 42 diye ÇAYKUR'un bir ürünü var. Dolayısıyla, Türk damağına uygun ve son derece güzel bir çay; tavsiye ederim. Tirebolu, Emine Hanım'ın da memleketi, reklam oluyor ama

olsun o kadar yapalım. Ama ben Sayın Bakanımızdan ve ÇAYKUR'dan bu konuda şunu bekliyorum: Hakikaten Giresun'un doğu bölgesi Tirebolu'da üretilen bu çayın Tirebolu Çay Fabrikasında işlenmesi ve o nedenle de Tirebolu Çay Fabrikasının mutlaka kapasitesinin artırılması, hatta yeni bir fabrikanın kurulması lazım. Yani 47 fabrikanın yanına 48'incinin ilave edilmesi gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ben tekrar, Bakanımıza, ekibine yaptıkları hizmetlerden dolayı teşekkür ve tebriklerimi sunuyorum.

2022 bütçesinin hayırlı, uğurlu ve bereketli olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Fındık her yerde yetişiyor ama Giresun fındığı bir başka lezzetli hakikaten, özellikle Pikola, şu küçük fındıklar...

Teşekkür ediyoruz.

Cemal Bey ikram eder Komisyonumuz da tadarsa fena olmaz tabii.

Değerli arkadaşlar, şimdi de...

Garo Bey, söz talebiniz var mıdır?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Garo Paylan, söz sizin.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum. Komisyonumuza hoş geldiniz.

Sayın Bakan, hatırlarsınız mutlaka, Bakanlığımızın ismi Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığıydı bir zamanlar; keşke öyle kalsaymış diye düşündüm sunumuzu gördüğümde.

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının bütçesini dikkatle dinlerdim ve ilgili bakanlar en çok köylerden bahsederlerdi, köyleri kalkındırmaktan bahsederlerdi. Şu kitapçığınıza baktım, tek kelime köyden bahsetmiyorsunuz, ana kitapçığınızı inceledim -sanırım 400 sayfa- yine tek kelime “köy” dememişiniz Sayın Bakan. Çiftçilerimizin büyük çoğunluğunun köylerde yaşamaları gerekiyordu Sayın Bakan ama sizin bu anlayışınız yüzünden köylerimiz boşaldı. Bakın, behemehâl Meclisimize öneriyorum: Bu Bakanlığın ismini “Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı” olarak değiştirelim diye öneriyorum arkadaşlar, bir yasa teklifi verelim ama Sayın Bakanımızın, bu anlamda tek kelime “köy” demeyen bir Bakan olarak da o bakanlığın, yeni bakanlığın başına getirilmemesini öneriyorum.

Bakın, şöyle, Sayın Bakan, bu bir beka meselesi. O açıdan belki siz bu anlamda çarpıcı bir ifade olarak görüyorsunuz bunu ama hani hep bir beka meselesinden bahsediyor iktidarınız, hep bir “Beka meselesi, beka meselesi” yıllardır bunu söylüyorsunuz. Ben Türkiye'nin en büyük beka meselelerinden birisini köylerin, kırsal boşalma olarak görüyorum Sayın Bakan. Bakın, bizim 80'li yıllara kadar 40 bin köyümüz vardı, şu anda sanıyorum 16-17 bin köye düştü ve 16-17 bin köyün de ciddi bölümünde insan yok. Yani o 40 bin köy büyük oranda boşalmış durumda, sayıları düşmüş durumda ve Sayın Bakan, köylerimiz boşalıyor, köylerimiz insansızlaşıyor. Trabzon'daki köylere gidin, Trabzon'daki köylerde insan bulamazsınız, Sinop'ta öyle, pek çok ilimizde köyler insansızlaşmış durumda. Köylerde kimler yaşıyor? Yaşlılar yaşıyor, gençler yaşamıyor. Emin olun, gençler de en yakın ilçede veya ilde ev alıyorlar, ev tutuyorlar ve orada yaşamaya başlıyorlar, orada çocuklarını okutmaya çalışıyorlar. Böyle

olduğu zaman da ne oluyor biliyor musunuz? Belki şehre göçen, ilçeye göçen ilk kuşak, köye gidip bir şekilde tarlasını rençpere ektiriyor veya kendisi ekmeye çalışıyor ama çocuğu asla o toprağa tekrar geri dönmüyor. Yani köyde insanlarımızı yaşatamadığımız sürece bunu bir beka meselesi olarak görmemiz gerekir Sayın Bakan. Bakın, çiftçilerimizin şu anda yaş ortalaması kaç? Arkadaşlar kaç yaş ortalaması?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 55.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 55-56 yaş ortalaması. Şimdi köylülerinin, çiftçilerinin yaş ortalaması 55-56 olan bir ülke, bir numaralı beka meselesi olarak bunu görür. On yıl sonra çiftçimiz yok arkadaşlar, on yıl sonra çiftçimiz yok ya! Ya, siz her şeyi rakamlar olarak çok güzel söylüyorsunuz Sayın Bakan. “Şu kadar milyon ton buğday.” “Bu kadar milyon ton arpa.” Allah’ınızı severseniz Sayın Bakan, bunları kim üretiyor? Küçük çiftçiler üretmiyor diye onları hor mu görüyorsunuz? “Efendim, arazileri belli, büyük üreticilere verelim, onlar da üretsinler; gerisi bana lazım değil.” mi diyorsunuz Sayın Bakan? Bakın, şu anda sizin bu anlayışınız yüzünden, yirmi beş otuz yıldır süren bu neoliberal politikalar yüzünden köyler boşaldı, şehirler doldu. İstanbul’un 18 milyon olmasının sebebi sizsiniz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Üretime bak üretime!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İzmir’in 7 milyon olmasının sebebi sizsiniz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Üretim artıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şehirlerimizde olan...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Tarım, ihracat artıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne diyorsun?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – İhracat artıyor, üretim artıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Köylerimizin boşalmasının sebebi sizsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, müsaade edelim lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu açıdan Sayın Bakan, geç olmadan, geç olmadan önerimdir... Ya, şu köy işleri müdürlüğü diye bir şey de mi bırakmadınız? Arkadaşlar, yok mu köye bakan? Kim bakıyor bu ülkede köye? Allah’ınızı severseniz, bilen var mı; köylere kim bakıyor?

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Biz bakıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hangi bakanlık bakıyor, hangi müdürlük bakıyor? Köylere gidiyoruz arkadaşlar, yolları iyi mi köylerimizin? Köylerimizin yolları çok mu iyi? Erzurum’un köylerinin yolları şahane mi? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Harika, şahane, çok iyi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmayın Allah’ınızı severseniz. Toz, toprak, çamur içinde arkadaşlar köy yolları, toz toprak çamur içinde. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen ne zaman gittin köye?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Köylerde okul var mı Sayın Bakan? Köylerde okul var mı? Trabzon’un köyünde okul var mı? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Var tabii.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim lütfen, rica ediyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Soru soruyor Başkanım hatip bize.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Trabzon’un köyünde okul olmadığı için Trabzon’daki gençler şehre göçüyor, ilçeye göçüyor; köyde çocuk kalmadı değerli arkadaşlar, köylerde çocuk kalmadı. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Köylere gitmiyorsun ki sen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapılması gereken şu...(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

SALİH CORA (Trabzon) – Dünyada da böyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır. Hollanda’da böyle değil, Belçika’da böyle değil. Gelin, beraber gidelim. Hollanda’da arkadaşlar, köylerde yaşar insanlar, köyüne okul yapar oradaki köy işleri bakanlığı, köyüne hastane yapar, köyünün yollarını yapar; köyler canlıdır hatta köylerinde agroturizm vardır. Şu kitapçıkta agroturizmden bir şey bahsetmiş mi Sayın Bakan? Köylüler orada agroturizm yaparlar, gelirlerine gelir katarlar. Güzel köyleri vardır çünkü, yaşanılabilir köyleri vardır, şehirde bulunanlar da agroturizmle köylere gidip bu hizmetleri alırlar değerli arkadaşlar.

Bakın, böyle bir vizyon Türkiye’yi, tarımını da, köylüyü de beş yılda batırır, bu Bakanlığın anlayışı, açıkça söylüyorum değerli arkadaşlar. Bir an önce bunu bir beka meselesi olarak görüp köylerimizi kalkındırmanın yolunu bulmalıyız ve kır-kent ilişkisini sağlamalıyız.

Sayın Bakan, ikinci büyük meselemiz de şu, beka meselesi olarak görmemiz gereken: Su bilinci. Sayın Bakan, bu su bilincini yaratma konusunda kitabınızda bazı şeyler söylemişsiniz ama inanın Türkiye’deki su bilincini dünyadaki en kötü ülkelerden bir tanesi olarak görüyorum. Bakın, dünyada suya... Mesela İsrail’e gidin, her bir damlasını inanın nasıl etkin bir şekilde kullanacaklarını düşünürlər, Amerika’ya gidin bu böyledir, başka Avrupa ülkelerinde böyledir. Biz sonuç olarak su fakiri bir ülkeyiz, aslında su zenginiyiz bir anlamda ama hoyrat kullandığımız için su fakiriyiz. Ya, içme suyunu damacanayla hâlâ yurttaşlarımıza içiriyorsunuz ve bununla ilgili, bunun değişmesiyle ilgili... Bakın, dünyada pet şişede su içen ülkeler var, bizim gibi 3’üncü dünya ülkeleri. Gidin, gelişmiş ülkelere orada su şeyi vardır, basarsınız düğmeye su fişkirir, ağzınızı dayarsınız içersiniz, böyle pet şişeye su taşıma 3’üncü dünya ülkelerinde kaldı, evlere damacanayla su taşıma 3’üncü dünya ülkelerinde kaldı ve bunu değiştirmekle ilgili bir hedefiniz yok Sayın Bakan. 81 ildeki yurttaşlara musluğundan su içirmek diye bir hedefiniz yok. Hâlâ damacanayla milyarlarca lira su parası veriyor insanlarımız. Şu anda biliyor musunuz orta hâlli bir aile damacana su parası olarak 150 lira ile 200 lira arası para harcıyor. Ya, yurttaşlarımızın geliri kaç kuruş ki 150 lira ile 200 lira arası su parası versinler değerli arkadaşlar. Yapılması gereken musluktan su içirmek.

İkinci su konusu Sayın Bakan, kullanma suyu. Bu kullanma suyunu da hoyrat bir şekilde kullanıyoruz. Yani su da kademeli bir tarife konusunda bir hedef yok, su da tasarruf konusunda bir hedefiniz yok, hatta kullanılmış suyu arıtmak ve bu suyu tekrar şehir suyuna vermek veya sulama suyu olarak kullanmak yönünde bir hedefiniz yok, Marmara Bölgesi’ndeki bütün suları arıtıp Marmara’da müsilağa son vermek gibi bir hedefiniz de yok Sayın Bakan. Marmara’daki müsilağın sebebi de sizsiniz, sizin anlayışınız, sizin neoliberal politikalarınızın bir sonucu. Bu açıdan kullanma suyunu da ileri biyolojik artımayla arıtıp Marmara’ya vermek üzere bir hedefiniz yok, bunu belki tarımsal sulamada kullanmak gibi ama en vahşi olanı Sayın Bakan, sulama meselesi, tarımsal sulama konusu. Ya, gerçekten, bakın, Mustafa Bey de bahsetti. Konya’da obruklar açılıyor, öyle değil mi? 500 metreden su çekiyor Konya, 500 metreden, Mardin’de 350 metreden su çekiyorlar. Sayın Bakan, beni dinlerseniz memnun olurum ama siz istişare ediyorsunuz herhâlde. Bakın, yer altı sularının çekilmesi konusunda yıllardır söylüyoruz, ya, Mustafa Bey de söylüyor, biz de söylüyoruz, Konya Vekili, ben de Diyarbakır Vekiliyim, Mardin Vekillerimiz de söyledi. Ya, bu anlamda, obruklar oluşuyor, yer altı suyu 30 metrede, 50 metrede çıkarken 500 metrede inmiş durumda. Ya, bununla ilgili, arkadaş, tabii ki polisiye güçle,

şeyle bu olmaz. Ne yapacaksınız? Planlama yapacaksınız ya, planlama. “Kardeşim, kurak bir alandır, o bölgede, burada, bu ürün ekilir.” diyeceksiniz, ona ekstra pozitif ayrımcılıkla destek vereceksiniz, mısır gibi ürünlerin ekilmemesini sağlayacaksınız, bunun başka bir yolu yok ki ya da su götüreceksiniz oraya, yer altı barajları yapacaksınız, yer üstü barajları yapacaksınız, su götüreceksiniz. Niye 500 metreden su çektiirtiyorsunuz hâlâ ya, neden çektiirtiyorsunuz Sayın Bakan?

Diğer bir mesele, vahşi bir konu bu da, avlanma meselesi Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son meselemiz olsun, süreniz tamamlanmak üzere.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu av meselesi önemli Sayın Bakan. Avın bir cinayet olduğunu düşünüyorum ve geçen yıldan bu yıla azaltmışsınız avlanacak hayvanları ama hâlâ devam ettiriyorsunuz ve geçen gün gene gördüm, Amerikalı bir avcı, birkaç bin dolar karşılığında o canım dağ keçilerimizi avlamış. Buna izin vermenizden dolayı da sizi kınıyorum Sayın Bakan, buna izin vermeyin lütfen, buna “Dur!” deyin.

Sayın Bakan, son olarak da yangın söndürme uçağı... Canım ormanlarımızı yaktınız maalesef.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl yakmak Sayın Paylan?

CAVİT ARI (Antalya) – “Söndüremediniz.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve şu anda bütçenizde yangın söndürme uçağı almak için bütçe olmadığını görüyorum Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim Sayın Paylan, süreniz dolmuştur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçenizde yangın söndürme uçağı için bütçe yok. Bu açıdan bütçenizi savunamamışsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitireyim Sayın Başkan.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Geri al cümleli. “Yaktın.” derken... Geri al cümleli.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama böyle, böyle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle alalım Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçe tercihleri nerede arkadaşlar? Bütçeyi savunabilmiş mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçeyi savunabilmiş mi? Yangın söndürme uçağı var mı?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Geri al. “Yaktın.” derken...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yaktı tabii.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Kim yaktı? PKK yaktı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İhmal, görevi ihmal, ihmal; sorumlusu... İhmal efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan cevap verir mutlaka bunlara.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sorumlusu odur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi, biliyorsunuz, bu müzakereler bittikten sonra soru-cevap var, 7 tane önergemiz var ve oylamalarımız var, 2 arkadaşımızın söz talebi var, üye arkadaşımız, vereceğim. Mümkün olduğunca kısa, öz konuşabilerseniz memnun olurum.

Önce Salih Cora Bey’e söz vereyim, sonra İbrahim Bey’e.

Salih Bey, buyurun.

SALİH CORA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Kıymetli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, çok kıymetli bürokratlar, Komisyonumuzun değerli üyeleri, basınımızın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu yıl Tarım Bakanlığı çok yoğun bir mesai harcadı. Özellikle maalesef ki orman yangınları, sel ve heyelanlarla mücadele noktasında çok yoğun bir dönemi geride bıraktık ama aynı zamanda çok önemli yatırımların da açılışını gerçekleştirdik, bunların hayata geçirilmesi noktasında çok önemli projeler de ortaya koyduk. Cumhurbaşkanımızın son açılışına katıldığı, açılışını yaptığı Ilısu Barajı cumhuriyet tarihimizin en büyük yatırımlarından birisidir, bunda emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanımızın her faaliyetinde her anında ortak akli esas olarak birçok sorunun çözümüne olumlu bir yaklaşım ortaya koyarak birçok meselemizin hâl yoluna girmesinde emeği vardır. Özellikle fındık noktasında Cemal ağabey açıklama yaptı, fındık ve çayla ilgili olarak Sayın Bakanımızın ortaya koyduğu istişare kültürüyle şu anda her iki ürünümüzde üreticimiz, çiftçimiz tarlaya inmeden fiyatını öğrenmekte ve hasadını yaptıktan sonra da müdahale alımlarıyla beraber ürünü değerinde piyasaya sunabilmektedir. Ben bundan dolayı özellikle teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, dünyada özellikle kırsal nüfusun azaldığı, şehirleşmenin yoğunlaştığı bir dönemden geçmekteyiz. Tüm bunlara rağmen OECD'nin her yıl düzenlediği raporlarda tarım politikalarını izleme ve değerlendirme raporlarına göre Türkiye, tarım sektörüne en fazla destek veren ilk 10 ülke arasındadır, bu da bizim kırsala yönelik yaklaşımımızı açıkça ortaya koymaktadır. Tabii ki muhalefet hiçbir şeyi kabul etmiyor. Tarımda net ihracatçı bir ülke olduğumuz TÜİK, OECD, FAO ve Birleşmiş Milletler raporlarında çok açık bir şekilde ortaya çıktığı hâlde bu inkâr edilmektedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Dış güçlere inanma...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, değerli arkadaşlar, çok geç oldu artık...

SALİH CORA (Trabzon) – Her şeyden evvel Türkiye’de tarımsal gayrisafi milli hasıla artmıştır, nasıl arttı? Alan bazlı desteklemelerle arttı. Nasıl arttı? Traktöre destekle, mazota destekle beraber arttı, müdahale alımlarıyla beraber arttı. Her yönüyle, baktığımızda, Sayın Bakanımızın çizdiği vizyon ve ortaya koyduğu perspektifle olayı yorumlarsak özellikle sunumunda söylediği sözleşmeli tarım ve gelir koruma sigortası uygulamasının da hayata geçmesiyle çiftçimizin üretim iştahı daha da artacaktır.

Az önce, muhalefetin yaptığı konuşmaları ben de dinlemek durumunda kaldım; birçok ezberi tekrarlamakla yetinmişlerdir. “Türkiye tarımda dışa bağımlı bir hâle geldi.” denilmektedir, bu koca bir yalandır. Arkadaşlar, tarım politikalarında ihracat da vardır, ithalat da vardır; ithal ettiğimiz bir ürünü işleyip ihraç ettiğimiz durumlar da olabilmektedir. Biz, fiyatları sıkı bir şekilde takip etmekteyiz, üreticiyi de tüketiciyi de düşünerek gerektiğinde hamlelerimizi ortaya koymaktayız ama burada önemli bir püf noktası vardır. Şimdi, biz, hiçbir zaman hasat döneminde ithalat yapmadık, yapmayız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Daha bu sene yaptınız, bu sene.

SALİH CORA (Trabzon) – Tarımda ithalatın ihracatı karşılama oranını incelemenizi tavsiye ediyorum Fethi Bey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fethi Bey, rica ediyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Bu konuda farklı bir iddiası olan, varsa belgesi olan alsın beri gelsin, inceleyelim. Yıllardır et ithalatından bahsediliyor, şimdi bu konuda suspus oldunuz çünkü Türkiye, hayvancılıkta da iyiye gitmektedir. Özellikle, ben Su Ürünleri Genel Müdürümüze de bu manada teşekkür ediyorum; kafes balıkçılıkta ihracat rakamlarımız, Türk somonuyla beraber şu anda bile 2023 rakamlarını yakalamış durumdadır.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ döneminde çiftçiye verdiğimiz desteklerle özellikle finansmana erişim noktasında geçmişle karşılaştırılmayacak bir noktadayız. Çiftçiyi tabiri caizse tefecinin elinden kurtaran iktidar AK PARTİ iktidardır. Ben Tarım Kredi Kooperatiflerinin geçmişte avukatlığını yapmış birisiyim. Tarım Kredi Kooperatiflerinde bir senet düzenlenirdi.

(Gürültüler)

SALİH CORA (Trabzon) – Şu an değil, önceden diyorum. Tarım Kredi Kooperatiflerinde bir senet düzenlenirdi, müşterek ve müteselsil bir senet; birbirini tanımayan kişiler senede imza atardılar, bir kişi borcunu ödemediği zaman orada herkes borcu ödemekle karşı karşıya kalırdı. Şu an Tarım Kredi Kooperatiflerinde sabit faiz oranı vardır, yüzde 6’yla kredi vermektedir. 260 bin kişiye kredi verdi ve hâlen de vermeye devam etmektedir.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

SALİH CORA (Trabzon) – Az önce Garo Paylan Milletvekilimiz bir ifadede bulundu: Bakanımızın sunumunda, kitapçığında hiçbir şekilde köylerden bahsedilmediğini ifade etmişti, oysa, bizim Tarım Bakanlığımızın en önemli icraatlarından birisi kırsal kalkınmaya yönelik ortaya koyduğu hamlelerdir. Kırsal kalkınma projelerimizde aynı zamanda üretime ve istihdama çok büyük katkılar sunmaktayız. Sulama projeleri kırsala yönelik projelerdir, ORKÖY projeleri yine köylere yöneliktir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu köyle ilgili değil...

SALİH CORA (Trabzon) – Bakın, Garo Bey “Sizin bu hazırladığımız dokümanda, bütçeyle ilgili hazırladığımız dokümanda bir tane ‘köy’ ifadesi yoktur...” Siz, bizim sunumumuzu eleştiriyorsunuz oysa bu kitapçıkta 58 tane “köy” ifadesi vardır. Yalan yanlış bilgilerle Komisyonun insicamını bozmaya çalışıyorsunuz. Burada hazırladığımız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O kitap değil broşür.

SALİH CORA (Trabzon) – Şu kendi kitabınızı okumadan burada konuşuyorsun; bu kitaba da hiçbir şekilde bakmadın, her şey ortadadır. Burada yapılan yatırımlar, köylüye, çiftçiye sağlanan desteklerin hepsi vardır. Ben, Bakanımıza özellikle teşekkür ediyorum sunumundan dolayı ve Tarım Bakanlığının bütçesinin özellikle hayırlı olmasını diliyorum.

Soru-cevapta söz almamak adına bir hususu belirtmekte fayda görüyorum: Değerli Bakanım, özellikle, 2018 yılında çıkarmış olduğumuz İmar Barış Yasası’ndan yararlanan, Yapı Kayıt Belgesi sahibi olan köylülerimiz yaylalarda büyükbaş hayvancılık -özellikle Karadeniz Bölgesi’nde yapmaktadır. Burada, köylülerimiz yaylalarında toplu abonelik yaptırmaktadır. Tarım Bakanlığının bir genelgesine takıldıkları için bu aboneliklerini bireysel aboneliğe dönüştürememekte; bu ciddi bir sorundur. Bu kişilere Yapı Kayıt Belgesi verilmiş, devlet ile millet barıştırılmıştır. Toplu abonelik muhtarlarımızı çok zor durumda bırakmaktadır. Bazı yerlerde bireysel aboneliğe dönüştürülüp bazı yerlerde dönüştürülmemesi ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Burada biz de sizden bu genelgenin düzeltilmesi noktasında destek bekliyoruz.

Ben sizleri ve ekibinizi tebrik ediyorum, inşallah 2022 yılı Türkiye'nin tarımda beklediği hedefleri gerçekleştireceği güzel bir yıl olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bekir Bey, size söz veremiyorum, konuşmuştunuz, soru-cevapta talepte bulunun, soru-cevapta söz vereceğim, o zaman konuşursunuz.

Şimdi son sözü İbrahim Aydemir'e veriyorum, dadaş sıcaklığıyla bir kapanış konuşması bekliyoruz.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanımın şahsında bütün heyete saygı sunuyorum. Burada konuşmalarıyla bugünkü müzakerelere katkı sunan, lezzet almamıza vesile olan herkese ama herkese teşekkür ediyorum.

Hususen bir ismin hakkını teslim etmek lazım, Ömer Fethi Bey; hayvancılık mevzusunda, tarım mevzusunda hakikaten çok ilgili bir arkadaşımız. Yıllardır ben yakından takip ediyorum, sahada da geziyor, görüyor. Bunu özellikle söylüyorum: Yakın zamanda Erzurum'a gitti Fethi Bey, Erzurum'u ziyaret etti, ondan da çok mutlu olduk, memnun olduk Değerli Bakanım. Orada ziraat odalarını da ziyaret ettiler, ziraat odası başkanlarımızın kendisine çok müspet aktarımları oldu. Bunu değerlendirirken "Acaba bunlar AK PARTİ'li mi?" diye bir değerlendirmeye tabi tutuyorlar yani hakkı söyledi mi, doğruyu söyledi mi, müspet kavramlarla yöneldi mi hemen tarafgirlik gibi bir yakıştırma yapıyor Değerli Bakanım, öyle değil.

Her ay, Erzurum'da, ben, ziraat odası başkanlarımızın yaptıkları bölgesel toplantılara katılıyorum, hemen hemen her ay katıyorum. Tarım Kredi Kooperatifleri Genel Müdürümüz burada, o şahittir çünkü açıp telefonla konuşuyoruz, çok aleni bir hâle getiriyoruz, kimin ne talebi varsa onları da dillendiriyoruz. Orman Genel Müdürümüz burada, Devlet Su İşleri Genel Müdürümüz burada; onların hepsi bunlara şahittir, bilirler. Niye bunu yapıyoruz? Sahada ne problem var bire bir, anında ilgili yerle görüşüp çözmeye çalışıyoruz, yapmamız lazım.

Şimdi Garo Bey'in söylediği bir şey var, diyor ki: "Köylerde tarım ve hayvancılıkla uğraşanların yaş ortalaması artıyor." Doğru, hakikat bu, bunu kim inkâr edecek ama buna dönük çözümlerimiz var bizim, çözüm gayretlerimiz var; siz de burada şahitsiniz. Mesela, geçtiğimiz yıl Millî Eğitim Bakanlığı bütçe görüşmelerinde -ben Erzurum özelinde için söyleyeyim- ne yaptık biz? Erzurum'da bir tarım ve hayvancılık lisesi açılmasına vesile olduk. Niye bunu yapıyoruz? İşte o kesim daha genç olsun, daha üretken olsun... Bu iş hakikaten söylediğiniz gibi bir beka meselesi, tarım ve hayvancılık öyle, öyleyse sahabetlik noktasında gençleştirmek lazım, insanlar çok daha fazla ilgili olsun diye bir gayretimizin olması lazım; bunu yapıyoruz. Biz şunu teklif ediyoruz: Ziraat fakültelerinin olduğu yerde, veterinerlik fakültelerinin olduğu yerde akademisyenler mutlaka sahada olsunlar. Özellikle Sevgili Tarım Bakanımızdan, böyle bir talebimiz var. Onlara dönük, çok daha interaktif bir girişimleri olursa çok daha iyi olur diye biz bunları söylüyoruz.

Hep şunu söylüyoruz Hüseyin'cim: Muhalefet elbette ki dillendirecek noksanları ancak bütün bütün yok dediğinizde sözünüzün hiçbir değeri kalmıyor.

Bakın, ne diyor? Diyor ki: "Ormanları yaktınız." Ormanları PKK yaktı ya, biz mi yaktık? Böyle bir şey olabilir mi ya? Garo, bunu söyleyerek kapatamazsın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede iktidar, nerede?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Buraya gelmeyeceksin, buraya geldiğinde kaybeder, buna gerek yok. Ülkemizde ormanlar yandı, evet, hem de çok külliyatlı miktarda yandı, senin de söylediğin gibi ciğerlerimiz yandı. Bunun için yapılması gereken neydi? En zecrî bir biçimde Bakanlığımız yaptı. Diyor ki: “Hiç uçak gelmedi, yangının söndürülmesine müdahale edilmedi.” O iş öyle değil arkadaşlar, vicdanlı muhalifler şunu söylediler o zeminde, sosyal medyada çok sayıda buna dönük yalan yanlış haberler yayılınca benim tanıdığım, bildiğim, hakikaten münevver kıvamına inandığım birçok insan şunu söyledi: “Yahu kardeşim yani siz bunu söylediniz –muhalif bunlar, hem de böyle çok şedit muhalif, buna rağmen hakkı söyleme noktasında da gönlü gani muhalifler– ya, yapmayın kardeşim, ben şu anda yazılığımdayım ve çok sayıda uçak, helikopterler filan ha bire inip kalkıyor.” deyip, hakkı teslim ettiler. Bunu yapmazsanız kaybedersiniz efendim yani millet sizin sözünüze herhangi bir değer vermiyor. Olması gerekeni burada her konuşmamızda söylüyoruz. Araya hiç değilse doğru dozunu da katın ki bu yalanlarınız da kulakta kalsın. Yapmayın bunu güzel kardeşim, bunu yaptığımızda...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sen yalan söylüyorsun!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi Değerli Bakanım ne güzel izah etmiş, açıklamış. Şu kitapçık, şu konuşma metni –Güzel Bakanım, hakikaten teşekkür ediyorum– çok tafsilatlı, anlaşılabilir de. Burada siz okumasaydınız da sunumu yapmasaydınız da eğer varsa böyle mütecessis bir hâl yani meraklı bir hâl alıp okursa bir defada anlar. Biz gelmezden önce karkas oranı neydi? Baktığımızda görüyorsunuz. 100’lerde dolanan karkas oranı 300’lere gelmiş. Hayvan sayısı; 20 milyona gelmiş büyükbaş, 60 milyona gelmiş küçükbaş. Bunlar nasıl oluyor? İşte geliştirdiğimiz politikalarla oluyor, oraya yüreğinizi koyarsanız oluyor. Süt üretimine bakıyorsunuz, kaç milyon tona gelmiş? 23 milyon tona çıkmış. Bunları nasıl yapacaksınız? İşte, yaptığımız, koyduğumuz gayretlerle oluyor bu. O yüzden ki ziraat odası başkanlarımız, tarımla ilgili olan insanlar bire bir gittiğinizde –samimi söylüyorum– bire bir yanlarına vardığınızda size müteşekkir olduklarını ifade ediyorlar. Efendim, noksan yok mu? Elbette var, kardeşim noksanı kim inkâr eder? Fiyatlarda evet artış var. Biraz önce Salih söyledi yani bu sadece bizimle ilgili değil ki. Dünyadaki gelişmeler bu işleri tetikliyor kardeşim. Yani pandemi şartlarını hiç mi görmeyeceksiniz?

Bakın arkadaşlar, çok net bir şey söyleyeyim: Hep arkadaşız, beraber burada yasama çalışmaları yapıyoruz. Şu ak kadrolar olmasaydı, şu pandemi şartlarında –samimi söylüyorum– bizim dışımızdaki bir ekip yönetiyor olsaydı müflis hâle gelirdi bu ülke. O yüzden de ben hep söylüyorum ki biz dualı bir milletiz. Cenab-ı Hak bizi inayetiyle kuşattığı için problemsiz götürüyoruz bunu. Elhamdülillah, daha da iyi olacak inşallah. Burada çok yetkin bir kadromuz var, hepsi öyle; Değerli Bakanımız öyle, Bakan Yardımcılarımız öyle. Bire bir görüşüyoruz, hepsiyle görüşüyoruz ve yığınla sitem yöneltiliyor onlara. Bugün gittim mesela bizim Devlet Su İşleri Genel Müdüğüne, bilgi aldım. Erzurum’da talebimiz var bizim, Söylemez Barajı, epey zaman oldu kardeşim ya, hayatiyet bulsun diyoruz. Peki, Söylemez Barajı niye gecikti kardeşim? 2018 yılında biz buna “Vira bismillah.” demişiz, sonra ne olmuş? 2018 Ağustos ayına gelmişiz kardeşim... Amerika sonradan izah etti, aşikâr etti, bütün sırrı ortaya koydu ki “Biz Türkiye’nin ekonomisini dibe vurdurmak için yöneldik.” dedi. İşte o yönelmeye muhalefet keyifle bakarken olan kime oldu? Erzurum’daki çiftçiye oldu, Erzurum’daki tarım kesimine oldu ve o baraj, Söylemez Barajı şimdi bitecekti –samimi söylüyorum– sizlerin kabahatiyle, muhalefetin bigâne hâliyle, en azından o faullü yönelmelere kınama yöneltilmeyerek, zımnî, örtülü destek vererek sizin sayenizde oldu. O yüzden de arkadaşlar, dönün aynaya, vebalinizden dolayı kendinizi bir sorguya

çekin. Bu millet hakkını helal etmez size, hakkı teslim edelim. Hak teslimi yapan herkese müteşekkirimiz. Biz zaten bunu her daim yaptık. Öyle değil mi Fatih Bakanım? Siz milletvekiliyken de bunları yaptık biz, hep yapıyoruz. Bu hâl üzere olan herkese de yüreğimizi açmışız.

Bakın, Bülent Kuşoğlu Başkanımızı, Vekilimizi, o dadaş kıvamıyla yüreğimizin en mutena yerine koyuyoruz. Niye? Çok tenkit getiriyor. Teknik olarak hakikaten bizi en çok eleştiren isimlerden birisi ama bu eleştirinin yanında yanına not da düşüyor, “Bakanım şunu yapmışsınız, teşekkür ederim.” diyor. Yani en ağır tenkitleri o yapıyor, ben takip ediyorum ama ölçüyü öyle koydu mu alıp başımızın üstüne taşıyoruz ve bir daha şimdi bu vesileyle kendisine minnettarım, teşekkür ediyorum. Ömer Fethi Bey’e de teşekkür ediyorum ki bu hâli devam ettirsin. Emine Hanım, size de müteşekkirimiz, Süleyman Bey’e de öyle. Erol ağabey olsaydı...

Efendim, Değerli Bakanım, bizim Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin -hiç ayırmadan söylüyorum- hepsi güzel insanlar, hepsi iyi insanlar, hepsinden istifade ediyoruz; buraya gelen bütün arkadaşlarımız öyle. Bakın, mesela, Fikret Bey, Balıkesir Milletvekili, çok ciddi katkı sunuyor, birçok görüşmeye geliyor, katkı sunuyor. Erhan Bey, mesela, şimdi, gidecek, Grup Başkan Vekili oldu, oysa biz ondan öğreniyorduk, birçok şey öğreniyorduk teknik olarak; teşekkür ediyoruz. Mustafa Bey derseni yani duruşu bile, şurada oturması bile bize bir büyük itimat telkin ediyor, her hâliyle. Dolayısıyla arkadaşlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleri alalım lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Emine Hanım’ı...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Israrla “Emine Hanım, Emine Hanım” diyor, ben söyledim zaten.

Değerli Bakanım, Cenab-ı Hak bereketli kılsın. Her seferinde daha iyi şeyler oluyor, bu defa daha daha güzeli olacak Allah’ın izniyle. Bütçemiz, hedeflerimiz, kayıtlarımız hepsi çok güzeldi, çok istifade ettik; Allah mübarek eylesin.

Teşekkür ediyorum.

Herkese saygı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Doğrusu, ben İbrahim Bey’le bitiririz diyordum ama 2 söz talebi daha var.

Buyurun Uğur Bey.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok Değerli Sayın Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum. Bakanlığımız bütçesinin hayırlara vesile olmasını, hayırlı olmasını, her kuruluşun bereketli olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyorum.

Evet, sabah saat ondan itibaren Bakanımızın sunumuyla başlayan görüşmeler, vekil arkadaşlarımızın konuşmasıyla devam etti bu saate kadar. Evet, bazı arkadaşlarımız, hakareti siyaset yapma olarak zanneden arkadaşlarımız var, ben onlara kısaca bir cümle kurmak istiyorum, gerçi arkadaşlarımız burada yok ama okurlarsa tutanakları; kötü söz sahibine aittir diyorum, o lafların hepsini kendilerine iade ediyorum.

Evet, dünya bir pandemiyle kasıp kavruluyor, hepimizin malumu. Pandemi gerek ekonomimizi gerek sağlığımızı gerekse tarımı... Bununla mücadele ederken arkasından bir de iklim değişikliğiyle, bununla beraber, kuraklıklarla da mücadele ediyoruz, dünya olarak mücadele ediyoruz. Tabii, Türkiye de dünyanın bir parçası, Türkiye de bunlarla mücadele ediyor. Baktığımız zaman Türkiye’yi, tabii

dünyüle kıyaslamamız lazım, muhasebeyi ortaya koymamız lazım. Türkiye neydi, ne oldu, nereye doğru gidiyor? Yani bugünden başlayarak, günümüzden başlayarak AK PARTİ hükümetlerinin icraatlarını ortaya koyup eleştirirsek bence hata yapmış oluruz. AK PARTİ hükümetlerinin –muhalefet için söylüyorum bunları- icraatlarını eleştirirken bence dünyayı bir görmemiz lazım, dünyada neler oluyor, neler bitiyor, buna bakmak lazım ve Türkiye’yi dünyayla da kıyaslarken 2002 öncesi dünyayı da görmemiz lazım. Yani 2002 öncesi Türkiye neydi? Mesela, arkadaşlarımız bahsettiler, dediler ki: “Desteklemelerden biz memnun değiliz, biz bu desteklemeleri az olarak niteliyoruz.” Hhatta ve hatta hayvancılıkla alakalı da konuştu arkadaşlarımız.

Şimdi, 2002 yılında tarıma baktığımız zaman, tarım desteklerine baktığımız zaman, 1,8 milyar lira tarıma destek sağlanıyormuş, bunun içerisinde de sadece ve sadece 200 milyon hayvancılığa destek ayrılıyormuş. 1,8 milyar tarıma toplam destek, 200 milyon da hayvancılığa destek. Bugün baktığımızda hayvancılığa ayrılan destek ne kadar? 7,6 milyar lira. Yeterli mi? Yeterli değil. Ama geldiğimiz nokta, orayla kıyasladığımız zaman, Türkiye’nin çok büyük mesafe katettiğini, çiftçilerimizin yanında olduğumuzu ortaya koyuyoruz zaten. Hangi alanda koyuyoruz? Her alanda koyuyoruz.

Evet, arkadaşlarımızdan “Geldiniz, göletleri kuruttunuz, ormanları yaktınız.” diye söyleyenler de oldu, maalesef üzüldük. Yani şimdi, ben de şunu soruyorum: Ne kadar gölet vardı da göletleri kuruttuk? 2002’de ne kadar gölet varmış cumhuriyet tarihinde? 2002 yılına kadar kaç tane gölet yapılmış, kaç tane baraj yapılmış? Bunlara baktık mı, bunları kıyasladık mı? Baktınız mı? Yani AK PARTİ’yi eleştirirken ya, hiç olmazsa su noktasında biraz daha dikkatli eleştirmek lazım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kâğıt üstünde var, kâğıt üstünde.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne kadar gölet varmış AK PARTİ’den önce? Kaç tane baraj varmış AK PARTİ’den önce, kaç tane? Ben size söyleyeyim baraj sayısını; 276 tane baraj varmış cumhuriyet tarihinde. Biz gelmişiz buna 600 tane daha ilave yapmışız. Arkadaşlar, şimdi “Gölet...” dediğiniz zaman “E, gölet var mıydı da kurudu?” desem ben size, hepiniz hop oturup hop kalkacaksınız. Ben size söyleyeyim...

ERHAN USTA (Samsun) – Uğur Bey, Atatürk ve Keban’ı da siz yaptınız (!)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben, 276 baraj içerisinde Atatürk ile Keban’ı biz yaptık demiyorum, 276 tane baraj içerisinde Atatürk ve Keban da var, 276 diye baraj sayısını söylüyorum Erhan Bey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Uğur Bey’e müdahale etmeyelim lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, baraj sayısını söylemeyeyim yani Erhan Bey? Eleştirmeyelim mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Söyle, söyle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Rakamlar söylüyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani suda, baraj konusunda, gölet konusunda geldiğimiz noktayı söylemeyelim mi? Daha dün itibarıyla Sayın Cumhurbaşkanımızla, Sayın Bakanımızla birlikte Ilısu Barajı’nı açmadık mı arkadaşlar? Medaniiftiharımız değil mi? Yusufeli Barajı’nı açmayacak mıyız? Medaniiftiharımız değil mi bunlar? Bunları eleştirin, eleştirelim...

Mesela, ben, Sayın Paylan’ın sözlerine şu noktada destek veriyorum: Hakikaten su fakiri bir ülkeyiz. Her alanda, okul öncesi eğitimden başlayarak, israfın önüne geçmek için çocuklarımıza okullarda suyun nasıl kullanılacağıнын eğitimini vermemiz lazım. Hatta ve hatta tarımda suyu nasıl

kullanacağımızı bütün çiftçilerimize öğretmemiz lazım. Biz bugünleri mumla arayacağız. Bugün Konya’da obruklar açılıyor, işte, Ege’de başladı, belki yarın öbür gün dünyada başlayacak; bunu geciktirmemiz lazım, ötelememiz lazım. Biz, zaten bunun için çalışıyoruz, AK PARTİ bunun için var.

Efendim, bir konuşmacı yine “Milyarlarca ağaç dikmişler, benim aklım hayalim almıyor, nasıl oluyor?” diyor. Zaten AK PARTİ biter aklın hayalin olsa, AK PARTİ’nin farkı bu, sizin hayallerinizin ulaşamadığı yerde AK PARTİ icraat yapıyor; bu kadar basit.

“Ormanları yaktınız.” dedi Sayın Paylan. Şimdi, oradan ben Sayın Paylan’a söylesem “Yaktınız derken bize değil de arkanıza dönüp baksanız daha iyi olur.” desem; alınır mısın, alınmaz mısın Sayın Paylan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biz yürütme miyiz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – E, ama şimdi, bakın, bize “Yaktınız.” derken ne kadar büyük bir hakaretse ben de size aynı şeyi söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, hakaret değil; ihmal, ihmal.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hayır, “ihmal” demediniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben bitireyim mi?

Siz, Sayın Bakanıma bakarak “Ormanları yaktınız.” dediniz. Bakanım da “Sayın Paylan, sağına dön, bak.” dese, hiçbir şey değil...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sağımda kim var? Milletvekili var.

SALİH CORA (Trabzon) – Orada kim var?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, bir dakika arkadaş; karşıdaki de Bakan, sağ karşıdaki Bakanımız. Niye biz birbirimizi suçluyoruz? Ormanlar ciğerimiz... Bakın, sonra ne dediniz? Sonra düzelttiniz “Ciğerimiz yanıyor...” Evet, Türkiye’nin ciğerleri yandı, hepimizin ciğeri yandı, 85 milyonun ciğeri yandı. “Burada kuraklık yaşanıyor.” Sadece Türkiye’de mi yandı ormanlar? Arkadaşlar, Amerika’da yanmadı mı ormanlar, Kanada’da yanmadı mı ormanlar, Yunanistan’da yanmadı mı ormanlar?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Avustralya’da aylarca yandı.

SALİH CORA (Trabzon) – Biz mi yaktık ormanları?

(HDP sıralarından gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, ben ilave süre istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, müdahale etmeyelim arkadaşlar.

Uğur Bey, siz de toparlayın lütfen.

Buyurun.

(AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım... (HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

Garı Bey, siz konuştunuz, bir müsaade edin, Uğur Bey’de sıra, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ormanlarımız yanmıştır, cumhuriyet tarihinin en büyük yangınları olmuştur, ciğerimizi yakmıştır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben, uçak alsın diyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakanlığımız bunları en kısa sürede söndürmek için, başta Sayın Bakanım olmak üzere -Manisalı olduğu için, bütün bakanlarımızı takip ediyoruz- Orman Genel Müdürlüğümüzle birlikte, bütün ekibiyle birlikte gecmesini gündüzüne katmıştır; Allah hepinizden razı olsun.

Arkadaşlar, şehitler verdik ormanda, şimdi şehitlerimizin ruhunu niye sızlatıyoruz biz? Hep birlikte bu yangınları söndürelim diye şehitler verdik, fedakârlık yaptık. İnşallah, Cenab-ı Allah bir daha böyle yangını Türkiye’de veya dünyada göstermez. Biz, bir ağaç dahi yanmasın istiyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İşi Allah’a bırakmayalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, müsaade edelim, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, “Efendim, çiftçinin yanında değilsiniz, mazot kaç para? Biliyor musunuz mazot kaç para? Çiftçi kredisini ödeyemiyor.” diyen arkadaşlarımız oldu. Evet, doğru. Şimdi, ben size şunu söyleyeyim: Çiftçimiz, Ziraat Bankasından kaç para kredi kullanmış? Rakamlarla konuşalım, 101 milyar kredi kullanmışlar. Bunun ne kadarı ödenmemiş? Yüzde 1’i, 1 milyar lira yani Ziraat Bankasında kredilerin yüzde 99’u geri ödenmiş.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Denizbank...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Faizleri...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani rakamlarla konuşuyorum arkadaşlar, hamaset yapmıyorum. E, az önce vekilimizin kendi konuşmasını da dinliyordum, mazotla alakalı söyleyeyim çiftçimize. Şimdi, gelin bakalım, gübreyi söyleyelim. Gübre fiyatları sadece Türkiye’de mi arttı arkadaşlar? Mazot fiyatları sadece Türkiye’de mi arttı?

AYHAN BARUT (Adana) – Ya, gübre 10 lira mı, değil mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir şeyi kıyaslarken girdilerine bakacaksınız.

AYHAN BARUT (Adana) – Gübre fiyatları artmamış mı?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dünyada gübre fiyatları arttı. Ben size rakam veriyorum. Bakın, rakam veriyorum. Hesap kitap yapıyorsunuz... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok, dinleyeceğiz hepimiz. Katılmak zorunda değilsiniz, siz de kendi fikrinizi söylediniz ama dinleyeceğiz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, ben ilave süre istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle giderseniz ilave süre vereceğiz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Az önce arkadaşımız konuşurken birisi laf attı ona. “Sen bunu ikinci defa yapıyorsun, dikkat et kiminle konuştuğuna.” diyen bir arkadaşımızsınız. “Siz, bunu üçüncü defa yapıyorsunuz, kiminle konuştuğuna dikkat et.” desem yakışır mı? Yakışmaz bana ama size de yakışmıyor.

AYHAN BARUT (Adana) – Ama gübreyle...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gübreyle ilgili ben size rakam vereceğim. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sizin hoşunuza giden şeyler söylemek durumunda değil hiç kimse.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Niye, ağırınıza mı gidiyor gerçekleri söylemek, ağırınıza mı gidiyor gerçekleri söylemek? Doğruları söylemek ağırınıza mı gidiyor?

AYHAN BARUT (Adana) – Niye ağırımıza gitsin?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gübre fiyatları yüksek olabilir, niye yüksek olduğunu söylüyorsunuz, gübre fiyatını söylüyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, lütfen, böyle bir ikili konuşma usulümüz yok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gübre fiyatını söylüyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, siz komisyonunuzda böyle mi tartışıyorsunuz?

AYHAN BARUT (Adana) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bizde böyle bir usul yok. Böyle bir usul yok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Az önce niye konuştunuz o zaman, az önce niye parmak salladınız arkadaşımıza, niye parmak salladınız?

AYHAN BARUT (Adana) – Doğruları söyleyin, yalan söylüyor ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, doğru söylüyorsunuz. Bizde doğru dışında bir şey konuşulmaz, siz kendinize bakın.

Bizde doğru dışında bir şey söylenmez Sayın Vekil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, yeter artık ya, lütfen, rica ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, 2020 Mayıs ayında DAP gübre fiyatını söylüyorsunuz: 263 dolar. Evet, Ekim ayındaki DAP fiyatını söylüyorsunuz 673 dolar.

AYHAN BARUT (Adana) – İşinize geldi mi doğrular, işinize gelmedi mi...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne oldu ağırına mı gitti, ne oldu ağırına mı gitti?

AYHAN BARUT (Adana) – İşinize geldi mi doğrular?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin hoşunuza gidecek şekilde mi konuşmak zorunda?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ağırına mı gitti, ağırına mı gitti?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye Uğur Bey, ilave edeceğim durduruyorum sürenizi.

Ayhan Bey, Değerli Vekilim,

AYHAN BARUT (Adana) – Kandırıyor milleti ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ayhan Bey, bir dinler misiniz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Milleti kandıran edepsizdir; milleti kandıran, şerefsizdir; kim yalan söylüyorsa şerefsizdir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, bir saniye.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Haydi, haydi hodri meydan, rakamlar var burada. Milleti kandıran diyorum, sana demiyorum ben, milleti kandıran, “Kandırılıyorsun.” diyorsun ya!

AYHAN BARUT (Adana) – Doğru konuş, doğru konuş!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Doğru konuşuyorum, sen doğru anla, doğru anla!

AYHAN BARUT (Adana) – Ben doğru anlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, bir saniye.

Ayhan Bey, düzenimizi bozuyorsunuz, rica ediyorum, çalışmamızı engelliyorsunuz, düzenimizi bozuyorsunuz. Hiç kimse sizin hoşunuza gidecek bir konuşma yapmak zorunda değil, sizi muhatap alan, size hakaret eden herhangi bir ifade yok.

AYHAN BARUT (Adana) – Ben niye hakaret edeyim? Hakaret etmiyorum ben.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama siz sürekli bir şekilde oradan müdahale ediyorsunuz, böyle bir hakkınız yok. Devam edecekseniz buyurun edin, kamuoyu da sizin davranışlarınızı takdir etsin, lütfen.

Uğur Bey, lütfen devam edin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne söylediğini anlamıyorum ama ben şunu söyleyeyim: Yalan söyleyen, şerefsizdir!

AYHAN BARUT (Adana) – Yalan söyleyen yüz kere, bin kere şerefsizdir!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yalan söyleyen, şerefsizdir; tamam, aynı şeyi söylüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle kelimeler kullanmayalım, rica ediyorum, temiz bir dil kullanalım. Bizi çalıştırmamak gibi bir niyetiniz varsa buyurun, söyleyin. Lütfen, rica ediyorum artık.

Buyurun Uğur Bey.

(Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne kadar yordun kendini ya! Ne kadar yordun kendini! Yorma kendini, yazık ediyorsun kendine.

Gübre fiyatlarını tekrar söylüyorum. Evet, gerçekleri söylüyoruz her zaman, duyun.

2020 Mayıs ayında 263 dolar olan DAP gübresi, Ekim ayında 673 dolara çıkmış arkadaşlar. Yani ne yapalım şimdi? Biz destekliyoruz...

(Gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) - Ne kadar olsun?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arı bal yapma, hiç vız vız yapma.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sizin hoşunuza gidecek bir konuşma yapmak zorunda değil hatip, lütfen, saygıyla dinleyelim. Siz de kendi fikirlerinizi ifade ettiniz.

Uğur Bey, iki dakika ek süre veriyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, sussa konuşacağız, susmuyor ki arkadaşımız.

Sayın Başkanım, son beş dakikadır konuşamıyorum ben.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ayhan Bey, bizim Komisyonumuzu çalıştırmamak gibi bir niyetiniz mi var? Açıkça söyleyin, sürekli bir şekilde konuşuyorsunuz, lütfen ama, rica ediyorum sizden.

Uğur Bey, toparlayın lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, son beş dakikadır konuşurmuyorlar.

Sayın Başkanım, şimdi, mazotla alakalı söyledi arkadaşlarımız. Krediyle alakalı başlayayım tekrar. “Hacizden dolayı ineklerini satan, traktörünü satan...” dediler evet, ben de şunu söylüyorum: Ziraat Bankasından 101 milyar kredi kullanıldı, 1 milyarı geri ödenmedi, 100 milyarı geri ödendi, yüzde 99 olarak geri ödeniyor, bu bir.

İkicisi, mazotu söylüyorum, mazotla alakalı arkadaşlarımız bayağı bir ifadede bulundular. Şimdi, arkadaşlar, mazot fiyatı, yine tarih veriyorum -Google’a girip bakarsınız- 13/10/2020 tarihinde varil başına mazotun fiyatı 42,5 dolar, 13/10/2021, bir sene sonra 83,65 dolara yükselmiş yani dolar bazında artış yüzde 97. Sayın Başkanım, biz, mazotu 85 milyona indirimli nasıl verdik? Eşel mobil sistemiyle. Biz bu yüzde 95 fiyat artışını litre fiyatına yansıtmadık pompaya. Ne kadarını yansıtık? Sadece ve

sadece yüzde 22 zam yaparak yansıttık. Bir sene önceki pompa fiyatına yüzde 22 zam yaptık. Ne kadar vergiden vazgeçtik? Söyleyeyim, 50 milyara yakın yani eski parayla 50 katrilyona yakın. Biz 85 milyona indirimli mazot kullandırdık, vergiden fedakârlık yaptık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, toparlarsanız sevinirim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Devlete, hazineye gidecek para milletin cebinde kaldı. Bu 85 milyonun içerisinde kimler de var? Çiftçilerimiz de var. Yani biz sadece çiftçimizi düşündüğümüz hâlde bir de kimi düşündük? Türkiye’yi düşündük, 85 milyonu. Hem mazotun dünya piyasasındaki artışını milletimize yansıtmadık, çiftçimize yansıtmadık dolayısıyla çiftçimizin yanında olduğumuzu her daim gösterdik.

Stopajlar... Biliyorsunuz, stopaj kesintisi vardır desteklerden, çiftçimizden kesinti yapıyorduk, bunları geçtiğimiz ay benim kanun teklifimle kaldırdık. Biz 2002’den itibaren köylümüzün, çiftçimizin, 85 milyonun yanındayız dolayısıyla milletimiz de bunu gördüğü için 2002’den itibaren bizi ne yapıyor? Milletimiz sağ olsun, hem milletin gönlündeyiz hem de sandıkta gidiyor bizi destekliyor hem de iktidar yapıyor. Bundan dolayı milletimize çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, teferruatlı sunumunuz için çok teşekkür ediyorum. Güzel, ansiklopedi hâlinde bir kitap hazırlamışsınız hem de sunumunuz için teşekkür ediyorum. Ekibinize çok teşekkür ediyorum, Allah hepinizden razı olsun, inşallah başarılarımızın devamını diliyoruz. İnşallah, dünya da bu pandemiden, iklim değişikliğinden en kısa sürede kurtulur hep birlikte daha rahat bir hayat süreriz diyorum, teşekkür ediyorum.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Nilgün Hanım, inşallah sizden başka söz isteyen olmaz, son konuşmacı olursunuz.

Olabildiğince özlü konuşursanız seviniriz.

Buyurun lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Peki.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli Bakanım, çok Değerli Bakan Yardımcılarım, çok Değerli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri; ben de sizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sabahtan bu yana birçok konuşma oldu, arkadaşlarımız birçok rakam verdi. Ben üzerinden tekrar gitmeyeceğim ama şöyle bir özetlediğimizde şuna değinmek istiyorum: Bugüne kadar, bu on dokuz yıllık iktidarımız süresince yürüttüğümüz doğru, kararlı ve tarımsal hasılda ulaştığımız bu Avrupa 1’inciliği ve dünyada ilk 10’da olmamızı bunlara borçluyuz yani kim ne derse desin, yürüttüğümüz doğru politikalara, bu da yadsınmaz.

Bugün konuşmacılar dediler ki “Ekim alanlarında azalma var.” Ben bir veri paylaşmak istiyorum; bugüne kadar, 2002 yılından bu yana 7,5 milyar TL’lik bir destek ödemesi yapılmış bu yem bitkilerine. Bu destekler sayesinde yem bitkileri ekim alanı 758 bin hektar iken bugün 3,5 katına çıkarak 2,5 milyon hektara ulaşmış.

Tabii, aslında benim söz alma sebebim Sayın Bakanımızın bugünkü sunumunda bahsettiği bu Uzman Eller Projesi. Uzman Eller Projesi gerçekten çok kıymetli. Benim genel merkez görevim sebebiyle de il geziyorum, orada Uzman Eller Projesi’nden, bu IPARD’ın Kırsal Kalkınmayı Destekleme Projesi’nden yararlanan birçok kadınla bir araya geliyorum. Çok güzel örnekler var. Konya’da bir Ayşe teyzemiz var, şunu yapmış: Bakanlığımız gitmiş, mantar çiftliğini, serasını kurmuş,

mantarını vermiş, Konya'daki kadın çiftçimize teslim etmiş, onunla birlikte bunun sayesinde şu an Konya'da o bölgede 40 tane serada mantar üreticimiz var; bunlar çok güzel, iyi örnekler. Yine Van'dan örnek vermek istiyorum: İpek diye bir kızımız var, okulu bitiriyor, bitirdikten sonra bir şekilde iş arıyor fakat bulamıyor fakat sonrasında gidip Tarım Bakanlığına başvuruyor, salatalık serası kuruluyor, seraya destek alıyor. Tarım Bakanlığımız gidiyor, serayı kuruyor, fidelerini ekiyor ve İpek'e teslim ediyor. İpek bugün öncelikle 1 dönümle başladığı serasını 2 dönüme yükseltmiş durumda ve bölgenin marketlerine, ildeki marketlere salatalık verir durumda. Hayalleri var, hedefleri var, bunu büyütme istiyor, belki de ihracatta yer almak istiyor. Ormandan örnek vermek istiyorum: Hakkâri'ye gittik, ben çok şaşırđım, Orman Genel Müdürlüğü kadınlar isterse dikiş makinesi bile verebiliyor yani ormandaki kadınlarımız, ormandaki üreticilerimiz tamamen ormandan elde edilen ürünleri üretmeleri için yeter ki projeleri olsun diyor. Ben bu anlamda, bu projecilik anlamında Bakanlığımızı tebrik etmek istiyorum. Zaten Sayın Bakanımız da bugüne kadar bütün projeler dâhil 326 bin projeye 24 milyar TL destek verdiğimizizi ve 465 bin kişiye istihdam sağladığımızı söyledi. Bu rakamın çok önemli olduğunu düşünüyorum ve bu desteklerden dolayı Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyorum.

Ben bir örnek daha vermek istiyorum yine tarımla ilgili. Yine bir üniversiteli kızımız Uzman Eller Projesi kapsamında yararlanmış, kendisi okuldan mezun olduktan sonra arıcılık konusunda aldığı desteklerle şu an ciddi anlamda arı ve balla ilgili tesisini kurmuş. Tabii, bu projeler kapsamında, kadın girişimciyseniz ya da genç girişimciyseniz bu puanlamada hemen önlere çıkıyorsunuz, onlara bir pozitif ayrımcılık veriyoruz. Bu da kimin zamanında? Yine bu hükümetlerimizin, Sayın Cumhurbaşkanımızın gündeme getirdiğı pozitif ayrımcılık sayesinde olmuştur. Bu anlamda da ben burada bir kez daha altını çizmek istiyorum.

Evet, ormanlarımız yandı. 85 milyon, hepimizin ciğeri yandı ama orman yangınları sırasında biz de böyle durmadık, karşıdan izlemedik. Bakanlığımız gereken her şeyi yaptı; elimizdeki uçakları devreye koydu, helikopterleri devreye koydu, yetmedi, gitti etraftan kiralamalar yaptı. Avusturalya günlerce yandı. Bu, cumhuriyet tarihinin en büyük yangınıydı ve cumhuriyet tarihinin en büyük yangınında tüm imkânlarımızı seferber ederek bence başarılı bir şekilde üstesinden geldik. Gönül isterdi ki can kaybı olmasın ama maalesef oldu, ben buradan yangınlarda hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum.

Tabii, şunu da söylemek istiyorum. Fiyatlardan bahsettik ama dünya fon oranlarına baktığımız zaman son kırk altı yılın en yüksek seviyesindeyiz yani bunlar çok önemli.

Orman verilerimize gelince, hiçbir şey yapmamış bir AK PARTİ, hiçbir şey yapmamış bir Bakanlık gibi ima edilmeye çalışılıyor. Yine, önemli bir veri olduğunu düşünüyorum: Orman varlığını dünyada 46'ncı sıradan 27'nci sıraya getirmiş durumdayız. Bütün bunları görmezlikten gelmemek lazım.

Kim ne derse desin cumhuriyet tarihinin en yüksek teşviklerini ve desteklerini veriyoruz. Evet, fiyatlarda, uluslararası piyasalardan, arz talep dengesinden yaşanan sıkıntılar var mıdır? Vardır ama şunu söyleyeceğim, Bakanlığımızla birlikte gübreye olsun, yem fiyatlarına olsun yaptığımız destekler ve oranlardaki artışlarla bunun yine üstesinden gelinecekse biz geliriz. Bugüne kadar biz yaptık, biz verdik; yine bizim yapacağımıza inanıyorum.

Ben Sayın Bakanımıza, Bakanlık çalışanlarımıza çalışmalarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Bakanlık bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Nilgün Hanım.

Vakti verimli kullanımınız için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Bugün bir rekor kırdık, 69 milletvekilimiz ayrı ayrı söz alıp konuştu; Sayın Bakanımızın konuşmasını saymıyoruz, milletvekili olarak söylediğim rakam. Söz alan, konuşan herkese ben teşekkür ediyorum. Bu, aslında Meclisimizin tarım, orman konularına verdiği önemi ve ilgisini gösteren bir durum diye de ifade etmek istiyorum.

Şimdi, soru bölümüne geçiyoruz. Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir.

Komisyon üyelerimiz için on dakika -Komisyon üyeleri derken Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri için- diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım. Sonra da Tarım ve Orman Bakanımıza sorulara cevap vermek üzere söz vereceğim.

Soru işlemlerini başlatıyorum.

Sayın Cavit Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, Antalya’da merkezde bulunan BATEM’in hemen yan tarafında, Karakaş Vakfı diye geçen 67 dönümlük bir narenciye bahçesi var. Burası diğer narenciye bahçesiyle beraber Antalya’nın akciğerleri olarak geçen bir yer. Burada Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından, bu narenciye bahçesine halı saha yaptırıldı ve geçen yıldan bu tarafa mücadele edilmesine rağmen, bu kiralamayı yapan kişi herhâlde o kadar güçlü ki sizin partinizin İl Başkanı ve İlçe Başkanı da bizden görerek bu işin yanlışlığını dile getirdi ancak hâlâ bu halı saha burada devam etmekte ve narenciye bahçesi bu işten zarar görmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Bu konuda bir mücadele göstermenizde fayda var. Bu konuyu defalarca dile getirdik Sayın Bakan, ilk defa duymuş gibi davranmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok sayıda söz talep eden var Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Ayrıca, benzer bir konu, yine aynı şekilde size elden yazılı belge verdiğim bir konu: Antalya Korkuteli ilçesi Dereköy’de 5 bin dönümlük bir tarım alanı linyit kömür ocağı açılma tehdidiyle karşı karşıya ve siz bu tarım alanında Tarım Bakanı olarak kömür ocağı açılmasını önlemiyorsunuz. Kendi il müdürünüz de toplantıda “evet” oyu kullanıyor. Bilginiz olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayıştay, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunda kısmi olarak çalışan ve yeterliliği olmayan 61 kişinin sınavsız olarak alındığını tespit etti. Bu sebeple sendika ve destek personeli dava açtı. Bu çerçevede, neden Kurumda sözleşmeli olarak çalışan 247 personelin 4/A kadrosuna alınmasını değil de dışarıdan bu anlamda bir atama yapıyorsunuz diye soruyorum.

Bir de az önce söyledim, yani ormanları yaktınız, elbette siz yakmadınız hatta sönmesi için çaba gösterdiniz ama ihmalen yaktınız Sayın Bakan. Ya, görevi ihmal olarak değerlendiriyorum bunu. Yangın söndürme uçağı almak için bütçenizde para olmadığını görüyorum, yok. Yani kaç para var Sayın Bakanım? 4 milyar TL para mı var?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cevap için söz vereceğim Sayın Bakanım.

Lütfen hızlı sorulm sorularımızı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu anlamda, bütçesi için para var mı diye tekrar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Soru olarak soruyorsunuz, peki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve yeterli ekipmanı almak için yani gelecek yıl bir daha aynı şeyi yaşamamamız için ne yapacaksınız, hangi uçakları alacaksınız? Bunu cevaplarsanız sevinirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Durmuş Yılmaz....

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, Uşak ili Eşme ilçesi Karacaömerli köyüne -ki benim köyüm- bir gölet yapıldı. Bu gölet 3 bin dönümden fazla bir araziye sulayacak. Fakat şu anda gölet üç dört yıldır su tutuyor, bütün altyapı yapıldı, tarlalara kanallar vesaireler döşendi fakat suyun akabilmesi için, tarlayı sulayabilmesi için göletten, yukarıda bir tepe var, o tepeye suyun pompalanması lazım. Oraya bir depo da yapıldı fakat bu pompalama işi, depoya suyun taşınması işi maalesef yapılmadı. Üç yıldır su toplanıyor fakat orada herhangi bir faaliyet yok. Yani çok fazla bir şey de değil. Herhalde 300-400 bin TL'lik bir yatırımla bu iş halledilebilecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Dolayısıyla bu konuya bir el atar mısınız?

İkinci sorum da şu: Elektrikli traktör konusunda diyorsunuz ki “Projeyi hayata geçirdik.” Bu konuda biraz detaylı bilgi verebilir misiniz? Ne aşamada bu?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erhan Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sorularım şu şekilde: Son beş yılda Tarım Kredi Kooperatiflerinde temerrüt faizi hangi oranda uygulanmıştır? Çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatiflerine borç stoku bugün itibariyle ne kadardır?

2022 yılında yangınla mücadele amaçlı kaç tane uçak satın alınacaktır? 2021 yılında yangınla mücadelede kiralanan uçaklara ne kadar ödeme yapılmıştır?

Samsun Salıpaazarı Barajı'nı ne zaman bitireceksiniz? Çarşamba ilçemizde birinci sınıf tarım arazisinde bir zehir santrali kurulmaktadır. Mahkeme kararları tanınmamaktadır. Tarım Bakanlığı olarak buna ilişkin görüşünüz nedir? Olumlu görüş verdiniz mi?

Son sorum da Samsun Havza ilçesinde 9 tane sulama göleti var. Bunlardan sadece 3'ünde kapalı devre sulama imkânı var, diğerlerinde kanallar açık ve çalışmıyor. Bunu programa alacak mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Mustafa Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Bakanım, Konya Ovası'na dış havzalardan su getirmeye yönelik yeni proje çalışmaları nelerdir? Bunlardan 2022 Yatırım Programı'nda yer alacak var mıdır?

İkinci sorum: Konya'da kaç tane ve nerelerde yer altı barajı planlanmıştır? Bunlardan ihalesi yapılan ya da ihale aşamasına gelen var mıdır?

Üçüncü sorum da Konya'da uzun yıllardır kullanılan ruhsatsız yer altı kuyuları bir şikâyet olduğunda kapatılıyor, şikâyet yoksa sorun yok, uzun yıllar kullanılıyor. Geçmişte açılan bu kuyulara yönelik ruhsat vermeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Sayın Ekrem Çelebi, buyurun...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, şimdi, bizim gibi lokasyonu yani nüfus oranı küçük olan illerin genelde şöyle bir sıkıntısı var: Devlet Su İşleri bölge müdürlükleri hep büyük şehirlere konular. Bunları lağvetmeyi düşünür müsünüz tarım il müdürlükleri gibi? Çünkü ben şuna inanıyorum: Daha çok şehir merkezlerinde, hangi ildeyse o il daha çok hizmet alıyor. Şu anda da bizim ana sıkıntımız o. Sizlerden ricamız bunu şey yapmanız, dağıtmanız.

İki: ben telefonda da zataltılarınızla 2 kere konuştum. Özellikle açık olan sulama kanallarını kapalıya dönüştürmeyi düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bizim ilimizde de bir öncelik olabilir mi?

Sayın Bakanım, istirahat ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yine, Ağrı Yazıcı sulama kanalları henüz bitmedi. Buna ilişkin 2022 yatırım programları...

Eleşkirt, Aydıntepe: Çok uzun bir zamandır Aydıntepe'yle ilgili olan barajımızda hâlen bir fizibilite çalışması devam ediyor ama bir netice olmadı ki ovamız çok büyük.

Yine, Patnos Şekerova Barajı'nın en son durumu nedir?

Tutak'ta 2 tane HES'imiz vardı, 2014'te buna ilişkin olarak da yatırımımız da vardı ama bir netice alamadık. Şu andaki durum...

Yine Ağrı merkezde -siz zataltılarınız geldiğinizde de biz bunu konuşmuştuk- düve merkezinin kurulması... Yine Ağrı merkezde küçükbaş damızlık merkezinin kurulmasına ilişkin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Son bir teşekkür için sizlere söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Vaktimiz çok dar.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bizim özellikle Diyardin Jeotermal ile Sera Organize Sanayi'ye vermiş olduğunuz 67 trilyon için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekir Kuvvet Erim.

Buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi “Çiftçi zarar ediyor.” derken “Çiftçilerin hepsi zarar ediyor, hepsi tarlasını, traktörünü satıyor.” gibi, böyle bir ima var, sürekli bir algı yaratıyorsunuz.

Şimdi, çiftçi de zarar eder, esnaf da zarar eder; işinin hesabını yapmayan zarar eder, ben de zarar ettim. 94 yılında 120 dekar tarlamı, traktörümü sattım, borcumu ödedim icraya gitmeden ama şimdi, aldım yine. Niye aldım? Çünkü para kazanacak, incir dikeceğim, hem size incir ikram edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, sorumuzu soralım Bekir Bey.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Soracağım sorumuzu, çok önemli...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama vaktimiz çok dar, çok sayıda talep var.

Buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Şimdi, 50 bin liralık traktör alıyorum ama bir 500 bin liralık traktör alsam zarar ederdim, klimalı traktör almayı ben de bilirdim ama zarar ederdim. 30 dekar arazisi olan 500 bin liralık traktör alıyor, bu iş böyle. Hani, ayranın yok içmeye tahtirevanla gidersin ekin biçmeye.

Şimdi, yüzde 50 hibe var, bak, makinede, ekipmanda, araç gereçte yüzde 50 hibe var; babası oğluna vermez.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Soru soralım, yoksa geçmek zorundayım Bekir Bey.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Son...

Kırsal kalkınmada hibe var, damlama sulamada sıfır var.

Sayın Bakanım sorum: Damlama sulamada sıfır faiz var. Arazisini büyüten, komşu parseli satın almak isteyen ne kadar faiz var, ne kadar vade var?

Teşekkür ediyorum...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Yaşar Bey, buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, tabii, sabahtan beri desteklerle ilgili konuşuyoruz, hem OECD ülkeleri arasında hem Avrupa’da hem de dünyada çok ciddi destek veriyoruz.

Benim sorum şu şekilde olacak: Yani bu -çok farklı kalemlere veriyoruz, işte, onlarca kaleme destek veriyoruz- kalemleri tarımda, hayvancılıkta böyle, 4-5 kaleme indirme imkânımız olabilir mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yani, bürokrasiyi biraz azaltmak açısından.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süleyman Bey, buyurun.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, Muğla’nın Bodrum ilçesinde 2011 yılında DSİ...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kısa kısa, çok az vaktimiz kaldı.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Tamam.

Sayın Bakan, Muğla’nın Bodrum ilçesinde 2011 yılında DSİ tarafından yapılan Bodrum ana içme suyu temini projesi geçen on yılda Bodrum ve turizmci için “zulüm projesi” olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Keza, bu borularla yapılan hatlar 2.200 kez patlamış ve vatandaşın can ve mal güvenliğini tehdit etmeye devam etmektedir. Aynı projede DSİ tarafından polietilen boru kusurları kabul edilerek...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok az vaktimiz var, kesmek zorundayım. Sorunuzu sorun lütfen.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) - ...Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması için devredilmiştir ve borcu silinmiştir. Bu bütçede Bodrum’da patlakların önüne geçmek adına yatırım teklifiniz var mıdır? Yoksa nasıl bir çözüm üretilecektir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Pardon...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geçmek zorundayım, size geleceğim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tamamdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Necdet Bey, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, tütün üreticileri tümüyle şirketlere mahkûm edilmiş. Bunlarla ilgili bir taban fiyat düzenlemesi var mı, yok mu?

Ayrıca, Devlet Su İşleri... Batman'ın özellikle bu Yeniçağlar köyünde sürekli boğulmalar yaşanmakta ve bir türlü önlem alınmamakta. Bunların kapatılmasıyla ilgili veya önlem alınmasıyla ilgili bir çalışma var mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Süremiz doldu ama Emine Hanım'a son bir söz veriyorum.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – 2021 yılında yanan orman arazilerinin olduğu alanda maden arama izni olan kişi ya da şirketler var mıdır?

Toplam ormanlık alanlarımızın risk altında olduğu gerçeğine bakarak yangın söndürme anlamında Türk Hava Kurumuyla bir iş birliği düşünüyor musunuz?

2021 orman yangınlarında kiralanan uçakların maliyetleri ne olmuştur?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Nusrettin Maçın, HDP.

NUSRETTİN MAÇİN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, birinci sorum, GAP projesi, üzerinden otuz iki yıl geçmesine rağmen neden tamamlanmadı, tamamlanmıyor? Bu bir.

İkinci sorum, bu, glifosat içeren pestisit zehrinin kanserojen olduğu mahkeme tarafından ispatlanmış ve BAYER ilaç devi davacılarla uzlaşmaya giderek 10 milyon 900 milyon dolar ödemeyi taahhüt etmesine rağmen, Sayın Meclis Başkanı “Biz Mecliste yasakladık.” demesine rağmen hâlen Türkiye’de bu zehir neden satılıyor?

Üçüncü sorum, Avrupa Birliği Türkiye’den alacağı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok kısa lütfen. Süremiz çok az, çok kısa.

NUSRETTİN MAÇİN (Şanlıurfa) – Hayır, ama çok önemli, bakın, öyle olmaz ki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkesin sorusu önemli ama.

NUSRETTİN MAÇİN (Şanlıurfa) – Avrupa Birliği Türkiye’den alacağı 6 tarım ürününde kontrolü artırma kararını aldı. Bu ürünlerin kararı 24 Kasım 2021’de yürürlüğe girecek. Bu ürünlere, başta limon, portakal, mandalina, nar, biber ve asma yaprağına pestisit kontrol sıklığını artırıyor. Bu hem bizim üreticimizi hem ihracatçı firmayı zor durumda bırakmayacak mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Fethi Gürer Bey, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Tarımda atanma bekleyen ziraat mühendisi, gıda mühendisi ve veteriner ataması ne zaman yapılacaktır?

Sulama suyunu kuyudan elektrikle çıkaran çiftçi iki yılda yüzde 70 zamlanan elektrik mağdurdur. Tarımda kullanılan elektrik fiyatıyla ilgili bir düzenleme düşünülmekte midir?

İç Anadolu'da kuyu ruhsatı yüzde 70 yoktur. Modern sulamaya geçiş için Ziraat Bankası kuyu ruhsatı yoksa kredi vermemektedir. Su sorununu dikkate alarak kuyu ruhsatı aramaksızın modern sulamaya geçiş için kredi verilecek midir?

Devlet Su İşlerinin 1989 yılında Fırat Nehri'nin bir kolunun Kızılırmak üzerinden KOP bölgesine getirilmesiyle ilgili projesi yeniden alınacak mıdır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Sayın Gaytancıoğlu, buyurun.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Bakan, gübre fiyatları geçtiğimiz yıla göre yüzde 100 ile yüzde 250 arasında arttı. Gübre fiyatlarını ucuzlatmak için herhangi bir çalışmanız var mıdır?

İpsala'da Sarıcaali ve Balabancık köylerimize çok fazla dolu yağdı. Bu dolu zararını karşılamayı düşünüyor musunuz?

Tarım Bakanlığı bünyesine ziraat mühendisi, gıda mühendisi, veteriner ataması var mı? Tarım Kredi ve Ziraat Bankası borçlarını yeniden yapılandırmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ayşe Sürücü...

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – 2021-2022 av dönemi itibarıyla av hayvanı olarak belirlenen 133 türden 78'i Merkez Av Komisyonunca koruma altına alınmış, 5 memeli ve 30 kanatlı olmak üzere 35 türün avlanmasına izin verilmiştir. Avlanmasına izin verilen 35 tür hayvan hangileridir?

İkinci soru: Yanmış orman alanlarının imara açılmasını engelleme konusunda herhangi bir çalışmanız olacak mıdır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İlhami Özcan Aygun, buyurun lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi "Çiftçiye gayrisafi millî hasılanın yüzde 1'inden az destek ödenemez." diyor. Bu konuda bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz? Çünkü çiftçinin 222 milyardan fazla alacağı var, çiftçi sizden haber bekliyor.

Yine, çiftçimizin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarını, faizlerini silip bir takvime bağlamayı düşünüyor musunuz?

Avrupa'da on beş yıldan beri kullanımı yasak olan pestisitlerin kullanımını 30 Haziran 2022'den önce iptal etmeyi düşünüyor musunuz Sayın Bakan?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ayhan Barut...

AYHAN BARUT (Adana) – Üç yıldır atama bekleyen ziraat, gıda, veteriner, su ürünleri, ziraat teknikerleriyle ilgili atama yapmayı düşünüyor musunuz? Net bir cevap bekliyoruz.

Aşırı yükselen gübre fiyatlarıyla ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz? Bölgemiz ve ülkemiz için önemli olan ve dalında çürümeye terk edilen limonla ilgili bir çözümünüz var mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Emine Hanım buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Türkiye'de son on dokuz yılda orman vasfını yitiren arazi miktarı ne kadardır? Bu alanlar arasında imara açılan alanlar var mıdır? İstanbul için bu rakamlar nedir?

Son olarak, Devlet Denetleme Kurulunun, Uruguay'dan Türkiye'ye canlı hayvan ithalatında yaşanan aksaklığın maddi çıkar karşılığında gösterilmesi hakkında soruşturma başlattığı şeklinde basına birtakım iddialar yansımıştır. Bu konuda açıklamanız nedir, bu iddialar doğru mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Son olarak, Sayın Hüseyin Kaçmaz...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Silopi ilçesi Celal Deresi konusunda meydana gelebilecekleri önlemek için yeniden projelendirilerek dere ıslahı ve altyapı çalışmaları için ihale yapılacak mı?

Bir de Şırnak'ta 2015 yılından itibaren giderek artan bir oranda süregelen orman yangınları ve ağaç kesimleri için, hangi hukuki usullere göre ne yapılmaktadır?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece, soru sorma süremiz tamamlanmıştır, teşekkür ediyorum.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Pakdemirli'ye söz vereceğim. Yalnız bir hatırlatmada bulunmak istiyorum, bütün bakanlarımıza aynı hatırlatmayı yapıyorum: Buradaki cevaplar 4 grupta toplanabilir.

Birincisi: Genel değerlendirmeler yaptı değerli milletvekillerimiz, Sayın Bakanımızın da bazı genel değerlendirmeleri, yorumları olabilecektir.

İkincisi: Mükerrer sorular oldu, bu mükerrer sorulara mümkün merteye toplu cevap verebilirseniz vakti daha verimli bir şekilde kullanmış oluruz.

Üçüncüsü: Bazı soruları münferit olarak sordu arkadaşlarımız. Mümkün merteye, olabilecek soruları ismen referans vererek cevaplırsanız memnun oluruz.

Dördüncüsü: Siz artık kaç seferdir geliyorsunuz, tecrübeli bir Bakanımızsınız, yazılı cevap verme hakkınız var biliyorsunuz. Bu süre içinde belli detayda cevap verilemeyecek hususlara yazılı olarak cevap vermeniz de mümkündür. On gün içerisinde Komisyonumuza bu cevapları iletirseniz, biz de arkadaşlarımıza bu cevapları Komisyonumuz aracılığıyla iletmiş oluruz.

Sayın Bakanım, şimdi size söz veriyorum.

Süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Çok Değerli Başkanım, çok değerli milletvekilleri; teşekkür ediyorum.

Her şeyden önce çok faydalandım. Tabii ki buradaki soruların -sizin de söylediğiniz gibi- bir kısmına sözlü, bir kısmına, artık yetişemediklerimize de yazılı cevap veriyor olacağım. Çünkü 70'in üzerinde konuşmacı yer aldı ve aslında birçoğunun da konusuna hâkim olmamızla beraber, bir kısmı da çok detay sorular. Aslında arkadaşlarım bir kısmını da hazırladı yani önemli bir kısmını da hazırladı. Burada, tabii ki vakit yettiğinde onları da okuma gayreti içerisinde olacağım.

Tabii, bizim yaptığımız sunum şu oldu: Son derece analitik, son derece rakamlara bağlı, sonra derece rakamların üzerinden bir sunum yapma ciheti içerisinde olduk ki ben tüm hayatım boyunca, gerek iş hayatım gerekse devlet hayatı -üç buçuk senedir de bu işin içerisindeyiz- her zaman rakamlarla konuşmayı, analitik konuşmayı tercih ettim. Çünkü, diğer taraftan, yani sözel birtakım şeyleri iddia etmek mümkündür ama iddialara da karşı iddialar var ise onlarda daha çok rakamlarla bu işlerin

üzerinden gidiyor olmamız lazım. Ben genel değerlendirmemi bitirdikten sonra, buradaki geneldeki eleştirileri topladığım grupta da -işte buğday olsun, arpa olsun, gübre olsun- diğer konularda da mümkün merteye arkadaşlarımıza cevap vermeye çalışacağım.

Tabii ki burada eleştiriler var, bu eleştirilerden faydalandık. Ağır eleştiriler de yapıldı gün boyu, onlara da sabrettik, orada da bir sıkıntı yok. Tabii ki şunu da beklerim, şunu da isterim her zaman yüce Meclisimizden: Tabii ki eleştirilerin yanında da çözüm önerileriyle beraber gelinmesini de arzu ederiz ki biz de yeterince faydalanabilelim bu işlerden.

Dünya ve Türkiye hakikaten zor zamanlar yaşıyor yani bunu hep beraber kabul etmemiz lazım yani "Her şey güllük gülistanlık, her şey iyi." deme imkânımız yok. Şimdi, rahmetli Demirel'in bir lafı var: "Yağmur yağarken 'Ben ısınmam.' diyemezsin." Bizim bütün derdimiz ve çabamız çiftçimizi, köylümüzü, besicimizi, yetiştiricimizi bu dönemde ıslatmamak, ıslatmama gayreti içerisinde olmak ve son üç buçuk sene içerisinde -bunun da neredeyse en az iki senesi pandemiyle geçmiştir- Allah'a şükürler olsun, en azından biz sürekli bir büyüme patikasını koruduk, son on iki çeyrektir kesintisiz büyüyen bir sektörü konuşuyoruz. Türkiye'nin küçüldüğü zamanlar oldu yani ister istemez üreticimizin moralini yüksek tutmak, üretimde kalmasını sağlamak sadece bizim değil bu salondaki herkesin görevi diye düşünüyorum ben. Yani hakikaten zor günler yaşadığımız, tüm dünyanın zor günler yaşadığı açık. Sadece bizim sektörde değil -işte enerjiyle ilgili Kabinede dün bir sunum yapıldı- enerji fiyatları, doğal gaz fiyatları almış -çarpı 3- dolar bazında gitmiş. Benzer şeyleri biz de gübrede, diğer emtialarda yaşıyoruz. Önemli olan, burada, çiftçimizin, köylümüzün moralini yüksek tutmak. Elden geldiğince, imkânlar doğrultusunda elbette devlet olarak bizim de katkımızı yapmamız gerekiyor ama tarımın paydaşlarının da moralini bu dönemde bozmamamız gerekir, hatta moral vermemiz gerekir diye düşünüyorum. Üretimin devamı için hepimizin yeni paydaşlara ihtiyacı var. Şimdi İbrahim Bey de söyledi, herkes burada söylüyor, diyor ki: "Çiftçimiz 55 yaşında." Doğru, Japonya'da da 67 yaşında. Bunların hepsi dünyada bütün ülkelerde problem. Türkiye'de de bir on sene sonra belki daha fazla problem olacak. Ne yapmamız lazım? Yeni paydaşları kazandırmamız lazım. Nasıl kazandıracacağız? Açık söylüyorum: Her gün "kötü" dediğimiz bir sektöre nasıl paydaş kazandırabiliriz? Bizim "iyi" dememiz lazım ki paydaşları kazandıralım, gençlerimizi tekrar kıra yönlendirelim, en azından oradan akışı durduralım. Bunun için ne yapmamız lazım? Bir defa, her gün "Ya, çiftçi bitti." "Çiftçi para kazanamıyor." "Çiftçi kötü, para kazanamadı, bu işler bitti." deme şansına sahip değiliz diye düşünüyorum ben yani tarımda pozitif bir hava estirme zorunluluğumuz var diye düşünüyorum.

Şimdi, tarım da siyasete çok konu olur, bu da tabii bir şey yani -ben hatırlarım, siyasi hayatı da hatırlayan bir insanım yani küçük yaşlardan itibaren bu konuda gözlemci de oldum- koalisyon dönemlerinde dahi Tarım Bakanlığı her zaman pazarlık konusu olmuştur. Hakikaten üzerinden siyasetin çok yapıldığı, gerek muhalefetin gerek iktidarın üzerinden siyaset yaptığı bir konu ama diğer tarafta da yani elbette bugün itibarıyla 5-6 milyon insana hitap ediyor, evdekilerle beraber de belki 20 milyonluk bir kesime hitap ediliyor burada ama bu 20 milyonluk kesimin de sağlıklı bir şekilde para kazanmasını hep beraber sağlıyor olmamız lazım.

Arazilerimiz diğer ülkelere göre ufak, evet, bunlar problem. Bizde 6 hektar, İngiltere'de 92 hektar, Avrupa'da 30 küsur hektar ortalama çiftlik büyüklüğü. Bunların hepsi problem ama bütün bunlara rağmen güzel bir şey var, güzel şeyleri de konuşalım; bu, çiftçinin başarısı. Başarıyı da bize yazmayım, önemli değil, hep beraber çiftçiye yazalım, doğru, çiftçinin de başarısıdır, en büyük başarı da ona aittir. Biz Türkiye olarak sektörlerin hepsine bir hedef koymuşuz, hangi iktidar olursa olsun, AK PARTİ gelmiş, iddialı bir hedef koymuş, demiş ki: "Her sektör ilk 10'a girmelidir." Biz tarımda ilk 10'a girmişiz zaten. Kim girmiş? Çiftçimiz girmiş, çiftçimizin elini ayağını öpmemiz lazım. Niye elini ayağını öpmemiz

lazım? Sabahtan beri burada kaynak konuşuyoruz, Türkiye tarım ve hayvancılıkta kaynaklar açısından merayı da kattığınız zaman dünyada 31'inci sıradadır. Dünyada 31'inci sırada olup da ilk 10'a girebilen ülke hakikaten azdır arkadaşlar. Yani, bizim çiftçimizin elini ayağını öpmemiz lazım, desteklememiz lazım, ona da moral vermemiz lazım. Bizim her sektörümüz, her insanımız moralle çalışır, bakanınız da öyle çalışır, milletvekilleriniz de öyle çalışır, çiftçimiz de öyle çalışır, sanayicimiz de öyle çalışır, esnafımız da öyle çalışır. Bir defa, muhalefet elbet bardağın boş taraflarını görecek ama biraz da dolu taraflarına da bakıp doluyu boşla beraber anmamız lazım.

Tarımın paydaşları bana göre çok mukaddes yani biz nasıl, her gün ağzımızda, polisi, orduyu anıp bunları eleştirmiyorsak tarımı da bu kadar kötü bir şekilde anıp eleştirmiyor olmamız gerekir. Yapıcı eleştiriye eyvallah, ona diyeceğimiz hiçbir şey yok, yapıcı eleştirilerin hepsinin başımızın üstünde yeri var hatta çözüm önerileriyle beraber gelenleri de dikkate alacağız. Yani dikkate almıyor olsaydık on beş yıl aradan sonra 3 bin kişinin katılımıyla bir Tarım Orman Şûrası düzenler miydik? Düzenlemezdik. Yeni, Su Şûrası'nı düzenledik. Yani bizim katılımcılığa ihtiyacımız var. Biz demiyoruz ki, biz her şeyi en iyi biliriz, her şeyden biz anlarız; yok öyle bir şey, öyle bir dünya yok.

Şimdi, sabahtan beri burada eleştiriler alıyoruz, ben siyaseten bu konulara alışık bir insanım, bu beni çok etkilemez belki ama şunu unutmayın: Burada benim çok değerli arkadaşlarım var, bürokratım var, biz kiminle bulduysak onunla çalıştık; yarın bir gün sizler de iktidara gelerseniz bu arkadaşları bulacaksınız, onlarla çalışacaksınız. Yani bu arkadaşlara da “Ya, arkadaş, biz iktidara geldiğimiz zaman memura hesap soracağız.” değil, biz iktidara geldiğimiz zaman şunu yaptık: Arkadaşlar, biz size şans verdik, proje getirin, çiftçimize, köylümüze, besicimize, yetiştiricimize neyi pozitif yapabiliriz bunları ortaya koyun dedik. Bütün arkadaşlarım gece gündüz... Eksiklerimiz olabilir, kimse dört dörtlük değil ama şundan emin olun: Çiftçinin bir derdi varsa bizim de derdimiz var, eğer çiftçi ışıklarını kapatmıyorsa o gece biz de kapatmıyoruz. Şunu da söyleyeyim: Pandemi dönemi de dâhil olmak üzere biz normalinden çok daha fazla çalıştık ve çalışmak mecburiyetinde kaldık. Ha, bundan hiçbir zaman da gocunmuyoruz, biz bu işi hizmet olarak görüyoruz ve görmeye de devam edeceğiz.

Kaynaklarımız... Tabii ki tarım da ekonominin bir parçası yani kaynaklar sınırlı, ihtiyaçlar sonsuz. Bunları da en iyi biçimde değerlendirme gayreti içerisindeyiz.

Bu, yüzde 1 meselesi, hep konuşulur, ben bunun konuşulmasını negatif olarak algılamıyorum, konuşulmasını pozitif olarak algılarıma ama yani bunun iktidar tarafında savunması da çok net, basit, OECD diyor ki: “Türkiye yüzde 1,61 para harcıyor.” Şimdi, harcadığımız parayı sadece verilen tarımsal destekleri alıp bir tarafa koymak değil, bunun altına sulama yatırımlarını koymamız lazım, bunun altına sübvansiyonlu kredileri koymamız lazım, bunun altına şu anda milyarlarca lira, TMO üzerinden besiciye ciddi bir pahalı maliyetle elimizde olan bir ürünü, buğdayı, arpayı ve mısırı daha ucuz maliyetle, onların maliyetlerini desteklemek için veriyoruz... Yani birçok destekleme aslında geri planda çalışıyor. Burada tabii ki bunun konuşulması beni üzmez, yüzde 1 konuşulsun, daha da fazlası olsun elbette ama şunu unutmayın. Ha, diyeceksiniz ki “O zaman bir önerge verelim.” Biz bir Kabine arkadaşı olarak oturuyoruz, konuşuyoruz, ondan sonra Hükümet olarak bir program yapıp önünüze geliyoruz. Ben de arzu ederim daha fazla olsun ama kaynaklar bunlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Önerge verdik.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, azalan tarım alanlarına rağmen sanayileşen her ülkede tarım alanlarıyla ilgili maalesef böyle bir durum var ama bakın, çok iyi sahip çıktığımızı da ifade etmek istiyorum. Bakın, 1989 ile 2002 arasında, senelik tarım dışına çıkarılan, Tarım Bakanlığı tarafından verilen izinler ortalama 145 bin hektar, 2002 ile 2018 arasında ortalama 60 bin hektar çünkü 2005'te yüce Meclisimiz bir kanun çıkarmış, ondan dolayı da bu iş biraz yavaşlamış, 60

bin hektarlara düşmüş. Ne zamanki 2017’de büyük ova kanunu çıktı -ve ben kendimize de burada pay çıkarıyorum, ondan sonra da sağlam bir erk gösterdik- gerçekten kamu için çok faydalı ve yararlı olan ve vatandaş için çok faydalı ve yararlı olduğuna inandığımız yerlerde tarım dışını verdik, diğerlerinde de vermedik. Bakın, ortalamada 15 bine düşürmüştük. Yani 145 binler nere, 15 bin nere? Yani senelik tarım arazisi kayıplarımızı ve tarım dışı izinlerimizi 10 misli düşürmüştük. Ve burada da biz 15 bini kendimize üst limit olarak koyduk ve seneden seneye de biz bunu hedef olarak takip ediyoruz.

Şimdi, bakanlar bir siyasi figür, eleştiri alır ama -dediğim gibi- bu memleketin yetiştirdiği bürokratlar da, siyasi yönü olmayan bürokratlar da bir çalışma yapıyorlar. Biz bu işlere hep beraber karar veriyoruz yani biz istişareyle bu işlere karar veriyoruz. Bu arkadaşlara, bir yerde “Başarısız, başarısız, başarısız.” dediniz, kendileri bu devletin bürokratları yani bunu da unutmamız gerekiyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Bizim buradaki eleştirimiz siyasi iradeye, bürokratlarla ilgisi yok.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Arkadaşlar, bütün gün burada sabırla, “beceriksizlik” de dahil olmak üzere...

CAVİT ARI (Antalya) – Biz sizi eleştiriyoruz Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Arkadaşlar, bütün gün sabırla...

Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YIMAZ – Cavit Bey, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok. Sayın Bakanı dinleyeceğiz, sorduk, yorumlarınızı yaptınız, rica ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Devamlı bürokratlara topu atmaya çalışıyor Sayın Bakan...

BAŞKAN CEVDET YIMAZ – Cevap vermesin mi? Gün boyu, on saat dinleyip cevap vermesin mi yani?

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, bürokratlara topu atmaya çalışıyor, bizim eleştirimiz kendisine.

BAŞKAN CEVDET YIMAZ – Siz beğenirsiniz, beğenmezsiniz, Sayın Bakan fikirlerini söylüyor.

Buyurun lütfen Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, bütün gün tabii, sabırla dinledik, ben de arkadaşlarımdan aynı saygıyı rica ediyorum. Biz AK PARTİ’den bir atama yapmadık, bu bürokratları bulduk, ondan sonra siz de iktidara gelerseniz bulduğunuzla çalışacaksınız. Bu memleketin yetiştirdiği evlatlar, bunlar kapasitesiz değiller. Biz sizler gibi onları da tehdit etmiyoruz, onu da söylemek istiyorum. Bu sebeple başarı sağlanıyor. Biz fırsat veriyoruz bu arkadaşlara, fırsat veriyoruz, proje getirin... İlk hatalarında da görevden almıyoruz, onu da söyleyeyim. Hata yaptı; evet, şans tanımamız gerekiyor. Eksikler olabilir mi? Eksikler olabilir ama şans da tanıyacağız, ondan sonra onların hatalarını da gerektiğinde biz göğüsleyeceğiz, bunu yapmamız gerekiyorsa bunu da yapacağız; devlet böyle idare edilir.

Çiftçi zarar etti mi? Bakın, birazdan gireceğim ona ama şunu söyleyeyim: Genel itibarıyla hayır. Peki, geleceğe yönelik endişesi var mı? Elbette var. Yani bugünden itibaren geleceğe yönelik endişelerine hepimizin ortak bir cevap veriyor olması lazım, hep beraber. Ama en önemli destek moral desteği. Biz çiftçimize her zaman şunu söylüyoruz: Merak etmeyin, son üç buçuk senedir sizi üzmedik; doğru alım politikalarıyla, üretici dostu politikalarla sizi üzmedik. “Buğday 3 liraysa 3 liraya, 5 liraysa 5 liraya, 10 liraysa 10 liraya alacağız.” diyoruz. Bunu da gittiğim her ilde tek tek söylüyorum. Çünkü maliyet neyse maliyetin üzerinde sürdürülebilir bir kârın çiftçimizin her zaman elinde olması lazım.

Bütçe büyüsün biz de isteriz imkân doğrultusunda ama tabii ki Hükûmetimizle iş birliğiyle bu işleri götürüyoruz. Ancak üretici lehinde konuşulan konuların da bizi üzmediğini, bunları da memnuniyetle karşıladığımızı da bilmenizi isteriz.

Girdi fiyatları tabii ki anlattığım sebeplerden dolayı tüm dünyada ve bizde de olmak üzere çok ciddi bir şekilde artıyor ama fiyatlarla bu işi de kompanse etmenin yolunu bulmamız lazım. Bugün Türkiye dünyaya açık bir ülkedir yani Türkiye Küba değildir, başka bir ülke değildir, ithalat ve ihracat kapısı açık bir ülkedir, ister istemez tüm dünyadaki fiyat gelişmelerinin yansıdığı bir ülkedir. Buradan artık kırk sene önceye, geldiğimiz bir noktadan geriye gidemeyiz.

Elbette tarım piyasaları... Ben serbest piyasacı bir adamım, çok net onu söyleyeyim ama tarım piyasalarının da regüle edilmesi gerektiğine de bir o kadar inanan bir insanım yani bunu da ifade etmek istiyorum. Dışarıdaki fiyat değişikliklerinden etkilendiğimizi, buranın da devletin imkânları doğrultusunda bir miktar sübvansıyla... Bu işlerin bir miktar da mümkün mertebe fiyat mekanizmalarıyla ayarlanması gerekiyor.

Maliyetlendirme konusunda arkadaşlarımız tabii, bütün gün boyunca burada yorumlarda bulundular ama bazı yorumların da çok objektif olmadığını ifade etmek isterim. Geçmiş bugünle, bugünü geçmişle, geleceği dünle karıştırarak ondan sonra bir maliyet çorbası ortaya çıkarmamız lazım. Oturup biz eğer 2021 hasat sezonunu konuşuyorsak... Toprak Mahsulleri Ofisinin mayısta verdiği fiyatı bugün kasımla karşılaştırıp ondan sonra "Siz buna düşük fiyat verdiniz." dersek hele ki dünyada böyle bir yangının olduğu pandemi döneminde bunu bir baza oturtmak, bunu konuşmak çok mümkün olmayabilir diye düşünüyorum. Zaman aralığını doğru değerlendirmemiz lazım.

Bir de gün boyu ben şunu işittim: Şöyle oldu, şöyle bitti, şu gitti, bu gitti, çiftçi bitti filan ama bakın, biz, burada, TÜİK'le konuşuyoruz, OECD'yle konuşuyoruz, ondan sonra FAO'yla konuşuyoruz. Şimdi, bunların hepsine "Hayır; bunlar hayırdır, ben başka rakamları veriyorum." demenizin veya hiç rakam vermeden ortalıkta çok kötü bir hava estirip doğruları da eğmenin, bükmenin anlamı yok diye düşünüyorum. Ne ben ne de arkadaşlarım, ne emperyalizmi ne çok uluslu şirketleri ne lobileri biz bu işleri filan bilmeyiz arkadaşlar, bizim bir tane doğrultumuz var, bir tane nirengimiz var, o nirenginin adı, çiftçimiz, üreticimiz, besicimiz, yetiştiricimiz; onun dışında başka bir nirengi noktamız yok, olmaz da zaten.

Şimdi, bir eleştiri daha geldi, genel itibarıyla "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini 2002'yle karşılaştırıyorsunuz..." Elbette 2002'yle karşılaştıracığımız rakamlar da var, son üç seneye alakalı rakamları da çok yoğun olarak verdik ama özellikle verim artışı gibi konularda biraz daha uzun vadeli perspektifle bakmanız lazım. İşte, karkas verimliliği, süt verimliliği, diğer verimliliklerde uzun vadeli bir perspektifle bakmazsanız olmaz. Üç senelik perspektifin size vereceği bir durum olmayabilir ama biz hep üç, üç buçuk senenin de hesabını verecek şekilde burada rakamlarımızı verdik. Hatiplerimiz de bu karşılaştırmaları yaparken "Ya, niye eskiyle karşılaştırdınız." dediler ama onlar da gidip on, on beş senelik perspektiflerden örnek verdiler.

Şimdi, bizim ilk günden beri iki tane ana yastığımız var. Bir tanesi, üreticiyi koruyacağız ama tüketiciyi de bir şekilde kollamamız lazım yani dünyada bugün üreticiyle ilgili problemlerden daha çok tüketiciyle ilgili problemler ön plana çıkmış durumda ve Türkiye'de de bu problemleri hep birlikte yaşıyoruz. Üretici tarafında... Tabii ki bizim birinci ajandamız üretici ama üretici sürdürülebilir bir şekilde üretirken tüketici için de bazı tedbirleri zaman zaman ilgili bakanlıklarla beraber Gıda Komitesinde almak durumunda kalıyoruz.

Bizim son üç buçuk senedeki ana eksenimiz şu olmuştur bakın: AK PARTİ hükümetleri öncesinde destek yoktu, bunu herkes kabul ediyor ama müdahale alımları vardı, bunu da biliyoruz. AK PARTİ hükümetleri döneminde artan destekler ama müdahale alımlarının da kısıtlı veya olmadığı bir dönemi yaşadık. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber biz hem desteğin olduğu hem de müdahale alımının olduğu bir patikaya girdik Sayın Cumhurbaşkanımızın destekleriyle; iyi ki de bunu yapmışız. Bugün, özellikle, son iki senedir yaşadığımız bu sıkıntılı dünya konjonktüründe çok daha büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalabilirdik. Bana göre bu 2 tane önemli kısım son derece önemlidir.

Tabii ki krediler meselesi... Kredilerin de artarak devam ediyor olması önemlidir. 2002’de kredi olmamasına bakmayın, 2002’de bizim çiftçimiz, üreticimiz, besicimiz, yetiştiricimiz maalesef, tefecinin elindeydi veya diğer bankalardan yüksek faizle kredi kullanıyordu.

Gelir garantili sigorta meselesi de Amerika’da olan ama benim de aklıma gelen ve hemen Bakanlığa talimat verdiğim, şu an Konya’da denenilen ve 2023’te de belli ürünlerde geçmeyi planladığımız, çiftçimizin ettiği ve diktiği günde gelirini garanti edecek bir sistem. Bunu da getirebilirsek bu da önemli bir destek mekanizması hâline gelecek.

Burada sabahtan beri özellikle tartışmaların içerisine, ben isterim ki burada herkes tarımdan... Elbette konuşanların önemli bir kısmı tarımla alakalı arkadaşlarımız, kesimimiz. Sözleşmeli üretimin konuşulmasını ben isterdim çünkü sözleşmeli üretimle ilgili yasa teklifimiz Gazi Meclisimizde. Bununla ilgili çalışmanın tamamlanması ve bunun da yasalaşmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Sözleşmeli üretimin, hem çiftçi açısından hem üretici açısından hem sanayici açısından hem fiyat istikrarı açısından toplumun her kademesine faydası var. Bununla ilgili bana göre Türkiye geç kalmıştır ama bununla ilgili adımları da atmamız lazım, bir günde de netice alacağımız bir konu da değildir, üç senede, beş senede belki Türkiye netice alacaktır ama sözleşmeli üretimle ilgili bir noktaya gelmemiz lazım.

Şimdi, bilançonun da bir tarafını göstererek burada sabahtan beri birçok şey söylüyoruz, borçluluğu söylüyoruz ama ben birazdan gireceğim mesela. Borcun arttığını ama borcun yüzdesel olarak toplam hasılaya göre azaldığını hep birlikte müşahade edeceğiz.

Sulama son derece önemli. Sulama konularıyla alakalı münferit tespitler ve münferit talepler geldi ama bugün itibarıyla elbette sulama yatırımlarında bizim de gönlümüz daha hızlı bir şekilde bu yatırımları tamamlayabiliyor olmak ister.

Bu “kendi kendine yeten 7 ülke” meselesi benim kafamı çok yormuş bir meseledir. Çünkü bu 7 ülkenin 6’sını hiçbir zaman bulamadım. Bu tamamen “Andersen’den Masallar”dan uydurulmuş bir şeydir. Bunu istatistik olarak hangi arkadaşım nerede buluyorsa, bu kendi kendine yeten 7 ülkeyi, hangi yıla aitse bu onu getirirse şey yapalım.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Karnımızı doyurmak için...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Türkiye nasıl, Türkiye?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ - Bir defa, her şeye yetmek mümkün değil, bir de yetmenin ötesinde fazla vermeniz lazım arkadaşlar. Biz 5,5 milyar dolar ihracat fazlası veren bir ülkeyiz, hem kendi kendimize yetiyoruz hem de fazlasını veriyoruz. Bundan hepimizin gurur duyması lazım.

“Hollanda” dediğiniz ülke 67 milyar dolar ithalat yapan bir ülkedir. Ha, 100 milyar dolar ihracat yapıyor ama bu 67 milyar dolar ithalatı yapmasa kendi ürettiği 17 milyar dolarlık hasılayla bu ihracatı yapamaz. Ama Hollanda’da böyle bir muhalefet olmadığı için onlar rahatlıkla bu ithalatları yapabiliyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hollanda, Konya kadar.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ - Şimdi, bakın, dünyada satılan her 3 kilogramunun 1 kilogramını Türkiye satıyor arkadaşlar, bununla gurur duymamız lazım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kendi çiftçimiz üretsin.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ - Bunun için eğer bir ithalat yapılıyorsa yapılması lazım. Türkiye havalimanlarıyla, limanlarıyla dünyanın her tarafına yakın olan bir ülke ve biz ticarete... Elbette üretimimizi arttıracacağız, elbette tarımsal üretimimizi arttıralım. Ama onları da dünyanın bütün zenginliklerini, Ukrayna'nın zenginliğini, Bulgaristan'ın zenginliğini, diğer ülkelerin tarımsal zenginliklerini alıp bunları da işliyor olup satıyor olmamız lazım arkadaşlar, bunlar kötü bir şey değil. İhracatta yapmış olduğumuz gıda sanayisinin ihracatını kötülemek doğru değildir, bunlar katma değerli üründür, katma değerli satışlardır yani bunlara farklı bir zaviyeden bakmak veya çarpıtmak çok doğru değil. Çünkü bu rakamlar, dış ticaret fazlası, dünyada bizim uluslararası standartlarda getirdiğimiz, önünüze koyduğumuz rakamlardır. Bunları başka ülkeler farklı bir şekilde yorumluyor, açıklıyorsa getirin, onlara da bakalım. Ama bizim bunu bu ülkeler nasıl yapıyorsa biz de bunları böyle anlatıyoruz, yapıyor oluyorum.

Şimdi, tarımın gayrisafı millî hasıla içindeki payı zaman içerisinde düşebilir, burada ülkelerin gelişmişlik payıyla alakalı bir şey var. Yani biz tarım ürünlerini ihraç ederek veya tarım ürünlerini üreterek gayrisafı millî hasıla içindeki çok büyük pay artışına sebebiyet veremeyebiliriz yani bugün dünyada teknoloji büyüyor, sanayi büyüyor, birçok konular büyüyor ve ülkelerin gelişmişlik düzeyiyle beraber tarımın buradan aldığı pay küçülebilir. Önemli olan, burada, tarım kesimi küçülse dahi tarım kesimini sürekli olarak –sürdürülebilir- bu işin içerisinde tutmak lazım diye düşünüyorum.

Bütçeyle ilgili genel eleştiriler konusunda da bütçe 21 milyardan başlayıp... İşte, 2022 bütçemiz 25,8; 2021, 22,966; 2020'de 21,944.

Şimdi, buradaki mesele aslında şudur: Bizim baz fiyatımız ve orta vadeli planda bütçemiz çok daha düşüktü. Biz, zamanın Maliye Bakanına gittik, oturduk, dedik ki: Sayın Maliye Bakanım, bizim 3-4 milyar lira bütçede açığımız var, bu bir "one-off"tur yani bir defalık bir iştir, bize bunu verin ve biz bu bütçeyi aldık. Bunu aldıktan sonra da aslında, bizim, normalde bu 22 olan bütçemiz 19'du yani çok geriden gelecek olan bir bütçeydi, buna rağmen, biz ufak da olsa bir artışla bunu bir noktaya getirebildik. Yani sulama yatırımlarını da tabii unutmamız lazım.

Her sene sulama yatırımlarımızı belli bir miktarda artırıyoruz. Her ne kadar 2018-2019'da bu sulama yatırımları düşmüş dahi olsa 2020 ve 2021'de de bunları daha iyi birer noktaya getirme ciheti içerisine gittik.

Destek sistemiyle alakalı hemen soru-cevaplarda bir şey geldi. Bu değişebilir mi? Bu destek sisteminin daha iyisinin olduğuna inandığımız elimizde birkaç tane destek sistemimiz var ama bugün itibarıyla, herhangi bir değişikliğe gittiğiniz destek sisteminde mağdur olan bir kitle oluyor. O mağdur olan kitleye de mutlaka geçiş döneminde bir veya iki sene bir ek bütçe tanımlamanız gerekiyor, bununla ilgili bir ek bütçe tanımlama konusunda her zaman da elimiz rahat olmayabiliyor.

Şimdi, burada, devamında, hemen iddialardan önemli bir iddia var; bunu da yüce Meclisimizin de bilmesini isterim. Yani Uruguay'dan gelen hayvan ithalatıyla ilgili, arkadaşlardan bir soru geldi. Bununla alakalı, bizim bir milletvekilimizin bir iddiası oldu. Ben hemen kendisine telefon açtım, dedim ki: "Böyle bir iddianız var..." İddia da şu: Bizden bir arkadaşımız bunun karşılığında bir para almış. Peki, aradım arkadaşımızı, dedim ki: Hemen, yarın, Teftiş Kurulu Başkanımı gönderiyorum, elinizde ne bilgi, ne belge ne de başka bir şey varsa bunların hepsini verin. Onunla da yetinmedim, Sayın

Cumhurbaşkanımızın bilgisi dâhilinde, Devlet Denetleme Kuruluna da bu konuyu aktardık. Bu konuyla alakalı hiçbir bulgu yok ortada, ortada konuşulan şeyler var. İnsanların masumiyet karinesini bozmak kadar kolay bir şey yok arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Haklısınız, haklısınız(!)

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Masumiyet karinesini bozmak kadar kolay bir şey yok. Yani hepimiz bu işlerde, bakın, gece gündüz çalışıyoruz ve iyi niyetle çalışıyoruz, bütün arkadaşlarımız da öyle. Ben, 150 bin kişilik bir teşkilatın başındayım, herkese sahip çıkamam ama bir şey bulduğum zaman da gereğini yaparım. Bunun gereğiyle alakalı bir şey çıkmamıştır. Bununla ilgili bir arkadaşımız, bir milletvekili arkadaşımız -şu an burada- onunla alakalı da Bakan Yardımcımız kendisine gerekli hukuki ve adli işlemleri yapmıştır. 9'un üzerinde adli işlem yapılmıştır bu konuda. Bu konunun daha fazla yüce Meclisimizi meşgul etmemesini ben diliyorum ve arzu ediyorum.

Şimdi, gübre konusunda birçok karşılaştırma yapılabilir. Bu karşılaştırmaları sevmemekle beraber bir tane karşılaştırma yapacağım; 2002'deki ve 2021'deki gübre ve mazot karşılaştırması. 2002'de 1 kilogram buğdayla alınabilecek gübre 0,59 kilogrammış, şu anda, bu kadar hengameye rağmen, bu kadar büyük bir sıkıntıya rağmen 0,47 kilogram alınabiliyor; evet, biraz düşüş var ama; buğday ile mazotu karşılaştırıyorum; 2002'de 1 kilogram buğdayla 0,21 kilogram mazot alınabiliyormuş, şu anda, 0,43 kilogram mazot alınabiliyor.

Yani sonuç itibariyle...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Altın üzerinden bak, altın!

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani niye altın üzerinden bakalım? Buğdayı mazotla karşılaştır, gübreyle karşılaştı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yanlış veri kullanıyorsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fethi Bey, rica ediyorum, tamamlamamız gerekiyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 2002'de 33 gram altın alınıyordu, şimdi 4 gram alınıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İstersen uçakla karşılaştı. Buğday altını ne yapsın?

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Burada da gübre üretimimiz 2002'den 2021'e yüzde 89 artmış yani gübrede böyle ciddi bir ithalat, şu, bu filan konusu yok.

Tohum meselesinde ise, 85 ülkeye tohum ihraç ediyoruz, yüzde 96'sı yurt içi kaynaklı bunların, 972 yerli firmamız var, 40 yabancı firma var tohum sektöründe, 23 yerli-yabancı firma var. 2002-2020 karşılaştırmasında sertifikalı tohum üretimimizi 145 bin tondan 1 milyon 242 bin tona çıkarmışız, ihracatımızı da 17 milyon dolardan 162 milyon dolara çıkardık.

Bu ÖTV'siz mazot meselesini biz ilk zamanlarda çalıştık, aslında ÖTV'siz değil de "Pompada verebilir miyiz?"i çalıştık. Maliyeciler arkadaşlar bilir, desteği bir sene geriye çekmeniz gerekiyor, bu da ek bir bütçe meselesine denk geliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, ilave on beş dakika süre veriyorum sorulara olabildiğince cevap vermeniz için, geri kalanına da yazılı zaten, biliyorsunuz.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Mazot desteklerinin yüzde 50'sini karşılıyoruz şu anda. 2021'de 2,724 milyar lira, 2022'de de 3,1 milyar lira mazot desteğimiz var.

Sayıştayla ilgili birçok eleştiri oldu ama tekrar söylüyorum -Sayıştay da burada- mali tabloları bizim hazırlama yükümlülüğümüz yok. Bu işi Hazine ve Maliye Bakanlığının yapması gerekiyor, Hazine ve Maliye Bakanlığı da burada sistemsel bir altyapıyı yenileme konusunda gayret ve çaba içerisinde, birlikte çalışmalarımızı götürüyoruz.

Buradan şunu ifade etmek istiyorum buğdayla ilgili: 2021 yılında üretimi yapılan buğdayın maliyeti 1,71 lira arkadaşlar, satış fiyatı ortalama 2,50 lira, bu fiyata alıyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kuru tarıma göre yapma, sulu tarıma göre de yap.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hepsi ortalama, kuru ile sulunun ortalaması; suluda 320 lira/dekar, kuruda 215 lira/dekar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir gün Sayın Bakanımızı ziyarete gidin, orada sohbet edin ama burada yapamıyoruz, lütfen...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – 2022 yılında bu sene hasat edilecek gübreyi şu andaki maliyetle hesaplıyorum -şu andakiyle de hesaplamamız lazım çünkü şu an tam ekim zamanı- 2,1 ila 2,3 lira arasında bir maliyet çıkıyor. Bugün itibarıyla dünyanın genel konjonktürüne baktığımız zaman, çiftçinin bu işten zarar etme ihtimali yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Onu hesaplayan yanlış hesaplamış, 2 lira 55 kuruş.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Biz de şunun garantisini veriyoruz zaten: Toprak Mahsulleri Ofisi olarak biz çiftçimizin kâr edeceği fiyatlardan alacağız, aldıracağız, hiç merak etmesinler.

Bakın, yine “Hububatta zarar ettik.” dediğiniz şeyler; 1,71 buğday 2,50’ye satılmış; 1,85 arpa ortalama 2,36’ya satılmış; 3,68 çeltik 4,70’e satılmış; 1,48 mısır 2,60’a satılmış; 5,19 maliyetli nohut 6’ya satılmış; kırmızı mercimek 6,23 maliyet, 7,80 ortalamaya satılmış; kuru fasulye 6,32 maliyet, 8 liraya satılmış; yağlık ayçiçeği 3,11 lira maliyet, 5,10 liraya satılmış. Biz çiftçimiz adına memnuniyet duyarız, 2 lira kazanmış bundan ama aynı arkadaşlarımız burada ayçiçeği yağının tenekesinin ne kadara geldiğini de söylemeye başladılar. Yani bizim burada aldığımız dış ticaret tedbirleri çiftçiye ezmek için değil -ama bu dış ticaret tedbirleri Allah’ın kelamı değil yani bir kenara yazılmış ayet değil bunlar- korumak için var. Bugünkü özellikle yüksek döviz kuru, maliyet ve emtia fiyatlarıyla çiftçinin maliyetlerinin çok ötesinde bir kâr varsa o zaman bunları bir miktar aşağı çekmekte fayda var çünkü en nihayetinde tüketicinin de doğru bir fiyattan yemesini gün sonunda sağlıyor olmamız lazım.

Kütlü pamuk... 4,81 lira maliyeti olan kütlü pamuk 10,55 lira arkadaşlar. Şeker pancarının maliyeti 0,33 lira, 0,42 lira... Fındığın 17 lira maliyeti, 26,50 lira satış fiyatı. Kuru üzümün 9 lira maliyeti, 13 lira TMO’nun satış fiyatı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Küçük çiftçi...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bakın, küçük çiftçi, büyük çiftçi, hepsinin maliyeti var orada, hiç merak etmeyin, ortalama alınıyor bunların maliyeti.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – 27 lira fındığın maliyeti, 17 lira nereden çıktı ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, rica ediyorum, on iki saati geçtik, tamamlamamız gerekiyor.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bunlar benim rakamlarım, siz de getirirsiniz, rakamlarınızı koyarsanız, ben analitik konuşuyorum arkadaşlar.

Borç ve hasılaya geliyorum. Borç artmış... Erhan Bey de iyi bilir, bilançonun bir tarafını göstermekle olmaz bu işler, iki tarafını da göstereceksin. Borç arttı da hasıla artmıyor mu? Bakın, hasıla 2017’de 189 milyar lira, şimdi siz 380 milyar lira diyorsunuz da 337 milyar lirayı alalım...

ERHAN USTA (Samsun) – 2021 ikinci çeyrekte yıllıklandırılmış...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Tamam, yıllıklandırılmış “380” diyorsunuz, 337’yi alalım; 189’dan 337’ye gelmişiz. Peki, tarım sektörü kredileri 89, 132’ye gelmiş; 132, 337’de yüzde 39. Bir sene önce yüzde 47’ymiş, bir sene önce yine yüzde 47’ymiş. Yani yüzde 47’den, hasılanın yüzde 47’sinden yüzde 39’a borç düşmüş.

ERHAN USTA (Samsun) – 2002-2021 yüzde 45’e...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hayır; bakın, 2017-2020 -ben size vereceğim bunu şeyden sonra- yüzde 39’a düşmüş. Yani, burada evet, belki borçta bir artış var ama hasıladada da artış var. Buradaki tarımsal kredilerin toplamı bu.

ERHAN USTA (Samsun) – Nerede...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Tarımsal kredilerin toplamı bu. Şimdi, yani bizim sahada olmadığımızı iddia etmek için arkadaşların hakikaten bizi hiç takip etmiyor olması lazım. Bizim sosyal medya hesaplarımıza bir girerseniz bizim en azından 1 veya 2 ilde her hafta mutlaka programımız var, sahadayız. Her gittiğimiz ilde adı: “Söz Sizde” olan bir program yapıyoruz. Ben, sadece tek başıma gitmiyorum, bürokratlarımı aynen buradaki gibi alıyorum arkama, ondan sonra, orada, her gezide bir konuşma yapıyoruz, basını dışarıya alıyoruz, arkadaşlar istediği gibi konuşuyor, herkes eleştirilerini yapıyor. Biz de çözebileceklerimizi orada çözüyoruz, çözemeyeceklerimizi Ankara’ya getiriyoruz, ev ödevi yapıyoruz. Sahadayız yani bunu arkadaşlarımız da takip edebilirler diye düşünüyorum.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sahada başka söyleyip sonra başka mı söylüyorlar?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Yılmaz, dinle bir.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, kısaca buğday Rus çiftçisine şey edildi filan... Yani, burada, dediğim gibi, beş ay sonra mayıs ayında açıkladığımız fiyatı alıp beş ay sonra “Ya, kardeşim siz Rus çiftçisine mahkûm ettiniz.” Ya, ben bunları doğru bulmuyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Oradan öyle mi anlıyorsunuz? Hakikaten oradan öyle mi anlıyorsunuz?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bakın, 17 Mayıs’ta 2.250 lira buğday fiyatı vermişiz, o zaman dünyada fiyat 236 dolar, Türkiye’de vermiş olduğum fiyat 269 dolar; arpanın 1.750 lira olduğu dönemde dünyada fiyat 205 dolar, Türkiye’de 209 dolar yani dünya fiyatlarının üzerinde vermişim ama pandemi...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Hemen ithalat yaptınız ama hemen. Çiftçi tarladayken ithalat yaptınız.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, rica ediyorum. Bakın, Sayın Bakan on saat civarında dinledi.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ben bütün gün dinledim mi arkadaşlar? Sizi kesmeden dinledim mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Seversiniz sevmezsiniz, beğenirsiniz beğenmezseniz, tatmin olursunuz olmazsınız; o sizin bileceğiniz şey ama saygıyla dinleyeceğiz.

Buyurun Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani, biz bir eşik fiyat açıklıyoruz orada, maliyet artı bir refah payı koyuyoruz. Ha, bunun üzerine 2.250’den bize mal gelmemiş olması aslında sevindirici yani niye devlet yüke girsin ki zaten o eşik fiyatı koymuş ve üzerinde gerçekleşmiş. (İYİ Parti sıralarından gürtlüler) Şimdi, şöyle söyleyeceğim: Arkadaşlar, merhaba, tekrar merhaba; pandemi ve kuraklık var farkındasınız değil mi!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Siz farkında değilsiniz.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani, bir gün bir güne eş değil, kurak sadece Türkiye’de değil, dünyada var; pandemi sadece Türkiye’de değil dünyada var. Arkadaşlar, ithalat yapıyorsak, 2,3 milyar dolar da ihracat yapıyoruz. Ne yapıyoruz? Un yapıyoruz, makarna yapıyoruz, bulgur yapıyoruz, irmik yapıyoruz, bisküvi yapıyoruz. Dünyada satılan her 3 kilogram undan 1 kilogramı Türkiye’ye ait. Yani, bunlarla gurur duymanız lazım.

ERHAN USTA (Samsun) – “iPhone”u var!

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Ya, burada tarım konuşuyoruz, “iPhone”u konuşacaksınız başka bir komisyona gitmeniz lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Sanayi ve Teknoloji orası.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlamamız lazım.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Ben, en az beş dakika daha istiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Verelim ama biz dinleyelim de verileri de tartışalım.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, kendi kendine yeterlilik konusunda, bakın, Türkiye’yi böyle aşağıya paspas falan yapıyoruz ya, Türkiye, 2017’de 18,6 milyar dolar ihracatı olan, 2020’de 20,7 milyar dolar ihracatı olan, 2021’de de ilk dokuz ayda 17,4 milyar dolar ihracat yapan bir ülke. Yüzde 136 kendi kendimize yeterliliğimiz var. İngiltere, yüzde 44; Almanya, yüzde 78; Portekiz, yüzde 69; Çin, yüzde 46; ABD, yüzde 88. O zaman, bu ülkelerin hepsinde de tarım bitti diye söylememiz ve konuşmamız lazım arkadaşlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Rakamlara takla attırıyorsun Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, ithalat arttı... Bir arkadaş da dedi ki: “Ette, sığırdan falan ithalat rakamları arttı.” Biz sunumda da ekrana verdik -arkadaşlar şu an verebilirse biliyorum- 2018’deki rakamlar belli, şu andaki rakamlar belli, özellikle besicilikte. Kırmızı etle ilgili Türkiye’nin bir ithalat gündemi kalmamıştır, biz onu gündemden kaldırdık. Sadece 300-500 ton Bosna ve Sırbistan’dan sosyal sorumluluk ve onların kırsal kalkınması için belli bir miktarda mal alıyoruz. Şu an, 2021 itibarıyla 440 ton mal girmiş yani 22 kamyon Türkiye’ye mal girmiş eğer bu et ithalatıysa. Türkiye 1,2 milyon ton et üretiyor ve yiyor arkadaşlar, bunu unutmayın. Yer altı barajlarıyla alakalı bir konu Ayhan Bey’den geldi. 2023 yılına kadar 150 adet yer altı barajı inşaatının tamamlanıp işletmeye alınmasını biz hedefledik. Bu yer altı barajları da... Ben Bakan olur olmaz arkadaşlara dedim ki: “Ya, kurak ülkelerde bu işleri yapıyorlar, bir çalışalım.” DSİ’nin bildiği fakat üstüne çok düşmediği bir konuydu. Arkadaşlara da çok teşekkür ediyorum, sahiplendiler bu projeyi ve belli bir noktaya bunu getirdik. Şu an, sene sonu itibarıyla 50 tane yer altı barajını bitiriyoruz, inşallah 2023 sonuna kadar da 150 tane barajı bitirme hedefini koyduk ve bunları inşallah yapacağız.

Şimdi, ürünler de var. Muz konusu geçti. Muzda Türkiye hakikaten 867 bin ton üretime geldi, belki 50 bin tonlardan 867 bin tonlara geldi. Hakikaten Türkiye iyi bir performans gösterdi ama hâlâ burada 100 bin ton ithalatımız var. Her sene diyoruz ki: “Ya, bu sene herhâlde ithalat kalmayacak.” Ama her

sene tüketim de artıyor burada. Ama muz seracılığı hâlâ kârlı bir yatırım, arkadaşlar yapıyorlar. Şu an, bir geçici dönemde 5 lira civarında fiyata düşmüş durumda ama bunun da daha uzun vadede kendini toparlayacağını düşünüyoruz.

Çay konusunda... 860 bin ton yaş çay alımı yaptık ve rekor kırdık burada. Normalde 600-650 bin ton civarında alıyoruz.

Fındık konusunda çok fazla bir şey söylemek istemiyorum, Cemal Vekilim yeterince girdi ama şunu söyleyeyim: Biz fındıkta... Karadeniz'i dolaşırsanız memnuniyetsiz vatandaşımız yok. Burada maliyet 17 lira. 26,5 lira para verilmiş, inşallah önümüzdeki sene daha da iyilerini görürüz, üreticimizin emeğini daha da taçlandırarak fiyatları ortaya koyarız.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Dolar 7 lirayken...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hamsiyle alakalı... “Hamsi pahalı.” dediler. Hamsi bugün 5 lira.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Ordu'ya bekliyoruz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Üzüm seneye inşallah daha iyi olur. Yani üzümle alakalı... Ama üzümde de şunu söyleyeyim: 9,29 lira maliyet var, neresinden bakarsanız bakın, 13 lira kârlı bir maliyettir, ben aynı zamanda bir üzüm müstahsilimim, onu da net söylemek istiyorum.

Pancar üretimimle alakalı... Türkiye'de 2020-21 yılında 23 milyon ton pancarla 3,1 milyon ton şeker üretilerek tüm zamanların rekorunu kırdık.

Yine, limonun ihracatının durdurulmasıyla alakalı mesele... Geçen yıla yönelik, hasat zamanına kadar ancak Türkiye'ye yetecek limon vardı, dört aylığına, böyle bir, ihracatı ön izne bağlama gerekliliği hissettik, Ticaret Bakanlığıyla beraber götürdük bu işi. Dört ay sonunda da bu ortadan kaldırıldı.

Süt fiyatlarıyla alakalı konu konuşuluyor Gıda Komitemizde. Yani aralık veya ocak ayında bu konuda bir netice alacağımızı düşünüyoruz. Yine, elimde, 25 tane ülkede, 25 tane üründe rekor üretimler var, bunları tek tek vaktimiz olmadığı için okumayacağım.

“Domuz ithal ediliyor mu?” Türkiye'ye ithal edilen bir domuz yok, onu net söyleyelim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çiftlikler var.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Çin'den sakatat ithalatı yapılmamakta.

TÜRKŞEKER bizim Bakanlığımıza hâlihazırda bağlı bir kurum değil ama ülkemizde yurt içinde tüketilmek üzere bir şeker ithalatı yapılmamaktadır. 2020 yılında yapılan 220 bin ton ve 90 milyon dolar değerindeki şeker ithalatına karşılık 2,6 milyar dolar şekerli mamul ihracatı yapılmış ve ithal edilen her 1 ton şeker, şekerli mamul olarak, 23 kat daha değerli olarak yurt dışına satılıyor.

Pekâlâ, biraz da bu yangınlar meselesine girmek istiyorum çünkü sona geldik gibi gözüküyor. Orman teşkilatımız iyi bir teşkilat, belki mükemmel değil ama iyi bir teşkilat. Ya, bunu kim söylüyor? Ben söylemiyorum, bunu EFFIS (The European Forest Fire Information System) söylüyor, dünyadaki otoriteler söylüyor; teşkilat iyi bir teşkilat. E, o zaman, arkadaşlar, bakın, yangınları bu teşkilat söndürüyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Siz emirleri vermiyorsunuz...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bırakın Allah aşkına.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum, konuştunuz, fikirlerinizi söylediniz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Erhan Bey'den beş dakika daha...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Sayın Bakanı dinleyeceğiz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Erhan Bey her konuştuğunda beş dakika... Bir beş dakika daha...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin istediğiniz gibi konuşmak durumunda değil, kusura bakmayın. O zaman... Böyle şey yok yani.

Sayın Bakan, buyurun...

ERHAN USTA (Samsun) – Sürekli memurlar...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Vallaha memurlarla biz sizi karşı karşıya getirmiyoruz, siz tehdide başladınız zaten, daha ortada bir şey yok, fol yok yumurta yokken.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, devam edelim.

Bir beş dakika ilave ediyorum Sayın Bakanım.

Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, arkadaşlar, ben isterdim, ben gerçekten isterdim, nasıl sağlık bir musibetse, orman kahramanlarımızı da -geceleri ışıklarımızı kapatıp açmayı- alkışlamayı, onların moralini yüksek tutmayı... Hep "moral" diyoruz ya, moralini yüksek tutacaktık, başka bir şey yok. Bunu söndürecek olan, klavyelerin başındaki arkadaşlarımız, Twitter'ın başındaki arkadaşlarımız, Ankara'da oturan, İstanbul'da oturan, diğer şehirlerde oturan ve yangın sahalarına gelmeyen vatandaşlarımız değil; bunu söndürecek olanlarımız orman kahramanlarımız.

Şimdi, yangını biz çıkarmadık, onu bir daha teyit edeyim ama biz söndürdük, biz söndürdük.

CAVİT ARI (Antalya) – Nerede söndürdünüz?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Teçhizatın önemi var. Bakın, şurada bir cahillik yapıyor herkes: Bu işin başarısı orman kahramanlarımızın başarısıdır. Burada 133 şehit vermişiz ve son dönemde de şehitler verdik. Ya, herkes bir edebini takınsın. Arkadaşlar, rica ediyorum, Allah aşkına ya! Herkes biraz daha edepli olsun. Yani bunu söndürenler orman kahramanlarıdır.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kabul ediyorsunuz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ya, bir teşekkür edelim, bir müteşekkiri olalım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Orman kahramanlarına teşekkür ediyoruz, biz sizleri eleştiriyoruz. Demagoji yapmayın Sayın Bakan!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bakın, arkadaşlar, uçak söndürmez bunları, teçhizat söndürmüyor; bunu söndüren insandır, insan; şunu anlayamadınız.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Geçici orman işçileri...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Müsaade ederseniz konuşalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Bunların hepsi...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Erhan Bey, müsaade edersen konuşalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir dinleyelim. Birçok eleştiri oldu, cevap versin Sayın Bakan.

ERHAN USTA (Samsun) – Konuşsun bakalım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ama hedef gösterdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen... Şehitlerle ilgili hepimizin hassasiyeti olduğunu düşünüyorum ben, bütün Meclisimizin, bütün gruplarımızın.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Buradaki hiç kimse şehitlerin cenazesine gitmiyor, ben gidiyorum. Lütfen saygı duyun ya! Bırakın da anlatalım! Sabahtan beri konuştunuz, bırakın anlatalım, bırakın anlatalım arkadaşlar! (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Sabahtan beri burada konuştunuz, hiçbir şey dedik mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Konuşacağız tabii, burası Meclis!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Dedik mi? Tamam, dedik mi bir şey? Şimdi sıra bizde değil mi?

ERHAN USTA (Samsun) – “Sabahtan beri konuşuyorsun...” “Sabahtan beri konuşuyorsun...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ikili konuşmayalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama Erhan Bey, Bakan Bey de cevap verecek.

ERHAN USTA (Samsun) – Burası Meclis...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – E, konuş o zaman.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, bir şey demiyorum...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Tamam ya...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey...

Değerli arkadaşlar, fikirlerinizi söylediniz, şimdi Sayın Bakanı dinleme zamanı.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Sabahtan beri ben kestim mi sizin lafınızı?

ERHAN USTA (Samsun) - Ben de fikrimi söylüyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Sabahtan beri kestim mi lafınızı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söz hakkı Sayın Bakanda şu anda. Herkes fikrini söyledi, saatlerce söylendi. Bir dinleyeceğiz, beğenmek zorunda değilsiniz. Kamuoyu bunun takdirini yapacak.

CAVİT ARI (Antalya) –“ Hedef” diye bir laf etti.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – “Hedef” falan diyemez.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Arkadaşlar, sakın olun lütfen.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Aynen öyle ya, onaylamak zorunda değilsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizi de dinleyecek, başkasını da dinleyecek, takdirini yapacak kamuoyudur.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, burası hesap verme yeri.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bakan söyleyeceklerini bitirsin, ondan sonra konuşun.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitirsin... Niye süre bitti?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum, tamamlamamız gerekiyor artık.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – E, tamam, konuşturursan hesabı alırsın. Konuştur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan, devam edin lütfen.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bakın, burada...

ERHAN USTA (Samsun) – Konular dağılıyor yani...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam da sürekli konsantrasyon bozuluyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, bir sakın olalım arkadaşlar. Tamamlayacağız, az kaldı.

Buyurun Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Burada, sanki orman teşkilatımızın bir şeyleri eksikmiş gibi bir muamele oldu. Belki bizim de iletişim hatalarımız olmuş olabilir o dönemde. Yani bizim uçağımız yok falan değildi; bizim, Türk Hava Kurumunun eski, uçmayan ve faal olmayan uçaklarını kiralama şansımız yok, biz zaten her sene ihaleye çıkıyoruz, diyoruz ki: “Bizim kriterlerimiz bu, kiralayın.” Biz, Türk Hava Kurumuna düşman bir kurum değiliz. Kamuda 2 tane kurum vardır, Türk Hava Kurumunu destekler. Biz, Türk Hava Kurumunu batırmaya filan da gelmedik, Türk Hava Kurumuna yardım ediyoruz arkadaşlar, şunu bir anlayın ya... Biz Türk Hava Kurumuna belki 200 milyona yakın para ödedik. Şu anda, göklerimizde, semalarımızda uçan Rus uçakları Türk Hava Kurumu tarafından kiralandı. Türk Hava Kurumunun elindeki uçaklar yorgun, motorları yorgun, çalışmıyor. Türk Hava Kurumunun da siz şeye bakmayın, 4 milyon dolara filan olacak iş değil, olsa bile... “Niye Türk Hava Kurumu yapmadı?” 130 milyon euro bugüne kadar Türk Hava Kurumuna para ödemişim.

ERHAN USTA (Samsun) – Niye ihaleye çıkılmıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum, tamamlamamız gerekiyor, son bir dakikamız kaldı.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani bunun sorumlusu da biz değiliz.

ERHAN USTA (Samsun) – İhaleye çıkılmıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, Erhan Bey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok, lütfen...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – O uçak “full” yakıt, 2,5 tondan fazla su atamıyor.

Bakın, semada ne uçtuğunuzun önemi yok, attığınızın da bir ekonomisi olması lazım arkadaşlar. Ben 10-12 ton su atıyorum bir defada ya. Yani bunu ben yapmıyorum arkadaşlar. Bakın, orman teşkilatımızın teknik personelinin hesabı kitabı ve biz elimizdeki parayı da doğru ve düzgün bir şekilde harcamamız lazım. Sayıştaydan arkadaşlar arkamızda, burada, yarın doğru düzgün harcamazsak demeyecekler mi: “Ya, sen bunu uçmayan uçaklara, gayrifaal olan işlere... Bu işleri şey yaptın.”

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Aynen ya.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani 2022... Bakın, bir de o kadar çok speküle edildi ki bu işler. Efendim, envantere...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, bu konudan sonrakileri yazılı cevaplıyorsanız memnun olurum, bu konuyu tamamlayın lütfen.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bu konuyu tamamlayalım.

Envanterde şu vardı, envanterde... Efendim, bakın, birçoğunuz kiralık araç kullanıyorsunuz değil mi? Yani biz de şu an itibarıyla şunu düşündük, son iki senededir de çalışmalarını başlattık: Uçak, ileriye yönelik bir kıt kaynak gibi gözüküyor bizim açımızdan. Uçak alım projesine başladık ve 2022 bütçemize de 2,4 milyar lira bunu koyduk.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, 400 milyon lira var.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – 2,4 milyar lira koyduk.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, yok.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Göndeririz size arkadaşlar.

2,4 milyar lira bunu bütçeye koyduk ve...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son üç yıldır aynı şeyleri anlatıyor Sayın Bakanım ya. Son üç yıldır aynı Türk Hava Yollarını anlatıyor, gene soruyorsunuz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Aynen öyle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu teknik olarak Sayın Bakan toplantıdan sonra size izah etsin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok Başkanım, yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bazı şeyler global rakam olarak konulmuş olabilir, altında vardır; belki göremiyorsunuzdur. Bir izah etsin size.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ek bütçede var, ek bütçede var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ek bütçe nerede?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Arkadaşlar, 2,4 milyar lira biz bu işe para ayıracağız ama şunu unutmayın: Bu uçakları “Piyasaya çıktım, ben bugün aldım, yarın...” Burası acente değil. Bakın, bugün gidiyorsunuz, arabayı bile sipariş ettiğiniz zaman altı ay sonra, bir sene sonra veriyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, ek bütçe gerek, ek bütçe nerede?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toplantıdan sonra sizi bilgilendirirsiniz, vaktimiz yok.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani bu uçaklar da önümüzdeki sezona yetişmezse gene kiralama yaparız.

ERHAN USTA (Samsun) – Hangi uçakları? Hiç olmadı.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ya, niye yok uçak? Ben uçuruyorum, uçuruyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Son zamanlarda çok kötü ya!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Müsaade et, anlatalım, müsaade et de anlatalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, tamamlamamız gerekiyor. Rica ediyorum, rica ediyorum...

Evet, Sayın Bakan, tamamlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Geçen yıl verseydi, ondan önceki yıl verseydi.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ben protesto ediyorum, konuşmuyorum. Ben protesto ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum, tamamlamamız gerekiyor. Böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok zayıf savunma yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size öyle geliyor olabilir, ben onu takdir edecek durumda değilim.

Buyurun Sayın Bakan.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Erhan Bey, lütfen ya, lütfen rica ediyoruz...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hakikaten ayıp oluyor artık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani “Ben istediğim gibi bir cevap almazsam olmaz.” gibi bir yaklaşım doğru değil, doğru değil.

ERHAN USTA (Samsun) – Başka şey söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz sorarsınız, cevap veren kendince bir cevap verir. Beğenirsiniz beğenmezsiniz; o sizin bileceğiniz iş ama illa “Benim dediğim gibi cevap verecek.” diye bir yaklaşım olamaz yani.

ERHAN USTA (Samsun) – Siz de şimdi mikrofonunuz açık diye onun avantajını kullanmayın; öyle bir şey demiyorum. Sürelerde bizim açımızdan bir sorun yok yani...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin sorularınıza cevap versin diye süre veriyorum, benim şeyim o.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, verse de konuşuruz, vermese de konuşuruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Sayın Bakanım, tamamladık mı acaba?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Müsaade ederlerse tamamlayacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen arkadaşlar, Sayın Bakanımıza müsaade edelim.

Lütfen tamamlayın Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bakın, biz Türkiye’nin, cumhuriyet tarihinin en büyük yangınına on beş gün içerisinde orman kahramanlarımızla söndürdük. Bakın, 40 kilometre rüzgâr, 40 derece sıcaklık ve 20 derece nemin altındaki nemle hiçbir şekilde... Bütün uluslararası makaleleri açsın arkadaşlarım, herkes der ki: “Bu yangınla mücadele etmeyin ve kaçın.” Bu yangınlarda biz neden başarılı olduk? Çok net söyleyeyim: Uçaktan attığımız su yere inene kadar kuruyor. Orman kahramanlarımız sayesinde mücadele ettik ve başarılı olduk. Orman Genel Müdürümüz 140 kişiyle girmemesi gereken bir kanyona Antalya’da girdi ve orada hayatlarını kaybedebilirlerdi. Bu riskleri aldılar ve ben almamalarını söylemiştim. Bakın, bu sebeple başarılı olduk yani bu işleri insanla çözersiniz. Eğer, bu işler, uçakla, teçhizatla çözülsedydi Amerika bu işleri çözerdi ve aylarca yangınlar sürmezdi. Kaliforniya’da aylarca yangınlar sürdü. Bugün söndü mü, hâlâ bilmiyorum ama birkaç hafta öncesinde bir Amerikalıyla konuştuğumda hâlâ Kaliforniya’da yangınların devam ettiğini söylüyor. Bunlar uçak üreticisi ülkeler yani işi, bu kadar sadece bir teçhizata, bir metal yığına, bir uçağa, ondan sonra şeye indirgerek bu işin üzerinden siyaset yapmayın, ormanın üzerinden de ağacın üzerinden de siyaset yapmamamız gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, artık tamamlayalım, epeyce aştık süremizi. Son cümlelerinizi alalım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani şunu söyleyeyim, bakın, bir şey daha söyleyeyim: Bu sene 2020 model bir uçak Kahramanmaraş'ta uçarken düştü; bizim orman teşkilatımızın kiraladığı, ihaleyle kiraladığı bir uçak. Bu işler performans işi, 1960'lı yıllardan kalan, 1980'li yıllardan kalan yorgun uçaklarla bu iş olmuyor maalesef. Biz...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) - Sayın Bakan, doğruyu söylemiyorsunuz.

Gökten Havacılığa baktık en son 2009'da 9 tane uçak alınmış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fikret Bey, rica ediyorum. Böyle bir usulümüz yok.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Doğru bilgi vermiyorsunuz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ben doğru bilgi veriyorum. Gidin, siz bakın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Niye, niçin böyle bir şey yapıyorsunuz? Yok böyle usulümüz.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Gökten Havacılıktan 2009 yılında satın alınmış, doğru bilgi vermiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok böyle bir usulümüz Fikret Bey, rica ediyorum, yanlış yapıyorsunuz.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Nerede olmaz Sayın Başkanım, sabahtan beri yalan bilgiler veriyor.

Uğur Bey, gönderdim size bakın, açın okuyun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne gönderdin?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, tamamladık mı?

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – 9 tane uçak 2009 yılında satın alınmış.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Tamamlatmıyorlar ki.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Lütfen okuyun, Türk Hava Kurumu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fikret Bey, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok, lütfen...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ama bu uygun değil. Bakan da sorumluluk dâhilinde, gerçek bilgi versin Sayın Başkan.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Boş yere herkesi geriyorsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz konuştunuz, sizin istediğiniz gibi mi konuşmak zorunda? Öyle şey olur mu ya? Kamuoyu onun takdirini yapar.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım Sayın Bakanım.

Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Evet, biz bu yangınlar başladığında her sezon olduğu gibi 3 tane uçığımız vardı, yangınlar esnasında 18 uçağa çıktık. Bu, Türkiye'nin kapasitesi sayesinde; 39 helikopterle girdik -geçen sene 27'ydi- 70 helikoptere çıktık; 4 tane İHA'yla girmiştik, 8 İHA'ya çıktık.

On beş günde çok başarılı bir şekilde orman kahramanlarımız bu yangınları söndürdüler. Ben hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Buradaki kayıplarımızdan dolayı Cenab-ı Hak'tan tüm orman kahramanlarımıza, tüm orman teşkilatımıza tekrar başsağlığı diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de bütün Komisyon adına, bütün üyelerimiz adına hem tüm şehitlerimize hem de orman şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Çok çok teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamalara geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tarım ve Orman Bakanlığının bütçesini okutuyorum.

(Tarım ve Orman Bakanlığının 2022 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 5 adet önerge vardır. Önergeleri...

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Süre yetmedi Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kısa kısa, bir dakika iki dakika yani. Değerli arkadaşlar, on üç saate yaklaşıyoruz. Garo Bey, hâlâ tatmin olmadığınız mı bu süreden yani?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Sayın Başkanım, bu saate kadar bekledik...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kusura bakmayın, geçmişte 2 Bakanlık aynı günde görüşülürdü, bu kadar süre hiçbir zaman olmamıştır cumhuriyet tarihinde. Lütfen, rica ediyorum...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, önerge bitmeden süre...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olabildiğince kısa izah edelim.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Sayın Başkanım, bir dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok böyle bir usulümüz yok, bitti.

Şimdi, ilk önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Tarım ve Orman Bakanlığı

Yıl: 2022

Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Artırılan Miktar
39	23.31	01	05.04	100.000.000.000 TL

Garo Paylan

Necdet İpekyüz

Erol Katırcıoğlu

Diyarbakır

Batman

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kim izah edecek? Garo Bey, siz mi izah edeceksiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Necdet Bey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Necdet Bey, buyurun...

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Benim sorularım cevaplanmadı Sayın Başkanım. Bakan Yardımcıları ne kadar ücret alıyor Sayın Bakanım? Sayın Bakanım niye cevap vermediniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşım, lütfen düzenimizi bozmayın. Kalan sorulara Komisyonumuz aracılığıyla yazılı cevap verilecek; usulümüz budur. Konuşmalar tamamlanmıştır.

Bülent Bey, çok affedersiniz, size söz verecektim; bakın, bu şeyden unuttum. Bülent Bey son vekil olarak söz vereyim size.

Buyurun Necdet Bey.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, sabahtan beri bütün arkadaşlarımızla beraber çiftçilerin borçlandığını, büyük problemler yaşadığını söyledik ve herkes de bunda hemfikir oldu. Bu ağır borç yükü altında olan çiftçilerin borçlarının 150 milyara yakını bankalara, 50 milyara yakını da tefecilere, 50 milyarı da tüccara; gübre alırken, tohum alırken. Bu duruma biz bir çözüm için bütçeyi artıralım. Ayrıca destekleme konusunda da bir destek sunalım yani tohum, gübre, mazot, ilaç konusunda Ziraat Bankasına veya ilgili bakanlıkların gönderdiği şeylerde desteği artıralım çiftçi mağdur olmasın. Bu amaçla 100 milyara yakın Tarım Bakanlığına bir ek bütçe öneriyoruz, sizlerin de onayına sunuyoruz; çiftçi de bundan mutlu olur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Tarım ve Orman Bakanlığı

Yıl: 2022

Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Artırılan Miktar
39	23.31	01	05.04	28.200.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Erhan Usta

Ankara

Samsun

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, siz mi izah edeceksiniz?

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Tarım Bakanını dinledikten sonra bu önergeye ihtiyaç kalmadı esasında. Öyle anladık ki çiftçinin hiçbir sorunu yok, çiftçi güllük gülistanlık bir ortamda yaşıyor, fiyat problemi de yok, hiçbir problem yokmuş gibi anlattı fakat gerçekten durum öyle değil. Bakın, bir defa bütçe konusunda “Bir baz aldık.” diyorsunuz Sayın Bakan. O zaman sizi yanıltmışlar o bazda mesai arkadaşlarınız, daha doğrusu diğer bakan arkadaşlarınız. Bakın, ben bütçeciyim, bu tabloları da size verebilirim. 2007 yılında -Sayın Başkan bunu izah etmezsem gerekçemizi söyleyemeyeceğiz- tarım amaçlı transferlerin yani bu destek ödemeleri, bahsettiğimiz şey o, DSİ yatırımı şu bu değil; neyi kast ettiğimizi biliyorsunuz yani şu anda 25,8 milyara denk gelen miktarın 2007 yılında faiz hariç bütçe harcamaları içerisindeki payı yani bütçeden o zamanın bakanı bu payı almayı başarmış. Kaçmış oran? 3,58. Bu, şimdi 1,71’e düşmüş. Çok ciddi bir düşüş var burada. Ha, bunu bir anda oraya getiririz getirmeyiz ayrı bir konu ama bunu

hele hele sanki “Böyle bir düşünüş yok.” demek, “3-4 milyar da fazladan para aldık.” demek bir defa son derece yanlış. Kaldı ki 2022 yılında -biliyorsunuz ki- bütçede tek artmayan kalemdi tarımsal destekler. Şimdi, dolayısıyla, bu bazdaki 2007’ye getirecek olursak 54 milyar lira olması gerekiyor bu 25,8 milyar liranın. Dolayısıyla 28,2 milyar lira bir ilave ödenek talep ediyoruz.

Çok yanlış bir bilgi verdi Sayın Bakan. Bakın, 2002 yılında, siz iktidara geldiğinizde bankacılık sistemindeki tarımsal kredilerin miktarı 2,6 milyar TL’ydi. Rakam rakam vererek söyleyeceğim, sadece oran demeyeceğim. Hasıla 37,2 milyar; ikisini birbirine böldüğümüzde borç/hasıla oranı yüzde 7’ydi arkadaşlar yani gelirinin yüzde 7’si kadar bankacılık sistemine çiftçilerin borcu vardı. Bugüne geldiğimizde bankacılık sistemine borç 161 milyar lira artı Tarım Kredi Kooperatiflerine -Soruya cevap vermediniz- 11.5 milyar lira; 172,5 milyar lira borç var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Erhan Bey...

ERHAN USTA (Samsun) - Dolayısıyla hemen oranı söylüyorum: Bunu 381,7’ye böldüğümüzde yüzde 45’e geliyor. “Borç/hasıla oranına bakmak lazım.” dedi ya Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hesaplarınızı karşılıklı değışirseniz sonradan tekrar devam edebilir bu tartışma.

ERHAN USTA (Samsun) – Çiftçi sıkıntıda, girdi fiyatları çok artmıştır. Dolayısıyla, bakın, geçmiş de bir yana bırakıyorum, bu kadar girdi fiyatları artarsa insanlar gübre atamıyor, gübre atamayınca gelecek yıl rekolte yine düşecek. Bu tutanaklarda bunları göreceğiz iki gün sonra.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok affedersiniz Sayın Başkan.

Rekolte yine düşecek dolayısıyla yine gideceğiz Rusya’dan buğday getirmek durumunda kalacağız. Bu olmasın diye bugünden primleri açıklayalım, yüksek primler verelim. Bunun için de tabii bütçeye ihtiyacımız var, bütçenize ödenek talep ediyoruz, sizin de destek vermenizi bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, yine Cumhuriyet İttifakı bizim önergeyi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 3’üncü önergeyi okutuyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değışikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Erhan Usta

Samsun

Kurum: Tarım ve Orman Bakanlığı Yıl: 2022

Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Azaltılan Miktar
39	23.34	01	05.04	1.000.000 TL

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Erhan Bey.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, bakın, hep artırmak değil, bu da 1 milyon lira ödenek azaltılmasına yönelik bir önerge.

Olay şu: Konuşma esnasında fırsatım olmadı, şimdi, bizim arazi toplulaştırılması işleri var. Bunlar teorik olarak doğru ama uygulamanın doğru olması lazım. Ulusal basına da yansıdı arkadaşlar, görmüşsünüzdür; bizim Veziirköprü öyle bir yer ki AK PARTİ'nin oy oranı yüzde 77.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Maşallah.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben yerel seçimlerde biraz düşürdüm, yüzde 38 civarında bir şey aldım herhâlde, onun dışında yüzde 77 oy alınan bir yer. Fakat, burada vatandaşlar belediye binasını taşladı arkadaşlar. Niye? Ciğerleri yanıyor. 24 tane köyde “arazi toplulaştırması” adı altında tam bir zulüm var. Bakın, başında yeşil takkesi olan insanlar bunlar, hani birilerine hemen “terörist” diyorsunuz ya, bunlara terörist deme imkânınız yok, bunlar cami cemaati. Ama adam diyor ki: “Arkadaş, benim arazimi niye alıyorsun elimden?” Bu adamın Veziirköprü'ye yakın olan köylerde arsası daha kıymetli, arazisi daha kıymetli; onu alıyor, ta gitmiş öbür tarafa vermiş. Sulak olan ile sulak olmayanı değiştirmiş. Herkes isyanda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok affedersiniz Sayın Başkan, bu çok önemli bir konu.

Hakikaten insanlar diyor ki: “Bizi birbirimize düşman edecekler, kan çıkacak burada, devlet yapsa da biz bu toprağa sokmayız onları. Yüz yıldır ben bu toprağı ekiyorum.” Ya, kadınlar, yaşmaklı kadınlar ya, bildiğimiz, analarımıza benzeyen kadınların hepsi sokakta. Belediyeyi taşladı, kaymakamlığın önüne yürüdü. Bunu görmek lazım arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

ERHAN USTA (Samsun) – Arazi toplulaştırmasına karşı değiliz teorik olarak ama böyle yanlış uygulamaya biz karşıyız Sayın Bakan. Dolayısıyla 1 milyon lira ödenek azaltılmasını öneriyoruz ki, bunu, Veziirköprü'yü çıkarın programınızdan. Ya, millete rağmen bir şey yapmayın. Millet in iyiliğine yapıyorsun, millet istemiyor böyle bir iyiliğı. Yaptığımız da iyilik değil. Bu konu hakikaten çok önemli. Burada önergemiz ret olunabilir ama bu konuyu mutlaka gündeminize alın. Vatandaş ile devleti karşı karşıya getirmeyin; bunun sorumlusu siz olursunuz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4'üncü önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

ÖDENEK CETVELİ

(EKONOMİK SINIFLANDIRMA II. DÜZEY)

BÜTÇE YILI: 2022

İDARE ADI: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

AÇIKLAMA	EKLENEN	DÜŞÜLEN
24- TOPRAK VE SU KAYNAKLARININ KULLANIMI VE YÖNE-TİMİ PROGRAMI		27.180.000
23.39-ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜR-LÜĞÜ		27.180.000

F.01-Genel Bütçeli İdareler		26.780.000
E.01.01-MEMURLAR		15.839.000
E.02.01-MEMURLAR		2.174.000
E.03.02-TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI		207.000
E.03.03-YOLLUKLAR		350.000
E.03.05-HİZMET ALIMLARI		150.000
E.03.06-TEMSİL VE TANITMA GİDERLERİ		400.000
E.03.07-MENKUL MAL,GAYRİMADDİ HAK ALIM, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ		60.000
E.06.01-MAMUL MAL ALIMLARI		350.000
E.06.02-MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ		6.750.000
E.06.09-DİĞER SERMAYE GİDERLERİ		500.000
F.07-Dış Proje Kredileri		400.000
E.06.02-MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ		400.000
98- YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI		3.517.000
23.39-ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		3.517.000
F.01-Genel Bütçeli İdareler		3.517.000
E.05.06-YURTDIŞINA YAPILAN TRANSFERLER		3.517.000

Cemal Öztürk

Yaşar Kırkpınar

Uğur Aydemir

Giresun

İzmir

Manisa

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Gerekçe...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

29/10/2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 85 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı olan Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğünün Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlanması nedeniyle Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 yılı bütçe teklifinde değişiklik yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mütekip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2022 yılı Tarım ve Orman Bakanlığı Bütçesine bağlı (A) işaretli ödenek cetvelinde yer alan “Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı” ibarelerinin “Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cemal Öztürk

Yaşar Kırkpınar

Uğur Aydemir

Giresun

İzmir

Manisa

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekeçeyi okutuyorum:

Gerekeç:

29/10/2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 85 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’yle Tarım ve Orman Bakanlığı hizmet birimi olan Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının adı Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü şeklinde değiştirilmiştir. Bu çerçevede Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 yılı bütçe teklifinde yer alan “Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı” ibaresinin “Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü” şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Tarım ve Orman Bakanlığının 2022 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tarım ve Orman Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Tarım ve Orman Bakanlığının 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 2 önergemiz Orman Genel Müdürlüğüne ilişkin, orada yine geleceğiz onlara.

Orman Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Orman Genel Müdürlüğünün 2022 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 2 adet önerge vardır, 1’inci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Orman Genel Müdürlüğü

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Artırılan Miktar
20	54.37	02	03.07	2.000.000.000 TL

Garö Paylan

Erol Katırcıoğlu

Necdet İpekyüz

Diyarbakır

İstanbul

Batman

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garö Bey, kim izah edecek?

GARÖ PAYLAN (Diyarbakır) – Ben izah edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

GARÖ PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bütçenizde yangın söndürme uçağı almaya kaynak olduğunu söylediniz, 2,4 milyar. Bu, Orman Genel Müdürlüğü bütçesi. Ben açıyorum Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesi Başkanlığı bütçesini, siz de açın lütfen. Mamul mal alımları bütçesine baktığımızda 400 milyon TL bütçe koymuşsunuz Sayın Bakan. Bu bütçeyle ancak arazöz alırsınız, uçak filan alamazsınız, bildiğim kadarıyla bir uçak 10 milyon dolar yani hepsini uçağa ayırırsanız 4 tane uçak alırsınız. Dediniz ki Sayın Bakan: “Ek bütçede var bu.” Vallahi, değerli arkadaşlar, Sayın Bakan “Ek bütçede var.” diyor. İçinizde ek bütçenin ne olduğunu bilen var mı? Yani bizim bir tane bütçemiz var şu anda görüştüğümüz, Meclisin onayına sunduğunuz. Ek bütçe nedir? Kime sundunuz ek bütçeyi? Biz onu bilmiyoruz.

Bizim gördüğümüz bütçede 400 milyon TL var yalnızca. Bu açıdan, Sayın Bakan, bütçenizde yangın söndürme uçağı alacak bir bütçe yok. Bunun için biz bütçenizin 2 milyar TL artırılmasını ve yeterli sayıda yangın söndürme uçağı alabilmenizi öneriyoruz. Bakın, “İnsanlar söndürür yerde.” diyorsunuz ama şunu unutmayın Sayın Bakan: Siz hasta olduktan sonra söndürmeye çalışıyorsunuz. Biz diyoruz ki: Koruyucu hekimlik yapın Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Seneye gene buradayız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, koruyucu hekimlik yapmanız gerekir. Riskli günlerde uçaklarınızın havada olması gerekir, uçaklarınız havada olmazsa...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Garo Bey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İzah ettiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, bitireyim. Niye kesiyorsunuz beni?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, bitirin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Lütfen, rica ettim bir kere.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Koruyucu hekimliğe ihtiyacımız var; bunun için, riskli günlerde uçacağımızın havada olması gerekir ve anında müdahale etmesi gerekir.

Değerli Bakanım, “ek bütçe” diye bir şeyi biz kabul etmiyoruz Meclis olarak; bütçenizde bu rakamın olmasını öneriyoruz. Bunun için de, yangın söndürme uçaklarının yeterli sayıda alınabilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinin 2 milyar TL artırılmasını öneriyoruz. Bundan sonra yanacak bütün ormanlarımızın vebali bu önerimize itiraz edenlerin boynunadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Orman Genel Müdürlüğü

YIL:2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Artırılan Miktar
20	54.37	02	03.07	800.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Ankara

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, evet, aynı konu; biz de bütçede bir şey göremedik uçak alımına ilişkin; dolayısıyla, 800 milyon lira ilave ödenek konulmasına ilişkin bir önergemizdir bu.

Konu şöyle kritik Sayın Bakan, şimdi, bakın, bu orman yangınında biz vatandaş olarak şunu gördük: Geç müdahale edildi, herhangi bir kriz yönetimi olmadı. Geç müdahale edildiği için -bu yangın; buna müdahale etmediğiniz zaman bu iş büyür- dolayısıyla, cumhuriyet tarihinin en büyük yangını gerçekleşirdiniz Türkiye’de.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, Bakan Bey’i meşgul etmeyelim, dinlemesi gerekiyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, dolayısıyla, hani hep diyorsunuz ya bazen böyle: “Cumhuriyet tarihinin en büyük şusunu yaptık, busunu yaptık.” Yangında da, evet, cumhuriyet tarihinin en büyük yangınına gerçekleştirmek de size nasip oldu Sayın Bakan. Dolayısıyla, buraya geç müdahale edilmemesi açısından, zamanında müdahale edilebilmesi açısından bizim makine, teçhizatımızın hazır bulunması gerekiyor. Evet, insandır esas unsur ama sizin sunumunuza bakıyorum, bakın, “Orman yangınlarıyla ilgili esas olan insandır.” diyor...

Değerli arkadaşlar, lütfen objektif bakalım, sunumda orman yangınlarıyla ilgili 2 tane paragraf var, orada da sadece hani o “demir yığını” dediği demir yığınlarından bahsediliyor, Sayın Bakanın kendi sunumunda ondan bahsediliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, tamamlayalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Biz bu konuyu gündeme getirdiğimizde “Demir yığını değil, esas olan insandır...” Elbette insandır, uçağı da insan kullanacak o ayrı bir şey ama makine, teçhizat olmadan bu iş olmaz. Ve bu şey çok çirkin, çok ayıpladım ben yani böyle, bizim bu eleştirilerimizi sanki... O cefakâr ve fedakâr -Allah hepsinden razı olsun, şehitlere rahmet olsun- Orman personeliyle bizi karşı karşıya getirme çabanız son derece yanlış. Biz sizi eleştiriyoruz, siyasi sorumlu sizsiniz...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Biz bütün kararları Orman Genel Müdürlüğümüzle aldık.

ERHAN USTA (Samsun) – Orman Genel Müdürlüğü... Bakın, buna ilişkin de...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Orman Genel Müdürlüğüyle karşı karşıya...

ERHAN USTA (Samsun) – Türk Hava Kurumunu 100 litre için ihale dışı bıraktınız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, gerekçenizi tamamlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, tamamlamaya çalışıyorum...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bilmediğin işte konuşma.

ERHAN USTA (Samsun) – A, ne güzel(!)

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Uçaktan anlamıyorsun, konuşma. Bunu teknik ekipler biliyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani “Uçaksız kalalım.” mı dedi teknik ekip size, “Uçaksız kalalım.” mı dedi, bana bunu söyleyin? Nasıl bir söz söylüyorsunuz siz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, tamamlamamız gerekiyor, rica ediyorum...

ERHAN USTA (Samsun) – “Uçaksız kalalım.” mı dedi?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Teknik ekipler bilir...

ERHAN USTA (Samsun) – Yani, bu arkadaşları suçlayamazsınız, bakın, arkanıza aldığınız bürokratları.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, gerekçenizi tamamlarsanız...

ERHAN USTA (Samsun) – Ama tamamlayamıyoruz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müsaade edelim, Erhan Bey gerekçesini tamamlasın. Birazdan oylayacağız.

ERHAN USTA (Samsun) – Bakın, çok çirkin değil mi? Yani, Orman Genel Müdürlüğü şunu demiş olabilir mi arkadaşlar... Şimdi, bu, yarın bir gün bu şeyler açıldığı zaman suç teşkil edecek bir şeydir, bir iftiradır. Yani, Orman personeli demiş ki Sayın Bakana: “Uçak alınmasın.” Böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, yeni bir tartışma açmayalım. Gerekçenizi tamamlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – 100 litreyle siz Türk Hava Kurumunun uçaklarını devre dışı bıraktınız ve bunun sonrasında böyle bir şey oldu. Ha, onları istemeyebilirsiniz ama yerine bir şey koysaydınız ve keşke, Sayın Bakan, keşke zamanında uçak alsaydık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreyi çok aştık Erhan Bey, rica ediyorum, artık son cümlelerinizi alalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Bakın, bu maliyetler de son derece pahalı oldu, kiralama son derece pahalı oldu; dolayısıyla, bakın, siz de buna olumlu katkı verin ve böyle bir para konulsun. Nihayetinde milletin parasıdır, bunun için kullanılacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Bakanım, siz de söyleyin, buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani, bakın, ben havacı olduğum için biraz anlarım ama buradaki hiç kimse bir uçak konusunu...

ERHAN USTA (Samsun) – Havacılık...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum, tamamlamamız lazım. Lütfen, rica ediyorum...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Buradaki hiç kimse teknik değil.

Orman İdaresi 2019’da bana geldi, dedi ki: “Biz Türk Hava Kurumuyla senelerdir çalışıyoruz ama bu sene biz şunu yapmak istiyoruz...” İnan, bu kadar problem olacağını bilsem belki tereddüt ederdim ben de. Orman Genel Müdürlüğün yüzü burada, bana dedi ki: “Sayın Bakanım, biz yaklaşık -yaklaşığı hatırlamıyorum ama- senelerdir Türk Hava Kurumuyla çalışıyoruz ve onların uçaklarını uçuruyoruz.” Helikopter de alıyorlar ama uçak da alıyorlar. Bu sene 200 milyon alım yapmışım. Zaten şu an biz eski ayakkabıyı almışız, yeni ayakkabıyı ayağımıza giymişiz bunda bir şey yok, bunun üzerinden polemik üretmenin bir şeyi yok. Şimdi, bana dediler ki: “Sayın Bakanım, biz bu uçakları kullanmak istemiyoruz.” “Neden?” dedim. Dediler ki: “Bir defa, eskidi, indiği yerden kalkamıyor, traktörler çekiyor. Ondan sonra, 5 tane uçak bize veriyorlar, bazen 2, bazen 3 tanesi operasyonel oluyor veya olmuyor. Bu iş çok eskidi artık.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bağlayabilirsiniz Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yenilemeleriyle alakalı da biz müteakip defalar Türk Hava Kurumuna söyledik, içinde bulunduğu finansal aciziyetten dolayı onlar da bunu yaptılar, biz de dedik ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Gerekçeyi bitirmedim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, kusura bakmayın yani bu kadar da bakın istismar etmeyin müsamahamızı. Lütfen, rica ediyorum, gayet uzun uzun izah ettiniz gerekçenizi.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Orman Genel Müdürlüğünün 2022 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Orman Genel Müdürlüğünün kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Türkiye Su Enstitüsünün bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Su Enstitüsünün 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Su Enstitüsünün 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son söz milletvekilinin anlayışıyla Sayın Kuşoğlu'na bir söz vereceğim.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, sizin göreviniz yangın söndürmek kadar yangınların çıkmasını engellemek ve çıkma durumunda da en kısa zamanda söndürülmesine yönelik tedbirler almaktır. Şimdi sunumunuzda şöyle bir tablo var: Portekiz, Yunanistan, İtalya, Fransa, Türkiye'den daha az orman alanına sahipler, bunların hepsinin orman alanı Türkiye'den az ama keşke bir tablo daha olsaydı, bunların yangına karşı uçak filoları ya da yangın söndürmeye karşı filoları ne durumdadır onları da görebilseydik.

Sayın Bakan, burada sonuç olarak, millet adına seçilmiş insanlar olarak millet adına hesap sormaya çalışıyoruz. Burada, bizleri -tüm arkadaşlarımı kastediyorum; iktidar muhalefet ayrımı olmadan- edebe davet etmek çok yanlış olmuştur, bizi üzmüştür; bunu ifade etmek isterim.

Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyoruz. Başarılar diliyoruz sizlere ama bu ifadeniz gerçekten bizleri üzmüştür onu da belirtmek isterim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir. Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara katkıları için teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 10 Kasım 2021 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.51